

Driemaandelijks tijdschrift van de Sectie voor Geslacht-, Naam- en Wapenkunde van het Noordbrabants Genootschap. Redactie: drs L.F.W. Adriaenssen, voorzitter, dr ir C.H.J. van den Brekel, J.H.G.J. van Heeswijk, secretaris, mr G. Berkelmans, mevr. P.L. Leget-Kuijlen, A.J.A. van Loon en J.W.M. Weijs. Redactie- en administratie-adres: Postbus 1104, 5200 BD 's-Hertogenbosch, tel. 073-139484.

Abonnementen per jaargang: binnenland f 34,00; buitenland f 36,00 inclusief porti. Men wordt verzocht te betalen via een toe te zenden acceptgirokaart. Opzeggingen alleen schriftelijk mogelijk voor 1 december.

JAARGANG 38

- No. 1 -

1989

Wapens en vlaggen van de plattelandsgemeenten in West-Brabant

Een vergelijkende beschouwing

Willem van Ham
p/a gemeentelijke archiefdienst
Postbus 35, 4600 AA Bergen op Zoom

De heraldiek of wapenkunde, ook die van de gemeenten, wordt maar al te vaak uitsluitend op de adel en op de middeleeuwen betrokken. De wetenschappers hebben reeds meermalen gewezen op het feit dat de wapenkunde na de periode van ontstaan en eerste evolutie in de twaalfde eeuw en zelfs veel later (na 1500) een verdere ontwikkeling en expansie kende. Dat sommigen de wapenkunde ten onrechte als een restant van het 'feodalisme' afdoen, kunnen we dan ook als een door de Franse revolutie verbreide misvatting beschouwen.¹ Het vorenstaande geldt zeker voor de plattelandsheraldiek, met name die in West-Brabant. Wapens voor de dorpen komen pas laat in de middeleeuwen voor. Toen in 1815 de officiële registratie van gemeentewapens in Nederland begon, was er nog een aantal dorpen, dat geen wapen voerde. Dit kan worden toegeschreven aan het feit dat niet elk dorp er behoefte aan had zich als gemeenschap of collectieve rechtspersoon te representeren. Een zekere welstand en een bepaalde graad van cultureel besef vormen daartoe noodzakelijke voorwaarden.

De hierna volgende beschouwing betreft West-Brabant. Daaronder

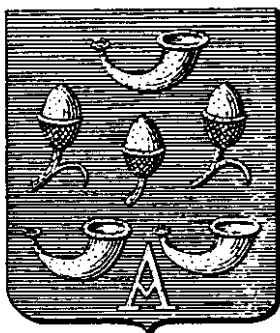
de Brabantse Leeuw, jrg. 38, afl. 1

worden verstaan het gedeelte van de provincie Noord-Brabant dat ten westen van de lijn Raamsdonk-Tilburg-Goirle is gelegen, globaal dus ten westen van het riviertje de Donge. Voor 1795 werd dit gebied gevormd door de Baronie van Breda, het Markiezaat van Bergen op Zoom, een aantal daarbinnen gelegen kleinere gebieden die daarvan geen deel uitmaakten, alsmede een strook land -van Geertruidenberg tot Klundert- die onder Holland behoorde.² Onder 'platteland' worden alle gemeenten begrepen die voorheen buiten de stadsrechten vielen, dus het gebied buiten de steden, vrijheden en kleinere of smalsteden. Die hadden hun eigen rechtskringen, waarbij hun symbolen zich meestal aanpasten.³ In de beschouwing is een onderscheid gemaakt tussen de wapens die voor 1795 c.q. 1815 werden gevoerd; de tussen 1815 en 1820 verleende wapens en de periode van vernieuwing en verbetering daarna.

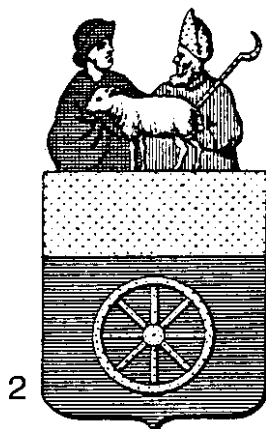
De beschouwing heet vergelijkend in die zin, dat de wapens in West-Brabant vergeleken worden met die op de Zeeuwse eilanden, in de vroegere Hollandse gebieden van de Langstraat en in de landen van Heusden en Altena en die van de Nederlandse Noorder-Kempen, waartoe hier de voormalige kwartieren van Kempenland en Oisterwijk in de Meierij van 's-Hertogenbosch worden gerekend. Genoemde gebieden grenzen onmiddellijk aan West-Brabant, zodat een vergelijking op zijn plaats lijkt.

De dorpswapens.

Tussen de gemeentebesturen van 31 dorpen in de Noorder-Kempen in 1815 die gegevens over de tot dusverre bestaande wapens ter bevestiging moesten inzenden, bleken er slechts tien te beschikken over een wapen in strikte zin. Een daarvan is een zogenaamd 'sprekend' wapen, dat de naam van de gemeente (Esch) in beeld brengt. Een ander, dat van Drunen, is van onbekende herkomst. Het wapen van Bladel symboliseert op een heraldisch juiste wijze de patroonheilige Sint Pieter. Het wapen van de opgeheven gemeente Aalst (bij Eindhoven) (afb.1) bevat een aantal symbolen, waaronder de beginletter van de gemeentenaam. De overige wapens waren afgeleid van die, welke vanouds op de schependomszegels hadden geprikt, te Helvoirt en Oostelbeers (dat van hertogen van Brabant-Limburg), te Bergeijk (dat van de hertogen van Bourgondië), te Nieuwkuijk (dat van de familie van Heusden) (afb. 2) en te Waalre (dat van het geslacht Van der Clusen).⁵ Een wapen was kennelijk ontleend aan de afbeeldingen die op het schependomszegel stonden, namelijk dat van Vught. Dit kan men

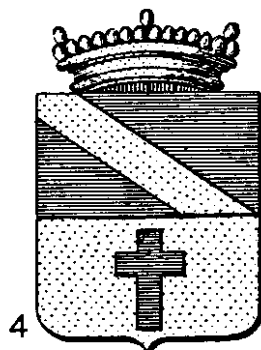
1

2

3

4

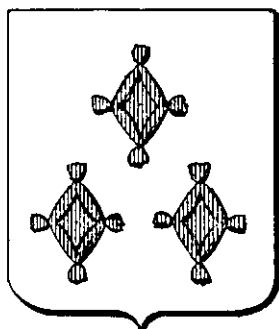
1. Het zestiende-eeuwse wapen van Aalst (bij Waalre), een opgeheven gemeente, vertoonde de kwaliteiten en de zwakten van een modern wapen: een 'salade' van de wapentekens van Horne (hoorns) en Van der Clusen (eikels) met onderaan de letter A van de plaatsnaam. De wapenbevestiging in 1817 kleurde het geheel goud op blauw: de kleuren van het rijkswapen.
2. Het wapen van de opgeheven gemeente Nieuwkuijk vormde een variant van het Heusdense wapen. De kleuren waren wederom die van het rijkswapen.
3. Besoyen en 4. Meeuwen, beide opgeheven gemeenten, voerden wapens waarvan de betekenis en de juiste kleuren slechts door lang archiefonderzoek (of toevalsvondsten) achterhaald zal kunnen worden.

een zegelwapen noemen: heraldisch een weinig aantrekkelijk geheel. Door onkunde of vergetelheid waren de juiste kleuren van al deze wapens onbekend. Bij de bevestiging werden deze daarom in de rijkskleuren (goud op blauw) uitgevoerd.

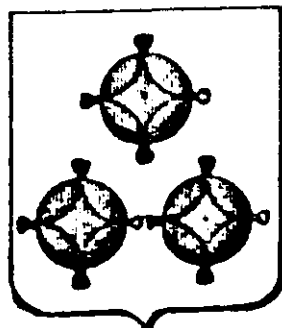
In het voormalige Hollandse gedeelte van Noord-Brabant lagen in 1815 27 gemeenten, waarvan er 17 een wapen ter bevestiging indienden. In de landen van Heusden en Altena betrof dit voor het merendeel wapens, afgeleid van dat van de voormalige heren van deze gebieden (rad van Heusden; zalmen van Altena). Ook de overige droegen voor het merendeel de sporen van de familieheraldiek, afgezien van 's-Gravenmoer, dat in de achttiende eeuw van een eigen wapen was voorzien. Van die van Besoyen (afb. 3), Raamsdonk en Meeuwen (afb. 4) is de herkomst onduidelijk. Het aantal wapens in de rijkskleuren uitgevoerd was hier minder, namelijk negen. De kennis van de oude wapens was in de streek beduidend groter dan in de Kempen.

Van de 83 plattelandsgemeenten op de Zeeuwse eilanden waren er 73 in het bezit van reeds voor 1795 gevoerde wapens. Deze wapens waren voor het merendeel ontleend aan de (ambachts)heren die de dorpen in de middeleeuwen hadden bezeten. Na het uitsterven van de desbetreffende families hadden de dorpen door langdurig en ongestoord gebruik deze wapens als het ware verworven. Een klein aantal zogenaamde 'sprekende' wapens is wellicht ontworpen voor de dorpen zelf. Daarvan kan men niet zeker zijn: Oud-Vossemeer bij voorbeeld voert het wapen van de heerlijkheid van die naam, maar ook dat is sprekend (een vos in een 'meer'). Van dit vrij grote aantal wapens waren er slechts vier in de kleuren goud-op-blauw, waarvan er drie (Kloetinge, Oostkapelle en Serooskerke op Walcheren) in de authentieke (dus niet in de rijkskleuren) en een (Serooskerke op Schouwen) met opzet in de rijkskleuren om verwarring met het wapen van de gelijknamige familie te voorkomen. De kracht van de Zeeuwse heraldische tradities wordt nog versterkt door kennis van oude bronnen, zoals de bekende kroniek van Smallegrange (1696).⁷

In West-Brabant waren in 1815 20 van de 28 plattelandsgemeenten in het bezit van een wapen. Daarvan waren er drie vrijwel identiek: die van Fijnaart, Standdaarbuiten en Wouw. Deze wapens, evenals dat van Rucphen, waren ontleend aan zegels, die oorspronkelijk niet de bedoeling hadden het eigen wapen van het dorp af te beelden, maar dat van de heren van Bergen op Zoom uit het geslacht van Glymes.⁸ Enige gingen terug op andere familiewapens (Dongen, Etten) of bevatten elementen daaruit (Dinteloord, Ginneken, Rijsbergen, Zundert). Van sommigen was de

5

6

7

8

5. Herpt en 6. Sprang, beide opgeheven gemeenten, vertoonden in hun wapens in drievoud een zeldzame wapenfiguur: het kussen. Ook de plaatsing was uitzonderlijk: in plaats van de gebruikelijke positie, twee figuren boven en een onder (het omgekeerde). Beide wapens waren ontleend aan het wapen van de familie Van Rietveld.
7. Capelle en 8. Vrijhoeve-Capelle verkregen hun wapens aan de hand van door de gemeentebesturen ingediende ontwerpen. Zij bevatten voor ons kinderlijk aandoende toespelingen op de plaatsnamen.

herkomst onduidelijk (Oud- en Nieuw-Gastel, Hoeven), andere hadden op een of andere manier betrekking op de plaatsnaam (Alphen, Baarle-Nassau, Chaam, Hoge en Lage Zwaluwe, Oudensch Bosch en Princenhage). Enige vertoonden heiligen en waren rechtstreeks aan de schependomszegels ontleend (Gilze-Rijen, Terheijden). Dertien voerden sinds de bevestiging in 1817 de rijkskleuren, hoewel de gemeentebestuurders dankzij het bestaan van het standaardwerk over Stad en Land van Breda door Th.E. van Goor (1744) van de juiste kleuren niet onkundig hoefden te zijn.⁹

De gemeentewapens, verleend 1817-1820.

Aan gemeenten, die tot dusverre geen wapen hadden gevoerd, kon een wapen worden verleend. Meestal deden de bestuurders daartoe een verzoek, vergezeld van een tekening of van de afdruk van een eerder door de plaatselijke schepensbank gebruikt zegel (schependomszegel).

Het aantal gemeentewapens dat in de Kempen werd verleend, was betrekkelijk groot. Een van de voornaamse redenen hiervan vormde het feit dat na 1794 een aantal dorpen de administratieve en juridische verbanden hadden verbroken met de hoofdplaats waaronder zij eeuwenlang hadden behoord. In dit gebied mag de vrijheid Oisterwijk worden genoemd, die in vier gemeenten was uiteengevallen. Geen van de betrokken dorpen had een traditioneel wapen. Bij de keuze van een wapen volgde men de smaak van de tijd, die bepaald werd door de herleving van de rooms-katholieke kerk, die zijn plaats als overheersende godsdienst opnieuw ingenomen had, waarvan hij sinds 1648 door het Staatse bewind was verdreven: 12 van de 21 verleende wapens vertoonden dan ook de patroonheilige van de parochie. Vier van deze wapens repeteerden in schildvorm het beeld van het schependomszegel, waren met andere woorden *zegelwapens*, in heraldische zin weinig verantwoord. Dit valt vooral op bij het wapen van Moergestel. Afgezien van de veelal primitieve weergave van de heiligenbeelden zijn de wapens minder karakteristiek te noemen. Dezelfde heilige komt soms als patroon van meerdere parochies voor, wat de verlening van een aantal identieke gemeentewapens als gevolg had. Slechts één gemeentewapen vertoont een heiligen-afbeelding die heraldisch gezien de kritiek kan doorstaan: Goirle, waar in plaats van de gehele heiligengestalte het hoofd van Sint Jan de Doper, op een schotel geplaatst, het schild vult. Zes andere wapens hadden betrekking op de landbouw, meest in de vorm van een ploeg, korenschoof of trekpaard. De schapen op het wapen van Haaren werden door het gemeentebestuur met tegenzin als plaatselijke

9

10

11

12

9. Oud- en 10. Nieuw-Vossemeer ontleenden hun wapens aan dat van de voormalige heerlijkheid, die beide dorpen omvatte. Uit beschrijvingen uit de negentiende eeuw blijkt, dat de wapens hetzelfde waren. Door een vergissing in de registratie kreeg Nieuw-Vossemeer echter gewijzigde kleuren, toen het bij de watersnood in 1953 verloren wapendiploma vernieuwd werd.
11. en 12. Een ergernis voor vele wapenkundigen vormde het wapen van Valkenswaard. In 1942 werd het vervangen door een sprekend wapen, dat een gelukkige zinspeling vormt op de dorpsnaam en op het historische feit, dat Valkenswaard weleer een centrum voor de valkerij was. Helaas verkoos men in 1954 het in 1817 verleende wapen weer aan te nemen.

symbolen aanvaard.¹⁰ Het agrarisch karakter van Diessen wordt verhuuld door een beker, die een verborgen toespeling bevat op het oogstgewas. Wie de door de burgemeester van die gemeente geschreven toelichting niet kent, zal dit feit volstrekt ontgaan.¹¹ Op de wapens van Goirle en Haaren na vertonen alle wapens de rijkskleuren. Met het verzinnen van de wapenfiguren was de creativiteit kennelijk uitgeput. Daardoor werd de massa van Noord-Brabantse gemeentewapens in rijkskleuren sterk vermeerderd.

In het voormalige Hollandse gebied was het aantal verleende wapens geringer, namelijk acht. Die van Eethen (afb. 15) en Vlijmen dragen daarbij het karakter van zegelwapens met parochieheiligen. Het wapen van Sprang (afb. 6) was kennelijk ontleend aan dat van de notabele familie Rietveld¹², dat van Rijswijk vormde een variant van het wapen van Altena. De Hoge Raad van Adel weigerde goed te keuren, dat het wapen van de Baron van Roest van Alkemade door de gemeenten De Werken en Werkendam werd overgenomen. De oorsprong van de twee voor die gemeenten nieuw ontworpen wapens is onduidelijk.¹³ Geheel naturalistisch waren de wapens van de gemeenten Capelle (afb. 7) en Vrijhoeve-Capelle (afb. 8), waarop de kapel (een soort vlinder) de plaatsnamen moest symboliseren, in het laatste geval door een soort rebus (een kapel in een boom voor een boerenhoeve).¹⁴ Drie van de acht wapens vertoonden weer de rijkskleuren. Het is niet duidelijk, waarom bij de overige wapens andere kleuren werden toegepast.

Op de Zeeuwse eilanden was het aantal verleende wapens betrekkelijk gering in aantal, namelijk negen. Die van 's-Heerenhoek en Kapelle-Biezelinghe werden samengesteld uit oudere wapens, dat van Forth Bath vormde een variant op een eerder gevoerd blaazen. Ellewoutsdijk en Heer Hendrikskinderen hadden wapens met cijfer- of lettercombinaties die de gemeentenaam in beeld moesten brengen. Koudekerke kreeg (minder raadselachtig) een kerk in het schild. Vrouwenpolder en Sint-Annaland werden bedacht met heiligenwapens, Heinkenszand met een vogel (reiger?). Alleen het wapen van Sint-Annaland kreeg de rijkskleuren.

In West-Brabant werden nog minder wapens verleend, namelijk zes. Daarvan werden er vier ontleend aan zegels, zodat er heiligenwapens bijkwamen, waaronder het monsterlijke wapen van Huijbergen. Dat van Made verloochende zijn oorsprong uit de Bataafse revolutie niet.¹⁵ Nieuw-Vossemeer (afb. 10) werd bedacht met hetzelfde wapen als Oud-Vossemeer (afb. 9). Het eerstgenoemde is nadien door een gelukkige vergissing van andere kleuren voorzien. Alleen dat van Putte is geheel nieuw ontworpen en

vertoont het martelaarschap van Sint Dionisius, een heiligenplaatje dus. Vier van de zes verleende wapens werden gestoffeerd met de rijkskleuren.¹⁶

Verandering en vernieuwing.

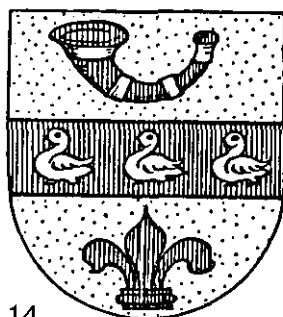
Na 1820 traden in de gemeentelijke heraldiek herhaaldelijk veranderingen op. Deze werden meestal veroorzaakt door wijziging van de gemeentegrenzen of door samenvoeging van gemeenten.

In de Noorder-Kempen zijn negen gemeenten opgeheven, waarvan er acht een wapen voerden. Aan de gemeenten Loon op Zand en Best werden alsnog wapens verleend. Daarvan bevatte het eerstgenoemde een origineel element door het afbeelden van schoenmakershamers in het schildhoofd. Het tweede, in 1980 verleend, is een heiligenwapen. Een dergelijk wapen kan men in deze tijd toch wel als een anachronisme beschouwen.¹⁷ Vijf wapens zijn verbeterd of vervangen: die van Valkenswaard, Waalre en Hoogeloon zelfs tweemaal. De tijdens de Tweede Wereldoorlog als het ware opgelegde wapens van de twee eerstgenoemde gemeenten ondergingen een uiteenlopend lot. Te Valkenswaard liet men het sprekende wapen, dat als voornaamste figuur een valk voorstelde (afb. 12), vervangen door een reprise van het, heraldisch gezien, hoogst gebrekkige wapen uit 1817 (afb. 11). Te Waalre (afb. 14) handhaafde men het nieuwe wapenschild, doch voegde men als schildhouder de patroonheilige van het dorp toe. De eerste herziening van het wapen van Hoogeloon in 1965 vormde slechts een verandering van details; pas het in 1986 verleende wapen is een werkelijke vernieuwing en verbetering.¹⁸ In 1947 was aan Sint-Michielsgestel een wapen verleend dat door een combinatie van gegevens uit het oude schepenzegel een goed heraldisch symbool voor deze gemeente is. Een gelukkige oplossing vond men ook bij de vaststelling van een wapen voor de door grensverandering vergrote gemeente Veldhoven.¹⁹ Van de 25 thans nog bestaande gemeenten in de Noorder-Kempen voeren er 18 een wapen uit de periode 1815-1820. Een hoog percentage, dat wijst op weinig initiatief om tot veranderingen te komen.

In het voormalige Hollandse gebied is door de gemeentelijke herindeling rond Heusden en Woudrichem een flink aantal gemeenten verdwenen. Er zijn thans nog 27 gemeenten over, terwijl er 20 zijn opgeheven. Daardoor resteren slechts vier gemeenten met wapens uit de periode 1815-1820. De door samenvoeging gevormde gemeente Sprang-Capelle voert sinds 1939 het tegenwoordige wapen; aan de gemeente Vlijmen is in 1965 een, in 1978 verbeterd, nieuw wapen verleend. Werkendam voert sinds 1978 een bij-

13

14

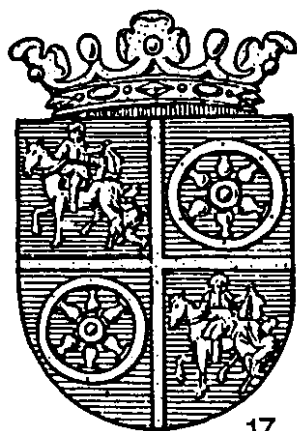

15

16

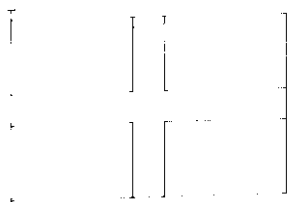
13. en 14. De gemeente Waalre kreeg in 1817 bevestiging in het gebruik van een wapenschild, dat zijn figuren ontleende aan dat van de familie Van der Clusen, zij het in rijkskleuren. In 1942 is dit vervangen door een samengesteld wapen met de tekens van de familie Horne (Hoorn), Cuijk (merletten) en Rotselaar (lelie). De alsdan vervallen schildhouder St. Willebrord is in 1960 aan dit nieuwe wapen toegevoegd.
15. en 16. Halsteren verkreeg in 1817 wapens, die op het blanco schildje van Halsteren na, beide Sint Maarten te paard voorstelden, die zijn mantel verdeelt om een stukje daarvan aan een achter hem lopende bedelaar te geven. Op dat van Eethen werd het mantelstuk echter een beurs, op dat van Halsteren een borstbeeld. In het laatste geval was een achttiende-eeuws zegel het voorbeeld voor deze mismaakte vormgeving.

17

18

19

17. en 18. Bij wapenherzieningen verkregen Eethen (1936) en Halsteren (1905) verbeterde wapens, die tevens wijzigingen inhielden: dat van Eethen werd gevierendeeld met Drongelen, dat van Halsteren doorsneden, met in de benedenhelft het wapen van de heren van Bergen op Zoom uit het geslacht Glymes.
19. De gemeentevlag van Drunen (1958) vertoont in blauw een vierarmig geel kruis, waardoor deze vlag sterk gelijkst op die van het koninkrijk Zweden. Het kruis van Drunen staat echter op het midden van de vlag, terwijl dat van Zweden is geplaatst aansluitend op een deellijn die op 5/16 van de vlaglengte ligt, waardoor de blauwe vlakken van die vlag niet van gelijke lengte zijn.

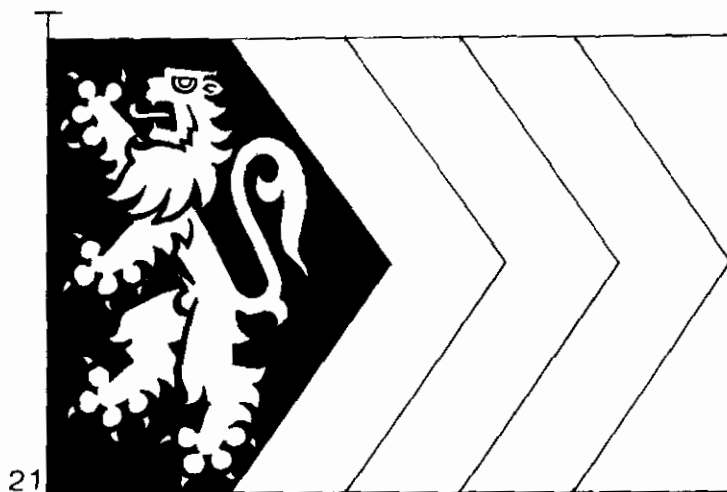
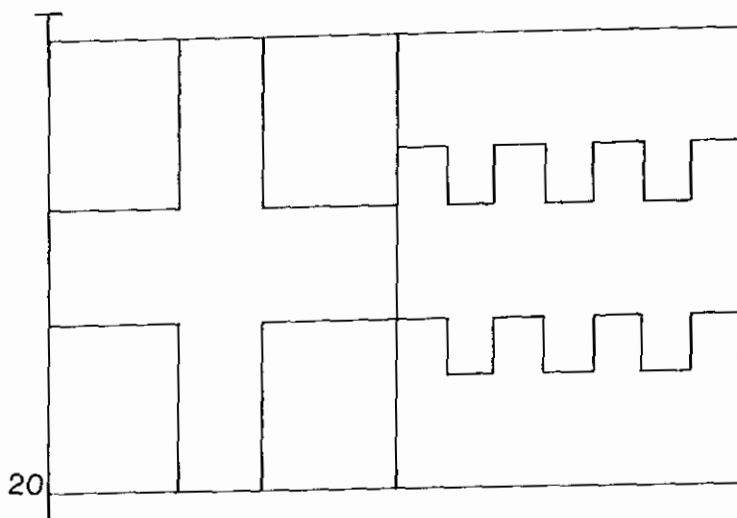
zonder samengesteld wapen. Uit de onderverdelingen van de wapenschilden blijkt, dat de gemeenten hun oorsprong aan combinatie van oudere danken. De herindelingen hadden in deze streek het verdwijnen van de oudere gemeente-heraldiek als logisch gevolg. De veranderingen kwamen dus niet tot stand door een baanbrekend inzicht in de wenselijkheid om oude feilen te corrigeren. Zo voert Waspik nog steeds de rijkskleuren, ondanks het feit, dat de juiste bekend zijn.

Nog ingrijpender waren de gebiedsveranderingen op de Zeeuwse eilanden. Slechts dertien plattelandsgemeenten bleven over. Vier daarvan voeren nog steeds in 1817 verleende wapens, zij het dat enige daarvan detailaanpassingen verkregen (Borsele, Bruinisse, Kortgene, Westkapelle). De aan de nieuwgevormde gemeenten verleende wapens vormen meestal een combinatie van oudere. Een uitzondering vormt de gemeente Reimerswaal, ontstaan uit Krui-ningen, Yerseke, Rilland-Bath en andere. Deze gemeente draagt niet alleen de naam van de oude, verdwenen Zeeuwse stad, maar werd ook met het wapen daarvan begiftigd. Men notere, dat de plaats van het oudere Reimerswaal binnen de grenzen van de gemeente Tholen ligt.²¹

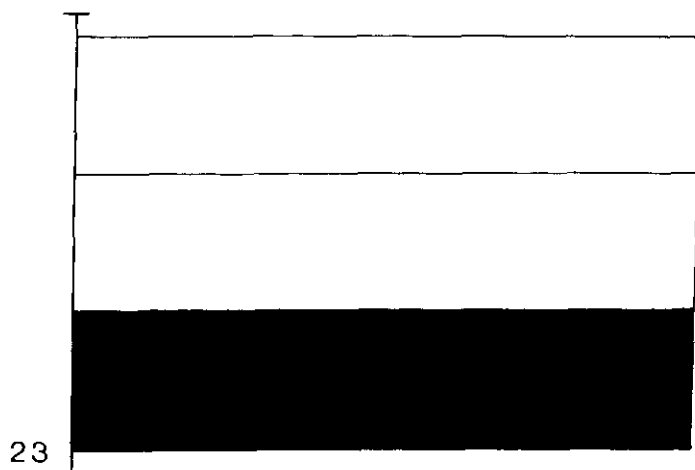
West-Brabant bleef bijna onaangetast door de herindelingen. Alleen rond Breda werden twee nieuwe gemeenten gevormd: Nieuw-Ginneken, dat het wapen van de gemeente Ginneken en Bavel voert en Prinsenbeek, dat een wapen verkreeg, waarvan het wapen van de opgeheven gemeente Princenhage een deel uitmaakt. Zestien van de in 1815-1820 verleende of bevestigde wapens worden nog ongewijzigd gevoerd. Verandering door correctie van kleuren en metalen verkregen Etten-Leur, Oudenbosch en Rijsbergen. Geringe detailveranderingen ondergingen de wapens van Fijnaart, Huijbergen en Terheijden. Het gemeentewapen van Made en Drimmelen won aan cultuurhistorische waarde door de toevoeging van het wapen van Drimmelen. Een anderssoortige werd aangebracht in het wapen van Halsteren. Hiervan werd het wapen van Glymes een wezenlijk onderdeel (afb. 18). Vermelden we nog, dat Woensdrecht (1922, herzien 1963) en Ossendrecht (1938) betrekkelijk laat wapens verleend kregen.

Vlaggen.

Officiële gemeentevlaggen waren tot 1945 in het behandelde gebied vrijwel onbekend. Alleen de steden langs de rivieren en de zeegaten kenden officieuze, traditionele vlaggen. Die van de Zeeuwse havensteden komen reeds voor op de zeventiende-eeuwse vlaggenkaarten en sommige daarvan hebben waarschijnlijk een

20. De gemeentevlag van Sint Michielsgestel (1963) heeft dezelfde verdeling, kleuren en figuren als het gemeentewapen: blauw met een wit kruis en geel met een aan weerszijden gekanteelde rode balk.
21. De gemeentevlag van Hoogeloon (1986) beeldt de symbolen uit het gemeentewapen af door de plaatsing van een gele leeuw in een zwart vlak aan de stokzijde en door de verdeling van de rest van het doek in geel en rood, in de vorm van kepers die in het gemeentewapen de abdij van Tongerlo vertegenwoordigen.

22. De gemeentevlag van Nieuw-Ginneken (1949) toont de voorkeur van de periode van instelling voor simpele vlaggen met banen. Deze zijn beurtelings groen en wit gekleurd. Deze kleuren spelen in het gemeentewapen een bijkomstige rol.
23. Ook de gemeentevlag van Rucphen (1949) toont drie simpele banen, hier achtereenvolgens groen, rood en zwart gekleurd. Deze kleuren zijn ontleend aan de kwartieren van het gemeentewapen.

nog langer verleden.

In de Noorder-Kampen zijn de vlaggen van betrekkelijk jonge datum. De oudste, die van Drunen (afb. 19), is in 1958 ingesteld; het jaar daarna volgde Valkenswaard. De jongste vlag is die van Hoogeloon (afb. 21) (1986). Van de 23 gemeenten in dit gebied voeren er vier (Diessen, Oost- en West- en Middelbeers, Vught en Westerhoven) nog geen officiële vlag. Weinig zeggende vlaggen, alleen uit banen gevormd, kennen Loon op Zand, Esch, Helvoirt, Valkenswaard en Riethoven. Wel heeft men bij sommige vlaggen getracht enig onderscheiding aan te brengen door de banen van onregelmatige breedte te maken. Minder geslaagd zijn ook de vlaggen met wapenschilden (Goirle en Berkel-Enschot, te Goirle nota bene in de vluchthoek). Drunen (afb. 19) heeft een vlag, die sterke gelijkenis vertoont met die van Zweden (in blauw een geel kruis). De vlaggen van Sint-Michielsgestel (afb. 20) en Reusel ontleen hun kleuren en figuren aan het gemeentewapen, met -afgezien van de schildvorm- dezelfde vlakverdeling.

Door de opheffing van een aantal vlagvoerende gemeenten in het voormalige Hollandse gebied zijn drie vlaggen verdwenen, waaronder de oudste: die van Engelen (1960). Dat was overigens een weinig zeggende vlag van vier banen. Ook Raamsdonk (1963) en 's-Gravenmoer (1973) hebben vlaggen van uitsluitend drie banen. Vlijmen en Werkendam hebben vlaggen met kruizen, de laatste met toevoeging van symbolen uit het gemeentewapen. Een van de acht gemeenten -Waspik- heeft geen vlag ingesteld.

In Zeeland is het aantal ingestelde vlaggen door de opheffing van twintig vlagvoerende gemeenten sterk verminderd. Hiertoe behoorden de oudsten, die als het ware in een serie, in 1954 (tienjarig jubileum van de bevrijding) waren ingesteld, namelijk elf. Ook het jaar 1962 kende veel vlaginstellingen (acht). Slechts een vlag dateerde uit 1955 (Wemeldinge). De bestaande plattelandsgemeenten op de Zeeuwse eilanden voeren allen een vlag. Daarvan zijn de oudsten die van Kortgene en die van Middenschouwen. Vlaggen met uitsluitend banen kwamen bij de opgeheven gemeenten betrekkelijk veel voor (zes); bij de huidige niet. Bij de thans gevoerde vlaggen zijn er enige met een ingewikkeld patroon, het andere uiterste, dat eveneens onherkenbaarheid in de hand werkt. Een wapenschild was opgenomen in de vlaggen van vijf opgeheven gemeenten en is nog te vinden in die van twee bestaande (Valkenisse en Westerschouwen). Een kruisvlag wordt gevoerd door Kapelle. De vlag van Sint Philipsland komt overeen met het (eenvoudige) wapenbeeld.

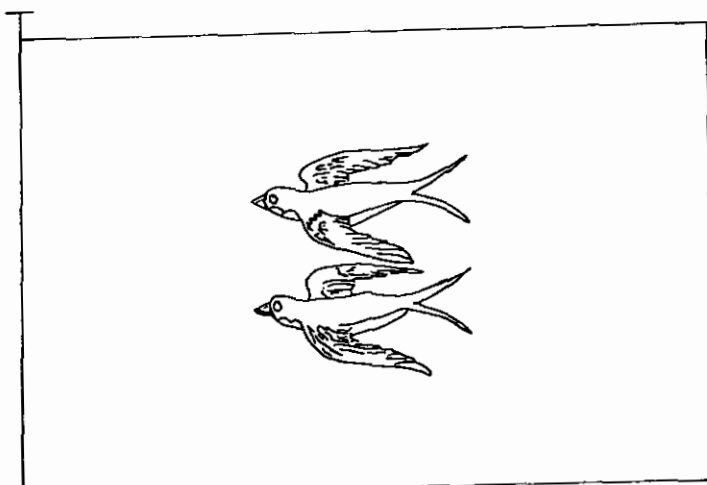
Alle plattelandsgemeenten in West-Brabant, op een (Alphen en Riel) na, voeren een vlag. De oudste zijn van 1949 (Nieuw-Ginneken) (afb. 22) en Rucphen (afb. 23). Daarop volgde Hooge en Lage Zwaluwe (1958) (afb. 24). Het merendeel van de vlaggen (17) is in de jaren zestig ingesteld, de rest (7) volgde in de jaren zeventig, afgezien van Huijbergen (afb. 25), dat in 1983 -voorlopig- de laatste was. Drie vlaggen bestaan uitsluitend uit banen (Nieuw-Ginneken (afb. 22), Rucphen (afb. 23) en Dinteloord c.a.). De gemeenten Fijnaart en Putte vervormden het ontwerp van hun vlag door er het gemeentewapen aan toe te voegen. Voor Hooge en Lage Zwaluwe en voor Halsteren werden vlaggen vastgesteld overeenkomstig (een deel) van het wapenbeeld. Die van Halsteren (1976) voldeed praktisch niet en werd in 1980 door de huidige vervangen. Kruisvlaggen worden gevoerd door Standdaarbuiten en Wouw. De gemeentevlaggen weerspiegelen eerder de activiteiten van ontwerpers dan de vormingskracht van de gemeenschappen. De oorspronkelijke voorkeur van de Hoge Raad van Adel voor vlaggen met horizontale banen of voor vlaggen volgens het gemeentewapen liet hier en daar sporen achter.

Opvallend is het achterblijven van de Noorder-Kempen, waar de meeste vlaggen pas na 1970 werden ingesteld en vier gemeenten er nog geen voeren. Ook het land van Heusden en Altena kende weinig vlaggen, maar de opheffing van gemeenten elimineerde de niet-vlagvoerende, terwijl de nieuw-gevormden er wel instelden. Veel Zeeuwse gemeenten gingen vroeg over tot het instellen van vlaggen (1954, 1962) maar deze verdwenen door herindelingen. West-Brabant volgde in hoofdzaak in de jaren zestig, kende nog wat nalopers en één achterblijver. Door de opheffing van vele Zeeuwse gemeenten verdwenen de meeste vlaggen met uitsluitend banen, die in West-Brabant en de Kempen in de minderheid zijn. De banistiek van de West-Brabantse gemeenten kent een vrij grote afwisseling van vormen, met een zekere voorkeur voor een broekingsbaan, die in zeven gemeenten voorkomt, in acht als men het tegen de broek liggende Tau-kruis van Terheijden meetelt.

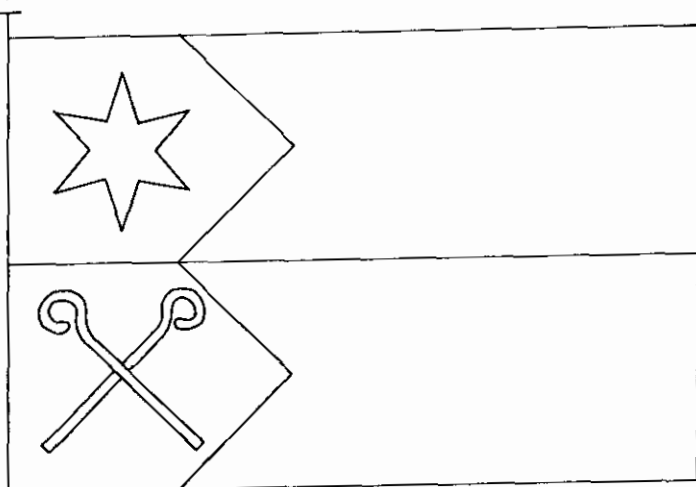
Conclusies.

De West-Brabantse gemeenteheraldiek vertoont tal van bijzonder waardevolle elementen. Dit positieve gegeven wordt verstoord door het voorkomen van een hoog percentage wapens in rijkskleuren (12 van de 28). Hiermee steekt de regio echter gunstig af ten opzichte van de aangrenzende Noorder-Kempen, waar 23 van de 24 gemeentewapens in hoofdzaak deze kleuren vertonen. Vergelijking met het voormalig Hollandse gebied en de Zeeuwse ei-

24

25

24. De gemeentevlag van Hooge en Lage Zwaluwe (1958) heeft evenals het gemeentewapen twee gele zwaluwen op een blauw veld. Een modeltekening is noodzakelijk om de juiste plaats en afmetingen van de zwaluwen te kennen.
25. De gemeentevlag van Huijbergen (1983) brengt door de hoekige verdeling in blauw en geel op fraaie wijze de 'bergen' in beeld. Minder gelukkig was men met de keuze van de emblem: naast de witte ster, die de parochieheilige Maria moet symboliseren, vertegenwoordigen de gekruiste kromstaven de abdij van Tongerlo, terwijl de lelies uit dat wapen, die het plaatselijk klooster in het gemeentewapen aangeven, op deze vlag verwaarloosd zijn.

landen leverde echter een omgekeerd beeld op: hier droegen de wapens in de negentiende eeuw nog in meerderheid de oorspronkelijke kleuren en metalen. Door de opheffing van vele gemeenten in de twee laatstgenoemde gebieden gaat thans iedere vergelijking in historisch opzicht mank.

West-Brabant heeft een meerderheid van historische wapens. Van de 28 gemeenten handhaafden er 19 een wapen, dat reeds voor 1795 werd ingevoerd. Diezelfde meerderheid aan historische wapens was aan te treffen in de genoemde Hollandse en Zeeuwse gebieden. In schrille tegenstelling hiermee stonden de Noorder-Kempen, waar 21 van de 34 in de negentiende eeuw bestaande gemeentewapens in de periode 1815-1820 nieuw ontworpen was. Door het opheffen van acht gemeenten in dit aantal 'nieuwe' gemeentewapens aanzienlijk verminderd.

In West-Brabant werden na 1820 alsnog wapens verleend aan Ossendrecht en Woensdrecht. Made en Drimmelen en Halsteren verkregen gewijzigde wapens. In deze gevallen werd steeds een combinatie ingevoerd van twee wapens. Door toevoeging van een nieuw element (de beek) in het wapen van de opgeheven gemeente Princenhage kwam eveneens door schilddeling een wapen tot stand voor de nieuwe gemeente Prinsenbeek. Drie gemeenten verbeterden de wapenkleuren, drie andere lieten wijzigingen van geringe betekenis aanbrengen. Daarbij valt vooral te betreuren, dat de kans om Huijbergen een heraldisch verantwoord wapen te verschaffen in 1964 volledig gemist werd.

In de Noorder-Kempen is na 1820 aan twee gemeenten een wapen verleend. Jammer genoeg is daar een heiligenwapen bij (Best). Werkelijke verbetering ondergingen slechts vijf gemeentewapens, een zeer gering aantal ten opzichte van zo'n groot gebied met een gebrekkige gemeenteheraldiek.

Ook in het voormalige Hollandse gebied zijn na 1820 aan twee gemeenten, die door samenvoeging met opgeheven gemeenten vergroot werden, nieuwe wapens verleend.

Reeds in de periode 1815-1820 symboliseerde men in Zeeland de samenvoeging van oudere gebieden door schilddelingen. Deze praktijk werd nadien voortgezet, zodat zes van de dertien gemeenten thans een combinatie van oudere wapenschilden voert. Iedere vergelijking met West-Brabant, waar weinig gemeenten zijn opgeheven, gaat hier mank. Voor de West-Brabantse gemeenten past een pleidooi om de wapens van de twaalf gemeenten die de rijkskleuren voeren alsnog te verbeteren. Daarbij moet de vormgeving worden aangepast. De nietszeggende heiligenwapens van

Gilze en Rijen, Putte, Terheijden en Teteringen, alsmede het wapenmonster van Huijbergen verdienen echter een verdergaande herziening. De vraag is, of op een verandering van de gemeentelijke indeling gewacht moet worden. In het laatstgenoemde geval ware te voorkomen, dat de gemeentelijke heraldiek door het verlenen van wapens met verregaande schilddelingen degenereert. De gemeentevlaggen vormen een jong gegeven, waarbij soberheid in commentaar past. De West-Brabantse vlaggen vertonen in het algemeen een eenvoud, die verstoord wordt door die van Dongen, Fijnaart en Putte, waaruit men het gemeentewapen moet verwijderen; dit moet worden vervangen door een passender embleem. Dat ware ook te wensen voor de al te simpele vlaggen van Dinteloord c.a., Rucphen en Nieuw-Ginneken. Al met al vertonen de West-Brabantse gemeenten wapens en vlaggen die weliswaar verbetering behoeven, maar uit historisch en heraldisch oogpunt van grote waarde zijn. Enige uitzonderingen daargelaten, die een herziening, met respect voor elementen uit een ver verleden, ten volle verdienen.

NOTEN

1. M. Pastoureau, *Traité d'héraldique* (Parijs, 1979) 76-77.
2. W. van Ham en J. Vriens, *Historische Kaart van Noord-Brabant. De gebieden van de schepenbanken in de provincie Noord-Brabant omstreeks 1795* ('s-Hertogenbosch, 1980).
3. W. van Ham, *Wapens en Vlaggen van Noord-Brabant* (Zutphen, 1986) 66-105.
4. J.P.W.A. Smit, 'De gemeentewapens van Waalre, Valkenswaard en Aalst', *Taxandria* 39 (1932) 229-233.
5. Smit, 'Waalre, Valkenswaard en Aalst', 225-228.
6. Mr. O. Schutte, secretaris van de Hoge Raad van Adel, gaf mij zijn verhandeling over de wapens en vlaggen van Zeeland ter inzage, waarvoor mijn hartelijke dank. Ik beperk mij in deze bijdrage tot de Zeeuwse eilanden. Uit genoemd manuscript blijkt dat de heraldiek van Zeeuwsch-Vlaanderen eigen karaktertrekken vertoont, die aanzienlijk verschillen van die op de eilanden. Zeeuwsch-Vlaanderen grenst bovendien niet aan West-Brabant.
7. M. Smallegange, *Nieuwe Cronyk van Zeeland* (Middelburg, 1696) wapenkaart achterin.
8. W.A. van Ham, 'De symbolen van de gemeenten in het Markiezaat van Bergen op Zoom', *De Ghulden Roos* 31 (1971) 53-66.

9. W.A. van Ham, 'De symbolen van Stad en Land van Breda', *De Oranjeboom* 21 (1968) 101-124.
10. P.J.M. Wuisman, 'Kreeg Haaren een verkeerd gemeentewapen?' *De kleine Meyerij* (1983) 96-97.
11. P. Wuisman, *Het wapen en de vlag van de geemete Diessen*, (stencil, z.pl., z.j.).
12. J.P.H. Goossens, 'De gemeentewapens van Herpt en Sprang', *De Brabantse Leeuw* 2 (1953) 106.
13. Archief Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage, brieven van de burgemeester van De Werken en Sleeuwijk van 23 maart 1815 en 19 november 1816 en van de burgemeester van Werkendam van 16 november 1816, met tekeningen.
14. Archief Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage, brieven van de burgemeester van Capelle van 30 oktober 1815 en 18 november 1816 en van de burgemeester van Vrijhoeve-Capelle van 31 oktober en 16 november 1816, met tekeningen.
15. J.P.W.A. Smit, 'Bataafsch-republikeinse symbolen in Noord-Brabantsche (en Nederlandsche) gemeentewapens', *De Brabantse Leeuw* 1 (1952) 5-10 en 2 (1953) 68-69.
16. W.A. van Ham, *De symbolen van gemeenten in Nassau-Brabant* 2 (Zevenbergen, 1983) 44.
17. O. Schutte, 'Het wapen van de gemeente Best', *De Nederlandsche Leeuw* 97 (1980) 421.
18. J.Th.M. Melssen, 'Het nieuwe wapen der gemeente Hoogeloon, Hapert en Casteren', *De Nederlandsche Leeuw* 103 (1986) 438-439.
19. O. Schutte, 'Het wapen der gemeente Veldhoven', *De Nederlandsche Leeuw* 94 (1976) 329.
20. A.L. de Graaff, 'Het nieuwe gemeentewapen van Vlijmen', *De Nederlandsche Leeuw* 96 (1979) 281-284; G.A. Bontekoe, 'Het Wapen van Werkendam', *De Nederlandsche Leeuw* 96 (1979) 117.
21. O. Schutte, 'Het wapen van de gemeente Reimerswaal', *De Nederlandsche Leeuw* 87 (1970) 350 en ibidem, 93 (1976) 382.
22. Over de gemeentevlaggen van Nederland bestaat weinig literatuur. Voor de tot 1962 ingestelde vlaggen zie K1. Sierksma, *Nederlandsch Vlaggenboek* (Utrecht, 1962). Overigens zij voor de Noord-Brabantse gemeentevlaggen verwezen naar mijn boek over *Wapens en Vlaggen van Noord-Brabant*, vooral 127-131 en 188-208.

De oudste generaties van de geslachten Van Ceulen en Spoorenberg in Woensel.

J. Spoorenberg
Pauwlaan 15
5613 CH Eindhoven

Met veel belangstelling heb ik in De Brabantse Leeuw vierender-
tigste jaargang (1985, nummer 3) het artikel gelezen van M.J.H.
van Dooremolen over het Woenselse geslacht Hollen of Hollemans.
Voor een archiefambtenaar is het altijd prettig te ervaren, dat
een regelmatige bezoeker de resultaten van zijn onderzoek niet
onder zich houdt, maar door middel van een publikatie voor ie-
dereen toegankelijk maakt. Daarbij kwam in dit geval nog, dat
ook mijn eigen familie werd genoemd, een reden te meer dus om
het artikel met belangstelling te lezen. Helaas raakte de schrijver
heel even het spoor bijster, maar dat was heel begrijpelijk. Cate-
lijn, de dochter van Jan Goorts, die gehuwd is geweest met Peter
Driessen Hollen (generatie IIIb), was in tegenstelling tot het
geuite vermoeden wel degelijk identiek aan Catelijn Jan van Ceu-
len. Vanwaar deze naamsverwarring?

Catelijns grootvader heette Goort. Zijn naam kennen we, omdat
zijn vier zoons zich Goorts noemden. Twee hiervan heetten Jan.
Het vermoeden bestaat, dat zij genoemd zijn naar de wederzijdse
grootouders; indien dit juist is, zullen zij de oudsten zijn ge-
weest. Om hen van elkaar te onderscheiden, werd de oudste Jan
Goorts de Grote genoemd, een naam waaraan dikwijls 'alias Hans
van Ceulen' werd toegevoegd. Hij is de stamvader van het Woen-
selse geslacht Van Keulen (aanvankelijk Van Ceulen), waarvan de
telgen van de tweede generatie zich overigens naar hun vader
ook wel Grooten of Grootens noemden en soms Janssen. De twee-
de zoon werd Jan Goorts de Jonge genoemd, soms ook wel Jan
Goorts de Clijne. Hij bleef ongehuwd. De derde zoon heette Claes
Goorts. Hij kreeg vier zoons, die zich meestal naar hun vader
Claes(sen) noemden, maar hun nageslacht noemde zich Spooren-
berg (aanvankelijk Sporenbergh). Claes Goorts mag daarom als de
stamvader van het Woenselse en daarmee ook van het Eindhoven-
se en Helmondse geslacht Spoorenberg worden beschouwd. Voor

zover bekend werd de familienaam voor het eerst gebruikt op 19 mei 1691, toen in Asten Claes' zoon Joannes en Elisabeth van de Cruys bij de pastoor in de ondertrouw gingen. Joannes werd genoteerd als Joannes Claessen Sporenbergh. De vierde zoon tenslotte heette Willem Goorts. Van hem zijn dochters bekend, die Willems werden genoemd.

Het vreemde verschijnsel dat een deel van de familie zich Van Ceulen noemde en een ander deel Sporenbergh, zou verklaard zijn als kon worden aangetoond dat de familie uit het 17-eeuwse Keulse geslacht Sporenbergh stamt. Aannemelijk lijkt dit wel. We weten dat Goort, de zoon van Jan Goorts de Grote voerman was, vermoedelijk op het traject Keulen-Antwerpen, dat ook Jan Goorts de Grote voerman was - wellicht op hetzelfde traject - en dat enkele telgen uit het Woenselse geslacht Van Ceulen zich in de 18e eeuw (weer) in Keulen hebben gevestigd. Overigens bleven die zich daar Van Ceulen noemen. Het staat dus vast, dat er banden waren met de stad aan de Rijn.

Hieronder volgen de eerste drie generaties.

I. Goort, huwt N.N., hieruit:

1. Jan Goorts de Grote, alias Hans van Ceulen. Volgt onder IIa.
2. Jan Goorts de Jonge of de Clijne. Hij blijft ongehuwd en maakt in 1681 een testament, waarbij hij zijn broer Jan een akker vermaakt en de rest van zijn bezit nalaat aan de kinderen van zijn eerder overleden broers Claes en Willem.¹ Bij zijn dood bezit hij vier akkers, een dries en een beemd in Woensel, die samen een waarde hebben van f 270,- en daarnaast nog een obligatie van f 50.² Hij wordt in Woensel begraven op 8 september 1699.
3. Claes Goorts. Volgt onder IIb.
4. Willem Goorts. Volgt onder IIc.

IIa. Jan Goorts de Grote alias Hans van Ceulen. Vermoedelijk is Jan Goorts identiek aan de voerman Jan Gorts of Goorts uit Woensel, die in 1645 45 gulden en 10 stuivers vrachtlon verdient die hem niet worden uitbetaald en waarover hij daarom negen jaar later voor de schepensbank van Gestel, Stratum en Strijp een proces voert tegen Catelijn Laureysse, de weduwe van Jan Hanssen.³ Anders ontmoeten we hem voor het eerst als hij als Jan Gorts alias de Grote op 31 december 1653 in Woensel een aangelag koopt dat uit een hof en groes bestaat.⁴ Op 1 juni 1656 leent hij van Hendrick Anthonis Ooms f 1.200.⁵ Dat jaar bezit hij een

bierbrouwerij; zijn brouwketel is negen tonnen groot.⁶ Het bier zal hoofdzakelijk zijn gedronken in de herberg die hij een jaar later blijkt te bezitten.⁷ De combinatie voerman-herbergier kwam wel meer voor; zie bijvoorbeeld het artikel door Van Dooremolen over het Gestelse geslacht Moonen en dat door Melssen over het geslacht Ooms.⁸ Op 31 augustus 1667 laat hij door de schepenen vastleggen dat hij zijn zoon Goort zijn paard en kar met alle toebehoren geeft als *uystel* op voorwaarde dat Goort voortaan niet meer zal verschijnen *in sijns vaders broot ofte kosten*.⁹ Als Jan in 1674 ziek wordt, maken hij en zijn vrouw een testament. Hierin wordt bepaald dat Maria, de oudste dochter, na de dood van haar ouders een weiveld zal erven en daarboven nog *f* 50 zonder dat dit op haar erfdeel mag worden gekort. Als reden wordt genoemd, dat zij moeilijk de kost zal kunnen winnen. Verder wordt bepaald dat alle kinderen in plaats van hun legitieme portie *f* 250 zullen krijgen zodra zij tot de 'houwelijke' of enige andere 'geaprobeerde staat' komen, uitgezonderd Goort, de oudste zoon, die *f* 200 krijgt en bovendien het beste paard, de kar en het getuig dat daarbij hoort. De kinderen die na de dood van beide ouders nog niet gehuwd zijn, zullen uit de erfenis alsnog hun *f* 250 ontvangen.¹⁰ Op 28 juli 1686 maakt Jan opnieuw een testament, zijn vrouw is dan al overleden. Hij vermaakt aan zijn jongste dochter Elisabeth *f* 250 boven het bedrag dat zijn reeds in het eerste testament kreeg toebedeeld en aan zijn jongste zoon Peter *f* 150.¹¹ Daarnaast krijgt Jenneke *f* 75, omdat zij het bedrag van *f* 250 dat de andere kinderen al hebben ontvangen nog niet volledig heeft gehad. Korte tijd hierna overlijdt hij. Zijn zoon Goort en Peter Burghouts treden op als voogden over de nog onmondige kinderen Elisabeth en Peter. Jan is gehuwd geweest met Mayke Jan Burghouts, dochter van Jan de oude en Jenneken Hendrick Bliccx. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen bekend:

1. Goort, volgt onder IIIa.
2. Jan, volgt onder IIIb.
3. Maria.
4. Jenneke, huwt met Aert Simon Maes.
5. Catelijn, huwt met Peter Driessen Hollen of Hollemans, begraven te Woensel op 25 februari 1723, zoon van Andries Peter Laurijs en Engelken Jan Willems Hertsroij.
6. Anneke, huwt te Woensel op 7 september 1691 met Goort Janssen van Luytelaer, de zoon van Joannes en Mechteld, die in Woensel begraven wordt op 3 juni 1723. Zij erft van haar zuster Elisabeth ondermeer de helft in een kapitaal van *f* 200, staande ten laste van het corpus van Woensel, waar-

van de andere helft vermaakt is aan de armen. Zij transporteert dit in 1730.¹²

7. Peter, overleden voor 26 januari 1692.¹³

8. Elisabeth, geestelijke dochter.¹⁴ Overleden bij haar zuster Anneke, begraven te Woensel op 10 augustus 1726.

IIIa. Goort van Ceulen. De oudste zoon van Jan Goorts de Grote treedt in de voetsporen van zijn vader. Hij werkt aanvankelijk in het ouderlijke bedrijf, maar krijgt in 1667 een eigen paard en kar. Hij woont in 1692/93 nog in Woensel met zijn vrouw en drie kinderen. In de hoofdgeldlijst van 1705/06 komt zijn vrouw voor als weduwe; alleen de zoons Jan en Adriaen wonen dan nog thuis. Goort huwt Hester Hubens, dochter van Adriaen en N.N. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen bekend:

1. Jenneken, gedoopt te Woensel op 22 oktober 1677, jong overleden.
2. Jan, gedoopt te Woensel op 20 augustus 1678, koopman, wordt begraven in Eindhoven op 28 januari 1767, huwt te Eindhoven op 22 mei 1707 met Elisabeth van Lieshout, begraven te Eindhoven op 14 oktober 1722, waarna hij voor de tweede maal huwt met Johanna Maria Leyten, begraven te Eindhoven op 25 januari 1726 en voor de derde maal te Eindhoven op 16 oktober 1727 met Johanna Borghouts, de weduwe van Matheus van der Meere. Uit elk huwelijk nageslacht.
3. Anna, gedoopt te Woensel op 1 april 1682, jong overleden.
4. Maria, huwt te Woensel op 10 augustus 1699 met Jan Cantelberg, de zoon van Adriaan en Dymphna.
5. Adriaen, noemt zich in 1737 koopman en burger van de stad Keulen.¹⁵

IIIb. Jan van Ceulen, alias Hans van Ceulen. Na de zoon van zijn vader volgt hij hem op als voogd over de kinderen van Willem Goorts. Hij is vermoedelijk identiek aan de Jan Janssen die samen met Goort Janssen, Goort Claes, Jan Claes en Willem Claes (broer en neven?) in 1691 wordt genoemd als voerman van Keulen op Antwerpen.¹⁶ In 1709 huurt hij te Woensel aan de Fellenoord een huis met hof en aangelag, wei- en zaailanden voor een periode van zes jaar voor een som van f 120 per jaar.¹⁷ Hij noemt zich dan voerman en tekent het contract met *Jan Janssen van Ceulen*. In 1716 is hij voerman op Breda en elders.¹⁸ In 1734 woont hij nog op de Fellenoord en wordt dan Jan van Ceulen den Ouden genoemd. Dat jaar tekent hij met *Hans van Ceulen*. In 1736 is hij schepen. Als hij en zijn vrouw op 19 oktober 1739 een

testament maken, wonen zij in Aalst.¹⁹ Jan is gehuwd geweest met Maria de Haes. Uit dit huwelijk zijn elf kinderen bekend:

1. Maria, huwt R.K. te Woensel op 7 februari 1720 en aldaar voor schepenen op 22 februari 1720 met Dirk van den Broek, zoon van Evert en Lysbeth Jochems en weduwnaar van Maria van de Heuvel²⁰ en voor de tweede maal te Woensel op 20 januari 1737 met Jan Meulendijk.
2. Petronella, huwt met Aelbert van den Wildenberg.
3. Jenneke huwt te Woensel op 9 mei 1728 met Anthony van Hout.
4. Simon, gedoopt te Woensel op 17 februari 1695, huwt te Woensel op 21 november 1728 met Ida van der Loverenbosch, dochter van Jan en N.N. Uit dit huwelijk nageslacht.
5. Hendrina, gedoopt te Woensel op 4 juli 1697, huwt te Woensel op 7 september 1727 met Joannes Aerts van Lieshout.
6. Margriet.
7. Goort, overlijdt te St. Nicolaas in Vlaanderen circa 1751, huwt met Anna Francois van Nusse, die voor hem overlijdt. Uit dit huwelijk geen nageslacht.
8. Jan, begraven te Woensel 7 oktober 1740 als Jan van Ceulen huwt Adriana Peters Grouwens (of de Grouw). Uit dit huwelijk nageslacht.
9. Peter.
10. Elisabeth.
11. Wilhelmina.

Iib. Claes Goorts. Ook Jans broer is voerman, herbergier en brouwer. Hij wordt voor het eerst vermeld in 1645 in verband met de aanhouding door een troep soldaten van een aantal karren die van Den Bosch naar Eindhoven voeren.²⁰ In 1656 blijkt dat zijn brouwketel 15 tonnen groot is.²¹ In 1666 worden door de tollenaar twee tonnen boter aangeslagen, die hij met een derde ton met zijn kar naar Den Bosch zou brengen.²² In de acte is sprake van het dichtmaken van de tonnen, blijkbaar is de boter afkomstig geweest uit de omgeving van Eindhoven. In 1673 verklaren enkele inwoners van Woensel, dat Claes Goorts in Breda, Oosterhout en andere in die omgeving gelegen plaatsen graan haalt zoals haver, gerst en mout, die hij uitsluitend koopt ten behoeve van zijn gezin, om zijn paarden te voederen en om er bier van te brouwen voor zijn herberg. De verklaring is nodig om aan te tonen dat het graan niet naar vijandelijke plaatsen wordt gebracht en dat het bier in Woensel wordt verkocht en geconsumeerd.²³ Claes is heilige-geestmeester in 1660 en borgemeester in

1672/1673. Hij overlijdt in Woensel tussen 1673 en 1681. Uit zijn huwelijk met N.N. zijn vier zoons bekend:

1. Jacobus, volgt onder IIIc.
2. Godefridus, volgt onder IIIId.
3. Willem, volgt onder IIIe.
4. Joannes, volgt onder IIIf.

IIIc. Jacob Claessen. Ook hij is voerman van beroep. Hij is borgemeester in 1692/93 en wordt in Woensel begraven op 28 augustus 1729. Jacob huwt in Woensel op 8 februari 1682 met Catelijn Goorts Mathijs Rutten, die overlijdt voor 8 januari 1704, waarna Jacob wellicht voor de tweede maal huwt met Maria Adriaens, weduwe van Jan Janssen van de Water.²⁴ Uit het eerste huwelijk:

1. Nicolaas, gedoopt te Woensel op 7 november 1683 en aldaar begraven op 8 oktober 1739. Gehuwd te Woensel op 28 december 1705 met Maria van Eupen, weduwe van Gerardus van Stratum, dochter van Judocus en Maria van Coppernolle. Zij wordt in Woensel begraven op 30 april 1749. Uit dit huwelijk nageslacht.
2. Barbara, gedoopt te Woensel op 14 mei 1686 en aldaar begraven op 22 september 1770. Gehuwd te Woensel op 29 oktober 1710 met Francis Peter Bogaerts, weduwnaar van Hendrina Adriaans van Hapert. Hij wordt begraven in Woensel op 6 december 1742.
3. Maria, gedoopt te Woensel op 22 december 1690 en aldaar begraven op 28 augustus 1729, zonder wettige geboorte na te laten.
4. Joannes, gedoopt te Woensel op 21 februari 1693 en aldaar begraven op 15 januari 1742. Gehuwd te Woensel op 4 juli 1728 met Aldegondis Guilhelma van Mierlo, begraven te Woensel op 5 januari 1742. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.
5. Hendrik, voerman, gehuwd te Eindhoven op 26 juli 1722 met Maria Peerbooms, gedoopt te Eindhoven op 14 juni 1691 als dochter van Johannes en Maria van der Schoot, weduwe van Geraert Bogaerts, begraven te Eindhoven op 13 januari 1748. Uit dit huwelijk nageslacht.
6. Jenneke, begraven te Woensel op 23 december 1723. Ongehuwd.
7. Hendrien, begraven te Woensel op 9 december 1726. Ongehuwd.
8. Anna Maria, begraven te Woensel op 23 december 1771, gehuwd te Woensel op 2 februari 1723 met Andries Fransen van

Hapert, begraven te Woensel op 26 oktober 1738, huwt voor de tweede maal te Woensel op 28 april 1742 met Adriaan Cantelberg, weduwnaar van Gertrudis Postel, gedoopt te Woensel op 7 juli 1700 als zoon van Jan en Marie van Keulen en begraven op 3 januari 1746.

9. Matthijs, begraven te Woensel op 20 november 1747. Ongehuwd.

IIId. Godefridus Sporenbergh. Ook hij is voerman en koopman. Aanvankelijk tekent hij als Goort Claessen, maar in 1705 wordt hij Goort Claaz Spoorenbergh genoemd²⁵ en een jaar later blijkt hij zijn handtekening daaraan te hebben aangepast. In 1687 verklaart hij reeds negen of tien jaar zaken te doen met Jan Lamberts van der Heijden in Keulen.²⁶ Hij is borgemeester van Woensel in 1690/1691 en schepen in 1704, 1705, 1706, 1710, 1716 en 1717. In 1694, 1695, 1698, 1706 en 1709 leent hij respectievelijk f 600, f 400, f 300, f 100 en f 200 aan het corpus van Woensel.²⁷ In het eerste geval neemt het dorp geld op in verband met de aanleg van de steenweg op de Fellenoord, in 1689 heeft het dorp geld nodig in verband met de schadeloosstelling van Jan Oomen, die gegijzeld is geweest door de Franse troepen in Namen. Goort koopt in 1724 van de kinderen van zijn broer Johannes Claassen Spoorenbergh een akker aan de Turfweg in Woensel.²⁸ Hij wordt in Woensel begraven op 27 december 1739. Goort is gehuwd met Agnes Goorts, hieruit:

1. Anna, gedoopt te Woensel op 23 november 1685.
2. Paulus, begraven te Eindhoven op 29 mei 1745, gehuwd met Johanna Princen, begraven te Eindhoven op 16 april 1735, dochter van Peter en Elisabeth Hubens.²⁹ Hieruit nageslacht.
3. Nicolaas.
4. Peter, begraven te Poederlee op 8 januari 1731, gehuwd met Anneke Huybrechts. Hieruit nageslacht.

IIIe. Willem Claessen, geboren omstreeks 1660.³⁰ In 1690 procedeert hij voor de schepenbank van Eindhoven als Willem Claessen, voerman en koopman in Woensel, tegen Erasmus Eliëns, over de betaling van f 95 voor een vat Rijnse wijn die hij Erasmus een jaar eerder heeft geleverd.³¹ In 1683 woont hij in Woensel en wordt hij voerman en koopman van wijnen genoemd. Bij Jan de Rijck in *het Witte Peert* in Helmond verkoopt hij dat jaar de rentmeester van de heer van die stad enkele Westfaalse hammen.³² In 1694 leent hij f 1600 aan het corpus van Asten. Hij overlijdt in 1705 of 1706.³³ Hij is gehuwd geweest met Wilhelmina Jan Thijssen. Op 9 oktober 1727 maakt zij haar testament,

waarbij zij haar zoons Jacobus en Hendrik en haar dochter Maria, die nog bij haar inwonen, elk een som van f 100 vermaakt, haar dochter Maria een nieuw kleed van f 20 en de drie kinderen samen een zilveren schotel.³⁴ Zij wordt begraven in Woensel op 12 oktober 1727. Hieruit:

1. Nicolaas, gedoopt te Woensel op 1 januari 1685, gehuwd te Tongelre op 9 november 1712 met Anna de Ronde (begraven aldaar 2 november 1742) en voor de tweede maal te Tongerle op 1 november 1744 met Antonata Jansen, weduwe van Iwen Goorts, geboren te Strijp en begraven te Tongelre op 20 oktober 1767. Uit het eerste huwelijk is een dochter bekend die jong overlijdt.
2. Joannes, gedoopt te Woensel op 10 februari 1687 en aldaar begraven op 13 juni 1727. Hij huwt op 2 februari 1723 met Hendrina Hendrick Blinks, geboren in Woensel en aldaar begraven op 29 september 1740.³⁵ Uit dit huwelijk is een dochter bekend.
3. Anna, gedoopt te Woensel op 16 mei 1692 en aldaar begraven op 20 juni 1734. Zij huwt te Woensel op 22 november 1722 met Lambert Peter Cruijsstraten, begraven te Woensel op 11 januari 1731.
4. Peter, gehuwd met Willemijn Janssen. Uit dit huwelijk nageslacht.
5. Maria, gedoopt te Woensel op 15 oktober 1689, gehuwd te Woensel op 29 april 1736 met Peter van Eersel of Iersel.
6. Hendrik, begraven te Woensel op 29 augustus 1765. Gehuwd aldaar op 6 februari 1735 met Joanna van der Heijden, begraven te Woensel op 27 april 1755. Uit dit huwelijk nageslacht.
7. Jacobus, begraven te Woensel op 31 september 1767. Ongehuwd overleden.

III f. Joannes Sporenbergh. Geboren te Woensel omstreeks 1663³⁶, overleden te Asten op 17 april 1697; huwt te Asten voor schepenen op 5 juni 1691 en aldaar rooms-katholiek op 27 mei 1691 met Elisabeth van de Cruys, gedoopt op 19 augustus 1665 als dochter van Antonius Michiels en Mari. Uit dit huwelijk:

1. Maria, gedoopt te Asten op 19 juli 1692, gehuwd met Dirk Jan Houbraken.
2. Ida, gedoopt te Asten op 1 februari 1695, gehuwd te Asten (voor schepenen) op 16 juli 1713 met Francis van de Love-renbosch, geboren te Asten omstreeks 1686, herbergier aldaar.
3. Joannes Antonius, gedoopt te Asten op 21 april 1697. In 1713 is hij lid van de theologenclub in Leuven, later vice-pastor in Asten. Overleden te Asten op 3 juni 1723.

Iic. **Willem Goorts**. Hij overlijdt voor 14 december 1676. Hij is gehuwd geweest met **Jenneken Jans**, dochter van **Jan Janssen Schellen** en **Heylken Adriaens**.³⁷ Uit dit huwelijk zijn twee dochter bekend:

1. **Jenneke**, huwt met **Jan Hurks**.
2. **Magdaleen**.

NOTEN

1. Streekarchief Z.O. Brabant Eindhoven, N 1233-1681 nr. 29.
2. R.A. Eindhoven 239a.
3. R.A. Eindhoven 310-245, 246.
4. R.A. Eindhoven 64-25v.
5. R.A. Eindhoven 47-72 (vgl. J.Th.M. Melssen, *De Familie Ooms*, in de *Brabantse Leeuw* jaargang 32 nr. 4 1983 p. 111).
6. R.A. Eindhoven 58-56bis, (vgl. J.Th.M. Melssen, *Brouwers, Brouwerijen en Brouwketels*, in 't *Gruun Buukske* 1982 p. 76).
7. R.A. Eindhoven 593-1.
8. *De Brabantse Leeuw* 32e jaargang 9.
9. R.A. Eindhoven 49-150.
10. N 1230-1674 nr. 120.
11. N 1234-1686 nr. 197.
12. R.A. Eindhoven 266-117.
13. R.A. Woensel, momboirrekening Elisabeth.
14. N 1260-1723 nr. 7.
15. N 1271-1737 nr. 30.
16. R.A. Eindhoven, attestaties.
17. N 1246-1709 nr 16.
18. R.A. Eindhoven 92-74.
19. N 1282-1739 nr. 1.
20. R.A. Eindhoven, attestaties.
21. N 1271, 1737 nr. 30.
22. N 1219-1666 nr. 77.
23. N 1230-1673 nr. 107.
24. N 1251-1704 nr. 6.
25. Admin. archief Woensel, inv.nr. 456.
26. R.A. Eindhoven, attestaties.
27. Admin. archief Woensel, inv.nr. 456.
28. R.A. Eindhoven 256-217.
29. Streekarchief Peelland Deurne, R.A. Someren nr. 113-48v e.d.
30. Streekarchief Eindhoven, N 1233-1683 nr. 94.
31. R.A. Woensel, procesdossiers.
32. N 1233-1683 nr. 94.

33. Hij wordt nog genoemd in de hoofdgeldlijst van 1705/1706. In het volgende jaar wordt zijn vrouw weduwe genoemd.
34. N 1261-1727 nr. 54.
35. R.A. Eindhoven 117-52.
36. Bij zijn eerste huwelijk blijkt hij ongeveer 28 jaar oud te zijn.
37. N 1232-1699 nr. 117.

Vermiste Noordbrabanders, die dienden in de legers van Napoleon¹

J. van Gils

Doelenstraat 68, 5081 CM Hilvarenbeek

Een nu lied,

*Hollanders wij gaan naar huis
Napoleon is krijgsgevangen
dat is naar ons voorlang
voorlost zijn wij van 't frans gespuis
vreugt in 't lieve oranjehuis.*

geschreven te Hilvarenbeek op 30 september 1825-2

In de periode 1791-1813 hebben meer dan 4½ miljoen personen deel uitgemaakt van de circa 200 regimenten, waaruit het Franse leger in die tijd bestond.

De namen van al deze soldaten zijn bewaard gebleven in de archieven van de 'Groote Armée', welke bewaard worden in het Pavillon du Roi, een gedeelte van het Chateau de Vincennes te Parijs. Vooral vanaf 1810 zullen we in deze archieven ook de namen van waarschijnlijk duizenden Brabanders tegenkomen. Gelukkig pas vanaf 1810, daarvoor was men de dans ontsprongen die conscriptie heette.

Ten tijde van het ancien régime kende men geen dienstplicht in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Zeker de landmacht kende geen militaire traditie, vooral te land had men altijd buitenlanders voor zich laten vechten. Zo had de Republiek in 1710 meer dan 100.000 infanteristen in dienst, veelal afkomstig uit de Duitse staten.

De doorsnee van dit leger bestond uit huurlingen, vrijwilligers, avonturiers, armoedzaaiers en vechtersbazen. In de tijd van de

Bataafse Republiek (1795-1806) streefde men naar een nationaal Bataafs leger, waarvan de tragiek was, dat volgens het Haagse Verdrag van 16 mei 1795 de helft van de manschappen Frankrijk moest steunen, dus ook voor Frankrijk moest vechten.

In de nieuw ontworpen grondwet van 1798 werd volgens artikel 44 wel bepaald, dat alle burgers de plicht hadden hun land te verdedigen, maar het kwam niet tot een algemene dienstplicht.

Ook Louis Bonaparte voelde daar niets voor, toen hij in 1806 koning werd van Holland, waarbij ook Noord-Brabant hoorde. Het koninklijke Hollandse leger werd weliswaar grotendeels nationaal van samenstelling, maar het bleef bestaan uit vrijwilligers en is dan ook nooit verder uitgroeid dan tot zo'n 35.000 manschappen. Vooral de algemeen heersende armoede ten tijde van koning Lodewijk Napoleon zou de toeloop van vrijwilligers bevorderd hebben.

Een poging van de koning in 1809 om zijn leger uit te breiden, door toevoeging van zo'n 5000 à 6000 wezen stuitte dan ook op verzet, in Leiden en Rotterdam braken onlusten uit.

Wel zijn reeds ten tijde van Lodewijk Napoleon Hollandse troepen ingezet voor de Franse zaak. In 1809 vertrokken 3000 militairen van de Hollandse brigade naar Spanje, waarvan er maar enkele tientallen terugkeerden. Ook in Duitsland waren eerder Hollandse troepen ingezet.

Een en ander veranderde in 1810. Op 10 maart van dat jaar tekende Lodewijk Napoleon het traktaat waarin hij afstand deed van Zeeland en de gebieden ten zuiden van Maas en Waal. Op 1 juli 1810 tekende hij zijn abdicatie en op 9 juli 1810 werd het koninkrijk Holland ingelijfd bij Frankrijk. Vanaf 1810 kreeg men ook in onze streek te maken met de algemene dienstplicht of conscriptie.

De conscriptie in Frankrijk en de geïnnexeerde gebieden.

Al op 14 februari 1792 werd in Frankrijk een voorzichtig begin gemaakt met het invoeren van de dienstplicht. Volgens de nieuwe Franse conscriptiewet van 5 september 1798 die op 24 september d.a.v. van kracht werd, werd de algemene dienstplicht ingevoerd voor alle mannen van 20 tot 26 jaar.

De Wetgevende Macht bepaalde ieder jaar het contingent dat op moest komen, maar vrijstellingen waren mogelijk voor gehuwden, weduwnaars en gescheiden mannen met kinderen. Het verzet in Frankrijk was groot, de desertie enorm. Van het departement Eure, vlak bij Parijs werd van de opkomst in 1805 gezegd: 'absolument nulle, les conscits ont deserté'.

Op heden den zevenden October achttien honderd drie en veertig,
uit kracht van het daartoe verleend verlot bij Vonnis
der Arrondissements - Regtbank van 's Hertogenbosch,
van den twintigsten September 1800
drie en veertig, behoorlijk geregistreerd,
ten verzoeken en op de vordering van:

1°. ADRIAAN VAN OSCH, en

2°. JAN BAPTIST VAN OSCH,

Linnen Wevers, wonende te Goirle,

Welke domicilie kiezen ten huize van en tot hunnen
Prokureur constituëren EGO DE BERGH,
als zoodanig postulerende bij evengemelde Regt-
bank, wonende te 's Hertogenbosch,

heb ik ondergeteekende GERRIT ELIZA
OFFERS, Deurwaarder bij de Arron-
dissements - Regtbank voornoemd, wonende te
's Hertogenbosch,

Ten tweede maal gedagvaard:

PIETER VAN OSCH, laatst gedomicilieerd
te Goirle, thans zonder bekende woonplaats
of verblijf binnen dit Rijk, Exploict doende
bij openbare Dagvaarding,

om te verschijnen op *Vrijdag den twaalfden Januarij*
1800 vier en veertig, des voormiddags ten
tien ure, voor de Arrondissements - Regtbank te
's Hertogenbosch voornoemd, in het gewoon
Lokaal van dierzelfver terechtzittingen, in de
Hinthamerstraat binnen gemelde Stad,

Ten einde:

Aangezien der requiranten Neef voornoemde PIETER
VAN OSCH, geboren te Goirle, Zoon van
wijle HENDRIK VAN OSCH en mede wijle
SOPHIA VEKEMANS, den zesden
Februarij 1800 dertien, in Franschen Dienst
getreden zijnde, als Soldaat bij de zevende
Compagnie, elfde Batallion Artillerie - Trein,
is ingelijfd geworden.

Aangezien denzelven weinige dagen daarna, zijne
woonplaats heeft verlaten en naar Wezel is
vertrokken, zonder volmagt achter gelaten of
order op het beheer zijner zaken gesteld te
hebben,

Aangezien er gedurende al die tijd en dus sedert meer
dan vijf jaren, geene hoegenaamde tijding van
zijn aanwezen of overlijden is ingekomen,
en alzoo van zijn aanwezen te doen blijken,
ten einde een iegelijk daarvan niet onkundig zij.

Afschriften van dit Exploict zijn door mij Deur-
 waarder aangeplakt aan de voorname deur der
 Vergaderplaats van gemelde Regtbank en aan
 het Gemeenteshuis te Goirle, terwijl een
 gelijk afschrift door mij is afgegeven aan den
 Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij
 voornoemde Regtbank, die het origineel met
 gezien heeft geteekend.

De kosten zijn twaalf gulden, vijf en twintig en
 een halve cents.

G. E. OFFERS.

De oproep om inlichtingen over
 de verblijfplaats van Pieter van
 Oesch in het Provinciaal Dagblad
 van 1843.

~~Op 20 September 1843~~
 6. Hendrick van Gommelen
 9. Elizabeth Rysersma
 11. Antoinette Hoopman
 14. Willem van der Meer
 17. Jan van der Meer
 17. Jan de Kuyper
 18. Cornelis de Kuyper
 18. Jan Baptist van der Meer
 18. Margaretha Catharina de Kuyper

detail uit het "zielboek" van
 pastoor Boelens te Goirle, waarin
 in 1822 wel Willem Laureijnen en
 zijn dochter genoemd worden, maar
 niet de vermiste zoon Cornelis.

Om de wet tot uitvoering te brengen moest men dwangmaatregelen nemen: achtervolging, inkwartiering van 'garnisaires' bij de ouders van weggelopen recruten. Dit op kosten van de ouders of andere familieleden. Een andere maatregel was het verbeurd verklaren van de goederen van de ouders van een deserteur. Voor deserteurs en dienstweigeraars kenden men straffen als geldboetes, dwangarbeid en de dood.

In de reeds in 1795 bij Frankrijk ingelijfde Zuidelijke Nederlanden was de conscriptiewet van 1798 oorzaak van het uitbreken van de boerenkrijg, een volksopstand, in oktober van dat jaar.

Toen de dienstplicht ook actueel werd in het geannexeerde Pruisisch Gelder (Noord-Limburg) in het jaar IX (september 1800-september 1801) zochten veel jongens uit deze streek hun toevlucht in het huidige Noord-Brabant en Gelderland.

Door de staatsgreep van Napoleon in november 1799 was het Directoire inmiddels vervangen door het Consulaat. De dienstplicht nam Napoleon over als een erfenis van de revolutie, maar hij ontnam het Wetgevend Lichaam de bevoegdheid tot het bepalen van het jaarlijkse contingent dat moest opkomen. Wel konden inmiddels ook kostwinners en mannen met een broer in actieve dienst vrijstelling krijgen en na het Concordaat ook de leerlingen van seminaria.

Een breuk met de revolutie, die de dienstplicht tot een algemene burgerplicht had verklaard, was, dat een remplaçant of plaatsvervanger weer werd toegestaan. Bij het begin van het Concordaat als gunst, bij wet van 1802 als een recht, waardoor de last van het dienen weer kwam te liggen bij de armen. Tijdens het ancien régime was hij soms vrijwillig soldaat geworden om zijn ellende te ontvluchten, nu werd hij tot de dienstplicht veroordeeld.

Bij zijn machtsvername vond Napoleon 174.000 man onder de wapenen. Tot 1805 werden in de Franse republiek ieder jaar 60.000 nieuwe recruten opgeroepen, waarvan de helft meteen in actieve dienst kwam en de andere helft werd ingedeeld bij de reserves. In vrede werd diende men twee jaar, waarna de soldaat met groot verlof werd gestuurd, maar opnieuw opgeroepen kon worden tot zijn 45ste jaar. Van deze opzet kwam weinig terecht, omdat Frankrijk vanaf 1803 permanent in oorlog was.

De behoefte aan soldaten zou onder Napoleon sterker worden, de lichtingen werden ieder jaar groter en de keizer bleek ook ieder jaar minder kieskeurig. Onbelangrijke gebreken en een kleine maat waren geen reden meer voor afkeuring.

In de laatste jaren van het keizerrijk werd de leeftijd verruimd

Oerle

Francis van Hout Verzoekt informatie
van Lijn Doon. Die als Onschuldig is voorde
fransche Freepen is opgegaan, En niet
wetende off hij nog in Leven is of dood

Den naam is

Hendrik van Hout

Outh 22 jaar

Onderdienst gegaan in 1882

filiaal 524 Regiment

1. Battalion, 5 Compagnie

Brief van Francis van Hout uit Oerle om inlichtingen over zijn
zoon.

en vanaf 1806 riep de keizer de recruten zelfs te vroeg op. De vervangenen van vroegere lichten ontkwamen niet meer aan de dienst of ze moesten een nieuwe remplaçant kopen, lieden van deftige stand werden opgenomen in de 'Garde d'honneur'. Het verzet tegen de conscriptie werd dan ook heviger. Op allerlei manieren trachtte men uit de legers van Napoleon te blijven. Zo zien we in Frankrijk in de jaren 1812 en 1813 een enorme stijging van het aantal huwelijken. Een tweede populair middel was verminking, het afhakken van de rechterwijsvinger, beschadigen aan benen of voeten of het uitbreken van tanden waardoor het openscheuren van de cartouche (patroon) onmogelijk werd. Men kocht ambtenaren om, die veranderingen aanbrachten in de leeftijd of burgerlijke staat van de recruit, het meest probate middel bleef echter desertie.

De conscriptie ingevoerd in het voormalige koninkrijk Holland.

Al in maart 1810 deed Lodewijk Napoleon afstand van het gebied bezuiden Maas en Waal, waardoor de conscriptie in onze streek ook eerder van toepassing was dan in de rest van het voormalig koninkrijk, maar de eerste lichten in het pas geannexeerde gebied hadden geluk. Op 25 maart van genoemd jaar kondigde Napoleon een algemene amnestie aan voor dienstweigeraars en deserteurs, die zich berouwvol zouden melden; de eerste groep kreeg respijt tot 1 juni, de tweede tot 1 juli 1810. Bovendien waren de jaren 1810 en 1811, met uitzondering van de oorlog in Spanje, vrij rustig. Lichting 1811 kon dan ook voorlopig thuis blijven. Pas op 13 november 1810 werd bepaald dat van deze lichting 120.000 mannen zouden worden opgeroepen. De werkelijke inlijving liet op zich wachten tot 3 februari 1811, toen bepaald werd dat 80.000 recruten in actieve dienst moesten. De opkomst voor het actieve leger begon op 10 april, terwijl vanaf 1 augustus 1811 ook de 40.000 reservisten naar hun onderdelen marcheerden. Tot 1804 geschiedde de oproeping door aanwijzing door de burgemeester, daarna door tirage (loting). De lotelingen kwamen bijeen in de departementshoofdsteden, werden daar ingedeeld in compagnieën van 100 man en naar hun legeronderdelen gebracht. De meesten kwamen terecht bij de linie-regimenten.

Het opvangen van de totaal onervaren recruten was een probleem waar niet moeilijk over gedaan werd. De recruit hoefde slechts acht dagen in depot en moest dan afmarcheren. Onderweg deed hij de nodige ervaring op, omdat hij in het regiment werd opgevangen door veteranen, die het klappen van de zweep kenden. Hij leerde al vechtende en hoefde trouwens niet veel te weten. Hij

kwam terecht in een zeer internationaal gezelschap, want door de uitbreiding van het Empire had het leger zijn nationale karakter al lang verloren.

Het leven dat een recruit tegemoet ging was een hondeleven. Mensen die vaak niet verder waren geweest dan hun geboorteplaats werden gescheiden van hun familie en vrienden, van hun gewone comfort en gewone doen. Men ging slecht gekleed, gevoed en geschoeid en leefde in voortdurende doodsangst, want de mortaliteit was schrikbarend hoog, terwijl bij invaliditeit een hopeloze toekomst wachtte.

De doodsoorzaak lag niet op de eerste plaats bij de gevechtshandelingen, bij de Slag van Austerlitz sneuvelde slechts 2%, bij de Slag van Waterloo 8½%. Voornamere oorzaken van de mortaliteit waren de koude, de uitputting, krankzinnigheid welke vaak leidde tot zelfmoord, ongedierte en vooral besmettelijke ziekten als tyfus, dysenterie en schurft.

De medische verzorging was miserabel, in de hospitalen werd geamputeerd zonder verdoving en velen stierven aan wondkoorts. De regimenten trokken voortdurend van de ene plaats naar de andere, zodat het onderdak vaak slecht was en van slapen weinig terecht kwam. Daarbij kwam het verlies van de persoonlijke vrijheid en het verdragen van een vaak onrechtvaardige discipline. De immoraliteit van deze groep ontheemden moet dan ook groot geweest zijn, vooral ruzies tussen de verschillende nationaliteiten, diefstal en stroperij kwamen vaak voor.

De Russische veldtocht.

De Noordbrabantse dienstplichtigen zijn vooral geconfronteerd met de dramatische ondergang van Napoleon en twee rampzalige gebeurtenissen uit deze periode, de Russische veldtocht en de volkerenslag bij Leipzig.

De inval in Rusland begon met de formering van de 'Groote Armée', het leger der twintig naties. Uit het westen rukt men op naar Maagdenburg, Erfurt en Leipzig, op 9 mei 1812 volgde Napoleon met de keizerin, die hem begeleidde tot Dresden. Op 1 juni 1812 had Napoleon op Pruisisch grondgebied een leger van ongeveer 400.000 soldaten geconcentreerd, waarbij nog duizenden personen geteld moeten worden die zorgen voor de ravitaillering, beambten, handwerkslieden, zelfs vrouwen en kinderen. De militairen waren vooral van de lichteningen 1811 en 1812. Reeds toen het leger door Oost-Pruisen oprukte werd het geconfronteerd met de slecht werkende voedselvoorziening en een toenemende immo-

raliteit. Om de orde te handhaven beval de keizer dat plundersaars en deserteurs doodgeschoten moesten worden.

Op 18 augustus 1812 bereikte de Franse hoofdmacht Smolensk, op 14 september trokken de eerste eenheden Moskou binnen, op 19 oktober begon de rampzalige terugtocht. Op de terugweg naar Smolensk verloren de Fransen 30.000 manschappen, bij de overtocht van de Berensina werden 12.000 soldaten gedood of ze verdrinken in het ijskoude water. Als het leger begin december Wilna bereikt sleept het 25.000 zieken en gewonden mee. Wilna werd ontruimd na felle straatgevechten met de kozakken. Naar schatting bleven 10.000 soldaten achter, waarvan de helft in de hospitalen lag. Deze werden door de kozakken en de inwoners van Wilna afgeslacht. Op 20 december bereikten de eerste vluchtelingen Koningsbergen en daar brak in volle heftigheid vlektyfus uit. Zij die krijgsgevangen werden gemaakt, werden soms gemarteld of meteen gedood, velen werden voortgesleept tot aan de grens van Siberië. De Russen maakten 100.000 krijgsgevangenen, de grande armée verloor gemiddeld 2000 manschappen per dag. Van de 400.000 personen die de veldtocht meemaakten, keerden er niet meer dan 20.000 terug naar hun moederland. Een groot aantal van de militairen die in 1814-1815 als vermist werden geregistreerd, is in Rusland achtergebleven. Op de regimentsstaten heet het 'disparu pendant la retraite' of 'arrière sans nouvelles 1812'.

Terug in Parijs begon Napoleon met het hergroeperen van zijn legers. Reeds op 11 januari 1813 werd een senaatsbesluit gepubliceerd, waarbij in een keer 350.000 man ter beschikking van het ministerie van oorlog werd gesteld. 100.000 Mannen van de Nationale Garde werden overgeheveld naar het actieve leger, er werden nogmaals 100.000 lotelingen van de lichten 1809-1812 opgeroepen en 150.000 recruten van de lichte 1814 zouden bij de parate troepen worden gevoegd. Begin 1813 werd nog eens een buitengewone lichte van 180.000 manschappen afgekondigd. Het einde is dan in zicht. Op 10 augustus 1813 liep de wapenstilstand, gesloten met de Pruisen, ten einde en vond Napoleon drie legers tegenover zich. Het aantal schermutselingen en veldslagen dat volgde bereikte zijn climax op 16-19 oktober 1813 in de volkerenslag bij Leipzig, die aan beide zijden meer dan 100.000 doden en gewonden eiste. Na de slag liet Napoleon meer dan 200.000 soldaten achter in Duitse vestingen en hospitalen. Onder hen brak een epidemie uit, die bekend werd als de 'tyfus Mayence', zo geheten naar de hevigste haard. Duizenden stierven aan deze ziekte. De meeste conscripts van het jaar 1813 zijn ergens in Duitsland ge-

bleven. De geallieerden rukten ondertussen op, op hun beurt rovend en stropend, en bereikten in maart 1814 Parijs.

De vermisten uit Noord-Brabant.³

In het archief van de gouverneur van Noord-Brabant bevinden zich brieven, waaruit blijkt dat werd aangenomen dat de honderden vermisten uit deze provincie zich in Russische krijgsgevangenschap bevonden. Door de secretaris van staat voor buitenlandse zaken werd op 5 november 1814 een schrijven gericht aan de gouverneur met het verzoek om een lijst van mensen uit zijn provincie, 'die bij de Franse legers gediend hebben en (van) welke men veronderstelt dat (ze) in Rusland krijgsgevangen zijn gemaakt'.

De oproep werd op 7 november 1814 door de gouverneur bekend gemaakt en op 11 november 1814 gepubliceerd in het Provinciaal Dagblad nr. 83, met het verzoek om reacties. De districtscommissarissen werden belast met het samenstellen van de lijsten.

Wat de secretaris van staat beoogde, wordt duidelijk uit een brief geschreven te Valkenswaard op 19 november 1814 door Rochus Gilson.

Naar aanleiding van de offerte van de secretaris van staat voor buitenlandsche zaken, om door tussenkomst van Z.E. den heere Russische ambassadeur renseignements in te winnen, rakende vermiste personen, meldde Gilson, dat zijn broeder met name Jean Louis Gilson, zoon van Rochus en Maria Louisa Pasquier, geboren te Rethy in de Brabantse Kempen, oud 34 jaar, laatst als 2e luitenant van het 33e reg. 1e bat. 4e comp. ligte infanterie heeft gediend. Dat zijn regiment behoorde tot de 4e divisie van het 1e corps der grote armée. In juni 1812 is Gilson met de grote armée naar Rusland gemarcheerd en op 24 september 1812 bij Bobruisk in Lithouwen krijgsgevangen gemaakt. Sindsdien is er niets meer van hem vernomen.

Uit de opgaven aan de gouverneur zal blijken, dat de bedoeling van de secretaris van staat verkeerd geïnterpreteerd werd. Er zijn inderdaad honderden vermisten, maar de meesten waren nooit in Rusland geweest. Zij werden pas opgeroepen na het Russische débâcle en moeten dus in het jaar 1813 in Duitsland achtergebleven zijn of elders in hospitalen zijn overleden.

In december 1814 ontvangt de gouverneur de opgaven van de districtscommissarissen. Helaas zijn deze niet meer volledig aanwezig in diens archief. Compleet zijn alleen gegevens, verzameld door

de commissaris van het arrondissement Eindhoven, gedateerd 23 xber 1814 en die van Breda d.d. 10 december 1814.

Van de commissaris van 's-Hertogenbosch werd slechts de geleidebrief aangetroffen, gedateerd 29 december 1814, met de volgende inhoud: *ter voldoening van ued. aanschrijving d.d. 7 november nr. 1 heb ik de eer ued. hier nevens te voegen een suppletaire alphabetische lijst van zodanige personen welke bij de Fransche legers gediend hebben en vermoedelijk in Rusland krijgsgevangen zijn gemaakt.* De in dit geval veel belangrijkere bijlagen ontbreken helaas.

Uit de omslag met gegevens van Helmond en omgeving ontbreken Geldrop, Helmond, Nederwetten, Stiphout en Zesgehuchten. De Maasstreek en het uiterste westen van de provincie ontbreken geheel. Van Midden-Brabant is een suppletoire lijst aanwezig, waarop ook personen voorkomen uit Uden, Grave, Oosterhout en 's-Hertogenbosch. Op de wel aanwezige lijsten komen in het totaal 520 namen voor. Van dit aantal zijn 46 personen in de laatste vier maanden van 1812 in dienst getreden, 193 recruten werden opgeroepen in 1813 en 1 in 1814 (waarschijnlijk een foutieve opgave). Dit zijn 249 soldaten, waar er nog zeker 14 bijgeteld moeten worden waarvan het jaar van oproeping niet bekend is, maar wat waarschijnlijk, gezien de leeftijd van de betrokkenen, 1813 is geweest.

Totaal 263 vermiste militairen, dus pas opgeroepen na of tijdens de terugkeer van het Franse leger uit Rusland. Vooral achter hun namen vinden we vaak verwijzingen naar Duitse of Franse hospitalen, waar ze in veel gevallen ook gestorven zullen zijn. Van Cornelis Kuijpers uit Moergestel bijvoorbeeld, die als vermiste voorkomt op de Eindhovense lijst, is later bekend geworden dat hij te Hamburg in hospitaal nr. 5, het zogenaamde Conventshospitaal, op 4 juli 1814 aan koorts bezweken is. In dit hospitaal werd hij 31 maart 1814 opgenomen.⁴

Tweehonderdzevenenvijftig militairen hebben de veldtocht naar Rusland wel meegemaakt en we mogen vrijwel zeker aannemen dat niemand of misschien een enkeling van hen is teruggekeerd. Gezien de onvolledigheid van de opgaven van vermiste personen kunnen we deze getallen zeker verdubbelen. In werkelijkheid zal het aantal vermiste Noordbrabanders de 1000 overschreden hebben en dit is dan nog exclusief het aantal, waarvan het overlijdensbericht wel onze streek bereikte.

Enkele voorbeelden zijn A. v.d. Pol uit Moergestel, jager bij het 33e regiment, 5e bat. 4e comp., die op 20 januari 1812, 23 jaar oud, in het hospitaal te Givet aan koorts bezwijkt, of Adrianus

Driessen uit genoemde plaats, die als fuselier bij het 125e regiment de Ligne, 22 jaar oud, op 26 maart 1813 te Groningen in een hospitaal sterft.⁵

De meeste vermisten zijn soldaat geworden door de conscriptiewet, dus in de jaren 1810-1813. Uitzonderingen zien we vooral in garnizoenssteden, waar van oudsher veel beroepsmilitairen woonden. Zij waren bij de annexering al in vrijwillige dienst bij het Koninklijke Hollandse leger of eerder, in het leger van de Bataafse Republiek. Voor hen was vechten een kostwinning en het maakte niet veel uit onder welke vlag gevochten moest worden. Hun gemiddelde leeftijd is ook hoger dan die van de conscripts, die in 1814 meestal 22 of 23 jaar oud zijn.

De soldaten uit de garnizoensstad Breda hebben in 1814 een gemiddelde leeftijd van ruim 27 jaar. In de geleidebrief van de commissaris uit deze stad staat dan ook, dat het gaat over *vermiste personen welke in het arrondissement Breda door de Fransche conscriptiën alsmede vrijwillig in dienst zijn geraakt en welke men verondersteld dat (door) de Russische troupes zijn krijgsgevangen gemaakt.*

Het resultaat van de actie van de secretaris van staat voor buitenlandse zaken zal vrijwel nihil zijn geweest; we hebben gezien dat we mogen aannemen dat bijna de helft uit deze provincie nooit in Rusland is geweest en waarschijnlijk in 1813 gestorven is op de Duitse slagvelden of in Duitse of Franse hospitalen.

Hoe dramatisch de gebeurtenissen zijn geweest, blijkt als we onderzoeken wat er uiteindelijk van de vermisten terecht is gekomen. We mogen concluderen dat honderden families in rouw gedompeld werden, want van vrijwel niemand werd nog iets vernomen. Het wachten op de terugkeer werd geduldig en eindeloos. De tragiek blijkt vooral uit de brieven die ouders schreven aan de gouverneur, zoals die van de weduwe Verrijt uit Asten: *geïnfomeerd zijnde dat door UedGS. een staat wordt geformeerd van die geene welke aan Ued. door de familie worde opgegeven en wel van die geene, welke door het Fransche gouvernement van hunne familie zijn ontruikt, zoo is 't dat ik mij zelve door deze tot UedGS. kom te wenden met verzoek om mijn zoon op de Staat te plaatsen die door UedGS. wordt geformeerd. Hij was genaamd Godefridus Verrijt, zoon van wijlen Mattijs en Jenne Maria Slegers, gebooren den 13 October 1790, is opgetrokken als Concrits den 27 Februarij 1812 en is ingelijfd geworden in het 4e regiment lanciers en daar ik sedert den 18 Maij 1812 niets meer*

van hem vernooten heb, zoo is 't mijn innig verlangen om van zijn leeven of dood, eenige zekerheid te weeten, waarop ik mij op UedGS. zal verlaaten en vertrouwen dat UedGS. alle mogelijke middelen zal beproeven die UedGS. nodig zal oordeelen, waar toe ik mij representeer de onkoste die daar op zoude komen te vallen aan UedGS. in dank te voldoen, die d'eer heeft zig met alle onderdadigheid te noemen UedGS. dienaarste dew. Matthijs Verrijt.

Dat ook erfeniszaken een rol gaan meespelen, blijkt uit het schrijven van dominee J. van Heusden uit Hilvarenbeek, gedateerd 21 november 1814. Hij schreef: *Hoog Edele Gestrenge Heer. Willem van de Capelle de Bruijn*, zich ook wel schrijvende *De Bruin*, geboren den 16 Februarij 1789, is in dienst gegaan onder de *Hollandsche Koninklijke Guarde*, toen liggende in Utrecht in den jaare 1810. Vervolgens is hij overgegaan in *Franschen Dienst* onder het derde regiment *Keizerlijke grenadiers, eerste bataillon, vierde Compagnie*, is met zijn corps naar *Versailles* getrokken en aldaar gebleven tot dat zijn regiment met den aanvang van den *Russischen oorlog* is gemarcheerd naar Polen en verder. Sedert heeft men niets meer van hem vernomen. Men meent dat hij gediend heeft als corporaal of sergeant, hij schreef bij den Lt. adjudant *Bronckhorst*. Alzoo ik executeur ben van het testament van wijle mej. Cath. de Bruijn en voornoemde W. van de Capelle de Bruijn voor een gedeelte in der zelve nalatenschap erft, ligt er mij en de overige erfgenamen veel aan gelegen om te weten of hij nog leeft en waar; dan of hij dood is. Waarom ik de vrijheid neem ingevolge de aankondiging van den heer *Gouverneur* dato den 7e dezer mij tot U Hoog Ed. Gestrengen te vervoegen om zoo mogelijk des aangaande inlichting te mogen ontvangen. Ik heb de eer met eerbied te zijn Uw Hoog Ed. Gestr. onderdanigste dienaar J. van Heusden, predicaat alhier.

Steekproeven, genomen in drie dorpen, staven mijn stelling dat zelden nog iets van de vermisten gehoord werd. Van de vijf vermisten uit Oost-, West- en Middelbeers werd nooit meer iets vernomen.⁶ Van de twaalf vermisten uit Moergestel werd alleen het overlijdensbericht van Cornelis Kuijpers in een Duits hospitaal ontvangen.

Iets uitgebreider wil ik ingaan op de negen vermisten uit Goirle. Te beginnen met Jacobus van de Flaas, te Goirle gedoopt op 2 september 1789 als zoon van schoenmaker Jan Baptist van de(r) Flaas en Jacoba Havermans.⁷

Als de lijst van vermisten wordt opgesteld, is zijn vader juist enkele maanden overleden. Zijn moeder sterft te Goirle in 1826, maar pas in 1844 worden de erfgoederen publiek verkocht door notaris Bossers uit Loon op Zand. Hierbij worden genoemd de kinderen Jan Francis, schoenmaker te 's-Hertogenbosch, Mathijs, schoenmaker te Goirle, Maria Catharina, gehuwd met metselaar Antonie van Loon te Goirle, Johanna, gehuwd met schoenmakerherbergier Hendrik van der Foulaert, eveneens te Goirle, en Adriana, weduwe van chirurgijn Jan van den Broek, woonachtig te Waspik. Jacobus van de Flaas wordt niet meer genoemd en is dus niet teruggekeerd.

Peter Heestermans werd te Goirle gedoopt 8 februari 1788 als zoon van soldaat-dagloner Mathijs Heestermans en Maria van de Laar.⁸ Bij de publieke verkoop van de onroerende goederen van zijn ouders, welke plaatsvond op 17 november 1813, dus een jaar voordat de lijst van vermisten werd opgesteld, werd Peter al niet meer genoemd. Wel zijn broers Jan, landbouwer, Bernardus, wever, en zijn zusters Cornelia en Pitronella, gehuwd met wever Hendrik van Besouw.

Cornelis van den Hout, gedoopt te Goirle op 1 maart 1788 als zoon van pachtboer Michiel van den Hout en Antonetta van Beek, komt na 1814 in geen enkel archiefstuk meer voor. Waarschijnlijk is hij overleden in het hospitaal te Dresden, waar hij in juni 1813 opgenomen werd.

Als zoon van landbouwer Willem Laureijsen en Petronella Bekkers werd Cornelis Laureijsen op 24 juli 1793 te Goirle gedoopt. Zijn overlijdensbericht is nooit ontvangen, maar zijn dood is door zijn ouders blijkbaar nooit aanvaard. In een boekje van de Goirlese pastoor F. Boelens, dat de namen bevat van *die zielen welkers naamen staen op het sonderdagsgebed*, komen in 1822 Willem Laureijsen voor en zijn dochter Peternel, maar niet de naam van de vermiste zoon Cornelis.

Dramatisch verloopt vooral het leven van Hendrik van Osch. Hij was bakker te Goirle en had drie zonen bij zijn vrouw Sophia Vekemans. Zoon Jan Baptist werd maar enkele maanden oud, zoon Adriaan stierf vijf jaar oud te Goirle in 1794 tijdens de rode-loopepidemie. Alleen zoon Peter blijft in leven en hij werd op 6 februari 1813 onder de wapenen geroepen. Enkele dagen later verliet hij Goirle om naar Wezel te marcheren, waar hij 21 februari 1813 werd ingelijfd bij de 7e compagnie 11e bataillon artillerie.

rietrein. In juli 1813 werd voor het laatst iets van hem gehoord. Na het overlijden van zijn moeder, Sophia Vekemans, in 1823, maakte zijn vader op 8 mei 1824 een testament, waaruit blijkt dat hij nog steeds hoopt op de terugkeer van zijn zoon. Hij wil begraven worden als zijn vrouw, met 18½ pond waslicht en met 80 missen voor zijn zieleheil. Aan de armen van Goirle legateert hij een perceel weiland, *doch alleen het vruchtgebruik en tot zoo lang als zoon Peter van Os zijn nalatenschap zal aanvaarden*. Voor dit legaat verlangt hij tien jaar lang een gezongen mis, daarna, zolang het vruchtgebruik zal duren, jaarlijks drie gelezen missen en plaatsing op het Allerzielengebed.

Het vruchtgebruik van de resterende goederen is 'tot de aanvaarding door zoon Peter' voor de helft voor de twee zonen van Hendrik van Osch (gehuwd met Adriana Snels en neef van de erf-later) en het kind van Laurens van Osch. Het vruchtgebruik van de wederhelft is voor de familie Vekemans.

Zijn enige en universele erfgenaam is zoon Peter van Osch, maar mocht blijken dat die overleden is, dan gaat het vruchtgebruik over in eigendom. Enkele jaren later, op 6 februari 1826, is Hendrik van Osch op 75-jarige leeftijd als particulier te Goirle overleden. De vruchtgebruikers kunnen zijn goederen in ontvangst nemen en wachten geduldig op enig levensteken van Peter van Osch. Jaren lang. Pas op 29 mei 1844 wordt bij vonnis door de arrondissementsrechtbank van 's-Hertogenbosch, op vordering van de linnenwevers Adriaan en Jan Baptist van Osch uit Goirle (achterneven van de vermiste Peter van Osch), verklaard *dat er regtsvermoeden bestaat van het overlijden van Pieter van Osch, laatst gedomicilieerd te Goirle, thans zonder bekende woonplaats of verblijf, en zulks sedert den zesden Februarij 1800 dertien, de dag waarop denzelve zijne woonplaats heeft verlaten*.

In oktober 1844 werden de roerende goederen van wijlen Hendrik van Osch publiek verkocht door de vruchtgebruikers, die nu wettige erfgenamen waren geworden; in juni 1845 volgde de verkoop van de onroerende goederen.⁹

De volgende vermiste uit Goirle was Nicolaas Philipsen, gedoopt te Goirle op 2 december 1792, zoon van landbouwer-gemeenteraadslid Jan Philipsen en Pieternel van Erven.¹⁰ Ook hij wordt niet meer genoemd na 1814, ook niet bij de erfscheiding van de goederen van zijn vader. Genoemd worden wel zijn broer Michiel, wonende te Tilburg, broer Cornelis te Riel en zijn zuster Helena Maria, gehuwd met Adriaan Dijkmans, wonende in Goirle, Petronella, gehuwd met Willem van Broekhoven te Hilvarenbeek, Johan-

na te Goirle en Antonia Maria met haar man Wilhelmus Mallens, woonachtig in Tilburg.

Jan van der Sande werd te Goirle als Jean Baptist op 5 juni 1792 gedoopt. Zijn ouders waren kaatsballenmaker Jan van de Sande en Helena van Diessen. Aangezien zijn ouders een marginaal bestaan leidden, vinden we hun namen in geen enkel notarieel archief. In de registers van de burgerlijke stand van Goirle is het overlijden van Jan nooit opgetekend.

Lucas Schouten, die het in het Franse leger bracht tot korporaal, was geen conscript, maar werd al in maart 1806 vrijwillig ingelijfd in het leger van de Bataafse Republiek. Hij werd 28 februari 1787 te Goirle gedoopt als zoon van vlaskoopman en *inlandsche kramer* Francis Schouten en Wilhelmina Blanken. Zijn vader behoorde tot de kleine groep dorpsnotabelen en was in de Franse tijd adjunct-maire. Zijn moeder overleed te Goirle 28 september 1814. In 1817 werd het ouderlijke huis van Lucas te Goirle aan de kerk verkocht door zijn broers Hendrik, Francis en Wilhelmus en zijn zuster Antonia.¹¹

De laatste Goirlese vermiste was Peter Francis van Schijndel. Hij werd niet in Goirle geboren en ook zijn ouders waren geen Goirlenaren. Mogelijk woonde hij daar als boerenknecht. In ieder geval verdween ook hij zonder een spoor na te laten.

Het meest tragische van het hele gebeuren vind ik dat alleen al in Noord-Brabant honderden, meestal 'klijne luijden' werden opgeofferd aan de machtswaanzen van één buitenlandse potentaat. Evenzoveel families bleven jarenlang in onzekerheid, zonder enige steun van een overheid, die het wel presteerde om zonder enige scrupule hoge ambtenaren uit de Franse tijd en andere collaborateurs met hoge posities te handhaven.

Ter nagedachtenis aan de slachtoffers van deze rampzalige periode is nooit een monument opgericht, zoals dat bijvoorbeeld in België wel gebeurde voor de slachtoffers van de boerenkrijg.

Ook bij dit artikel zijn aanvullingen en/of verbeteringen zeer welkom.

NOTEN

1. Twintig eeuwen Vlaanderen, deel III: Geschiedenis van Vlaanderen, Hasselt 1973. Jan Derix en Sjeff Verlinden, Ten Oorlog voor Napoleon, Venlo 1983. J.G. Kikkert, Louis Bonaparte, koning van Holland, Rotterdam 1981. D. van Dodewaard, Gedenkschriften van een krijgsgevangene in Rusland, 1855. H.P.H. Jansen, Kalendarium, geschiedenis van de lage landen in jaartallen. J. Presser, Napoleon. J.B. Hous, Leuvense Kroniek (1780-1829), Heverlee 1964. J. de Rek, Koningen, kabinetten en klompenvolk, Baarn 1975.
2. Coll. Heemkundekring Goropius Becanus te Hilvarenbeek. 'Een nu (nieuw) lied' is geschreven te Hilvarenbeek in 1825. Onder het lied, dat 11 coupletten telt staan de namen Arnoldus Daamen, Jozevus Arnoldus Heeren en Jozevus Damen.
3. R.A. Noord-Brabant, archief prov. bestuur nr. 47.
4. Mededeling van de heer W. de Bakker te Oisterwijk, waarvoor hartelijke dank.
5. Zie noot 4.
6. Mededeling van de heer J. van Gils te Best, waarvoor hartelijke dank.
7. R.A. Noord-Brabant, not. Loon op Zand doos nr. 1842, akte 27, 5 februari 1844. De roerende goederen werden reeds in 1826 verkocht, waarbij ook nog aanwezig was Cornelia van der Flaas, gehuwd met linnenfabrikant Willem Vingerhoeds te Goirle. Adriana van der Flaas, weduwe van Jan van den Broek was toen vroedvrouw te Bladel. G.A. Tilburg, Not. 231-II, akte 63, 25 april 1826.
8. J. van Gils, Twee families Heestermans in de heerlijkheid Tilburg, De Brabantse Leeuw jrg. 1983, blz. 97.
9. G.A. Tilburg, Not. 177, akte 56, 8 mei 1824. Not. 182, akte 109, 1 november 1829. Not. 281, akten 72 en 80-I, 3 en 17 juni 1845. Not. 280, akte 171, 18 oktober 1844. Not. 179, akte 101, 11 september 1826. Provinciaal Dagblad nr. 47, 11 juni 1844; idem nr. 81, 10 oktober 1843.
10. G.A. Tilburg, Not. 329, akte 136/142, 15 oktober 1817.

wordt vervolgd

De erfgenamen van heer Ghijsel Back

L.F.W. Adriaenssen

Van der Hoopstraat 85, 1051 VD Amsterdam

§ 1. Inleiding.

In mijn artikel in *De Brabantse Leeuw* van 1985 over de gerechtigden tot de door de Bossche kanunnik Ghijsel Back (overleden 1458) gestichte beneficië heb ik diens tweeëntachtig religieuze erfgenamen opgesomd, die voor de reductie van 's-Hertogenbosch in 1629 voor een van de stichtingen in aanmerking kwamen. De familierelaties tussen hen heb ik in schemata weergegeven zonder ze te verantwoorden. In een serie artikelen wil ik een aantal van deze skeletten met genealogisch vlees toerusten.

Behandeld zullen worden de meierijse familie Back en de Udenhoutse familie Toyt Vanniis alias Back, de Bossche families Van Ophoven, Van der Meer, Pelgrom de Bie en Colen, de Hilvarenbeekse familie Nouwen, de Oisterwijkse familie Van Laerhoven, de Gelderse families Van Averenck en Van Middachten en in beperkter mate diverse aanverwante geslachten. Bij de behandeling van de families Pelgrom de Bie en Van Middachten zullen ook de patroons en beneficianten van de stichtingen van Ghijsel Back van na 1629 ter sprake komen.

De aloude, in de middeleeuwen zeer wijd vertakte en invloedrijke meierijse familie Back verdient het om nog eens aan een grondig genealogisch onderzoek te worden onderworpen. Hier zal dat niet gebeuren, maar beperk ik mij tot de naaste familieleden van Ghijsel Back. Blijkens verschillende Bossche schepenakten was hij verwant aan Lucas Serys van Erpe, die *tguet over Baxdijc* bezat, een grote hoeve op de grens van Tilburg en Hilvarenbeek met vijf mudzaad bouwland, tien bunder beemd en veertig bunder hei. Een andere verwant was Gielis Bac, schout van Tilburg, eigenaar van *tguet ter Haghehorst* te Diessen. Uit beide goederen had heer Ghijsels vader erfpachten verworven. Ook jonker Berthout Back, die op 23 november 1444 voor heer Ghijsel Back zijn huwelijks

voorwaarden verleed, was een achterneef. Deze Backen zijn in de volgende fragment-genealogie onder te brengen.

§ 2. Back van Tilburg.¹

I. Jan Bac zoon Arnt Bertout Bac van Tylborch² is omstreeks 1275 geboren en was in 1349 rentmeester van de hertog van Brabant. Zijn vaders naam was Arnt geheten Bertout Bac; Berthout was een vaker voorkomend alias van de voornaam Aert, vergelijkbaar met Aert geheten Stamelaert. Jan erfde van zijn vader het leengoed *apud Inthout ultra Venne in Westilborch*. Hij bezat een kwart van de tiende van Gorp (een herdgang onder Hilvarenbeek), dat ongeveer een mud rogge per jaar waard was. Deze tiende had hij verworven, vermoedelijk geërfd, van Heinric van Ghorpe, die in 1325 schepen van Hilvarenbeek was en in 1366 leenheer van Gorp. Jans zoon volgt onder II.

II. Arnt geheten Bertout Bac van Tilborch³ hield te Westtilburg (Tilburg) de leengoederen *t'Eyntoven oft tot Inthout*, negen mudzaad groot, en *ten Broeck*, vier mudzaad groot, het laatste westwaarts strekkende langs de gemene straat die men noemde *die Overbacx dijck, te Beke weert*. Van zijn vader erfde hij de kwart tiende te Gorp. In het hertogelijke cijnsboek van 1380 staat hij als *Bac Bertout pro Henrico de Gorpe* geboekt voor 12 oude denieren, die hij verschuldigd was uit zijn hoeve te Gorp. Arnt Bac was vader van:

1. Gheert Bac.⁴ Samen met zijn broer Jan gaf hij in 1402 een grondrente uit *tgoet ten Broecke* te Tilburg.
2. Jan Bac, volgt onder III.

III. Jan Arnts Berthout Bacxzoon van Tilborch, geboren rond 1340 en overleden in of kort voor 1406, erfde de hoeve te Gorp en de leengoederen van zijn vader en verwierf daarbij het *Weenmersleen* onder Goirle. Boeree somde zes wettige en vijf natuurlijke kinderen van Jan op. Ik vermeld slechts de relevante twee en voeg er een twaalfde telg aan toe:

1. Gielis Jan Bac Bertouts⁵, schout van Tilburg. Hij gold in 1423 een cijns uit *tguet ten Haghehorst* onder Diessen aan Henryc Ghyselberts Bac van Rijthoven (§ 4 sub III).
2. Arnt Berthout Bac, volgt onder IV.
3. Ermgart Jan Bac Bertouts van Tylborch trouwde met Jan Serys van Erpe. Hun zoon Lucas Serys van Erpe bezat in de dertiger jaren van de vijftiende eeuw *tguet over Bacxdijc* te Tilburg.⁶

IV. Arnt geheten Berthout zoon Jan Bertout Bacx erfde de leengoederen *Inthoven* te Tilburg, de Gorpse tiende en een hoeve te Gorp onder Hilvarenbeek en het *Weenmersleen* te Goirle. Hij was rentmeester van de meierij van Den Bosch en overleed in 1414 en liet uit zijn huwelijk met Lysbeth ridder Geryts dochter van der Aa verschillende kinderen na, van wie Jan volgt onder V.

V. Jan Bac Berthouts van Tilborch⁷ erfde van zijn vader de Gorpse bezittingen en verhiel op 18 februari 1435, na het overlijden van zijn broer Gheert Back, het goed te *Eindhoven* onder Tilburg. Jan stierf in 1442. Een van zijn kinderen bij jonkvrouw Lysbeth Diercxss van Neynsel was Berthout Back, die volgt onder VI.

VI. Berthout Bacx⁸ verhiel op 5 december 1442 het goed te Eindhoven. Op 16 april 1444 verkocht hij alle eikenhout op de Gorpse erven van wijlen zijn vader, zoals die gesmet waren en voor Pinksteren moesten worden geruimd. Voor de kanunnik en notaris Ghijselbert Back maakte hij op 23 november 1444 zijn huwelijkse voorwaarden met Marie Wolffaerts, de eigenares van de Oisterwijkse leengoederen *ten Eynde* en *ten Bogaerde*. Berthout Back kocht in 1447 de heerlijkheid Asten en in 1461 de molen van Heukelom. Hij bezat een huis te 's-Hertogenbosch.

§ 3. Heer Ghijselbrecht Back.

Heer Ghijsel Back⁹ is rond 1375 te Loon op Zand geboren. Hij liet zich de kruin scheren, ontving de priesterwijding en trad als onderzegelaar in dienst van zijn bloedverwant Arnt Buck in diens kwaliteit van zegelbewaarder van de bisschop van Luik. Op 28 juli 1403 heette het zodoende: *pro domino sigillifero s. Ghiselbertus* (voor de zegelaar zegelde Ghisel). Zijn ambt werd overigens aangeduid als *subsilligifer curie Leodiensis* of *notarius in sigillo*.

Ook als kanunnik van de Sint Jan te 's-Hertogenbosch en de Sint Jan te Luik trad Ghijsel Back in de sporen van heer Arnt Buck: in 1402 kreeg hij een Bossche prebende en in 1432 was hij kanunnik van de collegiale Sint-Janskerk te Luik. Te Luik had hij bovendien een prebende in de Sint Pieter, waarvan hij in 1421 resigneerde. Een vierde kanunniksdij had heer Ghijsel te Hilvarenbeek.

Heer Arnt Buck overleed op 16 juni 1427 en daarmee kwam een einde aan Ghijsels ambtelijke loopbaan aan het bisschoppelijke hof van Luik. Hij vestigde zich te 's-Hertogenbosch in de Peperstraat, waar hij het druk kreeg met de executie van Bucks

testament. Bij of in zijn woning lijkt hij een privé-kerk te hebben gehad.

Inmiddels bleef het hem beneficiaal voor de wind gaan. Naast de kanonikale prebenden verwierf heer Ghijsel de investituur van Zonhoven in Limburg. Vandaar, uit *Zonuwen* of Zonhoven, door Schutjes en verschillende andere historici verward met Someren in de meierij, kwam zijn dienaar en rentmeester, de priester Aernt Vueghen.¹⁰ In de parochiekerk van Rijsbergen bezat hij het Maria-altaar, dat hem verplichtte tot het (doen) lezen van drie missen per week en jaarlijks negen zesters rogge inkomsten opleverde. Ten slotte was hij in de Sint-Janskerk van Den Bosch beneficiant van de door Arnt Buck gestichte kapelanie in de Salvatorskerk.

De geestelijke stichtingen die heer Ghijsel maakte, -een cantorij en twee kapelanieën-, zijn zichtbaar beïnvloed door die van Arnt Buck. Diens oom Aelbrecht Buc, kanunnik van 's-Hertogenbosch en van de Sint Dionisius te Luik, had omstreeks 1390 de stichting bevolen van een cantorij in de Bossche Sint-Janskerk en zijn neef Arnt belast met de executie daarvan. Heer Arnt nam ruimschoots de tijd, -hij had vermoedelijk de tocht in het dotatievermogen-, en stichtte de cantorij pas op 2 september 1425. Op 13 en 14 september volgden de goedkeuring door de bisschop van Luik en het kapittel van Den Bosch, op 15 juni 1427 werd als eerste cantor Jan van Andel¹¹ aangesteld. Jan was een neef van heer Arnt. In 1419, toen hij nog aan een kloosterschool studeerde, had hij op verzoek van de priesters Arnt Buck en Ghijsel Back een altaar in de kerk van Steensel gekregen.

Uit eigen vermogen stichtte Arnt Buck in zijn testament van 1425 een altaar in de kapel ten oosten van het zuiderportaal van de Sint Jan van Den Bosch. Hij wijdde het toe aan de heilige Verlosser, diens moeder Maria en Sint Maarten, doteerde het met 17 mud rogge jaarlijks en beneficieerde als eerste rector zijn bloedverwant heer Bartholomeus Buck ermee.

Zowel Arnt Buck als Bartholomeus Buck zetten zich actief voor de kerkmuziek in. Arnt had in 1418 overleg gevoerd met de kanunniken en de Lieve-Vrouwebroeders van Den Bosch over *den cantoer*, wat resulteerde in de aanstelling het jaar daarop van de eerste beroepszanger en in 1420 van een tweede. Bartholomeus Buck was zanger bij de Illustre Lieve-Vrouwebroederschap, waarvoor hij in 1426/27 werd beloond met een *gruen laken*, in 1427/28 met een *blauckit* en in 1428/29 met een *roeden laken*. In 1432/33 ontving hij 1 gulden 32 plakken *van ene brieve te vueren tot Antwerpen ende na 2 zengeren te vernemen*.

Ook Ghijsel Back toonde belangstelling voor de muziek. Op 8 september 1445 verrekende de Illustre Lieve-Vrouwebroederschap als volgt met hem: *Item gegeven den gesellen van den boeck om enen vreemden gesel te toeven tot her Ghysbrecht Backs - XI cromsterten II placken* (de gezellen van het boek waren beroepszangers). En naar het voorbeeld van zijn meester stichtte hij een cantorij in de collegiale kerk van Hilvarenbeek.¹²

Nadat in 1444 de bisschop van Luik en in 1448 het kapittel van Hilvarenbeek hadden ingestemd met de stichting, werd in 1449 de eerste cantor geïnstalleerd. De cantors moesten van den bloede van de stichter zijn, de priesterwijding hebben ontvangen of het ernstige voornemen daartoe hebben, persoonlijk resideren en hun ambt uitoefenen en ten slotte een eerlijk leven leiden. Het laatste kwam neer op een concubinaatsverbod. Met een omstandig gevoel voor ceremonieel omschreef heer Ghijsel de plichten van de cantor: zijn kleding, zijn plaats tussen de kanunniken, in de processies en in het koor, zijn rol tijdens de hoogmissen, triplexfeesten en niet te vergeten de requiems voor de stichter, zijn verhouding tot de medezangers.

In de Bossche Sint-Janskerk stichtte Ghijsel Back in 1455 twee kapelanieën op het door Arnt Buck opgerichte Salvatorsaltaar. Aan J.A. Alberdingk Thijm danken wij een mooie uitleg aan katholieke arbeiders van deze gebeurtenis:¹³

In oude tijden was er een deftig Kapittelheer, in de kollegiale kerk, thands kathedraal van Sint Jan, binnen 's Hertogenbosch, - met name Gijsbertus Back. Toen deze Heer op het ziekbed lag, dat men vermeende zijn laatste te zullen zijn, herinnerde hij zich met weemoed de vergankelijkheid van al het aardsche. Hij gedacht hoe, vóór een tamelijke menschenleeftijd, zijn grootvader als peter bij zijn Doop had geadsisteerd en, ter bewaring van den naam in hun geslacht, hem, als eenigen zoon van Henrick Back, Gijsbertus had laten doopen. De doopeling (onze tegenwoordige Heer Kanunnik) had zich echter nooit gevoeld een vrouw te nemen en een huisgezin te stichten, en nu op het bed van smarte liggende, waar zijne eenige zuster Aleyd voor zat te schreyen, nam hij twee besluiten, die aan den wensch van zijn grootvader om den naam, althands den geslachtsnaam, in wezen te houden, tot zekere hoogte te gemoet zouden komen. Zijne zuster was gehuwd met den eerzamen Laurens van Nijn en had een zoon, die insgelijks Laurens heette. Op twee passen van het bed stond een tafel, en aan die tafel zat een ander deftig man, ondanks zijn bleeke gelaatskleur op

dit oogenblik van beter gezondheid dan Heer Gijsbert. Deze gele man, in zwarten tabbaart en met een dito haar-wrong of zoogenaamden kaproen op het hoofd, een knijper op de neus en pen in de hand, zat te schrijven voor een pergamentblad nog iets minder tanig dan 's mans aanschijs.

'Domine Notari!' sprak Heer Gijsbert, en bedoelde met dat woord Domine volstrekt niet een predikant, als welken men in later tijd bij uitsluiting den titel van Domine of Heer! is gaan toekennen. Hij kón dat ook niet bedoelen; want er waren in die tijd nog geen predikanten, in den hervormden zin des woord.

'Heer Notaris! - een woordjen!' De toegesprokene ging aan het bed, en lef zijn oor dichter dan strikt noodig was op den mond des lijders:

'Notaris, ik wensch eene nieuwe fundatie in de Janskerk te maken, waar mijne zuster hier present en hare wettige nakomelingen de vruchten van zullen trekken en de lasten van zullen dragen.'

Vrouw Aleyd zag op uit den neusdeuk, die zij voor hare beschreide oogen hield.

'Ik maak een kapitaal vast van ... zoo veel guldens, uit welks renten mijne zuster zal moeten onderhouden in het choorken door mij gesticht ten Zuid-Oosten van het kruis - een kerklamp, die daar, ten eeuwigen dage, ter eere der H. Drievuldigheid zal moeten branden; maar ik stel de conditie, dat, om het genot van deze Bacx-fundatie te hebben, mijn zusters zoon den naam Back, naast dien van zijnen vader, zal moeten voeren. Ook zullen mijn neef en zijne recht verkrijgenden, om en om met den Deken des Kapittels, de begeving van het beneficie hebben, aan het autaar in onze kapel verbonden ... Stemt ge daar meê in, zuster Aleyde?'

- 'Met al mijn hart!' riep de zuster, en boog zich over de uitgestrekte hand van den stervende.

De notaris zett'e zich weêr aan den schrijfdisch en bracht de gemaakte beschikking met passenden stijl in het Testament over.

De gele man was Jan Amelrici, kapittelnotaris te 's-Hertogenbosch, en voor hem werd op 5 september 1455 het testament met de fundatie gepasseerd. Naast de beide beneficies in de Salvatorskapel stichtte heer Ghijsel nog een eeuwige godslamp in dezelfde kapel, die hij doteerde met jaarlijks vier mud rogge. Bovendien vermaakte hij tien mud rogge per jaar aan de armen, waarvan de

distributie onder meer door zijn nakomelingen moest worden verzorgd.

Naast dit alles heeft Ghijsel Back in de collegiale kerken van Hilvarenbeek en Den Bosch nog verschillende jaargetijden gesticht. Aan de kerken liet hij een altaarsteen, kelken, ampullen, kazuïvels, een missaal, een pixis, vergulde koorzetels met kussens en dekkleden, zijden dalmatieken, een lessenaar en een zangboek na. Zijn sterk ontwikkelde gevoel voor liturgisch ceremonieel blijkt daarenboven uit de plechtige begrafenis, zoals deze in 1931 naar zijn beschikkingen werd beschreven door de kathedraalarchivaris Mosmans:¹⁴ *Daags tevoren begon men in de namiddag met een plechtige vigilie. Daarna gingen deken en kanuniken in koorkleed, met kruis voorop en wijwater bij zich, naar de grote behakte blauwe zerksteen en baden en zongen, daarom geschaard, Libera me, Miserere, De profundis, Pater noster enz. Volgende dag, na de requiemmis waarvoor de zware klok geluid werd en waaronder de loze baar met het zijden rouwkleed van het kapittel was bedekt, het kruis erover heen lag geplooid en de gele kaarsen in het rond brandden, ging men nogmaals met kruis en wijwater naar het graf 'in capelle Sancti Salvatoris' psalmodiëren en bidden.*

Heer Ghijselbrecht Back is op 24 juli 1458 te 's-Hertogenbosch overleden en werd begraven in de Sint-Salvatorskapel, die nadien het *Bacx-koorke* ging heten.

§ 4. Back van Loon.

De families Bac van Tilburg en Bac van Loon waren aan elkaar verwant en voerden hetzelfde familiewapen, te weten een zilveren veld met in het schildhoofd van keel een gaande leeuw van zilver.

I. Jan van Loen leefde aan het einde van de dertiende en het begin van de veertiende eeuw en was gegoed te Loon op Zand. Hij was vader van Ghiselbert, die volgt onder II.

II. Ghiselbert van Loen, geboren in het begin van de veertiende eeuw, was misschien getrouwd met een dochter van Jan Bac Arnt Berthout Bac van Tilburg, de rentmeester van hertog Jan. Zijn kinderen, voor zover bekend, waren:

1. Henrick Back, volgt onder III.
2. Hadewich Gijsselberts van Loen¹⁵ was rond 1380 de vrouw van Jacob Bulle Willems. Hun kinderen waren in 1401 Willem, Henryc en Liesbet Bulle Jacobs.

3. Heymeric Gysselberts van Loen¹⁶, vermeld in 1403.

III. **Henrick Bac van Riethoven zoon Ghizelberts van Loen¹⁷** woonde te Loon op Zand. De toevoeging *Van Riethoven* is onduidelijk, wel had Henrick belangen in die plaats. Hij bezat een hoeve te Loon, waaruit hij in 1429 216 eikenbomen, allemaal *kuerboom*, verkocht. Daarnaast had hij een huis in de Sint-Jorisstraat te 's-Hertogenbosch en samen met jonkvrouw Lysbeth Ghysberts Houtappels alias Bac een hoeve te Udenhout aan *die Houtsche straet bijden Dreyboem*.¹⁸ Zijn vrouw was Aleyt Eryt Wynricx van Loen¹⁹, een dochter van Eryt Wynricx Eryts en van Geertruyt Beys Coelborne, die een deel van het goed *Coydenberch* (Kouwenberg) te Tilburg en Loon op Zand bezaten. In 1430 gaf hij de tocht in zijn boerderijen te Loon op Zand en Udenhout aan zijn kinderen, die hem daarvoor beloonden met een royale lijfrente van 24 mud rogge. Enkele jaren later is Henrick overleden. Zijn kinderen bij Aleyt waren:²⁰

1. Henrick Henricx Back.²¹ Hij lijkt kort voor zijn vader te zijn gestorven; in elk geval was hij kinderloos.
2. Aleyt Henrick Back, volgt onder § 5.
3. Geertruyt Henricx Back, volgt onder § 12.
4. Engelberen Henricx Back, volgt onder § 17.
5. Hillegont Henricx Back, volgt onder § 21.
6. Kathelyn Henricx Back van Rijthoven trouwde met Lauwreyns Vannii zoon Jan Willems Glavymans²² te Udenhout. Hun huwelijk bleef kinderloos.
7. Ghijsselbrecht Back, priester, overleden in 1458. (Zie § 3).

§ 5. Vanniis alias Back.

I. **Aleyt Henrick Bacx van Rijthoven²³** trouwde rond 1400 met Lauwreyns Henrick Toyt Vanny²⁴ te Udenhout, een zoon van Henrick Toyts zoon Peter Vannyn. Minstens sedert 1439 was zij de vrouw van Wouter van Buedel.²⁵ Haar kinderen namen de toenaam Back aan:

1. Jan Laureyns Henrick Toyt Vannys alias Back alias Scoemakers, volgt onder II-a.
2. Lysbeth Lauwreyns Vanniis Back, gehuwd met Aert Bruystens²⁶, die beenhouwer was te 's-Hertogenbosch en in 1448 als weduwnaar testeerde voor Philippus van Boningen.
3. Peter Vannij alias Back²⁷ studeerde sedert 1426 te Keulen en promoveerde daar tot doctor in het kanonieke recht. Hij bleef te Keulen wonen als prokureur aan het bisschoppelijke hof. Later (in 1450?) verhuisde hij naar Luik, waar hij een

stem in het kapittel van Sint Jan had gekregen. Op 12 september 1459 maakte hij in zijn testament de volgende beschikkingen:

- hij wil een eenvoudige begrafenis en tijdens de uitvaart een brooduitdeling aan de armen ter waarde van 5 mud spelt;
- de kerkfabriek te Keulen krijgt 1 gulden;
- de kerkfabriek te Luik krijgt 1 gulden;
- het Sint-Janskapittel te Luik zal 8 mud spelt erfelijk genieten uit een pacht van 10 mud op zijn huis;
- de investiet van Brustem in Limburg en de rector van het Sinterklaasaltaar aldaar ontvangen elk 15 rijnsgulden voor zijn anniversarium;
- de investiet van Etten en de rector van het Maria-altaar aldaar zullen ieder 15 rijnsgulden hebben;
- de kerkfabriek van Oisterwijk ontvangt 2 rijnsgulden;
- aan de Sint-Willibrorduskapel te Berkel een *silveren scael* en 5 rijnsgulden;
- aan het altaar van B. Maria te Zonhoven in Limburg 3 rijnsgulden *ad augmentum redditus dicti altaris et non pro rectorem sibi inbursandos*;
- aan de karthuizers te Luik 4 rijnsgulden;
- aan de kruisheren te Luik, bij wie hij een anniversarium sticht, 6 rijnsgulden;
- aan de bedelorden (minderbroeders, predikheren en carmeliëten) te Luik elk 1 rijnsgulden;
- aan zijn moeder een zilveren schaal;
- aan zijn broer mr Mertijn Back een lijfrente van 10 rijnsgulden op de stad Kempen. *Eciam legavit eidem suo domus utensilia in Colonia existencia unam casscam argenteam et suum tabardum*;
- aan Jan, Laureys, Peter (sic!), Geertruyt en Elisabeth, zijn broers en zusters, elk een zilveren schaal en 2 rijnsgulden;
- aan frater Willem, zoon van zijn broer Henrick, een zilveren schaal en 2 rijnsgulden;
- aan de kinderen van wijlen zijn broer Eelken elk 3 rijnsgulden;
- aan zijn schoonzoon Radulphus van Maren en Katharina, de vrouw van zijn broer Laureyns, elk een zilveren pot, te kiezen uit zijn beste vaatwerk, en elk 2 rijnsgulden;
- aan Willem van Laerhoven en Adriaen, de zoon van diens broer Jan, elk 25 rijnsgulden en elk een *pannum nigrum ac caligis ac uno tabardo habendis*;

- aan Laureys van Laerhoven, zoon van zijn zus Geertruyt, het bed in zijn verwarmde vertrek met de beddekoets, dekens en kussens, alsmede twee zilveren potten en 2 rijnsgulden;
 - aan mr Wouter Back J.U.D., zijn neef, vier zilveren potten, een eigenhandig *cyrographum* met 32 rijnsgulden erfelijk, waarvan er 13 zullen toevallen aan de kinderen van Laureys, broer van de testateur;
 - de boeken moeten worden gebruikt door studerende kinderen van zijn broer Laureys;
 - aan zijn nichten Hille en Margriet en diens dochter Geertruyt elk een pot of vat uit zijn beste zilver;
 - aan heer Jacob de Voroux, zijn medekanunnik, een zilveren pot;
 - aan heer Henrick Bor, medekanunnik, een obligatie van 17 griffioenen;
 - aan zijn meid Elizabeth behalve haar loon 8 griffioenen voor een rouwkleed;
 - aan zijn vorige meid 8 griffioenen voor een rouwkleed;
 - aan Laureys van Laerhoven 12 griffioenen voor zijn kleding;
 - aan zijn nieuwe klerk, heer Jan Stakenborch, 8 griffioenen om zwarte kleren te kopen of zijn kleren zwart te maken;
 - aan Goeswinus de Castro [Gooswyn van der Borcht], zijn vorige klerk, 2 rijnsgulden;
 - aan Katharina, de gewezen meid van heer Jan van Leyenbergh, 3 (?) griffioenen;
 - aan heer Jan van Zeeland, medekanunnik, 1 rijnsgulden;
 - aan mr Aert Cloet en Michiel Leonius, kapelaans van de Sint Jan te Luik, elk 1 rijnsgulden;
 - aan Jan Henrick Wyar, sedert lang koster van genoemde Sint-Janskerk, 4 griffioenen om een rouwkleed te laten maken;
 - executeurs-testamentair zullen zijn: de notaris heer Jan Buckinck, Laureys van Laerhoven en mr Mertijn Back;
- In het codicil van 15 september 1459 gaf heer Peter de volgende aanvullingen:
- aan Aert van Laerhoven, zijn neef, een rentebrief;
 - aan heer Mathys, investiet van het begijnhof bij Hasselt, 4 willemsstoters;
 - aan Willem van Balen en Willem van Kessel elk 1 rijnsgulden;
 - aan zijn bloedverwanten mr Henrick Beys van Beeck en

diens broer Aert Beys, priesters, elk *unum vasculum argenteum factum ad modum piri*;

- aan heer Ludovicus Howen 1 rijns gulden;
- aan mr Willem van Eynde een rentebrief;
- aan de deken van de Pauluskerk te Leuven een zilveren schaal.

Peter Back overleed te Luik in 1459, vermoedelijk op 21 september. Hij was vader van:

- A. Een dochter, die trouwde met Radulphus van Maren.
4. Mertijn Back alias Vannijs²⁸ werd na een studie aan de universiteit van Keulen advocaat en prokureur aan het bisschoppelijke hof aldaar. Hij is op 29 mei 1480 te Keulen overleden als getonsureerde klerk.
5. Eelken Laureys Henrick Toyt Vanny²⁹ was bij Margriet Jan Poeynenborch³⁰ vader van:³¹
 - A. Peeter Eelen Toyt Vannys alias Back³² was gehuwd met Mechtelt Arnts van den Dyck³³, een dochter van Arnt zoon Henrick natuurlijke zoon Jan van den Dyck bij Kathelyn Henrick Toyt.
 - B. Lauwreyns Eelen Toyt Vannys³⁴ liet zich in het Sint-Jansjaar 1466-1467 inburgeren te 's-Hertogenbosch.
6. Laureys Laureyns Henrick Toyt Vannys alias Back, volgt onder II-b.
7. Geertruyt Lauwreyns Toyt Vannys alias Back, volgt onder § 9.
8. Henrick Laureys Toyt Vannys was de vader van:
 - A. Willem Back.³⁵ Hij studeerde te Leuven en werd kloosterling te Tongerlo bij de norbertijnen. Op 5 september 1473 is hij overleden.
9. Gyb Laureys Henrick Toyt Vannys³⁶ wordt in 1457 vermeld als erfgenaam van Henrick Back van Rijthoven.

II-a. Jan Laureys Henrick Toyt Vannys alias Back³⁷ te Udenhout werd, wel naar zijn beroep, bijgenaamd *Scoemakers*. Ook de naam Toyt (van toyart, looier) wijst op leerbewerking. Jan trouwde met Margriet Bruystens van Andel³⁸, die een dochter was van de Oisterwijkse schout Bruysten Bruysten Janss en van Margriet Willems van Langelaer. Hun kinderen waren:³⁹

1. Henrick Lauwreyns Toyt Vannys⁴⁰ was (anders was het zijn naamgenoot) in het begin van de zestiende eeuw pachter van de *Perweyshoeven* te Udenhout.
2. Yda Lauwreyns Toyt Vannys, gehuwd met Andries Janss van den Woude.⁴¹

3. Laureyns Jan Laureyns Toyt geheten Vannii⁴² werd bedacht in het testament (1459) van zijn oom Peter Back, kanunnik te Luik.
4. Jan Jan Laureyns Vanniis alias Back⁴³, gehuwd met Hade-
wygh Peter Brocken.
5. Aleyt Jan Laureyns Vannys alias Back⁴⁴ trouwde met Claeus
Janss van Vucht⁴⁵ te Udenhout. Zijn vader, Jan Henrickss
van Vucht, had de Udenhoutse hoeve van de familie Vannys
Back gepacht.

II-b. Lauwreyns Lauwreyns Henrick Toyt Vannys alias Back⁴⁶, geboren in het begin van de vijftiende eeuw en vermoedelijk in 1461 overleden, vestigde zich te 's-Hertogenbosch. Hij wordt daar in 1456 vermeld als broeder van het Sint-Catharinagilde. Zijn oudoom Ghijsel Back benoemde hem en zijn nakomelingen in zijn stichting tot patroons van de beide kapelanieën van het Bacx-
kooke. Het patronaatschap hield het recht in om een geschikte rector voor het koorke voor te dragen; dit recht van de voordracht moest overigens worden gedeeld met het kapittel van Den Bosch. Aan het patronaatschap was een kamp of weide, genaamd *die Wolfsdonck*, buiten de Koepoort in de richting van Vlijmen verbonden, die nooit ofte nimmer buiten de familie mocht worden vervreemd of verkocht. Lauwreyns eerste vrouw, Aleyt Willem Daems⁴⁷, overleed in 1442 of 1443. Hij hertrouwde met Kathelyn Daniels van den Papendyck⁴⁸, een dochter van Daniel Broess van den Papendyck en Aleyt van Tefelen. De kinderen uit het eerste huwelijk waren:⁴⁹

1. Geertruyt Lauwreyns Vannys, birgittijnse non op Koudewater.
2. Henrick Laureyns Back⁵⁰, *clericus*, volgde in 1461 zijn vader op als patroon van het Bacx-koorke. Niet lang daarna is hij overleden.

Uit het tweede huwelijk stammen:⁵¹

3. Aleyt Lauwreyns Vanny alias Back⁵² was na de resignatie van haar broer Lauwreyns patrona van het Bacx-koorke. In eerste echt trouwde zij met Willem Sceijmaker natuurlijke zoon Aerts Sceijdemaker zoon Aert Krey⁵³, een snijder, die in de jaren zeventig overleed. Daarop hertrouwde zij met de lakenkoper Gerit Gerit Lauwreyns van Molle⁵⁴, die in 1466/67 poorter van Den Bosch was geworden. Gerit en Aleyt testeerden in 1510 voor Jan Bacx van Herentals; getuigen waren onder meer de beide rectoren van het Bacx-koorke. Kort daarop is Gerit overleden. Aleyt Back stierf voor 1516. Zij werd niet begraven voor het Bacx-koorke,

maar voor het altaar van Jezus' Zoete Naam in de Sint Jan. Zij had een kapitaal van 20 gulden vermaakt *om ten eeuwigen daghen drie kerssen te onderhouden, 't stuck van eenen halven pont wass, op drie metalen pannen staende boiven het sitten waer op rusten onder die missen die priester, diaken ende subdiaken. Ende men sal dese keersen onsteken als men die keersen onsteken op ten metalen boem.* Uit haar eerste huwelijk had Aleyt twee kinderen:

- A. Lauwereyns Willems Sceymakers⁵⁵, slechts vermeld in 1480, toen hij een lijfrente kreeg.
 - B. Katheryn Willems Sceymakers alias Back, gehuwd met mr Henrick Pelgrom de Bye. Deze familie volgt onder § 6.
4. Engelken Lauwreyns Vannys, volgt onder § 11.
 5. Laureyns Vannijs alias Back⁶⁶ behaalde te Leuven de meesterstitel, werd priester en achtereenvolgens patroon en rector van het Bacx-koorke, waarvoor hij werd begraven.
 6. Peter Back alias Vannijs⁶⁷ studeerde te Leuven, werd priester en rector van het Bacx-koorke, waarvoor hij op 14 mei 1499 werd begraven.
 7. Daneel Lauwreyns Bacxs⁶⁸ werd in 1469 verwond door Heyn Voet.

NOTEN

(Gebruikte afkortingen: A.R.A.B. = Algemeen Rijksarchief Brussel; B.A.H. = Bisschoppelijk Archief 's-Hertogenbosch; G.A.H. = Gemeentearchief 's-Hertogenbosch; R = rechterlijk archief; R.A. = Rijksarchief; R.A.H. = Rijksarchief 's-Hertogenbosch; Rk = rekenkamer; T.H.G. = Tafel van de Heilige Geest).

1. H.J.A. van Son, "De oorsprong van het Brabantsche geslacht Bac", *De Nederlandsche Leeuw*, LV (1937).
2. F.A. Brekelmans, W.J. Formsma en J.P.W.A. Smit, *De archieven van het gereformeerde burgerweeshuis te 's-Hertogenbosch* ('s-Gravenhage, 1952) 35, no 260-261. L. Galesloot, *Le livre des feudataires de Jean III, duc de Brabant* (Bruxelles, 1865) 3, 123.
3. A. van Sasse van IJsselt, "Iets over de familie Bacx te Tilburg", *Taxandria*, XXX (1923) 173.
4. P.C. Boeren, "Het oudste Liber Anniversarium der kerk van Tilburg", *Bossche Bijdragen*, XXII (1953-1955) 134.
5. G.A.H., R 1194, f 241, daags voor Simon en Judas 1423.

6. G.A.H., R 1202, f 45v, 1431/32. R 1208, f 58, 1437/38.
7. G.A.H., R 1200, f 152, 1429/30. A.R.A.B., Rk 45074, ff CCXLV en CCLVIIIv.
8. G.A.H., R 1214, f 174, 16 april 1444. Van Sasse van IJsselt, "Iets over de familie Bacx", 174 e.v. A.R.A.B., Rk 45074, f CCXLV.
9. L.F.W. Adriaenssen, "De gerechtigden tot het Bacx-koorke in de Sint Jan tot de reductie van Den Bosch", *De Brabantse Leeuw*, XXXIV (1985) 116, 118.
10. R.A.H., Oisterwijk R 164, f 22v (en f 15-2, tussen ff 14 en 15), 12 juni 1455. G.A.H., R 1228, f 98v, 1457/8. R 1230, f 314v, 1460. R 1231, f 210, 19 juni 1461. R 1232, ff 81 en 126v, 1461. R 1236, f 148v, 1466/7. R 1268, f 67v, 19 augustus 1500. A.F.O. van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch, alsmede hunne eigenaars en bewoners in vroegere eeuwen. Aanteekeningen uit de Bossche schepenprotocollen loopende van 1500-1810* (3 dln; z.pl., z.j.) II, 423.
11. Hij was van moederszijde verwant aan Arnt Buck. Sedert 1427 was hij kanunnik van Den Bosch en als zodanig moet hij vermoedelijk worden geïdentificeerd met Johannes Engelberti, die in 1427 zijn annaat beloofde voor een Bossche prebende, die vakant was geworden door het overlijden van Jan Back. Heer Jan was rector van de kerk van Esch en lid van de Lieve-Vrouwebroers van Den Bosch. Hij overleed op 2 april 1472 en werd begraven in de Sint Jan, *retro chorum in capella Sancti Martini superioris*. Hij had twee bastaards: Jan van Andel, schrijnwerker, die de *Goudsmidshoeve* op de grens van Diessen en Moergestel verwierf, en Mechtelt van Andell, die trouwde met Henrick de Gruyter. (B.A.H., Bisdom 15, Mechelse Aanwinsten no 164, Registrum Cantoriae, p. 100. R.A.H., Collectie Cuypers van Velthoven no 1218 en 1222. G.A.H., 1246, ff 32 en 260, 1476/7. L.H.C. Schutjes, *Geschiedenis van het bisdom 's Hertogenbosch* (5 dln; Sint-Michielsgestel, 1870-1876) IV 223, 237. G.C.A. Juten, *Consilium de Beke* (z.pl., z.j.) 93. G.C.A. Juten, "Consilium de Beke", *Taxandria*, XXIX (1922) 192. E. Brouette, "L'évolution des bénéfices capitulaires dans le diocèse de Liège au XVe siècle d'après les 'Libri annatarum'", *Revue d'histoire ecclésiastique*, LIII (1958) 484. F. Baix, *La chambre apostolique et les 'Libri annatarum' de Martin V (1417-1431)* (2 dln; Bruxelles, 1947-1955) I, 198, no 531 (onjuiste identifikatie; vgl. L.F.W. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog en onder de generaliteit. Sociale en*

- ekonomische geschiedenis van een Kempens dorp tussen 1400 en 1800* (Hilvarenbeek, 1987) 250).
12. Adriaenssen, *Hilvarenbeek*, p. 151 e.v.
 13. J.A. Alberdingk Thijm, "Willem Bilderdijk", *Volks-almanak voor Nederlandsche katholieken*, 1868.
 14. J. Mosmans, *De St Janskerk te 's Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch, 1931) 343.
 15. G.A.H., R 1176, f 226v, 1376/83. R 1182, f 126v, 1400/1.
 16. G.A.H., R 1183, f 202v, 1402/3.
 17. G.A.H., R 1176, f 226v, 1376/83. R 1178, f 276, 1387/90. R 1179, f 356, 1390/4. R 1181, f 18, 1397/9. R 1183, f 202v, 1401/3. R 1185, f 8, 1406/7. R 1187, f 153, 1410/4. R 1188, f 174, 1412/3. R 1191, f 91, 1418/9. R 1193, f 199, 4 mei 1423. R 1194, f 62, 26 januari 1424; f 241, daags voor Simon en Judas 1423. R 1195, f 182, 25 juni 1425. R 1199, f 368v, 23 februari 1429. R 1201, f 169, 29 december 1430. R 1203, f 192v, 1432/3. Van Sasse van IJsselt, *Voorname huizen*, I, 430.
 18. G.A.H., R 1201, f 169, 29 december 1430. R 1220, f 256v, 24 september 1450: de jonkvrouwen Margriet en Liela, dochters van wijlen Arnt Ghyselbrechts Bac geheten Houtappels, verkopen als erfgenamen van jonkvrouw Lysbeth Gyselberts Houtappel de helft van de betreffende hoeve; Laureyns Vanny (schoonzoon van Henrick Back van Rijthoven) ziet af van vernadering.
 19. G.A.H., R 1182, f 284, 1400/01.
 20. G.A.H., R 1196, f 95v, 31 januari 1427; f 177v, 7 november 1426. R 1201, f 169, 29 december 1430. R 1204, f 26v, 29 december 1433. R 1219, f 3v, 10 oktober 1448. R 1220, f 257v, 1449/50. R 1227, f 462, 2 september 1457.
 21. G.A.H., R 1197, f 334v, 22 januari 1427. R 1198, f 86, 1427/8. R 1199, f 267, 1428/29.
 22. R.A.H., Oisterwijk R 143, f 23, *des zaterdaghs na Onser Vrouwen dagh Purificatio* 1418. R 145, f 30, Bartholomeus 1426. G.A.H., R 1186, f 287, 1409/9. R 1190, f 344, 1416/7. R 1194, f 315, 26 augustus 1424. R 1199, f 233, 1428/9. R 1216, f 10, 1445/6.
 23. G.A.H., R 1183, f 202v, 1402/3. R 1204, f 173, 20 februari 1434. R 1209, ff 46v en 350, 1438/9. R 1212, f 12v, 1441/2. R 1213, f 153, 1442/3. R 1216, f 174, 1445/6. R 1218, f 287, 1447/8. R 1225, f 12, 1454/5. R 1226, ff 57v en 218, 1455/6. R 1229, f 32, 1458/9. R 1230, f 313v, 1459/60. R 1239, f 224, 1469/70. F.W. Smulders, "De cijnsmannen van Vosselaar te Udenhout", *De kleine Meijerij XXII* (1971) 60.

24. Godshuizen 's-Hertogenbosch, T.H.G., charterverzameling no 1259, 29 december 1399. R.A.H., Oisterwijk R 146, f 30, 5 december 1429; f 33v, *des dynsdaghs post Mathei apostoli* 1429. G.A.H., R 1179, f 669, 1390/4. R 1182, f 366v, 1400/1. R 1193, f 297v, 23 januari 1423. R 1200, f 100, 1429/30. R 1208, f 320v, 1437/8. R 1218, f 322, 1447/8.
25. R.A.H., Oisterwijk R 145, f 9v, *des woensdaghs prefesto Dyonisii anno XXIII*. G.A.H., R 1197, f 233, 11 april 1426.
26. Godshuizen 's-Hertogenbosch, T.H.G., charter d.d. 6 oktober 1448. G.A.H., R 1238, f 94v, 1468/9.
27. Adriaenssen, "De gerechtigden", 119-120.
28. Adriaenssen, "De gerechtigden", 120.
29. G.A.H., R 1211, f 265v, 1440/1.
30. G.A.H., R 1269, f 146, 1500/01.
31. G.A.H., R 1238, f 275v, 1468/9. R 1255, ff 256v en 420, 1485/6. R 1257, f 182, 1487/8.
32. G.A.H., R 1225, f 71v, 1454/5. R 1235, f 50, 1466. R 1238, ff 17 en 144, 1468/9. R 1239, f 450, 1469/70. R 1246, f 312v, 1476/7. R 1247, f 342v, 1477/8. R 1251, f 56, 1481/2. R 1257, f 182, 1487/8. R 1259, f 259, 1489/90. R 1260, f 432v, 1490/1.
33. G.A.H., R 1235, f 145, 1465/6.
34. A.R.A.B., Rk 13005, Kerstmis 1466 - Sint Jan 1467. G.A.H., 1239, f 450, 1469/70. R 1245, f 241, 1475/6. R 1246, f 312v, 1476/7. R 1247, f 342v, 1477/8. R 1251, f 592, 1481/2. R 1256, f 294v, 1486/7. R 1260, f 248, 28 april 1490; f 432v, 26 juni 1490. R 1269, f 146, 1500/01.
35. Adriaenssen, "De gerechtigden", 127.
36. R.A.H., Oisterwijk R 166, f 1v, 25 januari 1457.
37. R.A.H., Oisterwijk R 168, f 2, *in prefesto Pauli* 1460. G.A.H., R 1216, f 64, 1445/6. R 1222, f 194v, 1451/2. R 1227, ff 454v en 483v, 1456/7. R 1238, f 275v, 1468/9. R 1229, f 311, 1458/9. R 1230, f 291, 1459/60. R 1231, f 151, 29 augustus 1461; f 199v, 1460/1. R 1234, f 130, 1464/5. R 1239, ff 450 en 514, 1469/70. R 1262, f 311, 1492/3. A.R.A.B., Rk 45075, f LXIXv.
38. R.A.H., Oisterwijk R 153, f 18v, 30 maart 1440; f 53v, *sancti Mathei apostoli* 1440. G.A.H., R 1217, f 326, 1446/7. G. Brekelmans, "Bruusten Bruusten Jans, schout van Oisterwijk", *De kleine Meijerij*, XVIII (1965) 110.
39. G.A.H., R 1238, f 95, 1468/9. R 1255, ff 256v en 420, 1485/6. R 1257, f 182, 1487/8. R 1260, f 22v, 1490/1.
40. G.A.H., R 1254, ff 5, 23 en 426, 1484/5. R 1257, f 182, 1487/8. R 1260, ff 224v en 302, 1490/1. R 1262, f 69v, 1492/3. F.W. Smulders, "Van Vught (Udenhout, Berkel)", *De Brabantse*

- Leeuw*, III (1954) 155. M. Spierings, "De 'Perweyshoeven' in den Udenhout. Een voorlopig bericht", *De kleine Meijerij*, XXVIII (1977) 5.
41. G.A.H., R 1247, f 252, 1477/8.
 42. R.A. Luik, Sint-Janskapittel Luik, reg. 19, f LVIIv, 12 september 1459. G.A.H., R 1254, f 174v, 1484/5. R 1261, f 522v, 1491/2.
 43. Smulders, "Van Vught", 155-156.
 44. A.R.A.B., Rk 45075, f LXXIIIv. G.A.H., R 1254, f 23, 1484/5. R 1263, f 410, 1495/7.
 45. A.R.A.B., Rk 45074, f CLv. G.A.H., R 1256, f 268v, 1486/7. Smulders, "Van Vught", 154-156.
 46. G.A.H., R 1204, f 173, 20 februari 1434. R 1207, f 20v, 1436/7. R 1208, ff 6v, 312v, 313 en 318, 1437. R 1210, f 58v, 1439/40. R 1212, f 64v, 1441/2. R 1214, f 87, 1443/4. R 1216, f 174, 1445/6. R 1218, ff 287v, 383v, 392 en 410v, 1447/8. R 1219, f 348v, 1448/9. R 1220, ff 207, 347 en 353v, 1449/50; f 256v, 24 september 1450. R 1221, f 4, 1450/51. R 1222, f 320, 1452. R 1224, f 14v, 1453. R 1225, f 127v, 1454/5. R 1226, f 57v, 1455/6; f 353, 8 mei 1456. R 1228, ff 86v en 118v, 1457/8. R 1229, ff 32, 190v en 305v, 1458/9. R 1231, f 43, 1460/1. R 1232, f 233, 1461/3. R 1233, f 58, 1464. R 1236, f 186, 1466/7. R 1246, f 103, 1476/7. R 1255, ff 431v en 571v, 1455/6.
 47. A.R.A.B., Rk 45075, f LXIXv.
 48. G.A.H., R 1232, f 150, 1461/3.
 49. G.A.H., R 1215, f 146v, 1444. R 1231, f 202v, 1461.
 50. G.A.H., R 1226, f 236v, 1457/8. R 1231, f 107, 16 april 1461; f 212, 15 juli 1461; f 271, 11 april 1461. R 1232, f 430v, 1461/3.
 51. G.A.H., R 1209, f 46, 1438/9. R 1210, ff 58v en 226, 1439/40. R 1231, f 271, 1460/1. R 1233, f 203, 1463/4. R 1236, ff 19 en 127, 1466/7. R 1239, f 201, 1470. R 1253, f 355, 1484. R 1254, f 37, 1485. R 1256, f 234, 1487. R 1268, f 278v, 29 april 1500.
 52. G.A.H., Aanwinsten 7851, f 6, 1478/9; f 42v, 1480; f 75, 1480; f 82, 1485; f 125v, 2 oktober 1516. R 1231, f 109, 16 april 1461; f 151, 29 augustus 1461. R 1232, ff 275v en 397, 1461/3. R 1233, f 58, 1484. R 1234, f 189v, 1465. R 1236, f 19, 1466; f 182, 1467. R 1239, ff 201 en 450, 1469/70. R 1249, f 275v, 11 juli 1480; f 281v, 11 juli 1480. R 1252, ff 194v en 471v, 1482/3. R 1253, f 355, 1484. R 1254, f 37, 1485. R 1256, f 165v, 30 december 1486. R 1257, f 520v, 1488. R 1268, f 278v, 1500. Collectie Aanwinsten 1897, no 45. B.A.H., Obituarium Sint Jan 's-Hertogenbosch, p. 414. G.C.M. van Dijck, *De Bos-sche optimaten. Geschiedenis van de Illustre Lieve Vrouwe-*

broederschap te 's-Hertogenbosch, 1318-1973 (Tilburg, 1973) 282.

53. G.A.H., R 1229, f 246, 1456. R 1232, f 130, 1461. R 1233, f 173, 1464. R 1236, f 101v, 1467. R 1237, f 50v, 1468. R 1241, f 6, 16 oktober 1471. R 1242, f 268v, 1473. R 1243, f 2, 1473.
54. A.R.A.B., Rk 45075, f CIII. Rk 13005, Kerstmis 1466 - Sint Jan 1467. G.A.H., R 1270, f 212v, 24 november 1501. H.J.M. van Rooij, *Het Oud-archief van het Groot-Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch* (3 dln; 's-Hertogenbosch, 1963) I, 295, no 3612. H. van Rooij, "Bossche testamenten uit de 16e eeuw, berustende op het archief der gasthuizen te 's-Hertogenbosch", *Taxandria*, XXXII (1925) 148-149.
55. G.A.H., Aanwinsten 7851, ff 42v en 75, 1480.
56. Adriaenssen, "De gerechtigden", 128-129.
57. Adriaenssen, "De gerechtigden", p. 130.
58. A.R.A.B., Rk 13005, Sint Jan - Kerstmis 1469. G.A.H., R 1231, f 151, 29 augustus 1461. R 1232, ff 150, 275v en 397, 1461/3. R 1234, f 94, 1464/5. R 1268, f 275, 1468/9.

VRAGEN

GERBRANTS

Thomas Gerbrants, een handlager in het Staatse leger, trouwde te 's-Hertogenbosch in 1711 met Sara Teunisse. Wie kan mij informatie verstrekken over zijn herkomst?

Drs J. Gerbrandts

Van den Rijnplantsoen 2, 2253 TC Voorschoten

EMIGRATIE NAAR ZUID-AMERIKA

Ten behoeve van een afstudeerscriptie over de *emigratie van Nederlanders in de negentiende eeuw naar Latijns-Amerika buiten de huidige c.q. voormalige rijkdelen* zoek ik genealogische informatie en contact met mensen die vragen kunnen beantwoorden over de wijze van passage, de levensloop na de overtocht (levensomstandigheden, ziekten, arbeid, gezin, verhouding met de autochtonen, acclimatisering) en eventuele contacten met bloedverwanten in Nederland.

G.H. ter Horst

Sumatrastraat 35-3, 1094 LN Amsterdam, tel. 020-947731

Driemaandelijks tijdschrift van de Sectie voor Geslacht-, Naam- en Wapenkunde van het Noordbrabants Genootschap. Redactie: drs L.F.W. Adriaenssen, voorzitter, dr ir C.H.J. van den Brekel, J.H.G.J. van Heeswijk, secretaris, mr G. Berkelmans, mevr. P.L. Leget-Kuijlen, A.J.A. van Loon en J.W.M. Weijts. Redactie- en administratie-adres: Postbus 1104, 5200 BD 's-Hertogenbosch, tel. 073-139484.

Abonnementen per jaargang: binnenland f 34,00; buitenland f 36,00 inclusief port. Men wordt verzocht te betalen via een toe te zenden acceptgirokaart. Opzeggingen alleen schriftelijk mogelijk voor 1 december.

JAARGANG 38

- No. 2 -

1989

Van Achtmael alias Decker

Dr J.B. van Loon

Pauluslaan 10, 6564 AR H. Landstichting

Bij de verzoeningsregeling van 24 februari 1614 over de doodslag, door Aernout Peeter Nuyt Schuypers in 1612 te Essen (B.) op Wouter Janssen Mous gepleegd, wordt o.a. Cornelis Janssen van Agtmael alias Decker vermeld¹, een feit van enig genealogisch belang, omdat van zijn nazaten sommigen de familienaam Van Achtmael, anderen die van Deckers, Dekkers gingen dragen.

Onder dezelfde parochie Nispen (waaronder Essen toenmaals viel) en in enkele omliggende plaatsen komen in de zeventiende eeuw en later vrij veel Van Achtmaals voor, die echter tot een andere familie behoren, terwijl ook onder Wouw in de achttiende eeuw Van Achtmaals worden vermeld die nog niet met de twee families van deze naam te Essen/Nispen zijn te verbinden.

Nog moeilijker ligt de situatie met Deckers, Dekkers, waarvan veel naamdragers in de zeventiende eeuw en later niet allen onder Essen/Nispen, maar ook in omliggende plaatsen zoals Huybergen, Roosendaal, Wouw, Oud-Gastel e.a. voorkomen. Zij zijn slechts ten dele tot een aantal stammen samen te voegen en deze zijn nauwelijks of niet met elkaar te verbinden.

Als een bijdrage tot opheldering van deze nogal verwarde en verwarrende situatie bij onderzoek naar deze twee families Van Achtmael en Deckers volgt hier een korte fragment-genealogie betreffende genoemde Cornelis Janssen van Achtmael alias Decker en zijn oudste nazaten. Deze is tevens een kleine illustratie van de sluipende migratie noordwestwaarts in het westen van onze provincie waarover ik onlangs schreef². Het fragment begint met:

I. Jan (van Achtmael), nog niet nader geïdentificeerd, maar die de vader zal zijn van:

1. Stoffel Jans van Achtmale, tweemaal in 1619 vermeld als voogd van de wezen van dan wijlen Cornelis Janssen van Agtmael alias Decker³.
2. Cornelis Janssen van Agtmale alias Decker, volgt onder II.

II. Cornelis Janssen van Achtmael (Agtmale) alias Decker komt met dit alias voor in 1614 en 1619⁴, als Cornelis Jansen Decker in 1602, en overigens als Cornelis Janssen van Achtmael of Cornelius Joannis (bij zijn huwelijk te Groot Zundert in 1606).

Cornelis Jansen Decker koopt in 1602 van de wezen van Peter Adriaensen de Beer en Anna Willem Cornelissen hun stede te Wildert (B.)⁵. In 1607 wordt een kwitantie van Maeyken Thonissen en Claes Ellewouts aan hem vermeld, terwijl hij in datzelfde jaar een weide te Wildert koopt van Jenneken Faes uit Tholen⁶. In 1610 koopt hij de Eikenbeemd te Wildert van Peter Jan Denis en Adriaen Bastiaensen⁷. Boven gaf ik reeds zijn vermelding in 1614; op 3 juli 1617 komt hij voor als kerkmeester van Nispen en koopt hij voor 364 rgld. van de H. Geestmeesters van Nispen een huis dat toebehoorde aan Anthonis Piers Smit, waarbij staat toegevoegd dat op 24 september 1619 Stoffel Jans als voogd van de wezen van Cornelis Jans van Achtmael de koopsom heeft voldaan⁸. Op 28 maart 1633 wordt Geeraert Rombout Jan Rombouts als toezieners van de wezen Jan, Tanneken, Dingne, Thomas en Aernout, door Hendrick Jacobs Cuyper, wijnsteker te Bergen op Zoom, gehuwd met Aeltken Quiryns Baten, gevest in 'den Grooten Ackerblock' te Nispen aan de heide, groot 3 gemeten⁹. Op 18 april 1638 machtigen deze wezen hun oom Gerard Rombouts, om een stuk weiland van ongeveer 400 roeden te verkopen¹⁰. De verdeling van de nalatenschap van Cornelis Jansen van Achtmael en Tanneken Rumoldi vond plaats op 4 januari 1640; de vijf kinderen verdeelden daarbij de 'stede' te Wildert, de 'stede' te Nispen en 'de stede' te Achtmaal (Zundert)¹¹.

Op 28 november 1606 gaan Cornelius Joannis 'ex Nispen' en Anna Rumoldi Joannis in ondertrouw en op 26 december 1606 trouwen zij, in beide gevallen voor de pastoor te Groot Zundert. Daarbij staat aangetekend dat zij bloedverwant waren in de derde graad. Na het overlijden van haar man gaat Anna Rumoldi op 3 november 1618 voor de pastoor te Nispen in ondertrouw met Jacob Cornelisz. Het huwelijk heeft maar kort geduurd, want op 31 januari 1619 treden Stoffel Jans van Achtmale als voogd en Gerit Rommens als toezieners op van deze wezen van wijlen Cornelis Jans van Achtmale alias Decker en wijlen Tanneken Jans

(= Tanneke Rombout Jans). Zij treffen een regeling met Jacop Cornelis Jacops, die slechts vijf weken met Tanneken Jans is getrouwd geweest, waarbij hij uit de nalatenschap een melkkoe, een vaars en de helft van het aardewerk of huisraad krijgt¹². Het doopboek van Nispen/Essen vermeldt de dopen van de volgende kinderen van Cornelis en Tanneke Rumoldi Joannis:

1. Johannes, 23 december 1607. Volgt onder IIIa.
2. Adriana, 1 februari 1609. Later niet meer vermeld gevonden.
3. Anna, 10 oktober 1610. Zij doet voor de pastoor te Groot Zundert in 1634 ondertrouw met **Denis Cornelis Denissen** (kinderen van hen zijn te Nispen/Essen gedoopt tussen 1636 en 1652). Zij erven samen met hun broer respectievelijk zwager Simon Cornelis Denissen op 4 januari 1640 de 'stede' met toebehoren te Wildert, met de Ettinge van Bylenstede, en krijgen uit de verdeling daarvan diezelfde dag het woonhuis met de 'Huysacker', de wei daaraan gelegen, twee stukjes land naast de Huysacker, de 'Boschblock' en het bosje daarnaast, de helft van de weiblok naast de hei, het 'Hooffken over de straete' van Cornelis Matteus en nog een bosje, een perceel en een beemd¹¹.
4. Dimpna, 9 april 1613, overleden op de Wildert en begraven te Nispen/Essen op 1 oktober 1653. Zij trouwt te Nispen/Essen op 8 januari 1634 met **Simon Cornelis Denissen** (kinderen te Nispen/Essen gedoopt tussen 1635 en 1651). Zij erven op 4 januari 1640 van haar ouders, samen met Denis Cornelis Denissen, de 'stede' met toebehoren te Wildert, met de Ettinge van Bylenstede. Op dezelfde dag verdelen beiden deze nalatenschap waarbij Simon de schuur met de dries krijgt, de schuurblok naast de straat, voorts 'den langblock', de 'santblock', de 'waterblock', de 'vierhondert royen', het 'weyken', 'May Leysen bemt', het 'Lancklandeken' en de helft van de weibloc. Zij moeten 340 gulden betalen aan de kavel die hun broer resp. zwager Jan erft¹¹. De inventaris van het sterfhuis van Dimpna wordt opgemaakt in 1654¹³.
5. Thomas, 18 oktober 1614. Volgt onder IIIb.
6. Nuyt, 18 november 1616. Volgt onder IIIc.

IIIa. **Jan Corneliss Deckers**, gedoopt te Nispen/Essen op 23 december 1607, is begraven in de kerk te Nispen/Essen op 5 maart 1653 en heet dan Deckers, evenzo bij de doop van zijn eerste kind in 1648. In 1637/1638 is hij schuldeiser van Jan Mertens te Wildert en heet dan Jan Cornelis Jansen van Achtmaal¹⁴. Op 4 januari 1640 erft hij van zijn ouders de 'stede' te Nispen met de 'Ackerblock' en ontvangt hij van de andere kavels respectieve-

lijk 130 gld. van Beylenstede, 130 gld. van de 'stede' te Achtmaal, en 340 gld. van de kavel van Simon en Denis Denissen¹¹.

Hij trouwt voor de pastoor te Nispen/Essen op 6 februari 1646 met **Theuntjen Mantens van Opdorp**, gedoopt te Nispen/Essen op 7 mei 1623 en daar begraven op 9 maart 1684 (dochter van Amandus Geertsens van Opdorp en Cornelia Cornelii). Zij hertrouwde te Nispen/Essen op 19 januari 1655 met Joannes Corneliss Marisse.

Uit het huwelijk Deckers-van Opdorp zijn te Nispen/Essen gedoopt:

1. Cornelius, 28 juni 1648, wel jong gestorven.
2. Cornelius, 5 februari 1653. Volgt onder IV.

IV. Cornelis Janssen van Achtmael, gedoopt te Nispen/Essen op 5 februari 1653, overleed te Spilbeek (Essen) en werd te Nispen/Essen in de kerk begraven op 22 december 1722. Ik heb hem slechts onder de naam 'Van Achtmael' vermeld gevonden. Gehuwd met Cornelia Adriaenssen Goossen koopt hij in 1698 een beemd en een bos te Wildert van Cornelis en Guiliam Merten Lenaerts c.s.¹⁵, alsmede een stede te Wildert van Laureis van Aert, gehuwd met Barbara Paesen Mous, weduwe van Cornelis Anthonis Franken¹⁶. In 1702 en 1708 heeft hij, wonend te Spilbeek, een schuld aan Andries Bogaerts¹⁷, in 1708 evenzo aan Maria Hendrick Oerlemans¹⁸. In 1712 verhuurt hij een hoeve op Wildert aan Hendrick Peter Hendricks, terwijl hij in 1714, wonend op Spilbeek, en in 1716 een schuld heeft aan Maria Persoons, geestelijke dochter te Antwerpen en kantwerkster¹⁹ en in 1719 aan Antoni Willems Boenders te Bergen op Zoom²⁰. In 1716 wordt zijn eigendom als weduwnaar van Cornelia Goossens te Wildert gesteld op 1800 gld²¹. In 1721 vindt de verdeling van zijn bezittingen te Essen, Kalmthout, Huybergen en Nispen plaats²².

Cornelis Jansen van Achtmael trouwt voor de pastoor te Nispen/Essen op 28 september 1676 met **Cornelia Adriaen Goossens**, overleden op Spilbeek en begraven te Nispen/Essen op 16 december 1715. Kinderen te Nispen/Essen gedoopt:

1. Johannes, 7 april 1678. Misschien is hij de Joannes Corneliss van Achtmael die voor de pastoor te Nispen/Essen op 27 april 1723 trouwt met **Adriana Dingemans Schrauwen**²³.
2. Anna, 22 september 1681. Zij trouwt voor de pastoor te Nispen/Essen op 23 november 1700 met **Petrus Antonissen**, gedoopt te Nispen/Essen op 6 maart 1678 (zoon van Antonius Sebastiaen Symons, borgemeester van Essen in 1678, en Paschasia Antonissen). Anna van Achtmael werd begraven te Nispen/Essen op 19 februari 1733.

3. Antonius, 17 januari 1685, burgemeester van het Westkwartier van Essen in 1724. Hij trouwt voor de pastoor te Nispen/Essen op 27 februari 1713 met **Adriana Peters Schrauwen** (met dispensatie wegens vierde graad van bloedverwantschap).
4. Adrianus, 20 november 1688. Van Adrianus Cornenlis van Achtmael en Margaretha Jansen is te Nispen/Essen op 30 september 1713 een onwettig kind Adrianus gedoopt. Adrianus Cornelis van Achtmael trouwt te Nispen/Essen op 13 april 1717 met **Eva Linders Deckers**, gedoopt te Huijbergen op 13 oktober 1690 (weduwe van Jacobus van Turnhout, dochter van Leonardus Janssen Deckers en Aldegonda Jan Jacobs).
5. Joanna, 30 april 1692. Zij trouwt voor de pastoor te Nispen/Essen op 10 september 1715 met **Joannes Geerts Backx**, gedoopt te Nispen/Essen op 12 december 1684 (zoon van Gerardus Peters Back en Catharina Henricx Reyniers van Bladel).

IIIb. **Thomas Cornelissen Deckers of van Achtmael**, gedoopt te Nispen/Essen op 18 oktober 1614, is daar begraven op 28 april 1673. Bij de begrafenis van hemzelf en van drie van zijn kinderen heet hij steeds Deckers, evenzo in een tiental schepenacten van Essen/Kalmthout, die meestal zijn schulden en verkoop van land, lijkend op een geleidelijke uitverkoop van zijn bezit, betreffen. Daarnaast komt hij in een drietal acten voor als Van Achtmael. In 1651 wordt van hem gezegd dat hij bij de molen van Essen woonde, misschien op de 'stede' die hij in 1664 aan Jan Wilborts van Gorp verkocht²⁴.

Van Thomas Cornelissen Deckers of van Achtmael zijn twee huwelijken bekend²⁵:

a. Blijkens het Nispens huwelijksregister doet hij op 6 februari 1647 te Kalmthout ondertrouw en trouwt hij te Nispen/Essen op 26 februari 1647 met **Adriana Cornelis van Oevelen**, van Kalmthout, misschien de Adriana Cornelissen die op 22 augustus 1658 te Nispen/Essen is begraven. Kinderen uit dit huwelijk te Nispen/Essen gedoopt (waarvan een, niet met name genoemd, aldaar op 14 november 1658 is begraven):

1. Anna, 5 januari 1648. Zij is wel de Anna Thome van Achtmael uit wier huwelijk met Georgius Jorissen op 26 februari 1669 te Nispen/Essen een kind is gedoopt.
2. Cornelia, 8 april 1649. Zij zal de Cornelia Domen van Agtmaelen zijn, die
 - a) als jongedochter van Essen, wonend op de Leemscldade onder Steenberg, voor de predikant te Steenberg ondertrouw doet en te Halsteren op 15 augustus 1675 trouwt met

Passchier Cornelis van Eeckeren, van Kruisland, weduwnaar van Maijken Willems, wonend op de Leemscldade;

b) als 'jonge dochter van Steenberg' (sic!), vermeld in het trouwregister van de predikant te Steenberg, te Halsteren op 3 april 1677 ondertrouw doet met **Nijs Cornelisz van Dijck**, weduwnaar van Phillipijntien Philips.

3. **Maria**, 11 juni 1651. Zij zal de **Marijken Domen van Nagtmael** zijn die gehuwd was met **Jan Paulus Maes** (die blijkens een vermelding in het trouwboek van de predikant te Steenberg te Nispen ondertrouw doet en aldaar op 25 januari 1693 trouwt met **Catelijn Adriaen Coppens**, jonge dochter uit het Rietgoor (Roosendaal, parochie Nispen)).
4. **Johannes**, 8 maart 1654.
5. **Petronella**, 23 mei 1656.
6. **Dympna**, 16 augustus 1658.
- b. Op 19 januari 1664 doet **Domis Cornelissen**, wonend te 'Assen', ondertrouw met **Jobken Reijniers**, geboren en wonend op Noordgeest (noordelijk van Bergen op Zoom), en op 7 februari 1664 trouwen zij voor de predikant te Halsteren, waarna beiden op 9 februari 1664 voor de pastoor te Nispen/Essen trouwen (in de archivalia van Nispen/Essen heet zij meestal **Jacoba Janss Reijniers**). Kinderen te Nispen/Essen gedoopt (in het Nispense begrafenisregister wordt nog het overlijden vermeld van twee niet met name genoemde kinderen van **Thomas Cornelis Deckers**, en wel op 4 februari 1673 en 30 mei 1673):
 7. **Anna**, 24 maart 1665.
 8. **Petrus**, 18 december 1666.
 9. **Petrus**, 2 juli 1668 (de vader heet hier **Van Agtmael**).
10. **Dympna**, 24 december 1670.
11. **Egidus**, 16 december 1672.

IIIc. **Aernout Cornelis Deckers**, gedoopt als **Nuyt** te Nispen/Essen op 18 november 1616, komt in het doopboek van Groot Zundert op 19 augustus 1661 voor als **Deckers**, op 2 november 1646 als **Arnoldus Rummens**, op 14 januari 1652 als **Arnoldus Rumoldi**, in beide laatste gevallen wel naar de naam van zijn moeder: **Anna Rumoldi**. Hij erft op 4 januari 1640 uit de nalatenschap van zijn ouders de stede met toebehoren te Achtmaal (Zundert)¹¹. Hij moet daarbij 130 gulden betalen aan de kavel van de stede te Nispen. Uit zijn huwelijk met **Catherina Jacob Dielen** zijn te Groot Zundert de volgende kinderen gedoopt (waarvan een, niet met name genoemd, is begraven te Groot Zundert op 2 februari 1653):

1. **Cornelius**, 4 maart 1645.

2. Egidius, 2 november 1646.
3. Margaretha, 1 april 1649.
4. Mathias, 14 januari 1652.
5. Joannes, 7 februari 1655, volgt onder IV.
6. Rumoldus, 10 mei 1658.
7. Catharina, 19 augustus 1661, als Cathalijn Arnout Deckers begraven te Groot Zundert op 13 april 1703. Zij trouwt voor de predikant te Groot Zundert op 7 november 1700 met **Roe-lant Adriaens Sibs**, die te Groot Zundert op 5 oktober 1686 was getrouwd met Anna Cornelis Matthijssen.

IV. Jan Arnout Deckers, gedoopt te Groot Zundert op 7 februari 1655, is daar begraven op 18 januari 1698. Bij de doopacten van zijn kinderen staat vermeld dat hij woonde te Achtsmaal (1690, 1696), respectievelijk op de Geest (1692). Hij trouwde Groot Zundert op 22 januari 1690 met **Maria Henricx Jan Anthoniss**. Kinderen aldaar gedoopt:

1. Arnoldus, 7 februari 1690. Volgt onder V.
2. Henricus, 24 mei 1692.
3. Cornelius, 24 november 1696.

V. Aernout Jans Deckers, gedoopt te Groot Zundert op 7 februari 1690, woonde bij zijn huwelijk in 1717 op Westelaar onder Wouw en bij de doop van zijn kinderen in 1719 en 1722 te Moerstraten (Wouw). Volgens het Wouwse begrafenisregister overleed hij te Heerle en werd hij begraven op 16 maart 1725. Hij trouwt te Wouw op 29 maart 1717 met **Berbel Jans van Tiggelen**, gedoopt te Wuustwezel op 11 december 1687 (dochter van Jan Adriaens van Tichelt en Catharina Aerts van Caem) en bij haar huwelijk wonend op Westelaar. Zij hertrouwt, wonend te Heerle, op 20 januari 1726 met Jan Lauwerens Keep (Keipers), geboren te Minderhout en bij zijn huwelijk wonend onder Wouw. Uit het huwelijk Deckers-van Tiggelen zijn te Moerstraten geboren en te Wouw gedoopt:

1. Joannes, 5 oktober 1719.
2. Adrianus, 19 februari 1722.

NOTEN

Gebruikte afkortingen:

GAK	= Gemeentearchief Kalmpthout
GAR	= Gemeentearchief Roosendaal
R	= Rechterlijk Archief

1. *Gedenkschriften betreffende de aloude heerlijkheid Esschen-Calmphout-Huybergen*, VIII (1940) 128.
2. J.B. van Loon, 'Migratie, naamkunde en genealogie', *De Brabantse Leeuw*, XXXVI (1987) 193-202.
3. GAK, 3 H, 24 (Schepenakten 1586-1800; ik volg hierbij de serie klappers, samengesteld door pater L. Vercammen); GAR R 232b, f 70ev.
4. Als noten 1 en 3.
5. GAK, 3 D, 227.
6. GAK, 3 E, 91, 118.
7. GAK, 3 F, 72.
8. GAR, R 232b, f 30ev.
9. GAR, R 240, f 15r.
10. GAK, 3 L, 109.
11. GAK, 3 L, 158.
12. GAK, 3 H, 24.
13. GAK, 3 O, 138.
14. GAK, 6 A, 56.
15. GAK, 3 X, 168.
16. GAK, 3 X, 187.
17. GAK, 6 G, 64, 192; 35 B, 38.
18. GAK, 35 B, 44.
19. GAK, 36 B, 12; 6 G, 368; 6 H, 7.
20. GAK, 6 H, 127.
21. GAK, 6 G, 422.
22. GAK, 3 Cbis, 69; indien de datum van de betreffende acte (20 mei 1721) juist is, zou deze vòòr het overlijden van Cornelis Jansen van Agtmael liggen; nader onderzoek is gewenst.
23. De identiteit van Joannes Cornelisz van Achtmael is zonder hulp van de schepenregisters moeilijk met zekerheid vast te stellen. Peters en meters bij de dopen van zijn kinderen lijken eer te behoren tot de 'andere' familie Van Achtmael, waar echter een Joannes Cornelisz in het doopboek niet is te vinden.
24. GAK, 6 B, 1; 3 Q, 109, 110.
25. Het is onwaarschijnlijk dat Thomas Corneliss Deckers identiek zou zijn met de Thomas Corneliss, uit wiens huwelijk met Elisabeth Janssen Cornelissen in 1639, 1643 en 1646 te Nispen/Essen kinderen zijn gedoopt, aangezien de inventaris van haar sterfhuys eerst in 1653 (GAK, 3 O, 56), dus zes jaar na het huwelijk van Thomas Deckers met Adriana van Oevelen, plaats vindt.

Kuijlen in Zuidwest-Brabant

P.L. Leget-Kuijlen & J.N. Leget
Dr. Hermanslaan 36, 5348 JK Oss

Eerder is de familie Cuijlits (Kuijlen) beschreven, die uit Arendonk via Baarle-Nassau naar het midden van de provincie Noord Brabant is getrokken¹.

In de regio Woensdrecht - Ossendrecht treft men eveneens naamdragers aan, die echter uit de omgeving van Antwerpen stammen. Deze familie Kuijlen is eveneens naar midden-Brabant getrokken, terwijl ook naamdragers naar Dakota (V.S.) geëmigreerd zijn. Of er tussen deze familie en de reeds eerder beschreven naamdragers bloedverwantschap bestaat, is (nog) niet aangetoond.

Dat voor de familie in Arendonk behalve de trek naar het noorden ook het migreren naar het westen niet vreemd was, blijkt uit de inschrijvingen in het poorterregister van de stad Antwerpen. Zo verwerft Andries, zoon van Jan Cuijlits uit Arendonk, droogscheerder, op 9 mei 1550 het poorterschap van Antwerpen². Op 26 januari 1565 wordt dit voorbeeld gevolgd door Sebastiaan Cuijlits, zoon van Jan Cuijlits uit Arendonk, eveneens droogscheerder³. 6 november 1703 wordt Jan Cuijlits, een kousenmaker uit Arendonk poorter der stad; Cosmas Cuijlits uit Arendonk, visteller, volgt op 4 februari 1722^{4,5}. Uit Turnhout verschijnt op 14 oktober 1734 Arnoldus Cuijlen, een winkelier⁶.

In de tweede helft van de achttiende eeuw komen ook naamdragers uit de omringende dorpen van Antwerpen de stad binnen; zij zijn neringdoenden.

Genealogie

De stamvader van de hieronder beschreven familie Cuijlits is

I. **Adrianus Cuijlits**, die te Berendrecht begraven wordt op 16 mei 1696⁷. Hij trouwt N.N., uit welk huwelijk:

II. **Andreas**, zoon van I, begraven te Berendrecht op 6 januari 1680. Andreas Cuijlits trouwt te Berendrecht op 26 mei 1676 Elisabeth Volders. Uit dit echtpaar:

1. Adrianus, volgt III.
2. Johannes, rooms katholiek gedoopt te Berendrecht op 4 december 1678.

III. **Adrianus**, zoon van II, gedoopt te Berendrecht op 4 maart 1676. Adrianus Cuijlits trouwt te Berendrecht op 16 juni 1711 met Maria van Meel; Maria van Meel wordt te Wilmarsdonck begraven op 30 maart 1753. Uit dit echtpaar:

1. Jacobus, volgt onder IVa.
2. Andreas, gedoopt te Berendrecht op 27 december 1712, overleden aldaar op 18 maart 1739.
3. Rumoldus, gedoopt te Berendrecht op 26 oktober 1714 en overleden te Berendrecht op 6 december 1717.
4. Benedictus, gedoopt op 21 november 1716, overleden aldaar op 10 december 1752, trouwt te Wilmarsdonk op 8 juni 1749 met Anna Maria van Caem. Uit dit echtpaar is één dochter geboren:
A. Maria Anna, gedoopt te Wilmarsdonck op 6 september 1750.
5. Anna Catharina, gedoopt te Berendrecht op 21 augustus 1718.
6. Maria, gedoopt te Berendrecht op 26 oktober 1720.
7. Franciscus, volgt onder IVb.
8. Martinus Antonius, volgt onder IVc.
9. Cornelius, gedoopt te Berendrecht op 2 oktober 1726, trouwt⁸ te Antwerpen op 14 november 1774 met Petronella van Mac-kelenborgh, gedoopt te Gemert op 11 maart 1756. Uit dit echtpaar:
A. Franciscus, gedoopt te Berendrecht op 8 september 1777.

IVa. **Jacobus**, zoon van III, gedoopt te Berendrecht op 27 december 1711, overleden te Ossendrecht op 6 juli 1748, trouwt te Zandvliet op 24 juni 1738 met Maria Anna Nuijten, die te Ossendrecht overleden is op 25 augustus 1760. Maria Anna Nuijten gaat op 8 februari 1749 te Ossendrecht in ondertrouw met Jan Baptist Bries, geboren te Berendrecht en wonende te Zandvliet, met wie zij op 23 februari 1749 te Ossendrecht trouwt. Na het overlijden van Maria Anna Nuijten hertrouwt Jan Baptist Bries te Ossendrecht op 14 april 1761 met Catharina Montree, geboren en wonende te Zandvliet. Maria Anna Nuijten verklaart op 19 februari 1749, dat zij in het najaar van 1748 met Francis Kuijlen en Anthonie Bogaarts, de voogden over haar minderjarige kinderen een overeenkomst aangaan heeft met betrekking tot de nalatenschap van Jacobus Cuijlen⁹.

Jan Baptist Bries was op 20 juni 1755 een deelnemer aan de jacht

op vier wolven in een bos ten zuiden van de Leegstraat onder Ossendrecht¹⁰. Jan Baptist Bries, gaat op 6 oktober 1760 met de voogden over de minderjarige kinderen van Maria Anna Nuijten een overeenkomst aan over de nalatenschap van hun moeder: landbouwgereedschappen, 5 koeien en 33 schapen¹¹. Kinderen van het echtpaar Kuijlen-Nuijten:

1. Andreas, gedoopt te Zandvliet op 18 december 1738, overleden aldaar op 24 december 1738.
2. Franciscus, volgt onder Va.
3. Geertrudis, gedoopt te Woensdrecht op 17 oktober 1744, overleden te Ossendrecht op 1 maart 1773, trouwt te Woensdrecht op 14 januari 1762 met Jacobus Broers alias Broeders, geboortig van Halsteren, begraven te Ossendrecht op 3 maart 1766. Jacobus Broeders huwde eerder te Ossendrecht op 28 mei 1741 met Gabriële Hoeks, weduwe van Maarten de Peuter en ten tweede male te Ossendrecht op 13 april 1749 met Johanna Gijssels, geboren te Essen. Geertrui hertrouwt te Woensdrecht op 6 juli 1766 met Adriaan Verbraeck, geboortig van Wouw, welk huwelijk op dezelfde dag door de pastoor te Hoogerheide ingezegend wordt. Na het overlijden van Geertruij Kuijlen hertrouwt Adriaan Verbraeck te Ossendrecht op 28 november 1773 met Elisabeth Claassen, geboortig van Woensdrecht; Adriaan Verbraeck is overleden te Ossendrecht op 12 december 1789. Uit het huwelijk van Jacobus Broers met Johanna Gijssels is een kind geboren, uit zijn huwelijk met Geertruij Kuijlen zijn drie kinderen bekend. Op 20 juni 1766 worden Cornelis Schroons te Zevenbergen en Francis Kuijlen te Woensdrecht voogden gesteld over deze vier minderjarige kinderen. Geertruij Kuijlen gaat op 21 juni 1766 een overeenkomst aan met de voogden. De weduwe verwerft daarbij alle bezit en alle schulden en zal de kinderen een behoorlijke opvoeding geven^{12,13}.

Uit het huwelijk van Geertruij met Adriaan Verbraeck is een zoon geboren, waarover tot voogden gesteld zijn: Francis Kuijlen en Cornelis Moors. Deze voogden, samen met Cornelis Schroons gaan met Adriaan Verbraeck op 12 november 1773 een erfdeling aan van de goederen van wijlen Geertruij Kuijlen¹⁴.

Op verzoek van Cornelis Moors en Francis Kuijlen maakt Elizabeth Claassen een inventaris op van de goederen, die zij samen met Adriaan Verbraeck bezeten heeft, op 30 juli 1790. Uit het huwelijk van Adriaan Verbraeck met Elizabeth Claassen zijn vijf kinderen geboren¹⁵.

Va. **Franciscus**, zoon van IVa, gedoopt te Zandvliet op 2 augustus

1740, overleden te Zandvliet op 1 februari 1794, trouwt te Ossendrecht op 26 augustus 1764 met Gertrudis Montree, weduwe van Anthonij Claassen, met wie zij te Ossendrecht op 6 juli 1755 getrouwd was. Het huwelijk van Franciscus met Geertrudis is te Hoogerheide ingezegend, waar de ondertrouw voor de pastoor op 11 augustus 1764 plaats vond. Na het overlijden te Woensdrecht van Gertrudis Montree op 30 juni 1785 trouwt Franciscus te Ossendrecht op 27 november 1785 met Adriana Smits, geboren en wonende te Woensdrecht. Na het overlijden van zijn tweede huisvrouw hertrouwt Franciscus op 11 april 1787 te Woensdrecht met Anna Catharina Matthijssen, weduwe van Philip de Keijzer, geboren te Eekeren. Francis Kuijlen was schepen van Woensdrecht tussen 1776 en 1791. Geertruij Montree heeft te Woensdrecht met haar eerste echtgenoot op 31 december 1763 een testament gepasseerd. De testateur, die dan ziek is, was eerder gehuwd met Maria Bogerts, respectievelijk Petronella Molengraaff¹⁶. Behalve een dochter bij Geertruij Montree had Anthonij nog drie kinderen uit zijn beide eerdere huwelijken. Francis Kuijlen en Geertruij Montree passeren op 25 januari 1779 hun testament. Hierbij wordt onder meer bepaald dat ieder kind bij het bereiken der volwassenheid f 50,- zal krijgen, evenals het kind van Geertruij bij Anthonij Claassen¹⁷.

Bij het overlijden van Geertruij Montree wordt door Franciscus Kuijlen een inventaris opgemaakt te Woensdrecht op 29 oktober 1785¹⁸. Op 1 augustus 1786 wordt te Woensdrecht het testament gepasseerd van Franciscus Kuijlen en Adriana Smits¹⁹. Nu wordt bepaald dat ieder kind, evenals de kinderen uit zijn eerder huwelijk, bij het bereiken der volwassenheid elk f 60,- zal ontvangen. Kinderen uit het eerste en tweede huwelijk:

1. Johannes Jacobus, volgt onder VIa.
2. Antonius, gedoopt te Woensdrecht op 9 februari 1768, overleden aldaar op 9 december 1828, trouwt te Hoogerheide op 28 mei 1798 met Anna Maria Stoffels, weduwe van Petrus van Loon, geboren te Hoogerheide. Dit echtpaar is kinderloos overleden.
3. Willem, volgt onder VIb.

VIa. Johannes Jacobus, zoon van Va, gedoopt te Woensdrecht op 11 juli 1765, overleden te Bergen op Zoom op 23 augustus 1858, trouwt te Ossendrecht op 29 april 1787 met Anna Isabella van de Moer, dochter van Petrus van de Moer en Maria Lambrijks, gedoopt te Woensdrecht op 16 april 1764, begraven te Woensdrecht op 29 maart 1809. Jacobus passeert zijn eerste testament op 31 maart 1786, wanneer hij nog niet gehuwd is. Hij gedenkt zijn

halve zuster Bella Claassen, getrouwd met Jan Bogaerts, met f 28,-. Zijn broeder Antonius is zijn universele erfgenaam²⁰.

Jacobus koopt op 6 juni 1787 van de schepen Johan Muts een hoeve met zijn aanglag te Woensdrecht, in totaal 19 gemeten 87 roeden, voor f 5500,-²¹. Daartoe leent hij van de kinderen van wijlen Margaretha Vervloet, douairière van Pieter Andries van Malleburgh, raad en intendant van het doorluchtige Huis te Bergen op Zoom f 4500,-, waarbij hij de bovenvermelde hoeve in onderpand geeft²². Deze lening wordt als volgt afgelost: op 26 juni 1793 f 500,- en op 10 juli 1794 een gelijk bedrag, f 1000,- op 30 mei 1795, waarna op 7 juli 1796 nogmaals 500 gulden. Het restant wordt terugbetaald op 6 juni 1799.

Cornelis Wouters met zijn vrouw Maria Catharina Migielsen verkopen op 21 juli 1800 aan Jacobus 275 roeden zaailand in de Zuidpolder te Woensdrecht²³. Jacobus leent op 14 mei 1803 f 2000,- van Nicolaas, Amelia en Hendrien van der Haagen te Bergen op Zoom²⁴. Op 22 augustus 1803 koopt Jacobus Kuijlen van Frederik Raijmon Robbert van de Well 3 gemeten 6 roeden weide te Woensdrecht tussen de Schenkeldijk en de Hogerheidse Vliet voor f 1250,- en nog een weide aldaar, 2 gemeten 52 roeden, voor f 600,-²⁵. Voorts verkoopt Bernardus Francis Vermeulen, rentmeester van de nationale domeinen, op 7 januari 1805 aan Jacobus Kuijlen een perceel land, het noordelijk part van de Schenkeldijk, voor f 2100,-²⁶. Jacobus Kuijlen passeert op 19 december 1834 zijn tweede testament. Hij is dan grondeigenaar, te Woensdrecht. Tot executeurs van zijn testament stelt hij aan: zijn zoon Anthonij en zijn schoonzoon Jan Melsen. Zijn zoon Franciscus, die in gebrekkige omstandigheden is, zal een prelegaat ontvangen ter grootte van $\frac{1}{4}$ gedeelte van het totale bezit. Het restant wordt in acht gelijke porties verdeeld; voor zijn zeven kinderen en voor de kinderen van Pieter Melsen bij wijlen Anna Cornelia Kuijlen²⁷. Op 26 februari 1841 passeert Jacobus Kuijlen een nieuw testament. De executeurs zijn nu: zijn zoon Anthonij te Woensdrecht en zijn schoonzoon Johannes van den Bom, winkelier te Bergen op Zoom, die voor hun executeurschap elk 50 gulden zullen ontvangen. Voorts krijgt zijn gebrekkige zoon Franciscus een prelegaat, waarna het restant gelijkelijk gedeeld zal worden door zijn zeven kinderen en de kinderen van zijn overleden dochter Anna Cornelia bij Pieter Melsen. De testateur bepaalt dat zowel voor hem als voor zijn overleden vrouw gedurende veertig jaar, te rekenen vanaf zijn overlijden, jaargetijden gelezen zullen worden in de katholieke kerk te Hoogerheide²⁸. Voorts passeert Jacobus op 21 september 1842 te Wouw opnieuw een testament. Dit testament is grotendeels een herhaling van het

vorige, doch nu is als executeur-testamentair zijn schoonzoon Johannes van den Boom vervangen door Petrus Johannes Kuijlen, zoon van de erflater²⁸. Dit testament wordt op 1 augustus 1849 uitgebreid. Boven het getal van 40 jaargetijden moeten nu voor hem en voor zijn vrouw elk tien zielemissen gelezen worden. Verder voegt hij zijn schoonzoon Johannes van den Boom weer bij de executeurs-testamentair²⁹. Tot slot passeert hij nog een testament, nu voor de notaris Johannes Franciscus van Goch, te Bergen op Zoom op 12-5-1855, zoals blijkt uit de memorie van successie van 23 augustus 1858³⁰.

De executeurs-testamentair zijn Johannes van den Boom en Anthonij Kuijlen, die tesamen als executeursloon f 25,- ontvangen. De katholieke kerk van Hoogerheide zal een legaat ontvangen, groot f 50,-, voor het lezen van missen en jaargetijden; Franciscus Kuijlen ontvangt f 200,-. Behalve de vijf nog in leven zijnde kinderen van de testateur worden vermeld de drie kinderen van zijn dochter Johanna Kuijlen; vijf kinderen van zijn dochter Anna Cornelia Kuijlen, waarvan er twee te Antwerpen wonen en een te Nieuw Vossemeer; de twee zonen van zijn overleden zoon Petrus Johannes Kuijlen. Er zijn dan geen onroerende goederen meer. Kinderen van Johannes Jacobus Kuijlen bij Anna Isabella van de Moer:

1. Anna Catharina, gedoopt te Woensdrecht op 27 oktober 1788, overleden aldaar op 5 januari 1872, trouwt te Woensdrecht op 21 mei 1809 met Jacobus Bril, geboren te Lillo in 1789, zoon van Jan Baptist Bril bij Maria Elizabeth Michielsens, overleden te Woensdrecht op 20 maart 1862.

Hieruit nakomelingen te Woensdrecht:

2. Johanna, gedoopt te Woensdrecht op 24 maart 1790, overleden te Woensdrecht op 2 april 1856, trouwt te Woensdrecht op 14 oktober 1813 Johannes Melsen, gedoopt te Woensdrecht op 18 januari 1790, zoon van Jacobus Melsen bij Anna Catharina de Nijs, overleden te Woensdrecht op 25 september 1874. Uit dit echtpaar vijf kinderen, waarvan twee ongehuwd overleden te Woensdrecht.
3. Anthonius, gedoopt te Woensdrecht op 30 april 1791, jong overleden.
4. Anna Cornelia, gedoopt te Woensdrecht op 1 december 1792, overleden te Nieuw Vossemeer op 13 juli 1829, trouwt te Woensdrecht op 13 mei 1815 met Petrus Melsen, gedoopt te Zuidgeest op 1 december 1793, zoon van Jacobus Melsen en Anna Catharina de Nijs. Petrus Melsen hertrouwt te Nieuw Vossemeer op 26 september 1845 met Maria Elisabeth Elsevier, dochter van Johannes Elsevier en Johanna Lodiers. Uit

- het huwelijk met Anna Cornelia Kuijlen zijn te Woensdrecht drie kinderen geboren.
5. Isabella, gedoopt te Woensdrecht op 5 maart 1794, jong overleden.
 6. Adrianus, gedoopt op 6 april 1795, jong overleden.
 7. Anthonius, gedoopt te Woensdrecht op 8 juli 1796, overleden te Woensdrecht op 7 september 1865, trouwt te Huijbergen op 8 mei 1828 met Johanna Maria van Aert, gedoopt te Huijbergen op 23 augustus 1805, dochter van Adriaan van Aert en Maria Huijbeek, overleden te Woensdrecht op 26 november 1873. Uit dit echtpaar: vijf dochters en vier zonen; nakomelingschap te Fijnaart, Woensdrecht en Steenberg.
 8. Petrus Johannes, gedoopt te Woensdrecht op 3 maart 1798, overleden te Woensdrecht op 4 mei 1850, trouwt te Woensdrecht op 3 juli 1833 met Anna Cornelia van Hooijdonk, geboren te Woensdrecht op 12 juni 1811, dochter van Petrus Johannes van Hooijdonk en Maria Groffen, overleden te Woensdrecht op 31 juli 1867. Uit dit echtpaar drie doodgeboren kinderen, drie zonen en een dochter, waarvan slechts twee zonen tot wasdom zijn gekomen.
 9. Maria Theresia, gedoopt te Woensdrecht op 28 juni 1799, overleden te Bergen op Zoom op 5 februari 1864, trouwt te Woensdrecht op 6 juni 1833 met Johannes van den Boom, winkelier, gedoopt te Wouw op 26 augustus 1799, zoon van Joannes van den Boom en Elizabeth van Aert, overleden te Bergen op Zoom op 9 januari 1867.
 10. Josina, gedoopt te Woensdrecht op 30 oktober 1800, jong overleden.
 11. Franciscus, gedoopt te Woensdrecht op 1 februari 1802, overleden te Woensdrecht op 6 oktober 1876, trouwt te Woensdrecht op 31 december 1846 met Johanna van Veldhoven, geboren te Woensdrecht op 29 juli 1816, dochter van Cornelis van Veldhoven en Anna Catharina Nuijts, overleden te Woensdrecht op 9 juli 1896. Uit dit echtpaar vier dochters, waarvan er drie ongehuwd zijn overleden te Woensdrecht.
 12. Jacobus, gedoopt te Woensdrecht op 9 september 1804, jong overleden.
 13. Wilhelmus, gedoopt te Woensdrecht op 8 juni 1808, overleden te Woensdrecht op 29 oktober 1861, trouwt te Ossendrecht op 9 september 1837 met Maria Rommens, geboren te Zandvliet in 1816, dochter van Cornelis Rommens en Anna Catharina Kuijlen, overleden te Woensdrecht op 12 maart 1866. Wilhelmus was bij zijn huwelijk landbouwer; bij zijn overlijden wordt hij vermeld als herbergier. De memorie van successie

vermeldt op 29 oktober 1861³¹; onvermogen. Uit dit echtpaar zijn tien kinderen geboren, vier te Woensdrecht, de overigen te Ossendrecht. Hiervan nageslacht te Antwerpen, Eekeren en Mortsel.

VIb. Willem, zoon van Va, gedoopt te Woensdrecht op 31 oktober 1786 en overleden te Woensdrecht op 17 maart 1813, trouwt te Woensdrecht op 30 april 1809 met Catharina Sophia Bernardina Bril, gedoopt te Lillo in 1783, dochter van Jan Baptist Bril en Elisabeth Migielsen, weduwe van Jan van de Moer, overleden te Woensdrecht op 16 maart 1813. Na het overlijden van Willem Kuijlen wordt een inventaris gepasseerd van de goederen van dit echtpaar voor notaris Jan Vergroesen te Bergen op Zoom³², opgemaakt door de voogd over de minderjarige kinderen van de erflater, Jacobus Kuijlen, hun oom. De nalatenschap belooft aan roerend goed: Frs 5159,09. Het onroerend goed omvat: een hoeve, schuur en aangslag te Woensdrecht, groot 39 ha 67 ca; twee percelen land in de polder St. Charles te Woensdrecht, groot 3 ha, 12 a en 34 ca en verder nog een perceel hakhout te Woensdrecht groot 9 a 57 ca.

De bezittingen worden als volgt verdeeld: de ene helft gaat naar de kinderen van Willem Kuijlen, de andere helft naar de twee kinderen van Jan van de Moer bij Catharina Sophia Bernardina Bril. Uit dit echtpaar:

1. Joanna Adriana, gedoopt te Woensdrecht op 22 januari 1810. Zij werd te Turnhout in het begijnhof geproft op 15 juni 1829. Overleden te Turnhout op 10 mei 1837³³.
2. Pierre Jean, geboren te Woensdrecht op 25 september 1811, overleden te Roosendaal op 7 oktober 1873. Pierre Jean trad in de geestelijke stand. Hij was kanonik regulier van de abdij van Tongerlo der orde der Premonstreit of norbertijnen. Hij draagt de kloosternaam Isfridus Kuijlen.

Zijn religieuze carrière is als volgt verlopen: priester gewijd op 16 oktober 1835 ontvangt hij het wit habijt op 10 juli 1836 en doet hij vervolgens zijn plechtige beloften op 14 januari 1838. Benoemd tot kapelaan te Broechem op 15 oktober 1838 en op 1 januari 1844 overgeplaatst naar Roosendaal, waar hij op 30 maart 1844 tot pastoor benoemd wordt³⁴. Uit de memorie van successie blijkt dat Isfridus op 15 april 1869 een testament gepasseerd heeft voor notaris Joannes Henricus van Gilse te Roosendaal, waarbij hij tot universeel erfgenaam aanwijst: Leonardus Dominicus Carolus Aertnijs, R.K. priester te Tongerlo. Na het overlijden van Isfridus blijkt dat de baten overtroffen werden door de lasten: het totale bezit

belooft: f 1189,-, terwijl er aan schulden, hoofdzakelijk aan dokter en apothekers, tegenover staat: f 1891,-³⁵.

3. Jacques, geboren te Roosendaal op 12 maart 1813, jong overleden.

IVb. Franciscus, zoon van III, gedoopt te Berendrecht op 6 februari 1723, begraven te Wilmarsdonck op 9 april 1790, trouwt te Oorderen op 10 april 1753 met Adriana Lambrechts, gedoopt te Oorderen op 12 januari 1732, dochter van Gerardus Lambrechts en Catharina Michielsens, begraven te Wilmarsdonck op 21 februari 1794. Uit dit echtpaar:

1. Johanna Cornelia, gedoopt te Wilmarsdonck op 3 september 1755, begraven aldaar op 11 december 1755.
2. Maria Elisabeth, gedoopt te Wilmarsdonck op 8 september 1758, begraven te Wilmarsdonck op 4 oktober 1758.
3. Benedictus, gedoopt te Wilmarsdonck op 17 januari 1760, trouwt te Wilmarsdonck op 11 augustus 1795 met Anna Catharina de Carpon, gedoopt te Wilmarsdonck op 26 januari 1772, dochter van Jan Baptist de Carpon en Maria Theresia Laurens.
4. Petrus Joannes, gedoopt te Wilmarsdonck op 25 september 1761, begraven op 19 september 1791.
5. Anna Catharina, gedoopt te Wilmarsdonck op 12 november 1762, trouwt te Wilmarsdonck op 26 april 1790 met Johannes Nepomucenus de Ridder, geboren te Stabroek, koster van de kerk te Wilmarsdonck. Uit dit echtpaar acht kinderen, allen te Wilmarsdonck geboren.
6. Wilhelmus, gedoopt te Wilmarsdonck op 15 september 1763.
7. Anna Isabella, gedoopt te Wilmarsdonck op 3 mei 1765, begraven aldaar op 7 mei 1794.
8. Johannes Franciscus, gedoopt te Wilmarsdonck op 9 oktober 1766, trouwt te Wilmarsdonck op 5 augustus 1788 met Maria Anna Antonissen, geboortig van Stabroek. Uit dit echtpaar:
 - A. Susanna, gedoopt te Wilmarsdonck op 12 augustus 1788, overleden aldaar op 14 augustus 1788.
9. Joannes Franciscus, gedoopt te Wilmarsdonck op 6 september 1767, overleden aldaar op 8 augustus 1820, landbouwer, trouwt te Wilmarsdonck op 23 februari 1790 met Anna Cornelia Aerts, geboren te Stabroek. Uit dit echtpaar:
 - A. Franciscus, gedoopt te Wilmarsdonck op 23 maart 1790, overleden aldaar op 1 april 1790.
 - B. Petrus Johannes, gedoopt te Wilmarsdonck op 22 juli 1791, overleden te Wilmarsdonck op 14 september 1791.
 - C. Anna Isabella, gedoopt te Wilmarsdonck op 3 september

- 1792, overleden te Wilmarsdonck op 3 september 1792, overleden te Wilmarsdonck op 7 mei 1794, tweeling met
- D. Joanna Cornelia, gedoopt te Wilmarsdonck op 3 september 1792, overleden aldaar op 23 september 1792.
- E. Petrus Franciscus, gedoopt te Wilmarsdonck op 6 januari 1794, overleden te Wilmarsdonck op 1 oktober 1794.
- F. Anna Catharina, gedoopt te Wilmarsdonck op 28 februari 1796.
- G. Pierre Jean, geboren te Wilmarsdonck op 23 september 1801, trouwt te Zundert op 3 februari 1825 met Adriana van Tichelt, geboren te Loenhout op 24 april 1804, wonende te Zundert, dochter van Jan Francus van Tichelt en Petronella Poppelaers. Hieruit nakomelingschap, waarvan enkelen deel hebben genomen aan een landbouwproject in Brazilië en na het echec aldaar getracht hebben dit op een meer succesvolle wijze in Guatemala voortgang te doen vinden. Hiervan nakomelingen te Mortsel.
10. Petrus Johannes, gedoopt te Wilmarsdonck op 13 mei 1770, trouwt te Wilmarsdonck op 21 juni 1796 met Isabella de Meulder, RK gedoopt te Wilmarsdonck op 31 juli 1763, dochter van Petrus de Meulder en Maria Elisabeth Valckx. Uit dit echtpaar:
- A. Anna Maria, geboren te Wilmarsdonck op 2 april 1797, overleden te Berendrecht op 7 september 1881, trouwt met Jacob Cornelis Pauwels.
- B. Joannes Baptista, geboren te Wilmarsdonck op 27 september 1798 overleden te Wilmarsdonck op 3 augustus 1873, trouwt 1) met Isabella Roevens en trouwt 2) met Anna Catharina Nuijen. Nageslacht te Wilmarsdonck.
11. Jacobus, gedoopt te Wilmarsdonck op 25 september 1773, begraven aldaar op 20 januari 1774.
12. Johanna Catharina, gedoopt te Wilmarsdonck op 12 februari 1776, begraven te Wilmarsdonck op 17 februari 1776.

IVc. **Martinus Antonius**, zoon van III, gaat als Martinus door het leven, gedoopt te Berendrecht op 17 januari 1725, begraven te Berendrecht op 5 oktober 1788, trouwt te Zandvliet op 2 mei 1747 met Elisabeth Dominicus, begraven te Berendrecht op 5 oktober 1788, waarbij vermeld staat, dat zij 68 jaar oud was. Uit dit echtpaar o.m.³⁶:

1. Petrus³⁷, volgt onder Vb.
2. Johannes Franciscus, gedoopt te Berendrecht op 28 mei 1761.
3. Martina, gedoopt te Berendrecht op 15 juni 1763, overleden aldaar op 5 november 1766.

Vb. Petrus, zoon van IVc, gedoopt te Bergen op Zoom op 3 augustus 1753, trouwt te Zandvliet op 6 augustus 1776 met Catharina Cleiren, geboren te Zandvliet. Uit dit echtpaar:

1. Maria Elisabeth, gedoopt te Zandvliet op 26 september 1776.
2. Petrus Joannes, gedoopt te Zandvliet op 26 oktober 1778.
3. Anna Isabella, gedoopt te Zandvliet op 28 september 1781.
4. Carolus Josephus, gedoopt te Berendrecht op 17 oktober 1786, begraven aldaar op 9 december 1786.
5. Martina, gedoopt te Berendrecht op 12 mei 1788, begraven aldaar op 27 september 1789.
6. Anna Catharina, gedoopt te Berendrecht op 21 januari 1791, overleden te Ossendrecht op 6 juli 1841, trouwt 1) Cornelis Rommen, geboren te Hoogerheide, zoon van Johannes Rommens en Catharina van Ostaij, overleden te Ossendrecht op 1 februari 1820. Trouwt 2) te Ossendrecht op 27 juli 1824 Adrianus Melsen, zoon van Willem Melsen en Johanna Nuijts, gedoopt te Woensdrecht op 5 oktober 1795, overleden te Ossendrecht op 17 december 1881.
7. Anna Cornelia, gedoopt te Berendrecht op 13 mei 1794.

NOTEN

Gebruikte afkortingen:

DTB = Doop-, trouw- en begraafboeken
GAA = Gemeentearchief Antwerpen
N = Notarieel archief
PR = Parochieregister
R = Rechterlijk archief
RANB = Rijksarchief in Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch
SNBZ = Streekarchief Nassau Brabant te Zevenbergen

1. P.L. Leget-Kuijlen en J.N. Leget, 'Kuijlen', *De Brabantse Leeuw*, XXXVI (1987) 146.
2. GAA, Vierschaar 146.
3. GAA, Vierschaar 148, f 90.
4. GAA, Vierschaar 160, f 8.
5. GAA, Vierschaar 161, f 29.
6. GAA, Vierschaar 162, f 37.
7. De DTB's van Berendrecht bevinden zich in het Rijksarchief der provincie Antwerpen, Door Verstraetplaats 5.
8. GAA, O.L. Vrouweparochie, PR 200, f 156.
9. RANB, Ossendrecht R 38, f 13.

10. RANB, Ossendrecht R 39, f 19.
11. RANB, Ossendrecht R 39, f 97.
12. RANB, Ossendrecht R 40, f 45v.
13. RANB, Ossendrecht R 40, f 50v.
14. RANB, Ossendrecht R 40, f 119v.
15. RANB, Ossendrecht R 43, f 157.
16. SNBZ, Woensdrecht R 24, f 66v.
17. SNBZ, Woensdrecht R 25, f 122.
18. SNBZ, Woensdrecht R 25, f 241.
19. SNBZ, Woensdrecht R 25, f 261.
20. SNBZ, Woensdrecht R 25, f 258.
21. SNBZ, Woensdrecht R 14, f 90.
22. SNBZ, Woensdrecht R 14, f 108.
23. SNBZ, Woensdrecht R 16.
24. SNBZ, Woensdrecht R 17, f 8.
25. SNBZ, Woensdrecht R 17, f 37.
26. SNBZ, Woensdrecht R 17, f 85.
27. SNBZ, Wouw N 8963.
28. SNBZ, Wouw N 8970.
29. RANB, Wouw Notariaat 1842-1895, doos 3525.
30. RANB, Memories van Successie, kantoor Bergen op Zoom 56/6371.
31. RANB, Memories van Successie, kantoor Bergen op Zoom 152/7811.
32. RANB, Memories van Successie, kantoor Bergen op Zoom 1/54.
33. J. van Gils, 'De Noordbrabantse begijnen in het begijnhof van Turnhout', *De Brabantse Leeuw*, XXXV (1986) 183.
34. Bidprentje; met dank aan de heer Kuijlen te Eekeren.
35. RANB, Memories van Successie, kantoor Oudenbosch, doos 29, 2/7661.
36. Van dit echtpaar zijn te Ossendrecht twee kinderen begraven, namelijk op 15 juni 1750 en 6 mei 1752, die niet te Ossendrecht en ook niet te Bergen op Zoom geboren zijn.
37. Bij deze doop wordt door de pastoor de vader als Petrus Kuijlen vermeld.

Vermiste Noordbrabanders, die dienden in de legers van Napoleon

J. van Gils

Doelenstraat 68, 5081 CM Hilvarenbeek

(vervolg van blz. 30 De Brabantse Leeuw, jaargang 38)

Toelichting op de lijst van vermiste militairen

De aardrijkskundige namen zijn onveranderd overgenomen. Zo kan Mainz geschreven worden als Mayence, Maijenie, Meijn, Mensch enzovoorts.

Verklaring van de afkortingen:

reg. = regiment

bat. = bataillon

reg. de ligne = linieregiment

comp. = compagnie

tir. = tirailleur = geweerschutter

curassier = cavalerist in harnas

voltigeur = verkenner

chasseur = jager

NOTEN

1. Laatste tijding uit St. Denis, 22 april 1813.
2. Remplaçant van Adriaan Schoenmaker uit Teteringen.
3. Op de lijst van de burgemeester Van Heezewijk genaamd.
4. Remplaçant van Jan Francis Koolen.
5. Op de lijst van de burgemeester Hurx genaamd.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Aarts, Christiaan Anthony	2.4.1792	Borkel	1813	grenadier 4e reg. 2e bat. 2e comp. tirailleur v.d.gards	Laatste tijding uit Dresden in Saxen.
Ackermans, Peter	1793	Dongen	1813	27e reg. 2 bat. 1e comp.	Zoon van Dielis Peter en Anna Driessen, laatste tijding Mentz 6.11.1813
Adriën, Adrianus Leonardus	26	Grave	aug.1809	fuselier 125e reg. 1e bat. 2 comp.	27.8.1812 gecantonneerd te Alonigske bij Tilsit.
Akkermans, N.N.	24	Oosterhout	23.2.1812	6e reg. huzaren 5e escadron 2e comp.	Laatste tijding 29.11.1812 als toen krijgsgevangen gemaakt.
Albers, Gerardus Antonius	26	Grave	6.1.1807	2e reg. lanciers keizerl. garde 5e comp.	Volgens zeggen van een lancier van gen. reg. moet hij tussen Smolensk en Wilna zijn agtergebleven door het verliezen van zijn paard.
Alphen, Antonij van	23	Ginneken	3.1.1813	148e reg. 1e bat. 3e comp.	
Arrachart, Louis	27	Breda	1791	1e corps grande armée 3e divisie	Chirurg-major laatste tijding uit Moskou dat deselve 15.9.1812 te Wilna krijgsgevangen was.
Arts, Arnoldus	32	Grave	28.11.1804	33e reg. ligte inf. 5e bat. 4e comp.	
Asseldonk, Jan Dirk van	15.2.1789	Veghel	24.10.1811	33e reg. inf. jagers 4e bat. 6e comp.	21.4.1812 te Bromberg in Polen

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Assem, Gijsbertus van den	1791	Grave	1811	élève gendarme depot te Meaux	Laatste tijding Meaux 28.11.1813, zoon van Andries van den Assem en Helena de Swart
Asten, Johannis Cornelis van	22	Tilburg	1.4.1812	voltigeur 21e reg. 3e bat.	Laatste tijding Bamberg 20.7.1813.
Asveld, Jan van	26	Moergestel	5.4.1811	6e reg. 12 comp. canonniers te voet	
Avontuur, Antonie	23	Made	27.2.1813	37e reg. van ligne	
Asten, Gerard van	19 xber 1789	St.Oedenrode	14.4.1812	2e reg. 1e bat. 2e comp. grenadiers	Bevond zig te Courtvoie 7ber 1812
Baar, Petrus van	22	Eindhoven	1.4.1813	13e reg. 2e bat. 1e comp. voltigeurs	
Baldus, Nicolaas	23	Chaaam	27.9.1813	59e reg. van ligne 2e bat. 4e comp.	Laatste tijding Binge aan den Rijn 5.12.1813.
Baremans, Marijn	21	Etten	27.9.1813	74e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp.	
Bartels, Bernardus	21	Etten	27.9.1813	70e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp.	
Bastiaansen, Chr. Jac.	22	Princenhage	8.3.1813	4e reg. lanciers 6e comp.	Laatste tijding Rijssel 2.5.1813.
Baten, Wilhelmus Josephus	23	Moergestel	1.4.1813	21e reg. 3e bat. 4e comp. jagers te voet	6.7.1813 te Wurtzbourg.
Bavel, Adriaan Peter van	25	Breda	7.4.1813	36e reg. van ligne 3e bat. 1e comp.	Laatste tijding Calais 14.6.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Bazelmans, Francis- cus	21	Gestel	24.9.1813	27e reg. 2e bat. grenadiers	
Beckers, Wijnand	24	Ginneken	24.2.1812	6e reg. garde 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Gloyau in Silesië 4.6.1814.
Bedaf, Cornelis van	24	Etten	9.3.1813	4e reg. lanciers 7e comp.	Laatste tijding Rijssel 14.4.1813.
Beek, Cornelis van	24	Ginneken	28.4.1813	148e reg. 4e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Breslau, daar krijgsgevangen gemaakt 6.7.1813.
Beek, Johannes Corn. van	21	Princenhage	30.11.1813	22e reg. van ligne	
Beek, Abraham van de	21	Zevenbergen	1.3.1812	126e reg. inf. van ligne 5e bat. 1e comp.	Laatste tijding Sedan juni 1812.
Beks, Arnold	5.5.1792	Nunen	apr.1813	122e reg. 2e bat. 2e comp. grenadiers	18 8ber 1813 te Mentz.
Bennis, Joost	22	Heeze	24.12.1812	146e reg. 5e bat. 2e comp. van ligne	
Berg, Jan Arie van den	5.5.1792	Veghel	apr.1813	9e comp. 16e équipage des flotilles au port de Brest	In oktober 1813 in Frankfort.
Berg, Martinus van den	1791 te Leende vertrokken vannit Val- kenswaard	Valkenswaard	1813	1e bat. 1e comp. tir. van de garde	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Berg, Martinus	7.2.1788	Oirschot	—	3e reg. 2e bat. garde te voet	Laatste tijding Glogau 12.6.1813. 21.4.1812 te Bromberg in Polen. Heeft laatst gelegen te Hamburg.
Berk, Andreas van den	15 9ber 1790	Zeelst	—	1e reg. 1e bat. 4e comp. tir. v.d. garde	
Berkel, Matheus Dirk van	8.3.1789	Veghel	24.10.1811	33e reg. inf. jagers 4e bat. 5e comp.	
Berlo, Johannes van	23	Aarle-Rixtel	12.11.1812	33e reg. jagers te voet 1e bat. 1e comp.	
Bertrums, Jan Francis	15 8ber 1790	Woensel	7.2.1813	5e comp. huzaren van de lijfgarde van de koning van Westphalen	Volgens laatste tijding bij Lypzig gelegerd. 3.4.1813 te Hannover.
Besouw, Adriaan Jacobus van	26	Oosterhout	1811	8e reg. 5e bat. 1e comp. inf.	
Biemans, Anthonij	22	Bakel	25.9.1813	62e reg. 2e bat. 3e comp. inf. van de ligne	
Biemans, Jan	23	Hoeven	maart 1812	124e reg. inf. 4e bat. 4e comp.	
Bierens, Johannes Hendrikus	25.6.1791	Eersel	11.11.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp.	
Biesbos van Rooseveld, Gerardus	25	Bakel	22.10.1811	33e reg. 5e bat. 1e comp. jagers	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Biggelaar, Johannes den	25	Standdaarbui- ten	1811	33e reg. 5e bat. 1e comp.	Gevangen genomen 30.10.1813 bij Frankfort aam dem Meijn. Laatste tijding Gravehente (of Gravehente) 6.8.1813. 20.4.1812, laatste tijding uit Givet.
Biggelaar, Willem den	23	Standdaarbui- ten	10.11.1813	—	
Biggelaar, Adriaan Marten van den	10 9ber 1790	Erp	2.3.1812	9e reg. 8e comp. jagers te paard	
Biggelaar, Johannes Michiel van den	31 xber 1789	Erp	18.2.1813	29e reg. 4e bat. 3e comp. inf. v.d. linie	
Blom, Alert	32	Breda	1795	7e reg. tir. de garde	
Blom, Pieter Hendrik	26	Geertruiden- berg	1.4.1813	36e reg. ligte inf. v.ligne 3e bat. 3e comp.	
Bogers, Cornelis Willem	22	Princenhage	14.10.1811	33e reg. ligte inf. 4e divisie groote armée in Duitschland	
Bolmakers, Adriaan	31	Gilze	10.2.1813	3e reg. van ligne 1e bat. 4e comp.	
Bols, Jan Baptist	—	Hilvarenbeek	—	4e reg. art.v.d.marine, 3e bat. 4e comp. 6e corps 2e divisie v.d. Grote Armee	
Boomen, Johannes van den	23	Heeze	11.11.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp. jagers	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Bot, Peter de	24	Raamsdonk	1812	2e reg. de mediteranné 1e bat.	Zou begin jan. 1813 in den omtrek van Warschouw in een kleine vesting gevangen genomen zijn, als toen bij het 7e corp. 1.9.1813 te Lubek.
Bouw, Johannes Dirk	28.2.1789	Erp	18.2.1813	29e reg. 4e bat. 3e comp. inf.v.d.linie	
Boxtel, Jan van	22	Etten	27.9.1813	70e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp.	
Boxtel, Pieter van	26	Hoeven	10.11.1812	6e reg. garde grenadiers 1e bat. 3e comp.	
Bracht, Pieter van	22	Zevenbergen	-	36e reg. inf. van ligne 3e bat. 1e comp.	
Bragt, Sebastiaan van	25	Made	2.4.1812	75e reg. garde nat. 6e comp.	
Brantz, A.	23	Oosterhout	25.12.1811	garde flankeurs 1e bat. 1e comp.	
Broeders, Adriaan	1792	Dongen	1812	4e reg. inf. der garde	
Broeders, Gerardns	20	Oosterhout	9.11.1812	26e reg. van ligne 5e bat. 1e comp.	In Rusland krijgsgevangen gemaakt. Zn.v. Antonij Steven Broeders en Pieterella Janssen, laatste tijding Mentz 1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Broek, Jan van den	35	Eindhoven	1.11.1809	—	Vrijwillig in dienst getreden, regiment onbekend. Sedert hij naar Rusland vertrokken is, heeft men niets meer van hem gehoord.
Bruin, Willem de	16.2.1789	Hilvarenbeek	—	3e reg. 1e bat. 4e comp. grenadiers v.d. garde	
Bukkums, Mathijs	30	Breda	1805	kanonnier 9e bat. 11e comp.	
Bussel, Peter	24	Asten	2.2.1812	3e reg. 8e comp. rijdende art.	
Busselen, Adriaan van der	26	Vessem	1811	33e reg. 5e bat. 2e comp. jagers te voet	
Buuren, Bartholo- meus	29	Breda	8.3.1810	50e reg. inf. 1e bat. 4e comp.	
Buijtink, Hendrik	39	Breda	9.12.1796	33e reg. jagers 2e bat. 1e comp.	
Casteren, Johannes van	21	Moergestel	25.9.1813	27e reg. 1e comp. fuseliers	
Christiaansen, Pau- lus	26	Zevenbergen	sept.1811	50e reg. inf. v.d. linie 2e bat.	
Claessen, Pieter	1793	Dongen	1813	27e reg. 2e bat. 4e comp.	
Clephas, Johannes Peter	24	Leende	2.2.1813	152e reg. 5e bat. 1e comp. inf. v.d. linie	Laatste tijding uit Thorn 9.6.1812 Laatste tijding Mentz 6.11.1813. 2 8ber 1813 te Straatsburg.
Coll, Willem Hen- drik van	15.4.1793	Exp	sept.1813	1e reg. 4e bat. 4e comp. flankeurs	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Colsters, Gerardus	30.8.1791	Oostelbeers	1.4.1813	21e reg. ligte inf. 2e comp.	Heeft gelegen te Maijenie. Laatste tijding uit l'Oriënt 19.5.1813. Laatste tijding 27.12.1813 te Luik. Zou zich bij 1e Duitsche bat. 3e comp. in garnizoen te Königsgratz in Bohemen bevinden. In 1806 in Hollandsche dienst getreden, in 1811 onder de
Commeren, Cornelis	22	Made	1.4.1813	47e reg. van ligne 5e bat. 2e comp.	
Coolen, Martinus	24	Asten	13.4.1813	tambour 5e reg. 17e comp. ligte art.	
Coppens, Cornelis	21	Dommelen	8.12.1813	142e reg. 1e bat. 4e comp.	
Cornelisse, Hendrik	36	Uden	1792	33e reg. 4e bat. 1e comp.	
Cornelissen, Hendrik	28	Aarle-Rixtel	30.3.1813	21e reg. jagers te voet 3e bat. 3e comp.	
Corput, Pieter Adam van de	19	Princenhage	22.4.1813	47e reg. van ligne 4e bat. 2e comp.	
Corstjaans, Cornelis	21	Hoogeloon	1813	15e reg. 4e bat. inf. v.d. linie	
Cuyten, Peter	9.4.1790	Nunen	maart 1812	1e reg. huzaren	
Daal, Bernardus van ¹⁾	22	Eindhoven	1.4.1813	76e reg. 2e bat. 2e comp. voltigenrs	
Dalen, Rogarus van	22.10.1788	Veghel	1811	125e reg. 3 bat. comp. voltigeurs	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Deckers, Christiaan (of Deekers)	2.3.1789	Gemert	febr.1812	33e reg. 4e bat. 1e comp. jagers	franschen overgestoken, men heeft daarna geen tijding meer gehad.
Dekkers, Francis	29.4.1790	Oirschot	1812	125e reg. 4e bat. 7e comp. van linie	
Dekkers, Peter	14.3.1793	Gemert	febr.1812	1e reg. van linie 4e bat. 4e comp. voltigeurs	
Dekkers, Pieter	21	Zevenbergen	sept.1813	-	Laatste tijding uit Berlijn 2.6.1812 als toen op marsch gaande naar Polen met kledingwagen van gen. bat. zoon van Jan Derkse en Paternella Rijken.
Derkse, Jacobus	28.3.1789	Uden	-	33e reg. 5e bat. 4e comp. ligte inf. jagers	
Deursen, Mathijs van	22	Someren	1813	138e reg. 2e bat. 1e comp. fuseliers	Laatste tijding Hamburg juli 1813.
Deursse, Antonij	22	Son	1.4.1813	21e reg. 3e bat. 6e comp. karabiniers	
Dielemans, Jan	24	Etten	9.3.1813	4e reg. ligne jagers 7e comp.	Laatste tijding Groenburg in Bohemen 6.8.1813.
Dingemans, Dingeman	1792	Dongen	1812	21e reg. ligte inf. 4e escader	Laatste tijding Bamberg 12.7.1813. Zoon van

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Dinther, Martinus van	20.1.1792	St-Oedenrode	febr.1813	13e reg. 1e bat. 1e comp. grenadiers van de garde	Anthonij Dingemans en Elisabeth van Son. Laatste tijding Courtevoie 1813.
Dirven, Adriaan	21	Princenhage	15.2.1811	7e reg. 6e comp. garde	Laatste tijding l'Oriënt 19.4.1812.
Doense, Martinus	25	Heeze	25.10.1811	33e reg. inf.	Laatste tijding Groningen 7.7.1813, zon in Breslau met zijn regiment als krijgsgevangene zijn opgebracht. Sedert 1811 geene tijding.
Dongen, Jozeph van	23	Raamsdonk	24.12.1812	146e reg. 1e bat. 5e comp.	
Dongen, Willem van	27	Breda	juli 1805	33e reg. jagers 3e bat. 10 comp.	Laatst geschreven brieven waren uit Spanje gedateerd.
Donkers, Cornelis	6.7.1788	Woensel	3.5.1811	8e reg. 5e bat. 1e comp. inf. v.d. linie	
Donkers, Willem	25	Son	1812	33e reg. ligte inf.	Zou 17.11.1812 in Russisch Polen bij Minske zijn krijgsgevangen gemaakt.
Dooremaal, Gerardus Antonius van	25	Tilburg	4.11.1806	2e reg. lanciers keizerlijke garde	
Doormalen, Jan van	7.7.1790	Oirschot	1.4.1812	146e reg. 2e bat. 2e comp. van linie	Laatste tijding Aix xber 1813.
Doormalen, Willem van	26.2.1789	St.Oedenrode	26.2.1813	4e reg. 3e bat. canoniers v.d. marine	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Doorn, Adriaan van	23	Someren	1812	33e reg. 2e bat. 1e comp. ligte inf.	
Driedonks, Gerardus	22	Eindhoven	1.4.1813	76e reg. 2e bat. 2e comp. tiraill.	Laatste tijding Mentz 26.7.1813.
Driesen, Adriaan	22	Princenhage	1.4.1813	36e reg. van ligne 3e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Saxen augustus 1813.
Duynhoven, Johan- nes van	24	Aarle-Rixtel	2.2.1813	garde imperial 1e reg. 2e bat. 4e comp.	Heeft laatst gelegen bij Leypzig.
Dijk, Francis van	21	Tilburg	16.9.1813	12e reg. 1e bat. 1e comp. voltigeurs	Laatste tijding Mentz nov.1813.
Dijk, Gerardus van	26	Waalwijk	1808	grenadier 8e reg. 4e bat. 1e comp.	Zoon van Gijsbert van Dijk en Anna Schouten.
Dijk, Peter vann	23	Rijsbergen	12.5.1811	art. trein 12e bat. 2e comp.	
Dijkmans, Peter	25	Reusel	1.2.1812	1e reg. 2e bat. 3e comp. grenadiers v.d. garde	
Eerdt, Marten van	30.11.1789	Veghel	13.4.1812	146e reg. 2e bat. inf. v. ligne 2e divisie	Diende eerst onder de cohorten, 25.6.1813 bij de stad Kolberg.
Eerenbeemt, Willem van den	23	Asten	12.12.1812	23e reg. 2e comp. curassiers	
Elands, Adriaan	1790	Dongen	1810	2e reg. husaren 8e comp.	Laatste tijding uit Straatsburg 3.11.1813. Zoon van Jan Adriaan X Adriana Haansberg.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Eliens, Dieris	22.5.1790	Zeelst	-	146e reg. 2e bat. 2e comp	Bevond zich 26.7.1813 bij Maagdenburg.
Elzen, Godefridus van den	4.3.1793	Gemert	okt.1812	27e reg. 1e bat. 3e comp. inf. v.d. linie	Zoon van Johannes Engelen en Christina Korsten. Laatste brief uit Glogau 16.6.1813.
Engelen, Johannes	16.11.1789	Maarheeze	juni 1812	146e reg. 2 bat. 4e comp. 2e divisie 5e corps d'armée nationale garde	
Engelen, Dirk van	1790	Dongen	1810	sergant major 123e reg. inf. v.d. linie 3e div. 2e corps	In de grote armée te Stargard in Polen, laatste tijding uit Kolijnacu 19.5.1812.
Es, Antonius van	41	Eindhoven	juni 1802	13e reg. chasseurs	Laatste tijding Asdam 26.12.1813.
Es, Michiel van ²⁾	28	Tilburg	7.12.1813	136e reg. 4e bat. 3e comp. ligte troepen	
Esch, Lambert van	23	Oisterwijk	nov.1812	123e reg. 2e bat. 2e comp. inf.	Laatste tijding Belsig aug. 1813.
Eijnde, Petrus Josephus van	25	Tilburg	8.11.1812	2e reg. 11e comp. keizerlijke garde	Was in dec. 1813 te Mentz.
Eijnden, Jacobus v.d.	24	Bakel	8.11.1812	33e reg. 2e bat. 1e comp. ligte inf.	
Flaas, Jacobus van der	25	Goirle	1.2.1813	32e reg. 3e bat. grenadiers comp.	Laatste tijding Brandenburg 1.4.1812.
Franken, Johannes	24	Breda	12.1.1809	124e reg. fuseliers	
Franken, Peter	20	Tilburg	-	7e reg. 2e bat. 4e	Laatste tijding Frankfort

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Franken, Pieter	1792	Dongen	1812	comp. tirailleurs te voren onder de marine te Brest	26.3.1813. Zoon van Gerard X Cornelia Broekhoven. Laatste tijding Mentz 8.11.1813.
Gabriëls, Jacobus	22	Zevenbergen	—	8e reg. ligte cur. 7e comp.	Laatste tijding Sedan aug. 1813.
Gageldonk, Pieter van	23	Zevenbergen	20.5.1813	8e reg. ligte caval. 4e comp.	Laatste tijding Lille aug 1813.
Ganzenwinkel, Willebrordus van	26	Mierlo	—	33e reg. 5e bat. 4e comp. ligte inf.	
Gastel, Pieter van	22	Zevenbergen	—	36e reg. 5e bat. 3e comp.	Laatste tijding Calais 29.5.1813.
Geel, Gommert van	22	Zevenbergen	—	124e reg. inf. v. ligne 4e bat. 2e comp.	Laatste tijding Bingen 2.12.1813.
Geeven, Peter Jo- hannes	23	Waalre	30.3.1813	124e reg. 5e bat. 2e comp. jagers te voet	
Geloven, Andries van	22	Tilburg	30.5.1813	voltigeur 21e reg. 3e bat.	Laatste tijding Wiesborg 1813.
Gennip, Egidius Johannes van	27	Eindhoven	21.11.1812	grenadier 2e reg. 1e bat. 4e comp.	Laatste tijding uit Beijthen a.d. Oder 17.6.1813
Gent, Adriaan van	25	Made	25.2.1812	fuseliers v.d. garde 11e reg. cur. 10e comp.	
Gerrits, Gerard	22	Grave	1.2.1813	152e reg. 2e comp. inf. van ligne	Laatste tijding Straatsburg 3.4.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Gestel, Egidius van	1.1.1790	Oirschot	1812	125e reg. v. linie	
Gevel, Wilhelmus van de	10.7.1793	Woensel	24.9.1813	27e reg. 2e bat. 1e comp.	Laatste tijding Nederolmen 4 9ber 1813.
Gils, Arnoldus van	1790	Dongen	1810	146e reg. v. linie 2e comp. voltigeurs	Laatste tijding uit Breslau aug. 1813. Zoon van Cornelis van Gils X Anna Maria van den Berg.
Gils, Pieter van	26	Zevenbergen	april 1811	50e reg. inf. v. ligne 5e bat. 4e comp.	Laatste tijding Pampelune 22.2.1812.
Gilson, Jan Louis	34	Valkenswaard	-	2e luitn. 33e reg. 1e bat. 2e comp. ligne inf. 4e div.	Laatste tijding uit Bobruisk 24.9.1812. In Lithouwen (Polen) krijgsgevangen gemaakt.
Ginneken, Dingeman Jan van	22	Princenhage	14.10.1811	33e reg. 5e bat. 1e comp.	20.4.1812 aanwezig in Civet.
Goetmakers, Fran- ciscus	30	Eindhoven	1808	fuselier 125e reg. v. linie.	
Goor, Anthonij van de	22	Son	1.4.1813	122e reg. 3e bat. 2e comp. fuseliers	8 8ber 1813 te Mentz.
Goorbergh, Pieter van de	29	Breda	6.7.1803	33e reg. jagers 2e bat. 3e comp.	Laatste tijding Smolensco okt. 1812.
Grauw, Christiaan M. de	23	Princenhage	okt. 1812	148e reg. 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Mentz 22.10.1813
Greeven, Martinus	23	Waalre	30.11.1812	fuselier v.d. garde 4e reg. 2e bat. 2e comp.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Groot, Johannes	23	Eindhoven	21.11.1812	flankeur 1e reg. 1e bat. 4e comp.	Laatste tijding Frankfort a/d Mein 8.9.1813
Thomas de Gurp, Elias van	21	Tilburg	16.9.1813	93e reg. 1e bat. 1e comp. fuseliers	Laatst tijding Straatsburg 21.9.1813.
Gijsberts, Arnoldus	22	Heeze	28.3.1813	2e reg. 5e bat. 3e comp. jagers te voet	Laatste tijding uit Danzig.
Gijsberts, Gerardus	25	Uden	24.10.1811	33e reg. inf. 4e bat. 6e comp. cabinies	
Gijsberts, Peter	21	Tilburg	2.9.1813	—	Naar Mentz vertrokken zonder immer te weten onder welk reg of corps dezelve geplaatst is.
Gijsberts, Thomas	14.5.1793	Gemert	okt.1812	93e reg. v. linie 1e bat. 3e comp. fusiliers	
Giesbergen, Marijn	22	Etten	27.9.1813	70e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp.	
Habraken, Peter	30 7ber 1789	Oirschot	1812	76e cohorte van de garde nationale	
Hagedoorn, Frederik Adolf Hendrik	20	Someren	1811	125e reg. 4ebat. 4e comp. v. linie	
Ham, Michiel Antonie	27	Oosterhout	26.4.1811	garde nationale 4e bat.	Vermist okt. 1813 bij Lypzig of Mentz. Volgens geruchten in handen van de Russen gevallen.
Hanewinkel, Hermanus Cornelis	8 8ber 1784	Nunen	juni 1813	2e reg. 5e comp. garde d'honneur	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Hanewinckel, Louis-François	29	Bladel	8.6.1813	2e reg. 5e comp. garde d'honneur	
Hans, Christiaan	34	Princenhage	1796	134e reg. inf. 2e div. 5e bat.	Laatste tijding Goldberg 13.7.1813.
Leonard					
Hans, Johannes	29	Princenhage	1802	garde grenadiers 1e bat. 4e comp.	Laatste tijding uit Versailles febr.1811.
Havermans, Adriaan	22	Princenhage	13.10.1809	9e reg. art.	Laatste tijding Mons 26.5.1812
Heeren, Jan	22	Raamsdonk	maart 1813	122e reg. 2e bat. 4e comp. fuseliers	Laatste tijding Mentz 18.12.1813
Heerkens, Hendrik	22	Tilburg	12.9.1813	93e reg. linie troepen	laatste tijding Straatsburg dec.1813.
Heesackers, Theodorus	31.8.1793	Veghel	25.9.1813	138e reg. 1e bat. 2e comp. inf.fuseliers	20.11.1813 boven Munster.
Heessel, Jan van	16.2.1789	St.Oedenrode	25.10.1811	164e comp. werklieden	Bevond zich in mei 1812 te Danzich.
Heesterbeek, Francis	37ber 1790	Valkenswaard	1813	1e bat. 1e comp. tir v.d. garde	
Heestermans, Petrus	26	Goirle	apr.1811	4e reg. 8e comp. curassiers	Was in juni 1812 in Polen.
Heesters, Wilhelmus Johannes	24 8ber 1791	Eersel	11.11.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp.	Begin 1813 in het hospitaal in Wittenberg.
Heeswijk, Willem ³)	24	Moergestel	2.3.1812	1e reg. carabiniers 4e div. 2e observatie corps a/d Elbe	Laatste tijding 1.9.1812.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Helt, Anthonij de	22	Etten	24.2.1812	6e reg. Heusden 9e comp.	Laatste tijding Veroul in Picardiën 9.5.1813.
Helvoet, Bernardus van	24	Oosterhout	21.2.1812	124e reg. v. ligne 4e bat. 4e comp.	Na gedachten 10.1.1813 in Duitschland krijgsgevangen gemaakt.
Hendriks, Hendrik	48	Hoogeloon	1796	—	In 1811 gediend onder de Hollandsche curassiers.
Hendrikx, Jan	21	Etten	24.9.1813	74e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp	
Hendrikx, Johannes Jan	28.6.1792	Erp	5.4.1813	21e reg. ligte inf.	
Henssen, Hendrik	22	Tilburg	28.9.1813	27e reg. 2e bat. 2e comp. voltigeurs	Laatste tijding uit Sollen (of Solten) 3.11.1813.
Hest, Cornelis van	26	Tilburg	18.2.1812	canonnier v.d. marine 3e reg. 3e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Straatsburg dec. 1813.
Hest, Johannis van	30	Tilburg	24.9.1803	27e reg. 2e bat. 4e comp. ligne troepen	Laatste tijding uit Stadieken 31.10.1813.
Heuvel, Antoine Jaure van den	24	Tilburg	14.2.1812	4e reg. 3e bat. der marine 2e div. 6e corps	
Heuvelmans, Jaco- bus	26	Leende	13.5.1812	76e cohorte van de garde nationale	21.7.1813 te Wezel.
Heuvelmans, Nor- bertus	20.6.1790	Hilvarenbeek	—	voltigeur 125e reg. 9e bat.	Laatste tijding uit Stetin.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Heijden, Johannes van der	24	Gestel	febr.1812	125e reg. 4e bat. 5e comp. voltigeus	In 1813 te Mentz.
Heijden, Theodorus van der	21.8.1793	Veghel	sept.1813	-	
Heyst, Gerardus van	20.1.1790	Woensel	7.2.1813	3e comp. rode huzaren	
Hoek, Jan van	23	Tilburg	2.4.1812	chausseeur depot 21 reg.	In de casernen te Wezel, laatste tijdning uit Wezel 1812.
Hoek, Bernardus van den ⁴)	22	Tilburg	12.2.1811	fuselier 125e reg. 4e bat. 3e comp.	Laatste tijdning uit Hamburg.
Hoevenaars, Hen- drikus	22	Tilburg	12.2.1810	huzaar 11e reg. 2e comp.	
Hofwegen, Gijsbert van	24	Klundert	20.5.1812	art. trein 2e bat. 4e comp.	
Hooft, Wilhelmus van	3 8ber 1789	Valkenswaard	1813	1e bat. 1e comp. tir. v.d. garde	
Hooft, Jacobus van	17.10.1791	's-Bosch	17.6.1811	musikant onder de Ierlanders of étrangers 1e bat.	
Hoogstaten, Jan van	25	Zevenbergen	-	2e reg. jagers te paard 4e esc.	Laatste tijdning Tournai 20.5.1813.
Hooren, Henricus van	9.1.1792	Oirschot	1.4.1813	122e reg. 2e bat. 1e comp. v.linie	Laatste tijdning Altstättin 18.5.1812. Zoon van Cornelis
Hooijmeijers, Tho- mas	1789	Dongen	1809	33e reg. 1e bat. 3e comp. ligte inf.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Hoppenbrouwers, Frederik Hendrik	26	Valkenswaard	mei 1810	123e reg. dienende bij de trein	en Maria Verbunt.
Horrik, Jan van	25	Someren	1811	33e reg. 4e comp. ligte inf.	
Hout, Hendrik van	22	Oerle	1812	124e reg. 2e bat. 5e comp. fuseliers	
Hout, Peter van	22	Veldhoven	3.11.1811	33e reg. 1e bat. 2e comp. ligte inf.	
Hout, Cornelis van den	26	Goirle	1.2.1812	37e reg. 1e bat. voltigeurs	Was in juni 1813 in het hospitaal te Dresden.
Hove, Jan van	23	Diessen	nov.1811	3e reg. 5e bat. 2e comp.	
Hubers, Johannes	28.7.1793	Lierop	25.9.1813	27e reg. 1e comp. 2e bat.	zou zig op het laatst van 9ber 1813 te Mentz bevonden hebben. Laatste tijding uit Pruissich Polen 10.5.1812. 18.5.1812 op marsch naar Moscou. Zoon van Adriaan Jan en Petronella Sijmons.
Huisman, Anthonie	25	Princenhage	13.10.1811	33e reg. ligte inf. 1e bat. 1e comp.	
Hulsten, Adriaan	1789	Dongeu	1809	33e reg. 1e bat. 3e comp. ligte inf.	
Hurkmans, Jau	25	Someren	1811	146e reg. 4e comp. voltigeurs	in maart 1812 te Stetin.
Hurks, Cornelis ⁵⁾	1.8.1789	St.Oedenrode	25.10.1811	33e reg. ligte inf.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Huijben, Adriaan	22	Someren	1812	21e reg. 5e bat. 1e comp. inf.	Laatste tijding Maagdenburg 22.4.1812. Zou te Goldberg gekwetst zijn en aldaar agtergebleven.
Janssen, Johannes	26	Breda	12.4.1811	5e garde tir. 2e bat. 1e comp.	
Janssens, Jan	23	Tilburg	7.5.1812	canonnier 5e reg. 4e div. 5e armée corps	
Jaspers, Joseph	1.5.1791	Gemert	okt.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp. inf. v.d. ligne	
Jong, Cornelis de	1792	Dongen	1812	21e reg. jagers te voet 2e comp.	Laatste tijding uit Wisburg zn.v. Pieter de Jong en Adriana van den Nieuwenhuizen. Laatste tijding uit Nederolm 31.10.1813.
Jong, Hendrik de	21	Tilburg	25.9.1813	grenadier 27e reg. ligne troepen 2e bat. in depot te Mentz	
Jongh, Willem de	25	Someren	1811	33e reg. ligte inf.	
Joosten, Anthonij	24	Heeze	1.2.1813	1e reg. 1e bat. 3e comp. keizerlijke garde	
Keepen, Cornelis	22	Ginneken	apr.1813	47e reg. v. ligne 4e bat.	Laatste tijding uit Mentz 1.12.1813.
Keepen, Jacobus	24	Ginneken	18.4.1813	14e reg. v. ligne	
Kemenade, Daniël van	4 xber 1790	Woensel	29.5.1812	2e reg. 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Spandau 13.9.1812.
Kemenade, Martinus van	25	Son	1.2.1813	7e bat. 4e comp. trein	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Kemps, Jacobus	31.8.1789	Oirschot	2.2.1813	3e bat. 3e comp. v.d. trein	Is bij de retrait uit Rusland agtergebleven. Laatste tijding Glogau juli 1813.
Kerkhof, Hendrik van de	24	Aarle-Rixtel	27.10.1811	33e reg. inf. 4e bat. 3e comp.	
Kerkhoff, Henricus	25	Son	1.2.1813	corps imp. du genie 5e bat. 5e comp. sapeurs	
Kessel, Johannes van	13 8ber 1789	Gemert	apr.1812	11e reg. 6e comp. huzaren	
Ketelaars, Peter Jo- hannes	5.1.1791	Schaft	18.11.1812	126e reg. v.d. ligne	Volgens zijn moeder van Luik naar Deutschland getrokken. Laatste tijding uit Frankfort a.d. Mein, 25.3.1813 vandaar vertrokken naar Dresden.
Kilian, Wilhelmus Arnoldus	17.10.1791	's-Bosch	22.11.1812	1e reg. 1e of 2e bat. 3e comp. fus. der keizerlijke garde verder bekend onder naam van bat. d'instruction garde	
Kinderen, Theodo- rus der	29.9.1789	St.Oedenrode	4.2.1812	3e bat. 7e comp. van de trein	Laatste tijding Mentz 1813.
Klep, Antonie	23	Etten	15.9.1812	126e reg. inf. 5e bat. 2e comp.	Laatste tijding Luijk 18.11.1812.
Klompers, Jan	8.5.1792	St.Oedenrode	30.3.1813	76e reg. 2e bat. grenadiers	Laatste tijding uit Dresden sept. 1813.
Koks, Johannes Cor- nelis	23	Breda	nov.1806	2e reg. garde jagers 2e bat. 1e comp.	

De erfgenamen van heer Ghijsel Back

L.F.W. Adriaenssen

Van der Hoopstraat 85, 1051 VD Amsterdam

§ 6. *Pelgrom de Bie.*

De familie Pelgrom de Bie zou volgens diverse onkontroleerbare, in elk geval deels fabuleuze genealogieën¹ stammen van Bruysten de Bye uit de Bommelerwaard. De stamvader van de Pelgroms zou Henrick de Bye zijn geweest, die met hertog Adolf van Gelder (1465-1471) een pelgrimage maakte naar Jeruzalem.² Met hem vangt deze genealogie aan.

I. Henrick Pelgrom de Bye overleed te 's-Hertogenbosch op 3 mei 1443, wat de pelgrimstocht naar het Heilige Land wel op zeer losse schroeven zet, tenzij hij met hertog Arnold (1423-1465) zou hebben gereisd. Bij Margriet Oliviers van Bylandt³ was hij vader van:

1. Dierck Henrick Pelgrom de Bye, volgt onder II.
2. Marie Henricxs Pelgrom de Bye, gehuwd met Joest van Ouwen Janss.⁴

II. Dierck Henrick Pelgrom de Bye⁵ werd in het rekeningjaar van Kerstmis 1458 tot Sint-Jan 1459 poorter van 's-Hertogenbosch. Hij trouwde eerst met Swenelt dochter Rutghers van Basten de oude en vervolgens in 1473 met Lysbeth Herman Ketelers.⁶ Zij was een dochter van Herman Aelberts Ketelaers alias Coenen en van Yken Pauwels Moons geheten Keteler, die haar als huwelijksgift het huis *de Gulden Haen* aan de Markt meegaven. Dierck en Lysbeth verwierven bovendien het daarnaast gelegen huis *de Gulden Ketel*. Op 23 april 1484 is Dierck Pelgrom te 's-Hertogenbosch overleden. Zijn weduwe overleefde hem tot 14 juli 1523; zij werd bij het Sint-Laurensaltaar in de Sint Jan begraven. Uit het eerste huwelijk werd geboren:

1. Wouter Pelgrom de Bye⁷, die in 1479 een lijfrente kreeg en vermoedelijk jong is gestorven.

Lysken Ketelers baarde de volgende kinderen:

2. Herman Pelgrom de Bye, volgt onder III-a.
3. Henrick Pelgrom de Bye, volgt onder III-b.

Grafzerk van Dirck Pelgrom Hanricx, Lysbeth zijn vrouw, Herman Pelgrom Dierckssz, mr Herman Pelgrom en Geertruyt dochter mr Laureyns van der Meer in de Sint Jan te 's-Hertogenbosch (Smits, *De grafzerken*, 10).

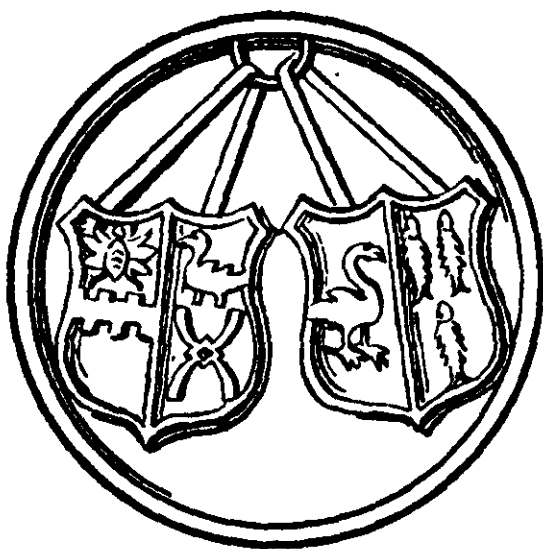
4. Katelyn Diercx Pelgrom de Bye alias Keteler⁸ werd augustines in het Bossche klooster van Bethaniën, waar zij op 9 april 1559, tachtig jaar oud, overleed.
5. Margriet Diercxs Pelgrom de Bye⁹ trouwde met Jan Monincx, zoon van Jan Monincx de jonge. Hij was eerder met een onbekende vrouw getrouwd geweest. Jan was schepen van Den Bosch en kwartierschout van Peelland. In 1526 is hij overleden.
6. Albert Pelgrom Dircks, vermeld in een genealogisch handschrift, ontleend aan Honselaer.

III-a. Herman Pelgrom Dircx¹⁰ is in 1476 te 's-Hertogenbosch geboren. Van zijn ouders erfde hij in 1523 het huis *de Gulden Ketel* aan de Markt. Zoals verschillende verwanten was hij executeur-testamentair of proviseur van Herman Coenen de oude, die ten behoeve van het Smidsgasthuis, in 1420 gesticht door Philips Herman Coenen en zijn vrouw, een charitatieve stichting had gemaakt. Herman was van 1514 tot 1541 vrijwel ononderbroken lid van het college van goede mannen en rentmeester van Den Bosch. Hij trouwde met Cristijn Gerit Jacobs.¹¹ Zij was in 1478 te 's-Hertogenbosch geboren uit het huwelijk van Gerit Jacobs uit Dordrecht, zeepzieder, en van zekere Barbara. Herman overleed te 's-Hertogenbosch op 10 mei 1540, Cristijn op 5 oktober 1547. Hun kinderen.¹²

1. Gerit Herman Pelgroms¹³ werd op 8 april 1518 als *clericus* aan de universiteit van Leuven geïmmatrikuleerd.
2. Dircxken Herman Dirck Pelgroms¹⁴ trouwde met Dirck Henrick Jan Dircxss van Herssel alias van Oirle¹⁵ en hertrouwde met Gielis Henrick Dirckss die Keyser.
3. Aelbrecht Herman Pelgrom de Bye, volgt onder IV-a.
4. Symon Peregrinus¹⁶, geboren in 1508, werd wilhelmiet, dat is heremiet van Sint Willem, in het klooster *Porta Coeli* buiten de stad. In 1542, toen het klooster om krijgskundige redenen werd gesloopt en binnen de muren gevestigd, werd hij prior. Bovendien werd hij in 1557 provinciaal van zijn orde. Van heer Symon werd in 1540 een *Descriptio originis urbis Synonymorum Sylva* (Nederduits woordenboek) uitgegeven. Ook liet hij een genealogisch handschrift over zijn familie na. In 1572 is hij als prior te 's-Hertogenbosch overleden.
5. Joest Hermans Pelgrom de Bye¹⁷ is in 1510 te 's-Hertogenbosch geboren en overleed daar op 14 september 1557. Hij was korenkoper en zijn weduwe, Oda Willems van Hyselberg¹⁸, heeft haar affgeseeght het ambacht vanden coren-coeperen bijnnen deser stadt op 19 oktober 1558. Zij kocht

een aandeel in
een windmolen
te Vught,
overleed in
Den Bosch op
14 september
1601 en had
een kind:

A. Mr Herman
Pelgrom de
Bye¹⁹
werd op 27
augustus
1561 als
student in
de vrije
kunsten
aan de
universiteit
van Leu-
ven inge-
schreven.

Familiewapens van Joest Hermans Pelgroms soen
en zijn vrouw Oda op hun grafsteen in de Sint
Jan te Den Bosch (Smits, De grafzerken, 98)

Terug in Den Bosch maakte hij als schepen (1569, 1591, 1595, 1621 en 1622) en rentmeester (1597-1603) deel uit van de regering. In 1590 werd hij suppoost van de Lieve-Vrouwebroederschap. Hij testeerde op 18 juli 1625 voor notaris Gysbrecht van den Velde en overleed acht dagen later kinderloos. Herman was getrouwd geweest met Geertruyt mr Laureys van der Meer²⁰, dochter van mr Laureyns Diercx van der Meer des olieslagers en van Anna N., weduwe van Goijaert van Strijp. Zij was reeds gestorven op 28 augustus 1602.

6. Anna Hermans Pelgrom, geboren in 1512.
7. Barbara Hermans Pelgrom²¹, geboren in 1516 of 1517.
8. Arntken Hermans Pelgrom.

IV-a. Aelbrecht Herman Pelgrom de Bye²² leefde te 's-Hertogenbosch van 1507 tot 1567. Van zijn ouders erfde hij *de Gulden Ketel* aan de Bossche Markt. Volgens de genealoog Honselaer was hij getrouwd met Elisabeth van Vlierden, maar zijn kinderen verwekte hij bij Anna Willem Jans Moel.²³ Het waren:²⁴

1. Dierck Aelbrechts Pelgrom de Bye²⁵, vermeld in 1564-1597. Zijn weduwe Aelken²⁶ werd in 1625 testamentair bedacht door zijn neef, mr Herman Pelgroms.

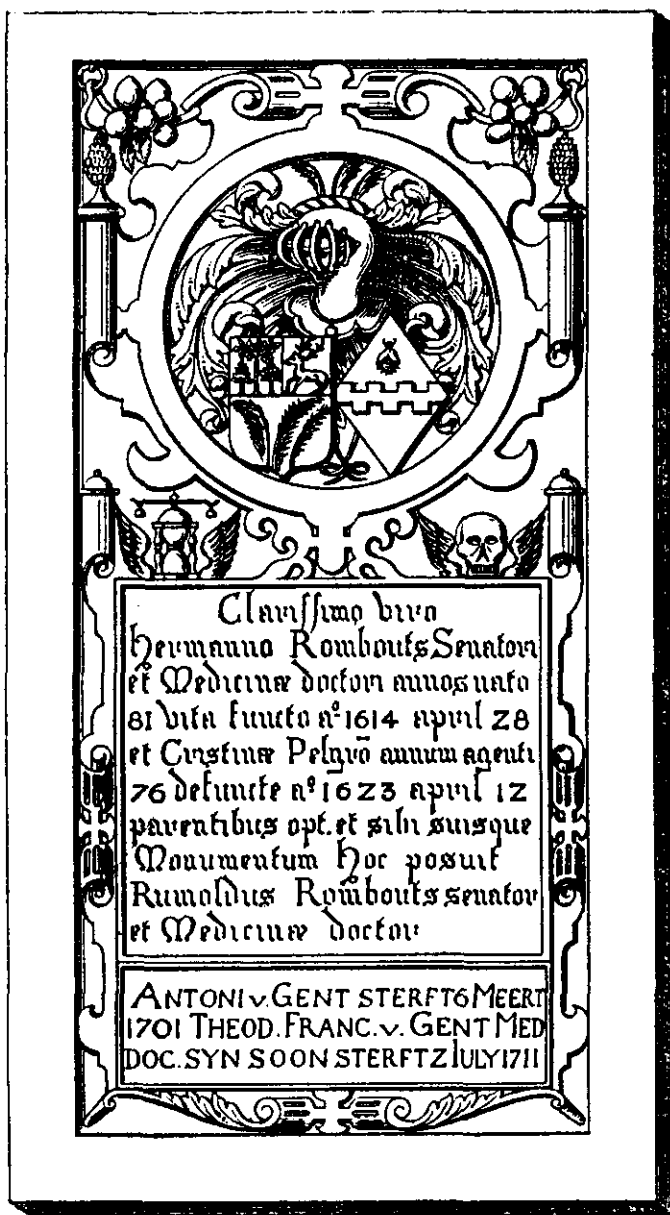
2. Jan Aelberts Pelgrom²⁷ vestigde zich te Dordrecht. In 1584 machtigde hij zijn broer Dierck om zijn huis in de Kolperstraat, genaamd *de Muggendans*, te verkopen. In 1612 wordt Heylken Mallens Hendricxdr zijn vrouw genoemd. Kinderen:²⁸
 - A. Maeyken Jan Pelgroms²⁹ werd op 4 augustus 1568 in de Sint-Janskerk te 's-Hertogenbosch ten doop gehouden door de priester Dirck Pelgrom. Haar dochter Cathelyn was in Dordrecht de vrouw van een zekere Nicasius.
 - B. Johan Pelgrom, koopman te Dordrecht, machtigde in 1616 zijn zus Maeyken en zijn zwager Matthys Brugmans te 's-Hertogenbosch om daar zijn vijfde part in een huis in de Peperstraat te verkopen.
3. Herman Pelgrom³⁰ studeerde, promoveerde tot *artium magister* en werd priester. In 1566, wellicht nog als student, was hij de absente rector van het Heilig-Kruisaltaar te Berlicum. Later verwierf hij een altaar in de Sint Jan te Den Bosch, in welke stad hij ging wonen en op 3 april 1609 voor notaris Gheerling Ruys zijn testament maakte. In 1612 was hij wijlen.
4. Geraert Aelbrechts Pelgrom de Bye³¹ was in 1564 nog minderjarig. Hij erfde het huis *de Gulden Ketel* aan de Markt, dat voor 1597 per legaatstelling toeviel aan zijn zus Christina.
5. Christina Aelbrechts Pelgrom de Bye³², geboren in 1547, trouwde met mr Herman Rombouts M.D.³³, die in 1533 als zoon van Jan Herman Rombouts was geboren. Hij was schepen van Den Bosch en overleed daar op 8 april 1614. Christina is op 12 april 1623 overleden. Haar zoon mr Rombout Rom-

Grafsteen van Herman Rombouts, Christina Pelgrom en Rumoldus Rombouts in de Sint Jan te 's-Hertogenbosch (Smits, De grafzerken, 5).

III-b. Mr Henrick Pelgrom Dircxss alias Ketelers³⁵ reisde in 1498 als burgemeester van Den Bosch naar Antwerpen en Brussel. Hij werd sekretaris van de stad en deed in 1510 afstand van dit officie. Daarna was hij in 1513, 1519, 1523, 1526, 1527, 1530, 1535 en 1536 schepen van Den Bosch. In 1486-1497 trad hij herhaaldelijk op als gemachtigde van het Groot Ziekengasthuis en in 1475-1492 van het zinnelozenhuis, van welke instellingen hij wellicht regent was. Hij werd op Sint-Gielis 1538 aangesteld als een van de kommissarissen over de wederdopers, die de kommissie reeds vier dagen later te Vught liet verbranden. Meester Henrick bezat een huis in de Kolperstraat, dat hij in 1524 voor 18 rijngulden aan een droogscheerder verhuurde. Hij zal met zijn gezin hebben gewoond in zijn huis *de Gulden Zon* in de Hinthamerstraat. Voorts was hij eigenaar van het leengoed *die Hoevel* te Sint-Michielsgestel. Henrick was gehuwd met Katheryn Willem Sceymekers alias Back³⁶, dochter van de snijder Willem Sceijmekers en van Aleyt Lauwreyns Vannii alias Back. Deze volgde haar moeder op als patrona van het Bacx-koorke. In hun testament van 7 november 1520 bestemden Henrick en Katheryn echter het altaar van Jezus' Naam in de Sint-Janskerk tot hun begraafplaats. Katheryn Back overleed te 's-Hertogenbosch op 23 mei 1538, mr Henrick Pelgrom Ketelaers op 10 februari 1544. Hun kinderen:

1. Yken mr Henricxs Pelgrom de Bye³⁷ trouwde met Jan Matthijs Lambrechts Stooters³⁸, met wie zij in *de Gulden Zon* in de Hinthamerstraat woonde. Jans vader was Matthijs Lambert Stooters alias Thys Lambertss inden Rinck, loodgieter, hoofdman van de Oude Schutten, schepen van Den Bosch en samen met mr Henrick Pelgrom kommissaris van de wederdopers (later werd zijn zoon Peter hervormd predikant); zijn moeder was Ermgart Jan Alberts Valck van Maren. Yken is in 1560 of 1561 gestorven en werd door Jan Stooters overleefd. Hun kinderen waren:³⁹
 - A. Emken Jan Stooters⁴⁰ trouwde met Jan Martijn⁴¹, een Spanjaard die van huis uit Juan Pedro Martinez heette.
 - B. Lyntken Jan Matthijss Stooters⁴² was gehuwd met de louwer (leerlooiër) Cornelis de Moor alias Clockgieters⁴³, die ongeveer in 1574 overleed. Hij was een zoon van mr Jan Jaspars Moer, klokkengieter, en van Anna Henrick Danielssoen. Tot in 1565 had hij zijn vader als klokken-gieter geassisteerd.
 - C. Lysken Jan Thijs Stooters⁴⁴ kocht in 1565 van haar zuster Lyntken het huis *de Gulden Zon* in de Hinthamer-

Grafsteen van Herman Rombouts, Cristina Pelgrom en Rumoldus Rombouts in de Sint Jan te 's-Hertogenbosch (Smits, *De grafzerken*, 5).

straat, dat van hun ouders was overgeërfd. In 1581 droeg zij het op aan haar onmondige zoon Jan, die het terstond verkocht. Jans vader was Goyaert Pijnappel Willems⁴⁶ uit het Minderbroedersstraatje, weduwnaar van Aleyt Aerts van Reeck, zoon van Willem Jan Boudewijns Pijnappel, gegoed te Moergestel. Jan Goijaerts Pijnappel is in 1594 kinderloos overleden.

D. Aelken Jan Matthijs Stooters⁴⁶, geboren in 1520. In 1575 werd haar nalatenschap kollateraal gedeeld.

E. Lambrecht Jan Matthijs Stooters, geboren in 1525 en jong gestorven.

F. Zeyns Jan Stooters, geboren in 1526, jong gestorven.

2. Willem Peregrinus⁴⁷ is in 1499 geboren, studeerde te Leuven, werd priester en was in het onderwijs werkzaam bij de broeders des gemenen levens in Den Bosch. Hij was zijn moeder opgevolgd als patroon van het Bacx-koorke. Op 26 juni 1558 is hij te 's-Hertogenbosch overleden.
3. Katheryn mr Henrick Pelgrom Diercxss⁴⁸, geboren in 1503, werd vermeld in 1515 en 1519 en moet kort daarna zijn overleden.
4. Margriet mr Henricx Pelgrom de Bye⁴⁹ is in 1507 geboren. Zij was van Lichtmis 1522 tot Sint-Jan 1529 in de kost bij Ygram van Achelen⁵⁰, met wie zij vervolgens trouwde. Ygram bewoonde het huis *de Groenenburg* aan de Markt van Den Bosch, was gewandsnijder van zijn stiel en fungeerde van 24 mei 1546 tot kort voor zijn overlijden op 20 september 1550 als gasthuismeester. Zijn ouders waren Willem van Achelen Gerits, schepen van Den Bosch, en Jacoba Wouters van der Rullen. In tweede echt trouwde Margriet Pelgrom met Dirck Hagens Dirckss⁵¹, die uit zijn huwelijk met Beelken Goijaert Wouters elf kinderen had. Dirck was eigenaar van *het Witte Schild* op de Hoge Steenweg en was in 1575 proviseur van het *mans gasthuys by die Van den Broeck gefundeert*. Dirck was dan ook een zoon van Dirck Gerit Hagens bij Heylwich Gerit Henrickss van den Broeck.
5. Laureyns Pelgrom de Bye, volgt onder IV-b.
6. Dierck mr Henrick Pelgrom de Bye⁵² is in 1511 of 1512 te 's-Hertogenbosch geboren. Als scholier was hij *recteur des outaers van den Sueten Name Jhesu, staende inder kercken Sint Jan Evangelist* van Den Bosch, hetzelfde altaar waarvoor zijn grootmoeder Aleyt Back begraven was en later ook zijn ouders hun laatste rustplaats zouden vinden. In 1529 werd Dierck aan de universiteit van Leuven geïmmatrikuleerd. Hij studeerde maar kort of zakte voor zijn examens, want

later wordt hij nooit met een titel gezien. Zijn altaar raakte hij kwijt toen hij in 1541 trouwde met Agneessen van Ouden⁵³, geboren in 1511 of 1512, dochter van Joost Janss van Auwen, goede man

Fragment van de zerksteen van Dirck Pelgrom meester Hanrick zoon in de Sint Jan te 's-Hertogenbosch (Smits, De grafzerken, 35)

en rentmeester van Den Bosch en proost van de Illustre Lieve-Vrouwebroederschap, en van Lysken Jacobs Spykers. In tweede echt trouwde hij met Marie Wellens van den Hanenberch⁵⁴, een dochter van Wellen Bruystens van den Hanenberch en van Adriantken van Kessel.

Nadat Dierck op 21 juni 1548 te 's-Hertogenbosch was overleden en begraven bij het altaar van Jezus' Naam, hertrouwde zij met Goessen Jacobs van Hedel. De kinderen stammen uit het eerste huwelijk en erfdn onder meer *de hoeve ten Brant* te Sint-Michielsgestel.⁵⁵

- A. Lyntken Dierck Pelgroms⁵⁶, geboren in 1535 of 1536, trouwde met Jan van den Hoeven Janss⁵⁷ *inde Olyton* in of nabij de Vughterstraat, in 1559 haar weduwnaar.
- B. Lysken Dierck mr Henricx Pelgrom de Bye⁵⁸ was in 1558 nog onmondig. Later trouwde zij met mr Gerart Fabri⁵⁹, *tot Gemert natif*, zoon van Jan Fabri van Gemert. Hij was advocaat en prokureur te 's-Hertogenbosch en werd benoemd tot pensionaris van de vier kwartieren van de meierij.⁶⁰ In 1566 beloofde hij de overheid om katholiek te zullen blijven. Als pensionaris van het platteland werd hij in maart 1578 door de hoofdstad gegijzeld om van de boeren graanleveranciers en hout en pionierswerk voor de fortifikaties af te dwingen. Omdat Fabri naar de smaak van de gijzelaars onvoldoende bemiddelde om het verlangde te bewerkstelligen, vielen op 11 april dertig soldaten van het Schermersgilde het huis waar hij verbleef binnen, maar de invallers, hem *daer nijet vijndende hebben getiert ende gebert als briesschende leeuwen*,

seggende ten lesten dat hy beschicken zoude datter binnen drie dagen karren quamen, oft dat anders sijn gebeente hem daer aff nijt affdragen en soude, ende hebben eenige van den voorss. soldaten bekend dat indien sij den voirs. Pensionaris gevonden hadden, soudén hem op de bolwercken geleyt hebben ende den selven daer zoo lange gestooten ende gesmeten hebben tot dat hys soude genoch gehadt hebben. Gerart Fabri sleet zijn oude dag te Beek bij Aarle. De kinderen uit zijn huwelijk met Lysken Pelgrum waren: Dierck Fabri, schout van Maasland; Maria Fabri, gehuwd met Lambrecht Becx; Theodora Fabri, gehuwd met Jacques van der Meeren; Mechtelt Fabri; Justus Fabritius Fabri; mr Jan Fabri J.U.L., advocaat te Mechelen.

- C. Joostken Dierck Pelgrom de Bye⁶¹, onmondig in 1555, trouwde met de wijnkoper Marcelis van Casteren.⁶² Hij dreef een deftige wijntapperij aan de Pensmarkt in de herberg *in Engeland*, waar hij de magistratuur van Den Bosch tot zijn klandizie mocht rekenen. Hij werd in 1567 met zijn broer Jacob verdacht van ketterse sympathieën, maar heeft zich weten vrij te pleiten. Zijn ouders waren Gerit van Casteren en Aleyt van den Eeckart.

IV-b. Laureyns Pelgrum de Bye alias Ketelaers⁶³ is in 1509 te 's-Hertogenbosch geboren. Hij werd op 30 april 1527 door zijn vader geëmancipeerd en erfde van hem het leengoed *die Hoevel* te Sint-Michielsgestel, waaronder begrepen *een omgraven, steenen, leijen huijs*. In 1540 kocht hij een huis in de Sint-Jorisstraat, waaraan hij een nieuwe voorgevel liet bouwen en dat hij in 1550 weer verkocht. In 1546, 1550 en 1554 was hij schepen van Den Bosch. Zijn broer Willem was hij in 1558 opgevolgd als patroon van het Bacx-koorke en nog hetzelfde jaar begaf hij een van de kapelanieën aan zijn zoon Peter, na de meer gerechtigde kandidaat te hebben afgekocht. Laureyns trouwde in eerste echt met Geertruyt Wynaents van Resandt⁶⁴ uit Tiel, daar geboren in 1519 als dochter van Pauwels Wynnaents van Resandt en van Elisabeth Goijaertss Cuypers. Minstens sedert 1550 was hij getrouwd met jonkvrouw Jutta Jans van Veen⁶⁵, dochter van Jan Robbrechts van Veen van van jonkvrouw Maria Peters van Amerongen, die te Oisterwijk de *Wyenberch* bezaten en er een altaar stichtten. Op 4 oktober 1562 is Laureyns te 's-Hertogenbosch overleden. Zijn kinderen⁶⁶ waren, te beginnen met die uit het eerste huwelijk:

1. Peter Pelgrom de Bye, volgt onder V-a.

2. Aelken Laureyns Pelgrom de Bye trouwde met Hans Pijnappels Janss⁶⁷ en werd moeder van Jan en Geertruyt Pijnappels. Hans was droogscheerder en werd in 1562 poorter van Antwerpen.
3. Lyntken Laureyns Pelgrom de Bye, gehuwd met Hans Henricxs van Nulant.⁶⁸
4. Elysabeth Laureyns Pelgrom de Bye, volgt onder § 8.
5. Geertruyt Laureyns Pelgrom de Bye⁶⁹ erfde van haar moeder land te Tiel. Zij trouwde in 1561 of 1562 met Aert Jacobs Ketelaers⁷⁰ te Keulen, zoon van de Bosschenaars Jacob Hermans Ketelaers bij Anna Jacobs Cornelis. Hun kinderen waren: Jacob Aertss, koopman te Keulen en bij Josina Franss vader van Arnout; Geertruyt Aert Jacobs; Jan Aert Jacobs.

De kinderen van Jut van Veen waren:⁷¹

6. Jan Pelgrom de Bie⁷², simpel en innocent, woonde bij zijn zus Cathalyn te Oisterwijk.
7. Mariken Laureyss Pelgrum de Bye, zonder oir overleden.
8. Anneken Lauwreys Pelgrom de Bye⁷³ was begijn op het grote begijnhof te 's-Hertogenbosch.
9. Cathelyn Laureys Pelgromss de Bye⁷⁴ erfde van haar moeder de huizing *Weyenberch* te Oisterwijk. Zij trouwde met jonker Johan de Bever⁷⁵, nadat deze in 1590 à 1594 weduwnaar was geworden van Arnolda of Postulina van Eyck. Hij was een zoon van Cornelis de Bever, kapitein in Spaanse dienst, en van Aleyt Anthonis Beelaerts. In 1611 heette hij *archier van wylen syne majesteyt* en op zijn grafzerk te Gemonde *pencionaris van sijne majesteyt*, zodat hij evenals zijn vader militair zal zijn geweest. Johan overleed te Oisterwijk op 22 september 1615 en werd overleefd door Cathelyn.
10. Mr Henrick Pelgrom de Bye⁷⁶ werd op 29 augustus 1569 ingeschreven aan de universiteit van Leuven, waar de titel *magister* verwierf. Hij werd priester en moet waarschijnlijk worden geïdentificeerd met de Heusdense kanunnik Henricus Pelgrem. Van zijn vader erfde hij het patronaatschap van het Baxx-koorke. Op 4 of 24 mei 1580 is heer Henrick overleden.

V-a. Mr Peter Pelgrom de Bye⁷⁷ is in 1543 of 1544 in Den Bosch geboren. Zijn vader, patroon van het Baxx-koorke, collateerde in 1558 aan hem een van de beneficijs en moest daarvoor een kandidaat met betere papieren uitkopen met een lijfrente. Om de schijn van simonie of handel in kerkelijke ambten te vermijden werd daartoe de hulp ingeroepen van de wilhelmieter prior Symon Pelgrom de Bye, die zijn klooster als tussenpersoon de lijfrente liet verkopen. Peter ging in 1563 te Leuven studeren en trouwde

in 1569 of kort daarna met een Bossche jongedochter, genaamd Anna Jacob Ketelaers.⁷⁸ Zijn beneficie raakte hij door het huwelijk kwijt; in plaats daarvan kreeg hij het patronaatschap van het Bacx-koorke. Anna was een dochter van de olieslager Jacob Jan Ketelaers, -in 1552 deken van de Bossche mulder-, en van Hade-wich Jacob Cornelis. Meester Peter was in 1594, 1597, 1600, 1603, 1604, 1608, 1609 en 1612 schepen van Den Bosch en in 1603 e.v. bovendien kerkmeester van de Sint Jan. Van zijn moeder erfde hij een leengoed te Zoelen in Gelderland. In 1571 verkocht hij een huis bij de Korenbrug in Den Bosch. Op 13 februari 1618 is Peter Pelgrom te 's-Hertogenbosch gestorven. Zijn kinderen bij Anna waren:⁷⁹

1. Jacques Pelgrom de Bie, volgt onder VI-a.
2. Elias Pelgrom de Bye⁸⁰ woonde te Breda. In 1599 was hij een van de begunstigers van de restauratie van het schip van de kerk van Princenhage. Hij is ongehuwd overleden.
3. Pauwels Pelgrom de Bie, volgt onder VI-b.
4. Johan Pelgrom de Bie, volgt onder VI-c.
5. Laureys Pelgrom de Bie, volgt onder VI-d.

NOTEN

(Gebruikte afkortingen: ARAB = Algemeen Rijksarchief Brussel, ARAG = Algemeen Rijksarchief 's-Gravenhage, BAH = Bisschoppelijk Archief 's-Hertogenbosch, GAB = Gemeentearchief Breda, GAH = Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, KB = Koninklijke Bibliotheek. KU = Katholieke Universiteit, N = notarieel archief, NANB = notariële archieven in Noord-Brabant, RAH = Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Rk = Rekenkamer, R = rechterlijk archief, SAA = Stadsarchief Antwerpen, SG = Staten-Generaal).

1. KB Brussel, hs II-6511, p. 22 e.v. *Bilderdijkmuseum Amsterdam*, hs G-44, genealogie B, *Geslacht Lijst van de Famille Pelgrom de Bie, zijnde een Tak van het geslacht die Bie, gesproten uit den Vlaamschen Huize van Aalst*. L.F.W. Adri-aenssen, 'De afstammingswaan en de genealogische poëzie van Willem Bilderdijk', *Jaarboek van het centraal Bureau voor genealogie en het Iconographisch Bureau*, XLI (1987) 240.
2. A. van Sasse van IJsselt, 'Genealogie van den Bosschen kro-niekschrijver Pelgromius, naar een oud handschrift, afkom-stig van de familie Pelgrom de Bie', *Noordbrabantse Alma-nak* 1891, 533. J.D. Wagner, 'Eene genealogie de Bije', *Ta-xandria*, XXV (1918) 105.

3. Haar wapen bij Wagner, 'Eene genealogie', 105.
4. GAH, R 1327, f 125v, 30 januari 1538.
5. ARAB, Rk 13005, rekening Kerstmis 1458 - Sint Jan 1459. C.F.X. Smits, *De grafzerken in de kathedrale Sint Janskerk van 's-Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch, 1912) 10.
6. BAH, Obituarium Sint Jan Den Bosch, p. 429. GAH, Aanwinsten 7851, f 143v, 1517. A.F.O. van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch, alsmede hunne eigenaars en bewoners in vroegere eeuwen. Aanteekeningen uit de Bossche schepenprotocollen loopende van 1500-1800* (3 dln; z.pl., z.j.) III, 417.
7. GAH, Aanwinsten 7851, f 22.
8. GAH, R 1314, f 320, 18 augustus 1531. R 1316, f 192, 19 oktober 1531. R 1372, f 23v, 31 maart 1556; f 406, 6 september 1557. Handelingen van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant 1916-1927 ('s-Hertogenbosch, 1927) 40.
9. Van Sasse van IJsselt, *De vorname huizen*, II, 94, 266.
10. GAH, R 1279, f 443v, 12 juli 1509. R 1325, f 299, 16 juni 1536. R 1326, f 48, 16 december 1536. R 1327, f 125v, 30 januari 1538; f 190v, 5 april 1538. Aanwinsten 7851, f 374, 1537. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 417. Smits, *De grafzerken*, 10-11.
11. GAH, R 1303, f 256v, 4 augustus 1525. R 1306, f 87, 13 februari 1527.
12. GAH, R 1352, f 397, 28 augustus 1549.
13. A. Schillings, *Matricule de l'université de Louvain* (10 dln; Brussel, 1958-1967) III, 582, no 15, 8 april 1518.
14. GAH, R 1327, f 189v, 5 april 1538.
15. GAH, R 1845, f 508, 14 juni 1559. R 1846, f 82, 22 november 1560. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 531.
16. GAH, R 1340, f 67v, 5 januari 1543; f 320, 26 juli 1544. Aanwinsten 7851, f 214v, 1525. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 5, 35, 36. Van Sasse van IJsselt, 'Genealogie'.
17. GAH, R 1353, f 422, 18 maart 1550. Aanwinsten 7851, f 207, 1524. Smits, *De grafzerken*, 98.
18. GAH, R 1376, f 14, 19 oktober 1558. R 1422, f 67v, 10 juni 1592.
19. GAH, R 1422, f 67, 10 juli 1592. R 1425, f 135, 27 maart 1604. R 1460, f 31v, 5 maart 1613. R 1485, f 345, 28 maart 1611. R 1523, f 450, 19 september 1623. R 1525, f 403, 19 september 1625. R 1535, f 117, 30 december 1623. Van Sasse

- van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 161, 461. Smits, *De grafzerken*, 10-11.
20. GAH, R 1425, f 420, 28 juni 1606. R 1482, f 390, 8 mei 1609. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 185. H.J.M. van Rooij, *Het Oud-archief van het Groot-Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch* (3 dln; 's-Hertogenbosch, 1963) I, 311, no 3744. Smits, *De grafzerken*, 10-11.
 21. GAH, Aanwinsten 7851, f 207, 1524; f 230, 1526.
 22. ARAB, Raad van Brabant 629, no 29, augustus 1561. GAH, R 1354, f 434, 2 augustus 1550. R 1372, f 23v, 31 maart 1556. Aanwinsten 7851, f 270, 1528.
 23. GAH, R 1371, f 263, 23 maart 1557.
 24. GAH, R 1387, f 10, 18 oktober 1564. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 566.
 25. GAH, R 1406, f 156, 25 augustus 1587; f 411, 6 september 1590. R 1423, f 133, 13 januari 1597. R 1425, f 63, 14 juni 1603.
 26. GAH, R 1525, f 403, 19 september 1625.
 27. GAH, R 1400, f 375v, 1 februari 1576. R 1425, f 63, 14 juni 1603. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 316.
 28. GAH, R 1517, f 57, 24 november 1616.
 29. A. van der Does de Willebois, *Studiebeurzen. Beurzenstichtingen voor de stad en voormalige meijerij van 's-Hertogenbosch* (4 dln; 's-Hertogenbosch, 1904-1906), IV, kapittel 50.
 30. GAH, R 1418, f 88, 8 juni 1583. R 1423, f 133, 13 januari 1597. R 1486, f 296, 10 februari 1612. G. van den Elsen en W. Hoevenaars, *Analecta Gijsberti Coeverincx* (2 dln; z.pl., z.j.) I, 76. R.A. van Zuylen, *Inventaris der archieven van de stad 's Hertogenbosch. (Stadsrekeningen van het jaar 1399-1800)* (2 dln; 's-Hertogenbosch, 1863-1866) II, 909. G. Bannenbergh, A. Frenken en H. Hens, *De oude dekenaten Cuyk, Woensel en Hilvarenbeek in de 15de- en 16de eeuwse registers van het aartsdekenaat Kempenland* (2 dln; Nijmegen, 1968-1970) II, 289.
 31. GAH, R 1406, f 205, 17 maart 1588. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 417.
 32. GAH, R 1520, f 138v, 13 januari 1620. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 417.
 33. GAH, R 1418, f 88, 8 juni 1583. R 1423, f 133, 13 januari 1597. R 1849, f 167, 22 oktober 1582 (Herman is kleinzoon van Herman Rombouts en Christina Jans Hammeken). Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 493. Smits, *De grafzerken*, 5. G. Berkelmans, 'Rombouts of een Bossche

familie gaat met de tijd mee', *De Brabantse Leeuw*, XXXIV (1985) 170-174.

34. E. Reusens, 'Documents relatifs à l'histoire de l'université de Louvain (1425-1797)', *Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique*, XVIII (1882) 401-407. Van der Does de Willebois, *Studieburzen*, IV, kapittel 50.
35. RAH, Collectie Aanwinsten 1897, no 45, 7 november 1520. KU Tilburg, Brabanticaverzameling, hs D-19-a, no 82. BAH, Obituarium Sint Jan Den Bosch, p. 381. GAH, R 1240, f 160, 1470/71. R 1270, f 38v, 3 maart 1502; f 67v, 15 juni 1502. R 1271, f 9v, 10 november 1502; f 115, 6 oktober 1502; f 231, 19 oktober 1502; f 462, 16 januari 1503. R 1272, f 13v, 20 november 1504; f 83v, 27 juli 1504. R 1278, f 273v, 15 februari 1508. R 1297, f 21v, 18 november 1521. R 1300, f 9, 20 oktober 1524. R 1326, f 48, 16 december 1536. R 1327, f 307, 9 augustus 1538. J.Th.M. Melssen, 'Een Bossche familie zwermt uit... De familie Pelgrom (van Driel)', *De Brabantse Leeuw*, XXVI (1977) 132. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 238, 417, 419, 420. A. van Sasse van IJsselt, 'De oorspronkelijke naam der Bossche familie Pelgrom', *Taxandria*, XIII (1906) 41-42. Ch.C.V. Verreyt en W.J.F. Juten, 'Noordbrabantsche schepenzegels', *Taxandria*, X en XII (1903 en 1905), X, 279-281. Ch.C.V. Verreyt, 'Leden der Lievevrouwebroederschap te 's Hertogenbosch van 1318-1642', *Taxandria*, XVIII (1911), 173. H.J.M. van Rooij, *Inventaris van het oud-archief van het 'Zinnelooshuis' te 's-Hertogenbosch* (Zundert, 1932) 167, 171, 172, 177. Van Rooij, *Het Oud-achief*, II, 428, 429, 444, 447, 448, 457, 474, 479, 480, 481. Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, I, 42. Jacob van Oudenhoven, *Silva-ducis aucta, et renata of Een Nieuwe ende gantsch Vermeerderde Beschrijvinge van de Stadt van s'Hertogen-Bossche* ('s-Hertogenbosch, 1670) 71. C.R. Hermans, *Bijdragen tot de geschiedenis, oudheden, letteren, statistiek en beeldende kunsten der Provincie Noord-Brabant* (2 dln; 's-Hertogenbosch, 1845) I, 113. Van den Elsen en Hoevenaars, *Analecta*, II, 163. W. Bezemer, *Bijdrage tot de kennis van het oude cijs- en grondrenterecht in Brabant* ('s-Hertogenbosch, 1889) 207-210. G. van der Velden, *Het necrologium Bernense van Arnold van Vessem uit 1574, aangevuld met de namen van de abdijleden tot 1986* (Berne (Heeswijk), 1986) 16. Smits, *De grafzerken*, 51. Wellicht mag Henrick worden vereenzelvigd met de Bosschenaar Dierck Pelgrom, die in 1498 te Rostock ging studeren; elders werd geen

- immatrikulatie gevonden (A. Hofmeister, *Die Matrikel der Universität Rostock* (5 dln; Rostock, 1889-1912) I, 292).
36. GAH, Collectie Aanwinsten 1897, no 44 en no 45. GAH, Aanwinsten 7851, f 6, 1478/79. R 118, f 356v, 27 december 1519. BAH, Obituarium Sint Jan Den Bosch, p. 414. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, I, 381.
 37. GAH, R 1371, f 451, 1 september 1557. R 1379, f 23v, 25 oktober 1560. Aanwinsten 7851, f 260v, 1528. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 238.
 38. GAH, R 1378, f 372, 11 juni 1560. R 1382, f 522, 18 maart 1563. R 1845, f 432, 5 januari 1559. Van Sasse van IJsselt, *De vorname huizen*, I, 138. C.R. Hermans, *Verzameling van kronyken, charters en oorkonden betreffende de stad en meijerij van 's Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch, 1848) 98. Verreyt en Juten, 'Noordbrabantsche schepenzegels', XII, 249.
 39. GAH, R 1379, f 117v, 23 januari 1561. R 1848, f 341, 5 mei 1575.
 40. GAH, R 1376, f 434, 29 november 1559. R 1382, f 132v, 9 februari 1562; f 201v, 21 mei 1562. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 408.
 41. GAH, R 1401, f 10, 27 oktober 1575; f 143v, 23 januari 1576. G.C.M. van Dijck, *De Bossche optimalen. Geschiedenis van de Illustre Lieve vrouwebroederschap te 's-Hertogenbosch, 1318-1973* (Tilburg, 1973) 236.
 42. GAH, R 1382, f 132v, 9 februari 1562. R 1412, f 229v, 23 september 1575.
 43. L.F.W. Adriaenssen, 'De Bossche familie Moer in kerkklokken, altaarstukken en gebed (1452-1644)', *De Brabantse Leeuw*, XXXVII (1988) 203, 205. L.F.W. Adriaenssen, 'De Bossche klokkengietersfamilie Moer, 1450-1570', *Noordbrabants Historisch Jaarboek*, VI (1989) 56, 69.
 44. GAH, R 1404, f 134, 13 november 1580. R 1407, f 463v, 5 mei 1593. R 1417, f 204v, 27 januari 1581. R 1422, f 291v, 15 juni 1593.
 45. GAH, R R 1385, f 250, 1 maart 1564; f 256v, 4 februari 1564. R 1399, f 391, 23 juni 1574. R 1432, f 296v, 11 juni 1594. R 1851, f 67, 17 november 1593. B 59, gemene zetting van 1552/53. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 53. Ch.C.V. Verreyt, 'Zegelafbeeldingen', *De Navorscher*, XL (1890) 582.
 46. GAH, R 1387, f 10, 18 oktober 1564.
 47. L.F.W. Adriaenssen, 'De gerechtigden tot het Bacx-koorke in

- de Sint Jan tot de reductie van Den Bosch', *De Brabantse Leeuw*, XXXIV (1985) 135. GAH, R 1345, f 427, 5 maart 1546.
48. GAH, Aanwinsten 7851, f 125v, 2 oktober 1516; f 153v, 1519.
 49. RAH, Collectie Cuypers van Velthoven no 3533, 1559/60. Collectie Aanwinsten 1897, no 45, 7 november 1528. GAH, R 446, f 29, 27 november 1551; f 46v, 22 december 1551; f 57v, 15 januari 1552; f 70, 9 februari 1552; f 77v, 29 maart 1551; ongef., 23 december 1552. R 1372, f 8, 6 maart 1556. R 1412, f 107v, 5 december 1573. Aanwinsten 7851, f 138, 1517; f 153v, 1519. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 444.
 50. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, p. 120. Hermans, *Bijdragen*, I, 125, 129. F. Beelaerts van Blokland, 'Meyerijische heraldiek', *De Nederlandsche Leeuw*, XXVI (1908) 167.
 51. GAH, R 444, ongef., 15 juni 1540; 7 september 1540. R 1399, f 431, 3 september 1575. R 1842, f 746, 28 november 1539. R 1843, f 275, 23 juli 1545. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 540, 552.
 52. GAH, R 1326, f 22, 9 november 1536. R 1345, f 427v, 5 maart 1546. R 1347, f 230v, 10 juni 1547. Aanwinsten 7851, f 138, 1517; f 153v, 1519; f 391, 1540. Schillings, *Matricule*, IV, 25, no 136. Beelaerts van Blokland, 'Nog eens de Bossche familie Pelgrom', *Taxandria*, XIII (1906) 111. Smits, *De grafzerken*, 35.
 53. GAH, Aanwinsten 7851, f 391, 1541.
 54. GAH, R 1397, f 215v, 31 juli 1573. R 1843, f 70, 16 augustus 1541. R 1845, f 188, 8 april 1557. R 1847, f 395, 14 maart 1569. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, I, 215; III, 357, 583. Verreyt, 'Zegelafbeeldingen', 578.
 55. GAH, R 1352, f 257, 5 april 1549. R 1383, f 135, 18 januari 1563. R 1386, f 117, 2 januari 1565. R 1413, f 424, 4 juli 1581; f 433v, 15 juli 1581. R 1844, f 291, 24 december 1555. R 1849, f 91, 15 juli 1581.
 56. GAH, R 1376, f 275, 5 juni 1559. Aanwinsten 7851, f 391, 1541.
 57. RAH, Rentmeester Generaal 280, f 83.
 58. GAH, R 1414, f 18, 5 januari 1582. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 242.
 59. GAH, R 1376, f 238, 21 april 1559. R 1387, f 315v, 19 juli 1565. R 1399, f 435, 9 september 1575. R 1475, f 158, 25 mei 1604. Hermans, *Verzameling*, 271. Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, II, 991. L.P.L. Pirenne, *'s-Hertogenbosch tussen Atrecht en Utrecht. Staatkundige geschiedenis 1576-1579* (Tongerlo,

- 1959) 140-141. A.F.O. van Sasse van IJsselt, *Nieuwe Catalogus der oorkonden en handschriften, berustende in de boekerij van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant* (2 dln; 's-Hertogenbosch, 1900-1915) I, 169-170, no 433. L de Gou, 'Het geslacht Van Eyndhouts. Aanvullingen en verbeteringen op het artikel in Jaarboek 1974', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie*, XXIX (1974) 151.
60. GAH, R 1848, f 515, 10 december 1576.
 61. GAH, R 1375, f 310v, 13 september 1558.
 62. GAH, R 447, ongef., 2 april 1591; 18 mei 1593. R 1376, f 338, 31 juli 1559. R 1382, f 73, 10 januari 1562. R 1385, f 120, 3 januari 1564; f 224, 17 februari 1564; f 351v, 27 mei 1564. R 1404, f 15, 5 november 1579. Van Dijk, *De Bossche optimaten*, 273-274. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, III, 241, 242, 523, 525. Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, I, 787, 792; II, 960, 997, 1052, 1072. P. Cuypers van Velthoven, *Documents pour servir à l'histoire des troubles religieux du XVIme siècle dans le Brabant septentrional. Bois-le-Duc (1566-1570)* (Bruxelles, 1858) 135, 139, 142, 513. M.A. Vente, 'De Illustre Lieve Vrouwe Broederschap te 's-Hertogenbosch', *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse muziekgeschiedenis*, XIX (1963) 170.
 63. GAH, B 59, gemene zetting van 1552/53. Aanwinsten 7851, f 125v, 2 oktober 1516; f 153v, 1519. R 1337, f 189, 14 april 1543. R 1342, f 284, 24 maart 1544. R 1345, f 427, 5 maart 1546. R 1359, f 18v, 20 oktober 1551. R 1361, f 15v, 11 oktober 1552. R 1362, f 206v, 14 april 1553; f 317, 22 augustus 1553. R 1363, f 182, 21 april 1553. R 1375, f 310v, 13 september 1558. R 1376, f 275, 5 juni 1559. R 1378, f 158, 26 maart 1560. R 1843, f 337, 20 april 1547. R 1844, f 170, 26 maart 1554 voor Pasen. RAH, Collectie Aanwinsten 1897, no 45, 7 november 1528. Verreyt en Juten, 'Noordbrabantse schepenzegels', X, 281. Van Oudenhoven, *Silva-ducis aucta*, 71. Beelaerts van Blokland, 'Nog eens', 107, 110. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, I, 377; II, 244. B. Blondé, *De sociale structuren en economische dynamiek van 's-Hertogenbosch 1500-1550* (Tilburg, 1987) 202.
 64. GAH, R 1843, f 299, 12 mei 1546. Aanwinsten 7851, f 377, 1537. W. Wijnaendts van Resandt, *geschiedenis en genealogie Wijnants - Wijnants van Resant - Wijnaendts* (Bergen op Zoom, 1906) 49.
 65. GAH, R 1354, f 71, 14 mei 1550. R 1357, f 164v, 15 april 1551. R 1358, f 212, 11 april 1552. J.Th. de Raadt, 'Verzame-

- ling van grafschriften en wapens in verschillende Noordbrabantse kerken', *Noordbrabantsche Almanak*, III en IV (1891 en 1892) IV, 899. J.B. Gramaye, *Antiquitates illustrissimi ducatus Brabantiae* (Leuven, 1708) 34.
66. GAH, R 1342, f 98, 15 december 1544. R 1345, f 9v, 15 oktober 1545. R 1379, f 157v, 23 januari 1561. R 1387, f 10, 18 oktober 1564. R 1464, f 156, 20 februari 1617. R 1850, f 494, 14 september 1592. RAH, Jezuïetencollege 's-Hertogenbosch, no 181.
 67. SAA, Vierschaar 148, 20 november 1562.
 68. GAH, R 256, f 463v, 5 december 1592. R 1428, f 258, 18 januari 1618.
 69. GAH, R 1380, f 231, 25 april 1561. R 1382, f 507, 6 maart 1563. R 1428, f 168, 7 januari 1617. R 1442, f 77v, 24 december 1601. Beelaerts van Blokland, 'Nog eens', 50.
 70. GAH, R 1423, f 258, 1 april 1598. R 1540, f 160v, 6 februari 1629. R 1851, f 216, 21 augustus 1595. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 337.
 71. RAH, Collectie Aanwinsten 1897, no 44. GAH, R 1404, f 17v, 10 november 1579.
 72. RAH, NANB 5247, f 7v, 20 mei 1615; f 14v, 15 oktober 1514; f 16, 24 november 1615; ongef., 4 mei 1624.
 73. RAH, NANB 5247, ongef., 4 mei 1624. G.A.H., R 1417, f 429v, 3 maart 1582. R 1850, f 277, 12 april 1590.
 74. RAH, NANB 5247, f 7v, 20 mei 1615; f 25v, 26 augustus 1616; ongef., 24 april 1618; 5 december 1619; 4 mei 1624. GAH, R 447, ongef., 21 februari 1595. R 1453, f 296, 31 augustus 1609. P.C. Bloys van Treslong Prins, *Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Brabant* (2 dln; Utrecht, 1924) II, 122. F. Beelaerts van Blokland, 'Aanteekeningen uit de protocollen van Heusdensche notarissen', *De Nederlandsche Leeuw*, XXXVII (1919) 413.
 75. RAH, NANB 4818, f 70, juli 1614. NANB 5247, ongef., 31 december 1611. NANB 5256, f 40v, 14 december 1652. GAH, R 1406, f 374v, 4 april 1590. R 1857, f 166, 16 april 1627. A.F.O. van Sasse van IJsselt, 'Genealogie der adellijke familie van Eyck', *Bijdragen van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant*, 1918, 28. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 130. Bloys van Treslong Prins, *Gedenkwaardigheden*, I, 199. Ph. van Leefdael, 'Beschrijving der Meierij van 's-Hertogenbosch dor Philips baron van Leefdael', *Bijdragen van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-*

brabant, 1918, 6, 87. Gramaye, *Antiquitates*, 34. De Raadt, 'Verzameling', III, 556; IV, 761.

1. Adriaenssen, 'De gerechtigden', 144.
2. Adriaenssen, 'De gerechtigden', 142.

(wordt vervolgd)

VRAGEN

VAN HEUGTEN

Graag zou ik in contact komen met personen en instanties die wat weten over het geslacht Van Heugten en het landgoed *Heugthen* onder Maarheeze.

Alex van Heugten
Hulbos 8, 5757 BZ Liessel

GUNS

In het oud-rechtelijk archief van Maarheeze bevindt zich een brief van Petrus Guns aan *mijn heer van Poppel, offecier ende mede seckerentaris vande baronnije van Cranendoncq, residerende tot Buel*, gedateerd mei 1709. De brief is voorzien van een lakzegel, waarin een familiewapen herkenbaar is. In de kerk van Maarheeze bevindt zich een ciborie, waarop een familiewapen is afgebeeld dat sterk overeenkomt met de afbeelding van het lakzegel. Alleen staat op de ciborie het klaverblad heraldisch rechts en op het zegel links. Op de voet van de ciborie staat de volgende inscriptie:

P.R. GVNS' O.V. WERDEN SIJN HUISVROV GEVEN DESEN COP
AEN DE KERC VAN MARHEES TER EEREN GODTS ANNO 1697
27 MERDT

De schenker, Peter (senior) Reynier Guns, was destijds schout van Maarheeze; zijn vrouw heette Odilia van Werden. Hij had een jongere broer, Peter (*minor*) Reynier Guns, die gehuwd was met Helena Praats. Het is mij niet bekend welke van de twee Peters de schrijver van de brief is.

Wie kan mij inlichtingen verschaffen over de geschiedenis van het familiewapen en de varianten daarvan?

Jacques Guns
Sneppendijk 25, 6026 AA Maarheeze

CIBORIE

AVORTIUS

De V.Z.W. Avortius, die opzoekingen doet over de namen Avo(o)rt(e), d'Avout, Avoir, van der Avo(o)rt, van der Avoir(d)t, van der Avert, van der Havout, houdt een familievergadering te Baarle-Nassau op 30 september 1989 in het 'Wapen van Nassau', Singel 16. Kosten 1000 b.f. of f 50. Wij zijn geïnteresseerd in jaargangen van 'Vlaamse Stam', 'de Brabantse Leeuw', 'Gens Nostra', 'Taxandria' en in verdere literatuur over heraldiek en Brabantse geschiedenis (lokaal en regionaal). Verder houden wij ons aanbevolen voor alle inlichtingen over Avortii.

Luc Vander Avort, secretaris
Kerkstraat 17, B3840 Damme, België

CumIndexBL

De registers van *de Brabantse Leeuw* ondergebracht in een databank

Vanaf de eerste jaargang geeft de redactie van *De Brabantse Leeuw* elk jaar een register uit met een overzicht van de artikelen en een index op alle geslachtsnamen die in de artikelen genoemd worden. Deze reeks van registers is inmiddels een waardevol en onmisbaar instrument geworden voor historici en genealogen en houdt het tijdschrift toegankelijk voor literatuuronderzoek.

Een onderzoek van de volledige reeks is evenwel een tijdrovend handwerk geworden, dat veel discipline vergt. Immers, vanwege het hoge aantal jaargangen is de kans dat er een wordt overgeslagen niet ondenkbeeldig. Bovendien dient men er op verdacht te zijn dat de gehanteerde stijl van refereren in de loop der jaren niet uniform geweest is. Eventjes zo'n kleine veertig registers nalopen op een bepaalde geslachtsnaam is er niet meer bij; het is te bewerkelijk geworden.

De redactie prijst zich gelukkig te kunnen aankondigen dat het computerprogramma CumIndexBL beschikbaar gekomen is. Met CumIndexBL kunnen de inhoudsopgaven en de registers op persoonsnamen van alle jaargangen van *De Brabantse Leeuw* per computer snel en accuraat worden doorlopen op willekeurige trefwoorden of namen. Daardoor wordt het moeizaam doorworste-

len van de zevenendertig registers teruggebracht tot het intypen van de gezochte naam, waarna binnen elke seconden een volledig overzicht van de vindplaatsen beschikbaar is.

Het zoekwerk overlaten aan de computer heeft niet alleen het voordeel dat het werk snel en feilloos gebeurt, het gaat met **CumIndexBL** ook efficiënter, doordat het opsporen van de varianten van een naam in hoge mate vergemakkelijkt wordt door enkele ingebouwde mechanismen. Indien de gezochte geslachtsnaam met een C of K, F of V, I of Y, S of Z begint, houdt **CumIndexBL** bij het opzoeken in zijn databank automatisch rekening met beide mogelijkheden en zal het naar beide varianten speuren. Tevens zoekt het ook onder de F als de gevraagde naam met een Ph begint en onder de Y indien de naam met IJ begint. Daarnaast kan de gebruiker bij het opgeven van de te zoeken naam gebruik maken van de jokers '?' en '*', waarvoor de computer elke mogelijke letter respectievelijk elke reeks van letters zal substitueren. Aldus worden alle mogelijke varianten uit de databank gelicht. Indien de oogst aan de verwachtingen voldoet, kan deze op disk worden weggeschreven om later desgewenst geprint te worden of anderszins gebruikt.

Door de toegankelijkheid van de computerbestanden is elke aarzeling de registers te raadplegen, -welke voorheen nog wel voorkwam vanwege de omvang van het werk-, met **CumIndexBL** voor goed overwonnen.

CumIndexBL is een *soft ware*-pakket voor IBM-compatible PC's en draait onder het *operating system* MSDOS. Naast programmatuur omvat het twee gegevensbestanden: een inhoud-databank met de Inhoudsopgaven van alle jaargangen en een index-databank met het cumulatieve Persoonsnamenregister van *De Brabantse Leeuw*. De inhoud van deze databanken is, behoudens enkele ondergeschikte wijzigingen, gelijk aan de jaarlijks uitgegeven registers. De lijst van namen van inwoners van Bergen op Zoom, die niet in het register van jaargang 27 is opgenomen, is wel aan de index-databank toegevoegd.

Floppy-diskettes met een uitgebreide handleiding kunt u bestellen door contact op te nemen met Het Noordbrabants Genootschap, Postbus 1104, 5200 BD Den Bosch (073-139484). Gaarne vermelden of u al dan niet lid bent van Het Noordbrabants Genootschap. De prijs voor niet-leden bedraagt f 40,-, voor leden f 30,-. U krijgt een acceptgirokaart meegestuurd. (N.B.: bestellers worden automatisch abbonementhouder op de jaarlijkse aanvullingen à f 5,- per jaar).

Driemaandelijks tijdschrift van de Sectie voor Geslacht-, Naam- en Wapenkunde van het Noordbrabants Genootschap. Redactie: drs L.F.W. Adriaenssen, voorzitter, dr ir C.H.J. van den Brekel, J.H.G.J. van Heeswijk, secretaris, mr G. Berkelmans, mevr. P.L. Leget-Kuijlen, A.J.A. van Loon en J.W.M. Weijts. Redactie- en administratie-adres: Postbus 1104, 5200 BD 's-Hertogenbosch, tel. 073-139484.

Abonnementen per jaargang: binnenland f 34,00; buitenland f 36,00 inclusief porti. Men wordt verzocht te betalen via een toe te zenden acceptgirokaart. Opzeggingen alleen schriftelijk mogelijk voor 1 december.

JAARGANG 38

- No. 3 -

1989

Roosendaalse families

Dr J.B. van Loon

Pauluslaan 10, 6564 AR H. Landstichting

3. OBELS, NOBEL

De in 1947 nog maar sporadisch onder Roosendaal en Steenberghe voorkomende familie Obels kan tot minstens midden 15de eeuw daar getraceerd worden. Zo wordt in 1453 als belender op Kalsdonk **Jacob Pier Obelszoon** vermeld, terwijl eveneens als belender op Kalsdonk in 1469 **Pieter Obelsz.** voorkomt¹.

In de 16de en 17de eeuw heten sommige naamdragers nu eens Obels, dan weer eens Nobel. Deze laatste naam lijkt zich echter vast te zetten op een of meer takken die het platteland verlaten hebben, terwijl bij de boerentak Obels zich meer lijkt te handhaven.

Te weinig, en onvoldoende oude, bronnen maken ook hier het opstellen van een alomvattende genealogie voorshands onmogelijk. Zelfs de verschillende takken in Roosendaal e.o. heb ik niet tot een geheel kunnen verenigen. De eerste tak laat ik beginnen met:

1. **Pieter Obels**, misschien identiek met de zojuist onder Roosendaal in 1469 vermelde, waarvan kinderen zullen zijn:

1. Anthonis Pier Obels, tussen 1492 en 1522 vermeld, volgt onder IIa.
2. Claes Pieter Obels, tussen 1507 en 1523 vermeld, volgt onder IIb.
3. Jacob Pier Obels, H. Geestmeester te Roosendaal in 1518², verder vermeld onder Kruisland in 1523, 1524 en 1525³, vest onder Kruisland in 1530 waarbij zijn zoon Pieter Jacob Obels wordt vermeld⁴.

Ila. **Anthonis Pier Obels**, vest in 1492 in 26 gemeten land onder Kruisland⁵, is schuldeiser in 1493 en later⁶, pacht een stuk maden onder Kalsdonk/Roosendaal van het klooster van St. Catharinadal in 1515⁷, wordt gevest in 1518⁸. Hij en zijn, niet met name genoemde, vrouw leven niet meer in 1522 wanneer hun erfgenamen worden genoemd⁹. Kinderen:

1. **Adriaen Thonis Pieter Obels**, vermeld in 1514 onder Kruisland¹⁰, waarvan in 1534 als kinderen worden vermeld (die dan gezamenlijk vesten)¹¹:
 - A. **Cornelie Adriaen Anthonis Pieter Obels**, gehuwd; Heer **Cornelis Anthuenys Pieter Obels**, priester, is haar gemachtigde, de machtiging is verleend vanuit Breda.
 - B. **Hubrecht**, in 1534 oud 18 jaar, vermeld in een oorkonde van schepenen van Breda van 16 november 1536 als gehuwd met **Maria de Haen**, dochter van **Lenaert de Haen** en **Marie Henric de Byes** dochter¹². Hij komt verder voor in 1537¹³ en in 1547 wanneer hij een neef van **Aechte Claes Willemszons** dochter, beginn te Breda wordt genoemd, met toevoeging dat wijlen zijn moeder **Cornelie Hubrecht Eghelsdochter** was¹⁴.
 - C. **Adriana**, nog vermeld in 1547 en 1549 als gehuwd met **Willem Henricxzoons van den Corput**, met wien zij in laatstgenoemd jaar een rente aan de meesteressen van het begijnhof te Breda verkoopt¹⁵.
2. **Heer Cornelis Anthonis Pieter Obels**, priester, vermeld in 1524¹⁶ en 1534¹⁷.
3. **Jaenne Anthonis Pieter Obels**, overleden voor 1523, wanneer **Pieter Anthonis Pier Obels** als voogd over haar wezen bij **Cornelis Aerts de Brouwer** optreedt¹⁸. In 1524 worden deze wezen vermeld als **Mayke** en **Tanneke**¹⁹.
4. **Stoffel Antonys Pier Obels**, in 1525 vermeld te Kruisland als gehuwd met **Dingne Ariaen Floryss**²⁰, voorts bij verschillende transacties, is in 1536 toezien van het weeskind van **Jacob Buenen**, waarvan moeder was **Marie Adriaen Florysdr.**²¹ en komt nog voor in 1540²². Kinderen van hem zullen zijn:
 - A. **Anthonis Christoffelssz. Nobels**, die op 28 mei 1563 een huis enz. bij de Kalsdonkse molen te Roosendaal verkoopt²³, als **Antonis Christoffel Obels** in hetzelfde jaar vermeld als gehuwd met **Dimpna Cornelisdr.**²⁴, wel de **Dingna Cornelis Jacobs Engelen** die de moeder was van **Cornelis Nobel Antonisz.** en voor 3 februari 1580 zal zijn overleden²⁵. **Anthonis Nobelss.** machtigt (bij procuratie van 1566 voor notaris **Van Heusde**), zijn broer **Jan**, waarna deze op 19 maart 1571 een stuk land bij de Kals-

donkse molen in handen stelt van Adriaen Nobel, wonend te Breda²⁶. Met een andere machtiging (procuratie verleend voor notaris Van de Corput) vestte deze broer Jan op 20 september 1571²⁷.

- B. Jan Nobel Christoffels, treedt, zoals zojuist vermeld, enkele malen op als gemachtigde van zijn broer Anthonis. Hij wordt ontlast van een borgtocht op 15 januari 1579²⁸.

5. Pieter Anthonis Pieter Obels, volgt onder III.

III. **Pieter Anthonis Pieter Obels**, vermeld in 1523 als voogd van de twee wezen van zijn zuster Jaenne²⁹, voorts in 1524, ook als broer van heer Cornelis Anthonys Pier Obels, priester³⁰, verkrijgt een schepenerfbrief in 1529³¹ en wordt vermeld als gehuwd met Cornelia Cornelis Loncken in 1539³². Zijn vijf hierna genoemde kinderen zijn vermeld op 23 maart 1583 als erfgenaam van Anthonia Christiaens, vrouw van wijlen Cornelis Cornelis Loncken Bruynbaert³³:

1. Antheunis Pieter Obels, volgt onder IV.
2. Cornelia Pieter Thonis Obels, op 11 februari 1578 vermeld als weduwe van Cornelis Hugo Mattheus, waarbij een zoon Hugo die schuldeiser is voor koop van een craveelschip³⁴; zij wordt tevens vermeld op 23 maart 1583.
3. Cornelis Piers Obels, evenals zijn broer
4. Adriaen Piers Obels vermeld op 30 december 1579³⁵, wanneer de eerste namens de tweede wordt gevest in een stuk land te Roosendaal in de Meerstrate door Jan Domen, gehuwd met Janneken Piers.
5. Joosken, wiens niet met name genoemde kinderen bij de vesting op 23 maart 1583 voorkomen.

IV. **Antheunis Pieter Obels**, wordt gevest in een stuk made te Roosendaal in 1564³⁶, komt nog voor te Roosendaal in 1575 en 1578³⁷, maar zal overleden zijn voor 9 mei 1580, wanneer op Vroenhout, Anthonis Pieter Obels 'of' zijn (niet met name genoemde) weduwe en kinderen worden vermeld³⁸. De kinderen worden (niet met name genoemd) vermeld bij de vesting van 23 maart 1583³⁹, echter wel bij een vesting in een stuk land op 12 januari 1583³⁹ en zijn dan:

1. Pieter Anthonis Pieter Obels, volgt onder V.
2. Mayken Anthonis Pieter Obels, getrouwd met Pieter Willems Dorenbosch.
3. Adriaen Pieter Anthonis Pieter Obels, over wiens dochter Cornelia, Adriaen Pieters Anthonis (= de vader?) voogd is.

V. **Pieter Anthonis Obels**, verkoopt land onder Roosendaal in 1594 en 1595⁴⁰ en is belender op Vroenhout en achter het Turfhoofd in de Borchwerf in 1597⁴¹. In 1598 wordt hij gevest in een kwart van een afgebrande hofstede van 18 gemeten in het Rietgoor⁴², terwijl hij in 1599 7 gemeten op Vroenhout als onderpand stelt voor een schuld⁴³ en in transacties over stukken land wordt vermeld. In 1600 komt hij voor als schepen van Roosendaal⁴⁴. Op 2 mei 1602 vest hij nog in een stuk weiland op Vroenhout van 6 gemeten 279 roeden⁴⁵, doch is overleden voor 3 maart 1603, wanneer Hugo Cornelis Mattheeus als voogd en Christiaen Jansz. van der Ryt als toezieners van zijn kinderen een *stede* en een afgebrande hofstede op Vroenhout verhuren⁴⁶, terwijl op 26 maart 1603 blijkt dat ook zijn vrouw, Lybeken Jans Heymans of Van der Ryt, niet meer tot de levenden hoort⁴⁷. Op 23 september 1603 vindt de 'aanbesteding' van de nalatenschap plaats⁴⁸, terwijl op 8 december 1607 een geschil van voogd en toezieners der wezen met de pachter Huybrecht Jan Goris wordt vermeld, die stelt door een jaar beleg van het kasteel van Wouw veel schade te hebben geleden⁴⁹. Uit het huwelijk van Pieter Obels en Lybeken Heymans of Van der Ryt (zij was een dochter van Jan Heynricx van de Ryt alias Heyman en Anthonia Jan Pieterss. Peckstockdr)⁵⁰ zijn de volgende kinderen bekend:

1. Adriaen Pieter Anthonis Obels, overleden voor 28 februari 1614, wanneer zijn erfgenamen een regeling over zijn goederen en schulden treffen⁵¹. Zij verkopen op 3 juli 1615 een van hem afkomstig bos aan de Hoeveneseweg⁵².
2. Cornelis Piers Obels, vermeld bij de zojuist genoemde verkoop op 3 juli 1615 en op 11 mei 1618 als belender op Kalsdonk⁵³.
3. Digna Piers Obels, bij voormelde verkoop op 3 juli 1615 voorkomend als gehuwd met Christiaen Antonisz. van Innevelt.
4. Jan Pieter Thonis Obels, volgt onder VIa.
5. Anthonis Pieter Obels, volgt onder VIb.

VIa. **Jan Pieter Anthonis Obels**, in het Roosendaalse doopboek in 1630 als Nobel, in 1633 als Nobels vermeld, treedt mede namens zijn broers en zusters op 28 februrari 1614 op bij de regeling van de nagelaten goederen en schulden van wijlen hun broer Adriaen⁵¹ en wordt op 23 augustus 1614 vermeld als gehuwd met Christina Adriaen Huybrechts de Wolff, op 1 augustus 1612 vermeld als weduwe van Jan Stoffelen Cril⁵⁴. Hij vest in twee stukken land op Kalsdonk op 2 juni 1615⁵⁵, in een stuk land te Nispen op 20 juni 1618⁵⁶, in land op Vroenhout op 18 juni 1632⁵⁷,

en wordt in 1629 gevest in een half stedeken op Vroenhout⁵⁸ en komt ook verder bij enkele transacties met land voor. Op 27 januari 1637 wordt hij vermeld als schoonvader van Berthout Pieters van Roomen, gehuwd met Mayken Jans Cril (zijn stiefdochter), en op 8 februari 1639 als heilige-geestmeester⁵⁹. Misschien is hij de Jan Noblen die op 20 april 1640 in het Roosendaalse begrafenisregister wordt vermeld. Uit zijn huwelijk met Christina de Wolff zijn te Roosendaal gedoopt:

1. Elisabeth, 10 april 1615.
2. Anna, 26 december 1616.
3. Petronella, 28 april 1619.
4. Adriana, 21 mei 1619.
5. Adrianus, 14 augustus 1623.
6. .. Petronella, 14 mei 1626.
7. Petrus, 20 maart 1630. In het Roosendaalse doopboek heet hij doorgaans Obels, slechts in 1661 Nobels. Hij trouwt voor schepenen te Roosendaal op 25 juni 1651 met Anna Jansdr. Potters, gedoopt te Wouw op 18 november 1631 (dochter van Jan Cornz. Potters en Anthonia Christiaens van de Ryt)⁶⁰. Kinderen te Roosendaal gedoopt:
 - A. Antonius, 28 juli 1654.
 - B. Adrianus, 26 augustus 1656
 - C. Joannes, 6 oktober 1658.
 - D. Cornelius, 13 januari 1661.
 - E. Christina, 23 januari 1662.
 - F. Maria, 31 maart 1664.
 - G. Anna, 16 mei 1666.
 - H. Cornelius, 19 april 1668.
 - I. Cornelia, 11 juli 1669.
 - J. Anthonia, 18 november 1670.
 - K. Cornelius, 2 november 1673.
8. Cornelia, 19 april 1633.

Vlb. Anthonis Pieter Obels, wel geboren omstreeks 1596, overleden op Vroenhout, oud 45 jaar, en begraven in de kerk te Wouw *ante ostium chori* op 28 mei 1641, vier kinderen nalatend. Hij komt voor in enkele transacties op Kalsdonk en Vroenhout, alsmede in het Evelant⁶¹. In 1627 is hij heilige-geestmeester voor Vinkenbroek, Vroenhout en Haink⁶². Hij is getrouwd met Catharina Lenaerts van Acker, overleden op Vroenhout en begraven te Wouw op 30 april 1662 (dochter van Lenaert Joossen van Acker en Margriet Cornelis Potters). De kinderen zijn te Wouw gedoopt (bij de laatste vijf staat aangegeven dat zij te Vroenhout zijn geboren):

1. Elisabeth, 26 juni 1620.
2. Lenaert, 26 juni 1620.
3. Peter, 10 augustus 1621.
3. Peter, 10 augustus 1621.
4. Margriet, 13 februari 1624. Zij trouwt met Hugo Adriaens Gastelaer en vervolgens met Michiel Janssen Hoppenbrouwer, gedoopt te Wouw op 25 maart 1621.
5. Peeter, 22 juli 1626.
6. Elisabeth, 25 april 1629.
7. Maria, 4 augustus 1632. Zij trouwt voor schepenen van Roosendaal op 24 juni 1654 met Harman Goortsen (van der Beeck), wonende in de Spellestraat (Wouw), schepenen en in 1668 borgemeester van Wouw⁶³.
8. Elisabeth, 2 februari 1635. Zij is wel de Elisabeth Antonis Obels die op 10 mei 1673 op Vroenhout is overleden en te Wouw begraven.
9. Petrus, 20 maart 1640. Van hem en Maria Jans is te Roosendaal op 28 september 1667 een onwettige zoon Petrus gedoopt. Petrus Obels trouwt voor de pastoor te Roosendaal op 10 februari 1668 met Cornelia Philipsen Biers (Bierkens). Kinderen te Roosendaal gedoopt:
 - A. Antonius, 16 augustus 1669
 - B. Philippus, 30 december 1670.
 - C. Joannes, 30 oktober 1672.
 - D. Franciscus, 27 april 1674.
 - E. Leonardus, 4 februari 1677.
10. Cornelia, 20 maart 1640.

Iib. Claes Pieter Obels wordt vermeld in 1507 onder Kruisland⁶⁴ en in 1522 als gehuwd met Dingna Kerstiaens⁶⁵, die als Dingna Christiaens Hughen is overleden voor 14 november 1581, wanneer haar nalatenschap wordt vermeld⁶⁶. Claes Obels komt nog voor in 1523⁶⁷. Van de hierna volgende kinderen worden 1 en 2, respectievelijk hun eventuele nakomelingen niet vermeld bij de deling bovengenoemd van 1581; misschien zijn 1 en 2 uit een eerder huwelijk van Claes Obels, daar deze althans twee nakomelingen had. Kinderen:

1. Marie Claes Pieter Obels, vermeld in 1534 als gehuwd met Cornelis Willem Noutss⁶⁸. Zoals reeds gezegd komen zij of haar nakomelingen niet voor bij de deling van 1581 van de nalatenschap van Dingna Christiaen Hughen.
2. Lyne Claes Pieter Obels wordt op 1 maart 1563 vermeld als weduwe van Cornelis Jan Loncken, wanneer zij met haar zoon Andries een schepenbrief opdraagt aan de Tafel van de Heili-

- ge Geest te Nispen⁶⁹. Op 7 november 1571 draagt Jan Jan Matthysen aan Andries Cornelis Loncke, als voogd van zijn moeder, een schepenerfbrief op⁷⁰, terwijl zij op 22 december 1574, wederom vervangen door haar zoon Andries, wordt gevest in een stuk made door Christoffel Jacobs Mandemaker⁷¹. Ook zij, respektievelijk haar nakomelingen ontbreken bij voornoemde deling van 1581.
3. Cornelis Claes Pieter Obels, volgt onder III.
 4. Pieter Obels Claessone verlijdt een schepenerfbrief in 1541⁷² en heeft uitgewonnen onder Roosendaal in 1563⁷³. Kinderen:
 - A. Piercken Pier Claes Obels, gehuwd met Claes Adriaens en als zodanig vermeld als erfgename van Dingna Christiaan Hughen in 1581.
 - B. Willem Pieter Claes Obels, evenzo vermeld in 1581.
 5. Willemken Claes Obels, evenals haar man Jan Schijven overleden voor 14 november 1581, wanneer Jan Aerts van Bugen, gehuwd met Margriete Jan Schijven, haar broer Claes en haar zusters Dingne en Tanneke, en de minderjarige kinderen van wijlen Christiaan Jan Schijven als erfgenamen van Dingna Christiaan Hughen worden vermeld.
 6. Anthonia Claes Obels, evenals haar man Adriaen Jan Andries overleden voor 14 november 1581; haar erfgenamen zijn Stof-fel Jan Andries enz.
 7. Cornelia Claes Pieter Obels, vermeld in 1567⁷⁴. Zij zal de Neeltken Claes Obels zijn die sterft voor de deling van 14 november 1581 en gehuwd zijn met Dierck N., daar haar kinderen Claes Diercx te Antwerpen en wijlen diens zuster Maeyke als erfgenamen van Dingna Christiaan Hughen worden vermeld.
 8. Jeentken Claes Obels, overleden voor de deling van 14 november 1581 en gehuwd geweest met Jan de Wittage (?), daar haar kinderen Anthonia Jan de Wittage (?), gehuwd met Willem Hermans, en Cornelius haar broer als erfgenamen van Dingna Christiaan Hughen worden genoemd.
- III. **Cornelis Claes Pieter Obels**, verlijdt een schepenerfbrief in 1550⁷⁵. Kinderen:
1. Huybrecht Cornelis Claes Pier Obels, volgt onder IV.
 2. Marcellis, bij voornoemde deling van 14 november 1581 vermeld als erfgenaam van Dingna Christiaan Hughen en als broer van Huybrecht. Hij zal de Marcellius Nobels alias Cornelli *ex Roosendaal* zijn die in augustus 1559 aan de Leuvense universiteit wordt ingeschreven en op 13 februari 1561 tot licentiaat in de vrije kunsten promoveert en daarna theolo-

gant is⁷⁶.

3. Tanneke, op gelijke wijze vermeld in 1581, en als zuster van Huybrecht.

IV. Huybrecht Cornelis Claes Pieter Obels, vermeld als gehuwd in 1564⁷⁷, in hetzelfde jaar als belender in de maden⁷⁸, terwijl hij dan ook vest in Deurlecht⁷⁹. In de al vaker genoemde acte van 14 november 1581 wordt hij vermeld als erfgenaam van zijn grootmoeder Dingna Christiaen Hughen, terwijl hij op 10 oktober 1587 vermeld wordt als Hubrecht Cornelis Obels alias Clieder⁸⁰. Hij is belender op Kortendijk op 14 april 1598⁸¹, in de Hoogstraat te Roosendaal op 16 april 1600⁸², en is overleden voor 19 juni 1607 wanneer zijn weduwe, Maeyke Aerts, wordt vermeld⁸³. Hij zal tweemaal zijn getrouwd: eerst met Margriete Cornelis Elewoudt, waarbij een hierna te behandelen zoon Jan, en vervolgens met Maeyke Aerts, waarbij de hierna te behandelen zoon Aernout, in 1616 halfbroer van Jan genoemd. Van de twee andere van hem bekende kinderen is niet duidelijk uit welk huwelijk zij zijn. Kinderen:

1. Jan Huybrechts Nobels, vermeld als voogd van Digna Frans Fransen Trecks op 28 augustus 1600, als gehuwd met Mayke Jans op 23 april 1603 alsmede op 19 juni 1607⁸⁴. Hij is, wel zonder nakomelingen, overleden voor of in 1616, wanneer zijn halfbroer Aernout zijn erfgenaam is⁸⁵.
2. Adriaen Huybrechts Nobel, aan wien zijn zwager Godert Quirijs Molener op 5 mei 1595 iets transporteert; op 28 oktober 1595 treedt Laureys Cornelis Vincke namens hem op⁸⁶.
3. Huberta Hubrechts Nobels, in 1604 ook vermeld als 'juffrouw Huberta de Bie'⁸⁷, (was dit misschien de familienaam van haar moeder?), in een acte koopvrouw genoemd, treedt in vrij veel transacties van koop en verkoop zelf op. Drie huwelijken zijn van haar bekend: op 25 juli 1596 heet zij weduwe van Godert Quirijs (Molener)⁸⁸. Zij aanvaardt het sterfhuys van haar man onder beneficie van inventaris en vest op 11 november 1597 Willem Joris Brouwers in een stuk land op Borteldonk⁸⁹. Op 18 februari 1598 wordt zij als weduwe gevest in een afgebrande hofstede in de Achterstraat te Roosendaal⁹⁰ en zij verkoopt op 17 juni 1598 het huis *de Hollandsche Tuyn* te Breda, afkomstig van haar moeder⁹¹. Bij latere transacties wordt zij verschillende malen geassisteerd door een zoon uit dit huwelijk, mr Huybrecht Moleners van den Kieboom, die later als schout van Bergen op Zoom respectievelijk drossaard van Steenberghe voorkomt⁹². Op 17 februari 1600 wordt zij gevest in het huis *die Sadele*⁹³.

Op 24 februari 1604 wordt zij vermeld als weduwe van Andries van den Kieboom geseyt Thuernout⁹⁴ (waarschijnlijk heeft haar zoon mr Huybrecht Moleners diens naam aan zijn eigen naam toegevoegd).

Op 11 februari 1611 wordt zij vermeld als gehuwd met Otto Scheers, secretaris van Zevenbergen, en bezitster van land in Meeuwen in de Langstraat⁹⁵. Op 24 augustus 1626 komt zij voor als weduwe van Otto Scheers en op 14 september 1626 als borg⁹⁶.

Huberta is overleden voor of in 1627, wanneer juffrouw Anna van der Donck, weduwe van Huybrecht de Wyse, geïnstitueerd erfgenaam van haar is en zij zelf erfgename van mr Huybrecht Moleners van den Kieboom⁹⁷.

4. Aernout Huybrecht Nobels, volgt onder V.

V. **Aernout Huybrecht Nobels** wordt op 18 maart 1608 gevest in een huis in de Molenstraat te Roosendaal⁸, is belender in de Vughtstraat in 1609⁹⁹, vest een huis in de Molenstraat op 6 april 1612¹⁰⁰, is schepen in 1614, is ingezetene van Roosendaal en bloedvoogd over goederen van Tanneke Frans, zijn nicht, wonend te Delft, in 1616¹⁰¹, is in 1616 erfgenaam van zijn halfbroer Jan Huybrechts Nobel¹⁰². Op 18 mei 1626 wordt zijn weeskind Lenaert vermeld, waarvan moeder was Maeyke Scheers (met machtiging van Zevenbergen, evenzo op 13 juli 1637)¹⁰³. Aernout Nobel is begraven te Roosendaal op 1 oktober 1625, nadat zijn vrouw, Maria Scheers, een maand eerder, op 1 september 1625, daar was begraven. In hetzelfde jaar stierven zes kinderen van dit gezin, wel aan de pest. Kinderen te Roosendaal gedoopt respectievelijk begraven:

1. Hubertus, 12 januari 1608. Begraven op 24 september 1625.
2. Joannis, 8 september 1609. Begraven op 16 april 1620.
3. Anna, 6 augustus 1610.
4. Anna, 1 augustus 1611. Begraven op 6 juni 1625.
5. Leonardus, 8 maart 1614¹⁰⁴.
6. Maria, 9 april 1615.
7. Godefridus, 15 juni 1616.
8. Godefridus, 8 juli 1617. Begraven op 12 september 1625.
9. Maria, 2 januari 1620. Begraven op 15 september 1625.
10. Otto, 2 mei 1622. Begraven op 13 september 1625.
11. Anna, 29 mei 1625. Begraven op 14 september 1625.

Niet alle naamdragers konden in bovenstaande fragment-genealogie worden opgenomen. In de Roosendaalse archivalia van de zestiende en vroeg-zeventiende eeuw komen personen met de

naam Nobel(s) voor die wel in (minstens) twee kleine fragmenten kunnen worden samengevoegd, maar (nog) geen verbinding met bovenstaand fragment toelaten. Het eerste fragment begint met:

Adriaen Pieter Jans alias Nobel, gevest op 6 februari 1560 door Heer Laureys Nelst, priester, in een huis in de Ooststraat; vest, gehuwd zijnde, voor de helft, samen met Adriaen Marthen van Boven voor de andere helft, Jan Verboven in een half stuk made, gemeenschappelijk met Jacob Diericxs van Deurlichts kinderen, op 25 september 1564¹⁰⁵; is op 27 februari 1577 voogd over de nakinderen van Daen Merthens¹⁰⁶. Is hij de Adriaen Nobel, schoenmaker, op 18 juni 1571 is gevest¹⁰⁷ en de Adriaen Nobel wiens erfgenamen op 13 november 1586 en later worden vermeld¹⁰⁸? Goederen van hem worden vermeld en verdeeld op 2 juli 1612¹⁰⁹ tussen Cornelis Adriaens Nobel enerzijds, en Jeronimus Jans gehuwd met Maijken Adriaens, Antonis Adriaens voogd van Adriaen en Janneken van Steen waarvan moeder was Tanneke Adriaen Nobels anderzijds (is hier sprake van kinderen uit twee huwelijken?). Kinderen aldus:

1. Cornelis Adriaen Nobel, is met zijn broer Pieter in 1583 naar Delft gevlucht¹¹⁰, aan hem is een huis verhuurd op 29 maart 1604¹¹¹. Hij wordt op 7 september 1605 vermeld als schoenmaker¹¹², op 20 februari 1626 als medeërfgenaar van Dingentken Dierick Joris Buysen¹¹³, terwijl zijn erfgenamen worden vermeld op 23 oktober 1626¹¹⁴. Op 25 april 1633 *calengiert* Steven Adriaens Smit, gehuwd met Dingentken Joos Loncken, een hofstede te Roosendaal in de Achterstraat, die kinderen en erfgenamen van Cornelis Adriaens Nobel hadden verkocht¹¹⁵. Hij huwde met Mayken Adriaen Joris Brouwers, overleden voor 21 juli 1631¹¹⁶, goederen te Hoeven, Leur en Roosendaal (Borteldonk) nalatend. Kinderen zijn:
 - A. Adriaen Cornelis Nobel, vest in 1633 Steven Adriaens Smit (mede namens Christiaan Adriaen Joris Brouwers, voogd van Mayken Cornelis Nobel)¹¹⁷.
 - B. Janneken Cornelis Nobel, vermeld op 21 juli 1631 als gehuwd met Claes Matthys Wydemans¹¹⁸.
 - C. Mayken Cornelis Nobel, over haar is in 1631 en 1633 Christiaan Adriaen Joris Brouwer voogd^{117,118}.
2. Maeyke Adriaens (Nobel?), op 2 juli 1612 vermeld als gehuwd met Jeronimus Jans¹⁰⁹.
3. Tanneke Adriaens Nobel, overleden voor 2 juli 1612, was gehuwd met N. van Steen, waarbij in 1612 twee wezen: Adriaen en Janneke van Steen¹⁰⁹.
4. Pieter Adriaens Nobel, vermeld als in 1583 met zijn broer

Het tweede fragment begint met N. Nobel die als kinderen wel had:

1. Heer Adriaen Nobel, priester, als pastoor te Westmalle in 1540 schuldeiser van Christoffel Anthonis Pieter Obels¹¹⁹, overleden voor 5 januari 1563, wanneer Cornelis Jan Jacopsz. Stoops met andere erfgenamen van wijlen Adriaen Nobel, priester, land in de Ettingen onder Roosendaal heeft¹²⁰. Op 14 juni 1563 wordt van Adriaen Nobel vermeld dat hij een oom was van Pieter Francken, op 17 juni 1564 dat Pieter Adriaensz. Heckuys executeur van zijn testament is¹²¹. Zijn erfgenamen, -Pieter en Sebastiaen Nobel Franssz, Jacopmyne en Anna, hun zusters, Adriaen Stoops en zijn broers en zusters en Macharis Nobel Jansz.-, doen uitkoop van een huis in de Molenstraat op 17 februari 1564 van Marcelis Cornelis en Cornelis Stoops¹²².
2. Franck Nobel zal, aangezien Adriaen Nobel een oom van Pieter Francken in 1563 heet, een broer van hem zijn geweest, en had dan wel als kinderen:
 - A. Sebastiaen Fransz. Nobels, zojuist erfgenaam van heer Adriaen Nobel in 1564 genoemd, zal zijn overleden voor 22 maart 1583, wanneer Jan Jan Mattheeus als voogd en Adriaen Pauwels als toezieners van zijn minderjarige kinderen voorkomen¹²³. Daartoe hoort respectievelijk horen waarschijnlijk Frans Sebastiaens, die op 14 november 1601 voogd is over de wezen van wijlen Laurentia Sebastiaen Francken, die gehuwd was met Marinus Sebastiaens, met wie op die datum een regeling wordt getroffen over de vier wezen: Sebastiaen, Marinus, Maeijken en Huberta¹²⁴.
 - B. Pieter Francken (Nobel), zoals hierboven gezegd in 1563 oomzegger en in 1564 erfgenaam van heer Adriaen Nobel, zal overleden zijn voor 7 februari 1578, wanneer Adriaen Piers Nobel voogd is over zijn twee wezen bij Mary Schalcx¹²⁵.
 - C. Jacopmyne Nobel en
 - D. Anna Nobel, boven reeds vermeld als zusters van Pieter en Bastiaen Nobel Fransz. in 1564. Dat daarbij Macharis Jans Nobel ook als erfgenaam van heer Adriaen Nobel wordt genoemd, roept de vraag op naar het hoe van diens verwantschap. Op 11 december 1576 komt Macharis Jans voor als gehuwd met Anna Frans, weduwe van Mer-ten Claes¹²⁶. Op 8 mei 1577 wordt hij gevest in een huis

in het Sint Anthonisstraetken te Roosendaal, terwijl hij op 15 januari 1579 samen met Jan Christoffelsz. Nobel wordt ontheven van een borgtocht en ook verder nog in enkele acten voorkomt¹²⁷. Is Macharis Jans misschien geen 'Nobel', maar heeft hij die naam naar zijn vrouw Anna Frans aangenomen? Zonder nadere gegevens moeilijk uit te maken.

Hoewel in het tweede en derde fragment enkele vermeldingen toch wel wijzen op voorshands onduidelijke verbanden tussen beide en met het eerste fragment, is de samenhang onduidelijk en dient daarom niet geforceerd te worden. Dit geldt ook voor twee nog geheel 'loslopende' naamdragers: **Geert Willem Nobel**, in 1543 en 1544 onder Kruisland vermeld¹²⁸, en **mr Adriaen Nobel**, op 17 juni 1577 als arbiter te Roosendaal vermeld en misschien identiek met de mr Adriaen Noble respectievelijk Nobel, die in 1567 als gemachtigde van prins Willem van Oranje en de inwoners van Gilze optreedt¹²⁹.

NOTEN

Gebruikte afkortingen:

GAR - Gemeentearchief Roosendaal

R - Rechterlijk Archief

SANB - Streekarchivariaat Nassau-Brabant te Zevenbergen

1. A. Erens, *De oorkonden van het Norbertinessen-klooster St. Catharinadal te Breda-Oosterhout* (Tongerlo, 1929) 292 en 338.
2. SANB, Steenbergen R 2141, f 101v.
3. SANB, Steenbergen R 2143, f 46r, 52v, 55r, 75r; R 2145, f 28r, 53r, 65r.
4. SANB, Steenbergen R 2147, f 14r.
5. SANB, Steenbergen R 2135, f 28v.
6. SANB, Steenbergen R 2135, 37r; R 2141, f 55r, 70v, 89v.
7. Erens, *De oorkonden van het Norbertinessen-klooster*, 400.
8. SANB, Steenbergen R 2141, f 98r.
9. SANB, Steenbergen R 2143, f 8v.
10. SANB, Steenbergen R 2141, f 17r, 29r.
11. SANB, Steenbergen R 2149, f 12v.
12. G.C.A. Juten, *Cartularium van het Begijnhof te Breda* (z.pl., 1910) 197; S.W.A. Drossaers, *Het archief van den Nassauschen Domeinraad*, eerste deel ('s-Gravenhage, 1948) regist 2927.

13. SANB, Zevenbergen R 2149, f 153v, 154r.
14. Juten, *Cartularium*, 197.
15. Juten, *Cartularium*, 197, 199.
16. SANB, Steenberg R 2145, f 31r.
17. SANB, Steenberg R 2149, f 12v, 27v, 50r (1535).
18. SANB, Steenberg R 2143, f 36r.
19. SANB, Steenberg R 2145, 24r, 31r.
20. SANB, Steenberg R 2145, f 36v, 47v.
21. SANB, Steenberg R 2149, f 111r.
22. SANB, Steenberg R 2151, f 49v.
23. GAR, Roosendaal R 208, f 65v.
24. GAR, Roosendaal R 208, f 93r.
25. GAR, Roosendaal R 214b, f 8v; R 215, f 42v.
26. GAR, Roosendaal R 210, f 19r.
27. GAR, Roosendaal R 210, f 53r.
28. GAR, Roosendaal R 214, f 2r.
29. SANB, Steenberg R 2143, f 36r, 46r.
30. SANB, Steenberg R 2145, f 31r.
31. GAR, Roosendaal R 214b, 82v.
32. SANB, Steenberg R 2151, f 39v.
33. GAR, Roosendaal R 216, f 15v.
34. GAR, Roosendaal R 213b, f 116r.
35. GAR, Roosendaal R 214, f 66v.
36. GAR, Roosendaal R 209, f 35v.
37. GAR, Roosendaal R 212, f 12v; R 213b, f 116r.
38. GAR, Roosendaal R 214b, f 38r.
39. GAR, Roosendaal R 216, f 9v.
40. GAR, Roosendaal R 218a, f 78r; R 218b, f 13r.
41. GAR, Roosendaal R 218c, f 36v, 71r.
42. GAR, Roosendaal R 219, f 94r.
43. GAR, Roosendaal R 220, f 27r.
44. GAR, Roosendaal R 221, f 8r, 13v.
45. GAR, Roosendaal R 222b, f 50v.
46. GAR, Roosendaal R 223a, f 16v.
47. GAR, Roosendaal R 223a, f 23v, 24v.
48. GAR, Roosendaal R 223a, f 49v.
49. GAR, Roosendaal R 225a, f 40r; R 226, f 46r.
50. GAR, Roosendaal R 218b, f 4r, 5v.
51. GAR, Roosendaal R 231a, f 13r.
52. GAR, Roosendaal R 231b, f 44r.
53. GAR, Roosendaal R 232c, f 37r.
54. GAR, Roosendaal R 229, f 64r.
55. GAR, Roosendaal R 231b, f 37v.
56. GAR, Roosendaal R 232c, f 46r.

57. GAR, Roosendaal R 239b, f 67r.
58. GAR, Roosendaal R 238a, f 77v.
59. GAR, Roosendaal R 243a, f 19v; R 243b, f 17v.
60. GAR, Roosendaal R 240a, f 107v.
61. GAR, Roosendaal R 232c, f 37r; R 235a, f 40v 41r; R 239a, f 41v, R. 243b, f 45r.
62. GAR, Roosendaal R 237a, f 24r, 89r; R 239a, f 60v.
63. J.B. van Loon, 'Wouwse families (XVII), Van der Beek (17de eeuw)', *De Brabantse Leeuw*, III (1954) 8.
64. SANB, Steenberg R 2140, f 56v.
65. SANB, Steenberg R 2143, f 9r.
66. GAR, Roosendaal R 215, f 47v.
67. SANB, Steenberg R 2143, f 46r.
68. SANB, Steenberg R 2149, f 11r.
69. GAR, Roosendaal R 208, f 26v.
70. GAR, Roosendaal R 210, f 58v.
71. GAR, Roosendaal R 211c, f 70v.
72. GAR, Roosendaal R 214, f 29v.
73. GAR, Roosendaal R 208, 30v.
74. GAR, Roosendaal R 209, f 57r.
75. GAR, Roosendaal R 214, f 54r.
76. H. Bots, J. Matthey, M. Meyer, *Noordbrabantse studenten 1550-1750* (Tilburg, 1979) 542 (nr. 3812).
77. GAR, Roosendaal R 209, f 14r.
78. GAR, Roosendaal R 209, f 35v.
79. GAR, Roosendaal R 209, f 57r.
80. GAR, Roosendaal R 217, f 39r.
81. GAR, Roosendaal R 219, f 56r.
82. GAR, Roosendaal R 221, f 41r.
83. GAR, Roosendaal R 225, f 19r.
84. GAR, Roosendaal R 221, f 67r; R 223a, f 35v, R 225a, f 19r.
85. GAR, Roosendaal R 232, 67v.
86. GAR, Roosendaal R 218b, f 17v, 34r.
87. GAR, Roosendaal R 223b, f 57r.
88. GAR, Roosendaal R 218b, f 86r.
89. GAR, Roosendaal R 218c, f 2r.
90. GAR, Roosendaal R 219, f 29v.
91. GAR, Roosendaal R 219, f 91r.
92. Bots e.a., *Noordbrabantse studenten*, 420 (nr. 2696); GAR, Roosendaal R 237, f 93v, 97r.
93. GAR, Roosendaal R 221, f 18r/v.
94. GAR, Roosendaal R 223b, f 14r.
95. GAR, Roosendaal R 228, f 7v.
96. GAR, Roosendaal R 236, f 107v, 115r.

97. GAR, Roosendaal R 237, f 93v, 97r.
98. GAR, Roosendaal R 225b, f 14r.
99. GAR, Roosendaal R 226, f 30r.
100. GAR, Roosendaal R 229, f 37v.
101. GAR, Roosendaal R 231, f 2v; R 232, f 9r. Is Tanneke Frans de later genoemde Anna Frans of Anna Nobel? (vgl. voetnoot 126).
102. GAR, Roosendaal R 232, f 67v.
103. GAR, Roosendaal R 236, f 62r; R 242, f 71r.
104. In 1636 heet hij minderjarig en draagt, geassisteerd door Johan Dingeman Matthijs, oud-borgemeester van Zevenbergen, samen met anderen een huis in de Achterstraat te Roosendaal, in *'s heren handen* (GAR, Roosendaal R 242a, f 68r, 71r). Johan Matthijs heet hierbij zijn behuwdoom.
105. GAR, Roosendaal R 208, f 78v; R 209, f 55r.
106. GAR, Roosendaal R 213, f 11v.
107. GAR, Roosendaal R 210, f 35v.
108. GAR, Roosendaal R 217, f 5v.
109. GAR, Roosendaal R 229, f 60v.
110. GAR, Roosendaal R 222b, f 5v.
111. GAR, Roosendaal R 223, f 29r.
112. GAR, Roosendaal R 224, f 31r.
113. GAR, Roosendaal R 236, f 23v.
114. GAR, Roosendaal R 236, f 126r.
115. GAR, Roosendaal R 240, f 33r.
116. GAR, Roosendaal R 239, f 64v.
117. GAR, Roosendaal R 240, f 35r.
118. GAR, Roosendaal R 239a, f 64v; R 239b, f 99v, 115r.
119. SANB, Steenbergen R 2151, f 49v.
120. GAR, Roosendaal R 208, f 4v.
121. GAR, Roosendaal R 208, f 74r, 77v.
122. GAR, Roosendaal R 209, f 4v.
123. GAR, Roosendaal R 216, f 6r.
124. GAR, Roosendaal R 222a, f 98r/v, 99r.
125. GAR, Roosendaal R 213b, f 114.
126. GAR, Roosendaal R 212b, f 58r.
127. GAR, Roosendaal R 213, f 1a; R 214, f 2v.
128. SANB, Steenbergen R 2152a, f 30r, 45r.
129. GAR, Roosendaal 213, f 81r; Drossaers, *Nassauschen Domeinraad*, regesten 3456 en 3465.

Noodlottige gevolgen van de restauratie van de Sint Jan te 's-Hertogenbosch

P.L. Leget-Kuijlen & J.N. Leget
Dr. Hermanslaan 36, 5348 JK Oss

Onder de correspondentie van het College van Regenten over de Godshuizen en de Algemene Armen te 's-Hertogenbosch, bevindt zich een 'Opgave van Steenhouwers knechts, welke aan de restauratie der St. Jans Kerk gewerkt hebben en tengevolge van dien Ziek of Overleden zijn'.¹

De eerste restauratie van de Sint Jan in de negentiende eeuw, ging op 28 oktober 1858 in voorbereiding en werd op 16 juli 1860 ingezegend.

Voor de restauratie werd tot 1866 Gildehauser zandsteen aangevoerd, dat van goede kwaliteit is en verwant aan de, meer bekende, Bentheimer zandsteen. Vanaf 1864 wordt ook Udelfanger zandsteen gebruikt.^{2,3,4} In 1863 waren bij de restauratie 33 arbeiders betrokken, waaronder 8 steenhouwers uit Bentheim, 17 uit Nederland, drie meer gevorderden voor het ornamentwerk en twee beeldhouwers. Wegens bezuinigingen werd in 1865 het aantal arbeiders ingekrompen tot 20 en in 1866 weer uitgebreid tot 29 personen.⁵ Volgens de correspondenten van het College van Regenten van 14 oktober 1868, waren de volgende steenhouwers-knechts ziek en/of overleden.

Johannes Matthias GERARDS, geboren te 's-Hertogenbosch, overleden in 1865, 43 jaar oud⁶.

Johannes Franciscus LAMBOOIJ, geboren te 's-Hertogenbosch, overleden aldaar in het Groot Zieken Gasthuis op 9 februari 1866, 42 jaar oud, echtgenoot van Johanna van Venrooij⁹, steenhouwer, evenals zijn vader.

Gerrit van OOSTRUM, ongehuwd, geboren te Rotterdam, 26 jaar oud, overleden op 10 augustus 1866 in het Groot Zieken Gasthuis te 's-Hertogenbosch.

Hendrik IJSBROEK, 26 jaar oud, geboren te Rotterdam, overleden te 's-Hertogenbosch in 1866.

Theodorus Henricus Johannes van der AA, ongehuwd, 25 jaar oud, geboren te 's-Hertogenbosch, overleden aldaar op 22 maart 1868.

Gijsbertus Johannes WITTE, 48 jaar oud, echtgenoot van Elisabeth Wilhelmina Mijsbergh, geboren te Alkmaar, overleden in het Groot Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch op 10 december 1867.

Antonius GROELS, geboren te 's-Hertogenbosch, echtgenoot van Johanna Maria Verhoeven, 27 jaar oud, overleden te 's-Hertogen-

bosch op 25 januari 1868.

Op 14 oktober 1868 is in het Groot Ziekengasthuis opgenomen Andreas Antonius KUIJPERS, bijna 39 jaar oud, echtgenoot van Christina Antonetta Goossens, overleden in het Gasthuis op 27 oktober 1868.

Thuis liggen ziek: Pierre HORSTENS, 56 jaar oud, geboren te Tilburg en PEPERKAMP, geboren te Nijmegen, 46 jaar oud.⁷

Van de Duitsers, die aan de Sint Jan gewerkt hebben zijn A. SCHEEPENS, 30 jaar oud en Evert PIEPENHORST, 27 jaar oud, beiden geboren te Gildehaus, in 1867 te Utrecht overleden. Opgemerkt wordt, dat het moeilijk is om te informeren over de jaren 1863, 1864 en 1865. In 1864 en 1865 werkten er acht Duitsers, die achtereenvolgens in zieke toestand voor 1866 naar Duitsland zijn teruggekeerd. In juni 1868 waren van hen reeds zes overleden! Gerrit LÖGTENBERGER, bijna 25 jaar oud, geboren te Gildehaus, ongehuwd, zoon van Henrich Lögtenberger en Löcke Straatman. Opgenomen in het Groot Ziekengasthuis op 23 maart 1868, overleden aldaar op 16 augustus 1868. Doodsoorzaak: Phthisis Pulmonalis.⁸

Zijn broer, Gerd LÖGTENBERGER, geboren te Gildehaus op 28 november 1840, trouwt te 's-Hertogenbosch op 17 september 1864 met Helena Antonia Goossens, eveneens te 's-Hertogenbosch geboren. Gerd is overleden te 's-Hertogenbosch op 23 november 1868. Bij het huwelijk van Gerd traden op als getuigen: de steenhouwers Albertus OHMAN en Johan Baptist BOTTERSCHOLTEN. Van de laatste is het overlijden voor 1872 te 's-Hertogenbosch niet gevonden; Albert OHMAN, geboren te Gildehaus op 15 september 1842, trouwt te 's-Hertogenbosch op 9 februari 1867 met Anna Wilhelmina Gertrude, dochter van de zilversmid Johannes Antonius Melis. Albert is te 's-Hertogenbosch overleden in het Groot Ziekengasthuis op 19 december 1870.

Verder vinden we nog vermeld, dat op 14 oktober 1868 de uit Gildehaus afkomstige Hendrik LOHMULLER verpleegd wordt. Hij is evenwel niet te 's-Hertogenbosch overleden.

De silicosis heeft ook hier fors toegeslagen, maar het zou nog zeer lang duren voordat het Zandsteen-Besluit en het Asbest-Besluit van kracht zou worden.

NOTEN

1. Archief Godshuizen 's-Hertogenbosch, Uitgaande brieven, geselecteerde stukken (1868) van het 'College van Regenten'.
2. Bentheim en Gildehaus, beide gelegen in de Grafschaft te

- Bentheim. Voornamelijk komen uit Gildehaus steenhouwers. Zie: J.N. Leget, *Drie eeuwen de Rooij te Utrecht* (Oss, 1987).
3. Udelfanger zandsteen, afkomstig uit de omgeving van Trier, wordt reeds meer dan acht eeuwen toegepast, onder meer bij de bouw van de middeleeuwse kerken te Utrecht.
 4. J. Mosmans, *De St. Janskerk te 's-Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch, 1931).
 5. C. Peeters, *De Sint Jans Kathedraal te 's-Hertogenbosch* ('s-Gravenhage, 1985) 72.
 6. De geboorte is te 's-Hertogenbosch niet gevonden; het overlijden evenmin.
 7. Deze personen zijn voor 1872 niet te 's-Hertogenbosch overleden.
 8. Phthisis pulmonalis, eigenlijk phtisis pulmonum = longtuberculose. Beter zou hier de benaming phtisis lapicidarum geweest zijn (= 'stoflongen'). Het zou echter nog vijftien jaar duren (1882) alvorens men een betere differentiatie van de verschillende longziekten kon maken, onder meer door de ontdekking van de tuberculosebacil door Robert Koch.
 9. Th.P.A. Lambooi en P. Eijkhout, *Zeven Eeuwen Lambooi* (Nijmegen, 1976).

Zes eeuwen niet van huis

Een Esbeekse genealogie (1395-1989)

L.F.W. Adriaenssen

van der Hoopstraat 85-3, 1051 VD Amsterdam

Tegen de Belgische grens aangedrukt ligt het kerkdorp Esbeek. Het bestaat honderd jaar, maar de oudste sporen van menselijke bewoning gaan duizenden jaren terug.

Zoals in alle dorpen is er te Esbeek weinig bij het oude gebleven. De linde bij de Klapstaarten, vier of vijf eeuwen oud, is een van de weinige historische relictten en er staan nog wat oude boerderijtjes. Daarmee is alles gezegd, behalve als we boer Bruurs meerekenen, die niet ver van de linde in de Spaaneindsestraat woont. Die van Bruurs zijn namelijk in geen zes eeuwen van huis geweest en stammen van de boer van *die hoeve vanden Clapstart* (1395), die zijn naam gaf aan het Spaaneind.¹

I. **Henric van der Spaendonc**, geboren rond 1330, nam op 6 december 1395 van Jan Jan Leemans *die hoeve ten Claepstart* voor 12 mud rogge per jaar in erfpacht. Deze moest op elke feestdag van Simon en Judas aan Jan worden betaald. De hoeve lag te Esbeek op de plaats die later 'Spaandonks Einde' en thans Spaaneind wordt genoemd, ongetwijfeld naar de erfpachter. In 1434, *des anderen daigs nae Sinte Pauwels dach*, -want zo zat de kalender toen in elkaar-, verschenen zijn zes kinderen voor schepenen van Hilvarenbeek om zijn nalatenschap te delen.²

1. Willem Henricks van der Spaendonck³ was in 1438 schepen van Hilvarenbeek.⁴ Hij blijkt in 1442 voor 18 lopen rogge Beekse maat een huizing en aangelag te Esbeek, alsook een stuk land aan *den Eynschendijck* aldaar, naast de erven *vanden Boegart*, in erfpacht te bezitten.⁵ Willems kinderen:⁶
 - A. Geertruyt Willems van der Spaendonck, gehuwd met Henrick Claes Gerits van Kilsdonck. Zij verkochten in 1445 *die Bleececker* te Esbeek.⁷
 - B. Heylwich Willems van der Spaendonck⁸, gehuwd met Jan van Dunne zoon Goossen Borkouts⁹, die in 1460 en 1461 haar weduwnaar was. In 1459 had hij landerijen te Hilvarenbeek, Esbeek en Diessen gekocht met daarbij een kwart in een hoeve in de herdgang van het Spul.¹⁰
 - C. Henrick Willems van der Spaendonck.¹¹ Hij en na hem Wouter van Eygen¹² waren cijnsplichtig *de vuytfango tot Esbeke*.¹³
 - D. Lysbeth Willems van der Spaendonck trouwde met Aert Jan Aerts van Beerze, die in 1460 of 1461 overleed. Hun dochters heetten Heylwich en Marie.
 - E. Jacop Willems van der Spaendonck¹⁴, wiens zoon Willem Jacobs van der Spaendonck¹⁵ trouwde met Geritken, natuurlijke dochter van Engbert Engbert Schenckels bij Margriet Jan Gerit Belarts. Vier van hun kinderen werden volwassen.
2. Jan Henricks van der Spaendonck was gegoed op de Haghorst onder Diessen en Moergestel¹⁶, mogelijk ter plaatse waar het toponym 'Spaandonk' werd aangetroffen.¹⁷
3. Steven Henrics van der Spaendonck¹⁸ was vader van ten minste:
 - A. Lysbeth Stevens van der Spaendonck, gehuwd met Willem Arnts van Ghorpe.¹⁹ Deze gaf in 1458 voor een mud rogge *die Notelt* te Esbeek in erfpacht uit.²⁰ Na Lysbeths overlijden werd op 30 april 1482 haar zoon Arndt Willems van Gorpe, schepen van Hilvarenbeek,

verheven in een aan de hertog van Brabant leenroerige beemd, genaamd *Luttelbroeck*, gelegen te Esbeek.²¹

4. Yda Henrickss van der Spaendonck, volgt onder II.
5. Ermgaert Henrickss van der Spaendonck, gehuwd met Peter Moenen alias Peter Simons van den Doren.²²
6. Lysbeth Henrickss van der Spaendonck, volgt onder Iibis.

II. **Yda Henricks van der Spaendonck**²³ is rond 1370 geboren en trouwde met Henrick Jans van Arendonck, die tweemaal wegens een delikt werd veroordeeld: *Heyn van Arendonc van enen waterlaet 1 gulden in 1399.*²⁴ *Van een knecht geheeten Henneken van Arendonc, die quam treckende met eenen peerde tot Helverenbeke inder dingbanc van Oesterwijk, welc peert hem niet en behoirde, mair hadt genomen bi sinen huys, dair voir dat hi van dieften gevangen wart in 1419-1420;* in het laatste geval werd er doordat er twijfel bestond over de toedracht een 'composicie' van 10 arnoldusgulden overeengekomen.²⁵ Heyn bezat te Esbeek *den hof vanden Eynde* en Yda erfde van haar vader de hoeve van de Klapstaart aan het Spaaneind en een deel van de daarbij behorende landerijen.²⁶ Uit dit huwelijk zijn twee dochters bekend:

1. Geertruyt Henricks van Arendonck, volgt onder III.
2. N. Henricks van Arendonck, gehuwd met Jacob Jans van der Elst.²⁷

III. **Geertruyt Henricks van Arendonck**, geboren rond 1410 en gehuwd met Henrick Deen Loys.²⁸ Van haar vader erfde zij *den hof vanden Eynde neven den Eynschendijck* te Esbeek, leenroerig aan de hertog van Brabant, dat in 1460, kort na haar overlijden, door haar oudste zoon werd verheven.²⁹ Van haar moeder erfde zij percelen land van de Klapstaart.³⁰ Haar kinderen waren:

1. Henrick Henrick Loyen³¹ erfde het leengoed te Esbeek en overleed in of kort voor 1520 kinderloos.
2. Jan Henrick Denen was de vader van:
 - A. Geertruyt Jan Henrick Denen, gehuwd met Henrick Kempen te Hilvarenbeek.³² In 1551 blijkt de boerderij die Henrick Kempen *diemen hyet Henrick die hoeveneer* placht te bewonen en te bewerken ten gevolge van een achterstand van 2½ mud rogge erfpacht aan mensen te Baarle en Poppel te zijn uitgewonnen en verkocht.³³ Henrick had bij Lysbeth Peters van Tuldell een gelijknamige bastaard.³⁴ Zijn wettige kinderen bij Geertruyt waren³⁵ Lemmen, Henrick, Elyzabeth, Heylwich (gehuwd met Henrick Henrick Jan Gerits, zoon van de olieslager op het Hoogeind), Katheryn (gehuwd met Jan

- bastaard Jan Dircx) en Claes Henrick Kempen.
- B. Katheryn Jan Henrick Denen, gehuwd met Matheus Aerts Jacobs.
 - C. Lysbeth Jan Henrick Denen, gehuwd met Marcelis Copens.
 - D. Margriet Jan Deenen trouwde met Jan Jan Ghysbrechts³⁶ uit Esbeek, die in de Gelderstraat ging wonen.
 - E. Marten Jan Denen van den Eynde, ongetwijfeld zo genaamd naar het leengoed van die naam, had nageslacht bij Lysbeth Jan Goossens.³⁷ Zij waren gegoed en waarschijnlijk woonachtig in de Esbeekse herdgang van de *Craenmeer*.
3. Aert Henrick Denen erfde van zijn moeder *die hoeve vanden Clapsteri*³⁸, -waar hij woonde en werkte-, en van zijn broer Henrick het leengoed *vanden Eynde*³⁹, beide te Esbeek. De hertogscijs uit de Klapstaart betaalde hij mede namens zijn broer Willem en zus Yda.⁴⁰ Het leengoed *vanden Eynde* stond hij in 1520 af aan zijn neef Joost Daniel Deenen. Hij overleed kinderloos in 1522; zijn nalatenschap werd in december gedeeld.⁴¹
 4. Willem Henrick Denen, overleden voor 1528.⁴²
 5. Yda Henrick Deenen.
 6. Claes Henrick Deenkens volgt onder IV.
 7. Daniel Henrick Denen, volgt onder IVbis.

IV. **Claes Henrick Deenkens**, geboren omstreeks 1450, trouwde met Heylwich, die delen van het Esbeekse *goet te Doeren* en een perceel bouwland van de Klapstaarthoeve verwierf, die Claes' grootmoeder Yda van der Spaendonck weleer had verkocht aan Tielman van der Doeren, eigenaar van het gelijknamige goed.⁴³ Hij was bij Heylwich vader van ten minste:⁴⁴

1. Geertruyt Claes Deenkens trouwde met Wouter Steven Noykens⁴⁵ en volgde haar oom Aert op als eigenares en hoeve-naarster op de Klapstaart.⁴⁶ Van haar vader erfden zij een wouwer te Esbeek, die eertijds had toebehoord aan Jacob van Eynde en na Wouter in het bezit was van zijn broer Victoer Steven Noykens.⁴⁷ In 1524 kocht Wouter de beemd *Tgrootbroeck*, afkomstig van de Klapstaart.⁴⁸
2. Lysken Claes Deenen⁴⁹ trouwde met Jan Willems van der Langrijth geheten Hapaerts. Willem Jans van der Langryth beloofde in 1527 hun kind en zijn kleinzoon Jan op te voeden tot hij 13 jaar oud zou zijn.⁵⁰ Jans grootvader, Jan Pauwels van der Langryth geheten Hapaerts⁵¹, schepen van

Hilvarenbeek⁵², had in 1476 samen met Wouter Back Tymmermans de grote hoeve *tgoet te Doeren* gekocht, die op het Spaaneind te Esbeek nabij de Klapstaart en de Eindse-dijk lag.⁵³

3. Cornelis Claes Denen⁵⁴ en haar man Peter Marten Maes Moenen⁵⁵ woonden te Esbeek. In 1522 verwierf hij door mangeling het hof *van den Eynde*.⁵⁶ Hij verkocht aan zijn bloedverwant Jan Henrick Claes Dirix van Spreuwel in 1527 een beemd te Esbeek *aen tcleyn gemeynken by tgrootbroeck*.⁵⁷ Rond 1508 werd hij veroordeeld wegens het kap-pen van andermans hout tot een boete die werd beperkt tot 12 stuivers en 6 penningen groot, *mits dat hy een aerm, scamel man is*, belast met zes of zeven kinderen.⁵⁸
4. Yken Claes Deenen⁵⁹, vermeld in 1522-1527.
5. Zyken Claes Deenen, vermeld in 1527.
6. Cornelis Claes Deenen alias Cornelis Deenkens.⁶⁰
7. Henrick Claes Denen, vermeld in 1522.
8. Anthonis Claes Denen, vermeld in 1522.
9. Mariken Claes Henrick Deenen.⁶¹

IVbis. Daniel Henrick Denen⁶² te Diessen had bij Marie Jan Wil-
lems van den Hoeve acht kinderen:⁶³

1. Jan Daniel Henrick Denen.⁶⁴
2. Jorys Daniel Denen⁶⁵ trouwde met Peter Bartholomeus Schellekens⁶⁶ te Dun onder Esbeek, zoon van Bartholomeus Jan Scellekens en van Dinghen N. Uit hun huwelijk stamt een talrijk nageslacht, dat thans ook te Esbeek nog voort-leeft.
3. Geertruy Daniel Denen⁶⁷ trouwde met Willem Henrick Wy-ten⁶⁸, die in 1523 een van de gelders van de uit 1395 date-rende erfpacht uit de hoeve van de Klapstaart blijkt te zijn.⁶⁹ Hij bezat zelf een deel van de Klapstaart, te weten 9 lopen land *indie Spulderecker aende Mierbeeck aldaer* en de beemd *tGrootbroeck*.⁷⁰ Hun zoon Daniel handelde in 1553 namens zijn moeder, dan weduwe, en zijn broers en zusters. Een tweede zoon was Cornelis Wijten⁷¹, die bij de bogaar-den te Leuven intrad.
4. Johanna Daniel Denen woonde te Diessen als echtgenote van Adam Wouter Vrancken⁷², zoon van Woyt Vrancken bij Luytgaert Willems van den Wuestenborch.
5. Lysbeth Daniel Denen⁷³, gehuwd met Jan Borchmans.
6. Daniel Daniel Henrick Denen⁷⁴ te Esbeek was misschien gehuwd met een dochter van Aert Henrick Thyssen.⁷⁵ Hij was de vader van:

- A. Aert Daniels Denen geheten van Hooff is rond 1520 geboren en was woonachtig op het Spaaneind naast de hoeve van de Klapstaart.⁷⁶ Over zijn kinderen bij Anna Henriss van den Nieuwenhuysen⁷⁷ werden in 1569 Peter van Mispel en Henrick Peter Claes (VI) *als nabueren* tot mombers aangesteld.⁷⁸
7. Joost Daniel Denen⁷⁹ woonde te Baarschot onder Diessen.
8. Henrick Daniel Denen⁸⁰, wiens weduwe Katheryn Zeger Aerts⁸¹ wordt gezien in 1523 en 1524.

IIbis. **Lysbeth Henrickss van der Spaendonck** (geboren omtrent 1380) trouwde met Claeus Diricx van Spreuwel⁸², zoon van Dierck Coelen van Spreuwel. Zijn broer Jan van Spreuwel stichtte in zijn testament van 1450 het manhuis te Hilvarenbeek. In datzelfde testament bedacht hij Claeus en diens kinderen:⁸³

1. Henrick Claes Diercxss van Spreuwel, volgt onder IIbis.
2. Jan Claes Diercxss van Spreuwel werd in 1450 aangesteld tot executeur-testamentair van zijn oom Jan en zal uit dien hoofde de eerste bestuurder 'van den bloede' van het manhuis zijn geweest.
3. Lysbeth Claes van Spreuwel⁸⁴, gehuwd met Arnt Fyers.
4. Dierck Claess van Spreuwel heeft nageslacht bij Aleyt Jan Jacobs Aleyt⁸⁵, die in 1463 e.v. wordt genoemd als zijn weduwe.

IIIbis. **Henrick Claes Diercxss van Spreuwel**⁸⁶ is tegen 1420 geboren. Hij was enige tijd cijsplichtig uit een oliemolen te Brehees in de heikant van Hilvarenbeek.⁸⁷ Zijn vrouw was Heylwich Zebrechts die Pelser⁸⁸ en bij haar werd hij vader van tenminste Aleyt en mogelijk ook zijn bekende andere kinderen. Heylwichs broer was de Hilvarenbeekse priester en notaris Zebrecht Zebrechts Spelsers⁸⁹, in het Latijn bijgenaamd *de Atrio*, wat Van den Hove en Van den Kerkhove betekent. Uit dit huwelijk:⁹⁰

1. Jan Henrick Claes Diercx van Spreuwel⁹¹ is voor 1463 geboren. Hij kocht van Mary Henricxs van Vosselaer en haar man Melchior de Waele, mede namens de overige erfgenamen van Geraert van Vosselaer, een mud erfpacht uit de Vosselaarse tiende van Hilvarenbeek, met alle rechten die wijlen Geraert van Vosselaer, mr Marten die Wit en hun ouders daarvan gehad hadden. In 1560 werd deze pacht, *vuyt ende vanden pacht van Vosselaer tot Esbeek* spruitende en gegolden uit de *Langenecker* aldaar, gelost door Thomas Aert Maes Snyders en zijn vrouw Peterken Adriaen Piecx.⁹²
2. Heylwich Henrick Claes Diercx⁹³ trouwde in eerste echt

met Adriaen Piecx te Esbeek en in tweede met Huybrecht van Hoeve.

3. Claes Henrick Claes Diercx van Spreuwel.⁹⁴
4. Aleyt Henrick Claes Diercxss, volgt onder IVter.

IVter. **Aleyt Henrick Claes Diercxss** trouwde met Peter Peters van der Mispelen. In 1497 liet hij zich inschrijven als buitenpoorter van Leuven.⁹⁵ Hij woonde te Esbeek aan het Spaaneinde.⁹⁶ Kinderen:⁹⁷

1. Peter Peters van der Mispelen.⁹⁸ In 1513 heeft Peter van Mispel de jonge (met wie ook zijn vader kan zijn bedoeld) iemand verwond aan zijn vinger, *als die huysluyden vuytgeboeden waeren te trecken inden landen van Gelre.*⁹⁹
2. Heylwich Peters van der Mispelen¹⁰⁰, gehuwd met Henrick Claes Jan Gerits¹⁰¹, zoon van Claes Jan Gerit Melis en Mary Peter Jan Peter Lyskens. In 1525 kocht hij van de kinderen van zijn neef Henrick Jan Gerits een boerderij te Esbeek *opt Hoecheynde.*¹⁰² Uit een 'uitvang' bij zijn 7 lopenzaad grote huizing *op de Craenmeer* onder Esbeek was Henrick hertogscijns verschuldigd, die na hem werd betaald door zijn schoonzoon.¹⁰³ In 1560 was hij voogd van de kinderen van zijn zoon Claes. Kinderen:¹⁰⁴
 - A. Claes Henrick Claes Gerits¹⁰⁵ geloofde in 1569 3 carolusgulden erfrente uit zijn huis en hoeve aan *Tspaendoncx eynde.*
 - B. Aleyt Henrick Claes Gerits erfde van haar vader de *Scheyven bempt.*¹⁰⁶ Zij trouwde met Jacop Goyaerts Vrancken van den Craenmer¹⁰⁷, weduwnaar van Heyltgen Jan Goossens, zoon van Goyaert Henrick Vrancken en Margriet Peters van der Haghen uit Hooge Mierde. Hun nalatenschap, voornamelijk bestaande uit een boerenbedrijf *Tesbeeck opt Hoogeneynde*, werd in 1578 tussen hun kinderen gedeeld.¹⁰⁸
 - C. Henricxken Henrick Claes Gerrits.
3. Margriet Peters van der Mispelen, volgt onder V.
4. Henrick Peters van der Mispelen was in 1522 een collaterale erflater.¹⁰⁹

V. **Margriet Peters van der Mispelen**¹¹⁰ is ongeveer in 1490 geboren en trouwde met Peter Claes Gerits¹¹¹, zoon van Claes Jan Gerit Melis Zibben, olieslager te Esbeek, en van Mary Peter Jan Peter Lyskens. Bij de deling van Henricx van Spreuwel (Margriets grootvader) nalatenschap erfde haar vader een deel van de Klapstaart, te weten *de Sterren bocht*, een beemd, *ende die voerscre-*

ven Peter nam aen te gelden twee mudden roggen in den pacht vanden XII mudden roggen voerscreven. Ende die kynder gaven noch den selven Peteren gelt toe, dat hy die twee mudden rogge gelden soude. Deze onevenredig zwaar belaste beemd kwam nadien in handen van Margriet.¹¹² Peter was voorts gegoed bij den Wyenderspoel onder Esbeek, waar hij tweederde van de gelijknamige akker bezat. In 1533 was hij Margriets weduwnaar.¹¹³ Haar vijf kinderen betaalden rond het midden van de zestiende eeuw een hertogscijns uit de Soenkens hoeve te Esbeek aan het Spaaneind.¹¹⁴ Het waren:¹¹⁵

1. Claes Peter Claess van Esbeke¹¹⁶ verkocht in 1551 een rente uit het erf *den Odevaers nest, gelegen tot Esbeek inden Groetten Ecker, tussen een herstraet optie oestenzijde ende tussen een eckerstraet optie westenzijde*.¹¹⁷ Hij trouwde met Jenneken Henricx de Gruyter¹¹⁸, met wie hij tot *Esbeek optie Craenmeer* woonde. De boerderij aldaar verkochten hun onmondige kinderen in 1560.¹¹⁹
2. Jan Peter Claess handelde in 1593 voor de weeskinderen van mr Jan de Cort, secretaris van Hilvarenbeek.¹²⁰
3. Henrick Peter Claess Gerits de oudste.
4. Elyzabeth Peter Claes Geritss.
5. Henrick Peter Claes Geritss die jonge, volgt onder VI.
6. Peterken Peter Claes Geritss trouwde met Willem Wouter Noykens¹²¹, zoon van de hoevenaars op de Klapstaart, Wouter Steven Noykens en Geertruyt Claes Deenkens (IVbis-3).

VI. **Henrick Peter Claes de jonge**¹²², geboren rond 1530, trouwde met Cornelia Jaspar Bauwmans¹²³, dochter van Jaspar Jan Wyten alias Boumans en van Jenneken Geraert Loelmans. Haar grootvader, Jan Peter Wijten, bezat in 1523 een derde in het 'broek van de Klapstaart', deel van de aloude hoeve. Henrick bezat uit de Klapstaart ten minste de beemd *Sterrenbocht*, die hij mogelijk heeft geïntegreerd in zijn hoeve met 10 lopen aangelag aan het Spaaneind.¹²⁴ Zijn kinderen bezaten verschillende percelen land aldaar¹²⁵, die later in het bezit kwamen van Dielis Claes Bruers. Van hen zijn de volgende mij bekend:¹²⁶

1. Claes Henrick Peter Claes¹²⁷ verwierf door aankoop een boerderij op het Spaaneind naast de hoeve van de Klapstaart, die na het kinderloze overlijden van zijn zoon Gijsbert vererfde op zijn zuster Maeyken.¹²⁸ Hetzelfde geschiedde met een tweede hoeve aan het Spaaneind en een wouwer.¹²⁹ Een derde hoeve aan het Spaaneind, die met de aanstede van 10 lopen, verviel aan de zonen van zijn zus Maeyken, Dielis en Peter Claes Bruers.¹³⁰ Claes was gehuwd

met Lysbeth Ghybrechts Celen¹³¹ uit de herdgang van de Voort, dochter van Ghysbrecht Ghysbrecht Mercelis geheten int Broeck en van Marie Jans de With. Hun zoon:

- A. Gysbert Claes Henrick Peters erfde van zijn tante Jenneken Henrick Peter Claes een boerderij te Esbeek, die na zijn overlijden vervielen aan Dielis en Peter Claes Bruers.¹³² Neef Dielis erfde een huis en erf met daarbij de *halve Scheenkens hoeve*¹³³, waarmee vermoedelijk de *Soenkens hoeve* van zijn grootvader c.s. wordt bedoeld.
2. Maeyken Henrick Peter Claes, volgt onder VII.
 3. Jenneken Henrick Claes Gerits¹³⁴ trouwde te Hilvarenbeek op 9 november 1605 met Laureys Henrickss van den Nieuwenhuysen, zoon van Henrick Josephs van den Nieuwenhuysen van van Engel Laureys Damen. In eerste echt woonde hij met zijn vrouw Anneken Henrick Peter Bartholomeus van den Nieuwenhuysen te Diessen op de Haghorst. In zijn tweede huwelijk ging hij te Esbeek wonen, vanwaar Jenneken geboortig was. Kort nadat Laureys en Jenneken in 1609 hun testament hadden gemaakt, stierf de eerste en hertrouwde de laatste met Adriaen Cornelis Anthonis Loyen geheten de Greve, weduwnaar van Claesken Wouters van de Vloet. Met hem testeerde zij in 1619 en 1625. Geen van Jennekens huwelijken bracht nageslacht voort.
 4. Peter Henrick Peter Claes, vermeld tot in 1627.
 5. Margriet Henrick Peter Claes, gehuwd met Quiryn Willem Thielen.¹³⁵ Zij was in 1627 wijlen en als haar kinderen worden dan genoemd: Henrick, Jenneken (gehuwd met Peter Henrick Smolders alias Woestenborchs¹³⁶ te Esbeek) en Willem. Samen met hun tante Maeyken Henrick Peter Claes verkopen zij dan voor 490 carolusgulden het erfdeel van Jenneken Henrick Peter Claes, gelegen *aent Spaendoncxeynde*, aan hun ooms Peter en Niclaes Henrick Peter Claes.

VII. Maeyken Henrick Peter Claes¹³⁷ trouwde te Hilvarenbeek op 7 mei 1596 met Claes Peter Bruers.¹³⁸ Evenals zijn vrouw kwam hij uit Esbeek, waar zijn ouders Peter Willem Jan Bruers de jonge en Neeltken Claes Henrickxss van Spreuwel landbouwers ter plaatse *byde Mostaert*¹³⁹ waren. Hun kinderen:¹⁴⁰

1. Peter Claes Bruers, te Hilvarenbeek gedoopt op 27 augustus 1597. In 1633 handelde hij mede namens zijn broers en zusters¹⁴¹, van wie mij alleen Dielis bekend is.
2. Dielis Claes Bruers, volgt onder VIII.

VIII. Dielis Claes Bruers¹⁴², schepen van Hilvarenbeek, was in 1665 met een schatting van f 2900 een van de acht 'kapitalisten' (bezitters van f 2000 of meer) van Hilvarenbeek en de enige van Esbeek.¹⁴³ Hij bezat verschillende boerderijen op het Spaandonks Einde. Over de erfpachtheffing op zijn aandeel in de oude hoeve van de Klapstaart voerde hij een tiental jaren lang processen die hij, hoewel hij ongelijk had, won van de eiser, die de bewijsstukken blijkbaar niet meer heeft kunnen overleggen.¹⁴⁴ Een van de omstreden percelen was *het Hooghbochtje, gelegen aende Rijsselbraeck*, die Dielis en de mede-eigenaar Crijn Peter Smolders in 1671 *hebben afgevlacht ende d'aerde wegh gevoert, alsdoen het sant omgeploecht ende daer naer 't selve alsoo laeten leggen*.¹⁴⁵ Dielis Bruers was een slechte huisbaas. Genoemde Cryn Smolders had een boerderij aan het Spaaneind van hem gepacht, die tijdens de zware stormwind van 1 augustus 1674 zwaar beschadigd werd: twee gebonten waren verdwenen, de zijmuur van de hoogkamer omgevallen en het bakhuis onbruikbaar geworden-, maar Bruers weigerde de schade te herstellen.¹⁴⁶ Wel verplichtte hij in 1681 een volgende pachter, dat hij *een schilt opt huijs sal moeten opmaecken ende dicht leveren*.¹⁴⁷ Dielis' vrouw, Berbel Jan Bruers, was in verte familie van hem. Zij werd op 4 december 1618 te Hilvarenbeek gedoopt en was een dochter van Jan Henrick Bruers en Elisabeth N. Haar vader had staande zijn eerdere huwelijk *aende Mostart* gewoond.¹⁴⁸ In 1676 werd de waarde van Dielis' boerenbedrijf getaxeerd op f 2500.¹⁴⁹ Bij de erfscheiding van de onroerende bezittingen van Dielis en Berbel in 1697 bleek hoe zwaar de boedel inmiddels was belast: de erfgenamen hadden een totale som van f 2225 af te lossen. De ouderlijke hoeve wordt bij die gelegenheid omschreven als een 8 lopen grote aanstede op het Spaaneinde met een huizing, bestaande uit een kamer met een hoogkamer en een kelder, een keuken met een stal, een schuur, een schop met een varkenskooi, een put, een bakoven en daaraangelegen percelen bouw-, weide- en heideland. In andere herdgangen van Esbeek (Dun, Lange Gracht, Broekzie, de Mosterd, de Groenstraat en de Notels) lagen meer percelen.¹⁵⁰ Kinderen:¹⁵¹

1. Jenneken Dielis Bruers¹⁵² trouwde met de herbergierszoon Jacob Gerart Beersmans uit Diessen. Op 12 november 1631 was hij daar gedoopt; zijn ouders waren Gerrit Cornelis Beersmans en Mayken N. Hieruit.¹⁵³
 - a. Martina Beersmans¹⁵⁴, pastoorsmeid bij haar oom Peter Bruers te Hilvarenbeek. Zij testeerde in 1707.
2. Peter Bruers¹⁵⁵ is in juli 1653 te Hilvarenbeek geboren. Hij doorliep het seminarie te Douai, werd tot priester gewijd en

vestigde zich in zijn geboortedorp, waar hij in 1688 een huishouden vormde met Philippus Rijsbosch, pastoor van Hilvarenbeek, diens broer Arnoldus Rijsbosch, eveneens priester, en Anna Blanckerts, een kaarsenmaakster die al een lange loopbaan als pastoorsmeid achter de rug had en wellicht tevens kosteres was.¹⁵⁶ In 1690 volgde hij Rijsbosch op als pastoor, in welke functie op 19 juni 1713 te Hilvarenbeek overleed.

3. Hendrick Peter Bruers, volgt onder IX.
4. Claes Peter Bruers, te Hilvarenbeek begraven op 24 maart 1710.

IX. Hendrick Dielis Bruers is op 20 april 1655 te Hilvarenbeek gedoopt. Daar trouwde hij op 10 februari 1687 met Margriet Gerrit Noyens.¹⁵⁷ Zij was een dochter van Gerrit Huybrecht Noyens en Adriaentgen Sander Goossens, was op 30 maart 1665 te Hilvarenbeek gedoopt en overleed daar in 1700. De aanstede met huizing met land op de Biest die Hendrick in 1701 verpachtte, behoorde tot het erfgoed van zijn vrouw, wiens ouders daar woonden en boerden.¹⁵⁸ Hij had er zelf geruime tijd geboerd. In 1712 kocht hij zijn broer Peter voor f 100 uit diens aanbestorven ouderlijke erfgoederen te Esbeek.¹⁵⁹ Aangezien hij in 1715 verklaarde geen sterke drank (meer) te tappen, had hij voorheen te Esbeek een tapperij gedreven.¹⁶⁰ Op 8 oktober 1727 werd Hendrick Dielis Bruers te Hilvarenbeek begraven. Van zijn vijf kinderen bij Margriet overleefde er een, die volgt onder X.

X. Gerrit Hendrick Bruers¹⁶¹, te Hilvarenbeek gedoopt op 16 november 1690, trouwde daar op 7 juli 1710 met Anneken van Dun. Zij was op 7 mei 1687 te Hilvarenbeek gedoopt en een dochter van Jan Mathijs van Dun en Marie Wouter Lemmens, hoevenaars op Tulder. Daar heeft Gerrit met zijn vrouw en kinderen¹⁶² een tijd gewoond, mogelijk tot hij na Annekens begrafenis op 14 juni 1721 te Hilvarenbeek aldaar op 8 november 1722 hertrouwde met Catalijn Marten van der Meijs, weduwe van Meijs Peters. Deze was op 8 oktober 1687 gedoopt als dochter uit het huwelijk van Marten Willems van der Meys en Maria Cornelis Roosen. Gerrit Bruers werd op 14 maart 1747 te Hilvarenbeek begraven. Kort tevoren in dat jaar hadden de kinderen uit beide huwelijken, -in tegenstelling tot hun vader allen analfabeten-, onderling de huisraad en overige roerende goederen verdeeld en hun bezit op de Biest verkocht.¹⁶³ Uit het eerste huwelijk:

1. Margriet Gerrit Bruers, te Hilvarenbeek geboren in september 1711 en daar op 21 juli 1759 begraven.

2. Jenneken Gerrit Bruurs, te Hilvarenbeek geboren in juni 1714, daar op 8 februari 1750 getrouwd met Wouter Hendrick van Esch¹⁶⁴ en er op 17 maart 1779 begraven. Wouter was in juni 1721 te Hilvarenbeek geboren uit het huwelijk van Hendrick Jan van Esch en Jenneken Michiel Pasmans, die op het Hoog Spul hadden gewoond.

Kinderen van Catalijn van der Meijs:

3. Berbera Gerrit Bruurs, te Hilvarenbeek gedoopt op 18 mei 1723.
4. Peter Gerrit Bruurs¹⁶⁵, te Hilvarenbeek gedoopt op 9 september 1727 en aldaar op 20 februari 1804 begraven. In eerste echt trouwde hij te Hilvarenbeek op 24 augustus 1749 met Adriaentje Hendrick van Esch¹⁶⁶, daar gedoopt op 30 januari 1728 als dochter van Hendrick Jan van Esch en Jenneken Michiel Pasmans. Hij hertrouwde op 8 juni 1778 te Hilvarenbeek met Hendrina Wouter Pasmans, weduwe van Lambert Peter Fiers. Zij was een dochter van Wouter Jan Pasmans en Cathalyn Jan van Spreuwel en was in maart 1715 te Hilvarenbeek geboren. Tot hun kinderen behoren:
 - A. Hendrien Peter Bruurs, te Hilvarenbeek gedoopt op 2 september 1750, daar op 26 februari 1775 getrouwd met Peter Hesselmans¹⁶⁷ en er begraven op 19 juni 1784 als diens weduwe. Peter was een zoon van Gerrit Adriaan Hesselmans en van Adriaentje Peter Schooffs en is op 25 januari 1743 te Hilvarenbeek gedoopt.
 - B. Catharina Peter Bruurs, gedoopt te Hilvarenbeek op 2 januari 1754, trouwde daar op 7 februari 1779 met Adriaan Francis Schellekens.¹⁶⁸ Deze zoon van Francis Adriaan Schellekens en Ansemyn Gerrits van Hooft, die *aan de Lange Graaft* onder Esbeek een boerenbedrijf runden, was op 26 mei 1754 te Hilvarenbeek gedoopt. Nadat zijn vrouw daar op 20 augustus 1795 was begraven, hertrouwde¹⁶⁹ hij er op 6 augustus 1797 et Anna Maria Lauwerens Volders. Toen Adriaan in 1782 zijn verdronken kind kwam aangeven, woonde hij te Esbeek in de Groenstraat.¹⁷⁰
 - C. Gerrit Peter Bruurs is op 19 oktober 1756 te Hilvarenbeek gedoopt. Hij trouwde aldaar op 16 januari 1785 met Maria Christiaan Vingerhoets, te Hilvarenbeek gedoopt op 21 oktober 1754, dochter van de timmerman Christiaan Jan Vingerhoets en van Johanna Francis van de Ven.
 - D. Hendrik Peter Bruurs, op 7 december 1763 te Hilvarenbeek gedoopt, daar op 23 april 1809 gehuwd met Clasi-

na Adriaan Prinsen, dochter van Adriaan Lambert Prinsen en Maria Roevers, te Hilvarenbeek gedoopt op 20 februari 1783.

5. Hendrick Bruurs, volgt onder XI.

XI. **Hendrik Gerrit Bruurs**, te Hilvarenbeek op 10 oktober 1729 gedoopt, trouwde daar op 9 februari 1766 met Marie Francis de Beer, dochter van Francis Jan Gerrit de Beer en van Cornelia Adriaan van de Laeck. Zij was in maart 1733 te Hilvarenbeek geboren. Een van hun kinderen was Cornelis, die volgt onder XII.

XII. **Cornelis Hendrik Bruurs** is op 10 mei 1770 te Hilvarenbeek gedoopt. Aldaar trad hij op 29 juni 1800 in het huwelijk met de hoogzwangere Catharina Jan Maas. Zij was een dochter van de Esbekenaren Jan Cornelis Maas en Maria Nicolaes Damen en werd op 28 maart 1779 te Hilvarenbeek gedoopt. Een van hun kinderen volgt onder XIII.

XIII. **Francis Cornelis Bruurs**, op 10 augustus 1800 te Hilvarenbeek gedoopt, daar gestorven op 7 februari 1853. Hij was getrouwd geweest met Johanna Verhulst, geboren te Vessem op 26 juli 1813.

XIV. **Thijs Bruurs** (° 1851), bij Geertruda van Herk uit Reusel vader van:

XV. **Janus Bruurs** (° 1897), bij Anna Cornelia Vingerhoets (° 1903) vader van:

XVI. **Janus Bruurs** (° 1940) geheten Joan van Joan van Tijssen, woonachtig aan het Spaaneind te Esbeek (in de Spaaneindsestraat).

NOTEN

(Gebruikte afkortingen: A.R.A. = Algemeen Rijksarchief; G.A.H. = Gemeentearchief 's-Hertogenbosch; N = notarieel archief; R = Rechterlijk archief; R.A.H. = Rijksarchief te 's-Hertogenbosch).

1. De genealogie van de familie Bruurs is hierna niet uitputtend behandeld; richtlijn bij de samenstelling van de genealogie is de woontraditie op het Spaaneind. Overigens stamt menige Esbeekse familie van de betreffende Henric van der Spaendonck.

2. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 55.
3. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45076, f CCCVIII. G.A.H., R 1226, f 533v, 16 juni 1456.
4. Abdijarchief Park, charterverzameling no 698, 19 maart 1438. R.A.H., Hilvarenbeek R 51, f 52v, 27 april 1438.
5. G.A.H., R 1213, f 15, 16 november 1442.
6. G.A.H., R 1217, f 105v, 1446/47. R 1229, f 315, 18 september 1459. R 1230, f 257v, 2 augustus 1460; f 260, 8 augustus 1460. R 1231, f 208, 28 mei 1461.
7. G.A.H., R 1216, f 95, 30 juni 1446.
8. G.A.H., R 1231, f 88, 12 maart 1461.
9. G.A.H., R 1223, f 247, 10 november 1452. R 1226, f 293, 20 februari 1456. R 1234, f 50v, 28 februari 1465.
10. G.A.H., R 1229, f 287v, 7 juli 1459. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45074, f CCCIII. Rekenkamer 45079, f CVIII.
11. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 233, 1 februari 1554; Henrick Denen (sub III) had hem eertijds een rente geloofd uit *den Varenacker, gelegen te Esbeke inde ackeren neven erffennisse Henricx kynderen van Spreuwel*, afkomstig uit de hoeve van de Klapstaart.
12. L.F.W. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes. Genealogie van het geslacht van den Nieuwenhuysen 1400-1800* ('s-Hertogenbosch, 1988) 150: gehuwd met Mechtelt Claes Henricxss van Spreuwel.
13. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45079, f LXXIIv.
14. G.A.H., R 1231, f 88, 12 maart 1461.
15. G.A.H., R 1231, f 88, 12 maart 1461. R 1239, f 71, 11 april 1470. R 1243, f 387v, 5 augustus 1474. R 1250, f 253v, 23 februari 1481. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 78v.
16. G.A.H., R 1195, f 151, 24 januari 1425.
17. Bijvoorbeeld in 1442 en 1483 de beemd *die Spaendonck* op de Haghorst nabij een erf van Peter van der Spaendonc (G.A.H., R 1212, f 107. R 1252, f 544), in 1451 percelen gelegen *ter Spaendonc* (R 1221, f 291v) enzovoorts.
18. G.A.H., R 1192, f 410v, 2 januari 1422.
19. G.A.H., R 1226, f 358v, 22 mei 1456; f 526, 21 mei 1456; f 527, 28 mei 1456. R 1230, f 52v, begin maart 1460. R 1231, f 262, 9 januari 1461 nieuwe stijl. R 1232, f 308, 8 juni 1463. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45074, f CCIII.
20. R.A.H., Hilvarenbeek R 172, f 140, 1458 *des anderen daegs na Sinte Mary Magdalenen dach*.
21. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 17149, f XXXIVv. R.A.H., Raad van Brabant 1322, f CCXv.
22. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45078, f CXXXIIIv. R.A.H., Rent-

- meester Generaal 202, f CLXI.
23. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXVIIIv.
 24. A.R.A. Brussel, Rolrekening 2749.
 25. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 12990, rekening 24 juni 1419-29 april 1420, f 137v.
 26. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXXV.
 27. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f XCVII.
 28. G.A.H., R 1221, f 258v, 1450/51.
 29. R.A.H., Raad van Brabant 1322, f CCIXx. G.A.H., R 1236, f 181v, 5 februari 1467.
 30. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXXV. Hilvarenbeek R 25, f 233.
 31. G.A.H., R 1236, f 181v, 5 februari 1467.
 32. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 21v, 1 december 1522.
 33. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 59v, 10 maart 1551.
 34. L.F.W. Adriaenssen, "Stamboom van de Brabantse familie Woestenborg (1400-1800)", *De Brabantse Leeuw*, XXVII (1978) 78.
 35. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 131v, 28 januari 1526.
 36. L.F.W. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog en onder de generaliteit. Sociale en economische geschiedenis van een Kempens dorp tussen 1400 en 1800* (Hilvarenbeek, 1987) 261. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 461.
 37. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 131v, 28 december 1526. R 24, f 221v, 6 maart 15332; f 325v, 22 augustus 1533.
 38. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 56, 3 februari 1523.
 39. R.A.H., Raad van Brabant 1322, f CCIXv, 24 mei 1520.
 40. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f XCVII.
 41. R.A.H., Hilvarenbek R 23, f 20 e.v., 4 december 1522.
 42. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 188, 17 juni 1527.
 43. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXVIIIv.
 44. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 178, 8 maart 1527; ff 187v, 188 en 188v, 17 juni 1527.
 45. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 28v, 19 januari 1523; f 30, 27 januari 1523; f 52v, 2 november 1523; f 79, 17 februari 1523; f 165, 7 oktober 1526; f 187v, 17 juni 1527.
 46. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 56, 3 februari 1523. Rentmeester Generaal 202, f CCXXV.
 47. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45076, f CCLXXX.
 48. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 79, 17 februari 1524.
 49. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 79, 17 februari 1524.
 50. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 182v, 29 april 1527.
 51. G.A.H., R 1269, f 226, 1500/01. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, ff CXXVIII en CLXXVv.

52. Abdijarchief Park, Charterverzameling no 1072, 22 november 1497.
53. G.A.H., R 1246, f 66, 20 december 1476. R 1252, f 110v 19 februari 1483. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CXCVI.
54. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 21v, 1 december 1522.
55. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 86, 17 april 1524; f 97, 21 november 1524. R 24, f 204, 9 februari 1532. R 25, f 19v, 10 maart 1550: hun dochter Anna, gehuwd met Cristiaen Lauwreys van Gestel.
56. R.A.H., Raad van Brabant 1322, f CCIXv.
57. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 170v, 5 februari 1527.
58. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 12996, rekening 1508-1509.
59. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 52v, 2 november 1523; f 79, 17 februari 1524.
60. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 112, 22 februari 1525; f 128v, Sint Michiel 1525. R 25, f 168v, 13 april 1552.
61. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 30, 27 januari 1523.
62. G.A.H., R 1274, f 409, 21 april 1505. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 66, 15 januari 1524.
63. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 223, 3 februari 1553.
64. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 84, 25 februari 1551.
65. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 110, 15 februari 1525. R 24, f 219v, 28 februari 1532. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45079, f XLVIIv.
66. R.A.H., Hooge en Lage Mierde R 61, f 83, 26 augustus 1533. Hilvarenbeek R 23, f 126v, Laurentii 1525.
67. R.A.H., Hilvarenbeek R 24, f 219v, 29 februari 1532.
68. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 3v, 15 juni 1522; f 39, Matthias 1523; f 66, 15 januari 1524. R 24, f 9, 25 januari 1530; f 33, 28 februari 1530. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45076, f CCLXVIv. Rekenkamer 45078, f CVIv.
69. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 56, 3 februari 1523.
70. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 79, 17 februari 1524. R 25, f 239, 3 maart 1554.
71. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 235.
72. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 403.
73. R.A.H., Hilvarenbeek R 24, f 325, 20 augustus 1534.
74. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45079, f XLVIIv.
75. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CXLIV.
76. R.A.H., Hilvarenbeek R 28(II), f XXIIv, 23 februari 1569; f XXIII, 17 maart 1569. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 167.
77. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 167.
78. R.A.H., Hilvarenbeek R 1, ongef., 23 februari 1569.

79. G.A.H., R 1274, f 409, 21 april 1505. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 28v, 19 januari 1523; f 38, 4 februari 1523; f 39, Mathias 1523; f 54, 5 juli 1523; f 66, 15 januari 1524; f 68, 27 januari 1524; f 188v, 17 juni 1527. R 24, f 44, 1 april 1530.
80. R.A.H., Hilvarenbeek R 24, f 219v, 28 februari 1532.
81. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 68v, 27 januari 1523; f 70, 30 januari 1524; f 72v, 1 februari 1524.
82. G.A.H., R 1217, f 153v, 2 maart 1447.
83. Raadhuis Hilvarenbeek, Oud Administratief Archief 4630, 14 juni 1460.
84. G.A.H., R 1252, f 188, 12 november 1482.
85. G.A.H., R 1226, f 16, 14 november 1455. R 1232, f 388v, 1461/63. R 1266, f 146, 2 april 1498.
86. A.R.A. Brussel, F.A. d'Ursel L 1499, f VIIIv. G.A.H., R 1229, f 77v, 1 maart 1459; f 287v, 7 juli 1459. Familiearchief Van den Bogaerde van Terbrugge 1477, f IV.
87. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CLVIII. G.A.H., R 1217, f 153v, 2 maart 1447. R 1220, f 136v, 13 augustus 1450.
88. A.R.A. Brussel, F.A. d'Ursel L 1499bis, ongef. (Henrick Claus Diercs betaalt cijns uit 8 lopen hei te Moergestel *after die Hovele*, gekomen van Zebrecht Pelsers).
89. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 231, 232. Heer Zebrecht volgde in een cijnsplicht op Sibbertus Joannis Pelser (A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45074, f CCCIVv).
90. Tot hen behoren vermoedelijk ook Geerwig en Mechtelt, dochters van Henrick Claes van Spreuwel, die cijnsplichtig waren *de bonis van der Beke* en als zodanig werden opgevolgd door Elisabeth Henricxss van Spreuwel (R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CLXXIXv).
91. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 170v, 5 februari 1527.
92. R.A.H., Hilvarenbeek R 26, f XXv, 26 februari 1560. Voorheen werd de pacht gegolden door Aert Wouter Aert Heyligen, daarvoor door Peter Mathys van den Laer, doorvoor door zijn vader Mathijs Peter Andries en voor hem door Jan van den Dyck en zijn nakomelingen.
93. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 197, 1 augustus 1552.
94. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 95v, 20 september 1524. R 25, f 239.
95. Stadsarchief Leuven, inv. Cuvelier 6318, f XLVI, 25 augustus 1497.
96. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 11v. Hilvarenbeek R 23, f 26, 31 december 1522.
97. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 209v, 20 maart 1528.
98. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXVIIIv.

99. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 386.
100. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 128, 30 augustus 1525.
101. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CXXVIv. Hilvarenbeek R 23, f 180, 18 maart 1527. R 25, f 126, 2 december 1551; f 148v, 3 februari 1552; f 150v, 3 februari 1552; f 298, 10 december 1555.
102. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 127v, 30 augustus 1525.
103. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 23v.
104. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45079, ff XXXIIIv en XL.
105. R.A.H., Hilvarenbeek R 28(II), f LV, 5 juli 1569. R 29, f XXIII, 12 maart 1573. R 60, f 53v, 21 juni 1563. In 1575 verkocht Peter Henrick Claes te Wintelre zijn deel in de nalatenschap van Claes Henrick Claes, door diens weduwe Cornelis Aert Pauwels met haar dood te ruimen, aan haar en haar tweede man, Andries Aert Aertss (R 29, f XCVII, 1 juli 1575).
106. A.R.A. Brussel, Rekenkamer 45079, f XXXIIIv.
107. R.A.H., Hilvarenbeek R 27, f 36v, 5 augustus 1567. R 28, f 47, 23 februari 1568.
108. R.A.H., Hilvarenbeek R 30, f 57, 4 januari 1578.
109. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, eerste akte, 9 april 1522.
110. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 48v, 26 mei 1523.
111. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CCXVIIIv. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 32v, 1 februari 1523; f 35, 3 februari 1523; f 83v, 2 maart 1524; f 190v, 29 augustus 1527. R 59, f 24v, 23 april 1543.
112. R.A.H., Hilvarenbeek R 23, f 56, 3 februari 1524.
113. R.A.H., Hilvarenbeek R 24, f 273, 7 februari 1533.
114. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CXXXVIIv.
115. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 289v, 10 oktober 1555.
116. R.A.H., Rentmeester Generaal 202, f CXXXVI. Hilvarenbeek R 28, f 47, 23 februari 1568.
117. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 113, 12 september 1551.
118. R.A.H., Hilvarenbeek R 25, f 9v, 6 april 1551. R 59, f 3, 16 juli 1542.
119. R.A.H., Hilvarenbeek R 60, f 19, 16 augustus 1559; f 19v, 20 februari 1560; f 52, 19 juni 1560.
120. R.A.H., Hilvarenbeek R 33, f 111v, 7 december 1593.
121. Adriaenssen, 'Stamboom Woestenborg', 90.
122. R.A.H., Hilvarenbeek R 26, f 52, 19 juni 1560.
123. R.A.H., Hilvarenbeek R 28, f XXIIv, 23 februari 1569. R 29, f XLIIIv, 24 december 1574; f CXIV, 16 november 1575.
124. R.A.H., Hilvarenbeek R 26, f LVII, 21 december 1560.
125. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 30v. Hilvarenbeek R 25,

- f 163, 15 maart 1552.
126. R.A.H., Hilvarenbeek R 35, f 177v, 15 mei 1602.
 127. R.A.H., Hilvarenbeek R 45, f 328, 20 april 1627.
 128. R.A.H., Hilvarenbeek R 36, f 138, 1 september 1604. R 37, f 122, 22 december 1605. R 44, f 5, 23 januari 1621. R 45, f 77v, 17 mei 1624. R 56, f 23, 8 februari 1606.
 129. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 10v.
 130. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 11v.
 131. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 30v.
 132. R.A.H., Hilvarenbeek R 31, f 18v, 14 februari 1581. R 34, f 202, 18 mei 1599.
 133. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 53v.
 134. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 65v.
 135. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 49, 50, 331. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, f 53v.
 136. R.A.H., Hilvarenbeek R 47, f 209v, 31 januari 1631.
 137. R.A.H., Hilvarenbeek R 38, f 67v, 26 februari 1607.
 138. R.A.H., Hilvarenbeek R 36, f 56v, 1 september 1603: Claes is de oom van het onmondige kind van wijlen zijn zus Mary Peter Willem Bruers bij Bartholomeus Cornelis Bartholomeus Myssen, over wie Peter Peter Bruers als naaste maag mombert.
 139. R.A.H., Hilvarenbeek R 29, f CLXVIIIv, 30 mei 1576.
 140. R.A.H., Rentmeester Generaal 215, ff 10v, 30v, 53v en 65v.
 141. R.A.H., Hilvarenbeek R 45, f 328v, i.m. 31 maart 1633.
 142. R.A.H., Hilvarenbeek R 171, f 61, 24 februari 1681; f 174, 3 december 1683; f 218, 21 november 1684.
 143. Raadhuis Hilvarenbeek, Oud Administratief Archief 449.
 144. R.A.H., Hilvarenbeek R 7, 20 oktober 1688. R 207, ongef., 7 november 1684; 26 januari 1690; 28 januari 1690; 19 januari 1691; 3 augustus 1691; 6 augustus 1691; 2 maart 1693; 4 mei 1693.
 145. R.A.H., Hilvarenbeek R 207, ongef., 29 april 1693.
 146. R.A.H., Hilvarenbeek R 170, tussen ff 171v en 172, 18 december 1674.
 147. R.A.H., Hilvarenbeek R 171, f 63v, 27 februari 1681.
 148. R.A.H., Hilvarenbeek R 36, f 5v, 13 december 1602: Jan Henrick Jan Bruers en zijn vrouw Marie dochter Peter Peter Wayens bij Marie Adriaen Cornelis Maes verkopen hun hoeve aldaar.
 149. R.A.H., N 782, 30 januari 1676.
 150. R.A.H., Hilvarenbeek R 71, f 306v, 17 mei 1697.
 151. R.A.H., Hilvarenbeek R 67, f 102v, 4 februari 1671; f 440, 18 februari 1676. R 71, f 173, 17 juli 1683. R 149, ongef., 30

- maart 1697.
152. R.A.H., Hilvarenbeek R 67, f 102, 10 februari 1671; f 440, 18 februari 1676.
 153. R.A.H., Hilvarenbeek R 238-II, 1701.
 154. R.A.H., Hilvarenbeek R 174, f 299, 12 januari 1707.
 155. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 353.
 156. Raadhuis Hilvarenbeek, Oud Administratief Archief 682.
 157. R.A.H., Hilvarenbeek R 74, f 4, 17 januari 1716. R 75, f 444v, 31 maart 1731. Haar grootouders: L.F.W. Adriaenssen, 'Elf generaties Moonen. Namen, data, anekdotes', *De Brabantse Leeuw*, XIX (1970) 20.
 158. R.A.H., Hilvarenbeek R 174, f 21, 1701.
 159. R.A.H., Hilvarenbeek R 73, f 78, 11 februari 1712.
 160. R.A.H., Hilvarenbeek R 175, f 205, 18 oktober 1715.
 161. R.A.H., Hilvarenbeek R 78, f 224v, 6 september 1746.
 162. In de hoofdgeldlijst van 1716-1717 worden hun dochters Grietje en Jenneken op Tulder genoemd (Raadhuis Hilvarenbeek, Oud Administratief Archief 706).
 163. R.A.H., Moergestel R 313, f 283v, 9 mei 1746. Hilvarenbeek R 78, f 135v, 27 april 1745; f 148v, 8 juni 1745.
 164. R.A.H., Hilvarenbeek R 78, ff 259v en 260, 28 februari 1747; f 267v, 9 maart 1747.
 165. R.A.H., Hilvarenbeek R 90, f 125, 18 mei 1782.
 166. R.A.H., Moergestel R 313, f 283v, 9 mei 1746. Hilvarenbeek R 78, f 135v, 27 april 1745; f 148v, 8 juni 1745.
 167. R.A.H., Hilvarenbeek R 178, f 366, 3 februari 1750.
 168. R.A.H., Hilvarenbeek R 85, f 7, 18 maart 1767. R 87, f 232v, 20 mei 1775. R 91, f 260, 7 februari 1786; f 268, 24 februari 1786. R 94, f 130, 5 december 1792; f 139v, 3 februari 1793. R 166, 23 juli 1766. R 181, f 265, 23 juli 1766. N 4312, no 278, 20 januari 1783. N 4313, 12 augustus 1796.
 169. R.A.H., Hilvarenbeek R 188, f 159, 29 juli 1797.
 170. R.A.H., Hilvarenbeek R 211, f 263v, 7 juni 1782.

Vermiste Noordbrabanders, die dienden in de legers van Napoleon

J. van Gils

Doelenstraat 68, 5081 CM Hilvarenbeek

(*Vervolg van blz. 107*)

NOTEN

6. Mededeling van de heer W. de Bakker te Oisterwijk, waarvoor hartelijk dank.
7. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Notarieel archief, doos nummer 1842, akte 27, 5 februari 1844. De roerende goederen werden reeds in 1826 verkocht, waarbij ook nog aanwezig was Cornelia van der Flaas, gehuwd met linnenfabrikant Willem Vingerhoeds te Goirle. Adriana van der Flaas, weduwe van Jan van den Broek, was toen vroedvrouw te Bladel. (Gemeentearchief Tilburg, Notarieel archief 231-II, akte 63, 25 april 1826.)
8. J. van Gils, 'Twee families Heestermans in de heerlijkheid Tilburg', *De Brabantse Leeuw*, XXXII (1983), 97.
9. Gemeentearchief Tilburg, Notarieel archief 177, akte 56, 8 mei 1824; 179, akte 101, 11 september 1826; 182, akte 109, 1 november 1829; 280, akte 171, 18 oktober 1844; 281, akten 72 en 80, 3 en 17 juni 1845. *Provinciaal Dagblad* no 47, 11 juni 1844; idem no 81, 10 oktober 1843.
10. Gemeentearchief Tilburg, Notarieel archief 329, akten 224 en 228, 23 juli 1859.
11. Gemeentearchief Tilburg, Notarieel archief 223, akten 136 en 142, 15 oktober 1817.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Koning, Egidius de	1789	Oirschot	2.2.1813	3e bat. 7e comp. v.d. trein	Laatste tijding uit Smolensk 19.8.1812 zou volgens latere berigten bij de passage der Bog geblesseerd zijn en door Pruissische troepen krijgs- gevangen gemaakt. Laatste tijding uit Lier 7.7.1813 toen naar Rusland gemarcheerd 12 9ber 1812 te Wolgarst bij Stetin.
Konings, Johan Jacob Godfried	1780	Grave	1811	1e luitn. 84e reg. 1e bat. inf. v. ligne 1e div. 4e corps der Italiaansche armée	
Konsemulder, Jan H	23	Breda	2.2.1813	148e reg. 2e bat. 5e comp.	
Koolboenders, Joseph	29.3.1788	Eersel	6.2.1812	8e reg. 4e bat. 2e comp. inf. v.d. ligne	
Kooijen, Isaac	28	Breda	11.3.1810	50e reg. inf. 1e bat.	
Kort, Jan de	25	Moergestel	20.11.1811	33e reg. 5e bat. 4e comp. ligte inf.	
Koijmans, Jan Fran- cis	24	Tongelre	1812	125e reg. 4e bat. 1e comp.	
Krefs, Bernardus	27	Breda	1805	2e reg. art. 2e bat. 5e comp.	
Krefs, Hendrik Ever- hard	31	Breda	1802	11e reg. huzaren 1e comp.	
Krets, Hendrik	32	Breda	15.3.1802	2e reg. huzaren 5e esc. 11e comp.	
Kroonenburg, Jo- seph Theodorus van	2 9ber 1792	Oirschot	1.4.1813	122e reg. 2e bat. 1e comp. v.d. linie	Laatste tijding uit Stetin.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Kuipers, Peter Lambert	24 xber 1789	Erp	1.10.1811	33e reg. 1e comp. chasseurs	Laatste tijding Koningsbergen okt. 1812.
Kuyper, Anthonie de	20	Breda	14.1.1811	66e bat. sappeurs	
Kuypers, Cornelis	23	Moergestel	20.11.1812	33e reg. 4e bat. 1e comp. ligte inf.	
Kuypers, Peter	23	Asten	12.10.1812	33e reg. 1e comp. jagers te voet	
Kuypers, Willem	25	Bakel	22.10.1811	33e reg. 5e bat. 1e comp. jagers	
Kuijpers, Willem Cornelis	23	Breda	nov.1813	94e reg. inf. v. ligne 4e bat. 4e comp.	Laatste tijding uit Venloo 13.12.1813.
Kuysters, Cornelis	24	Gilze	22.2.1813	3e reg. rijdende art. 8e comp.	
Laar, Cornelis van	28	Zevenbergen	1.3.1813	14e reg. v. ligne 3e bat. 1e comp.	Laatste tijding Koningsbergen ⁵ 30.6.1812. Heeft in Stetin gelegen.
Laar, Cornelis van de	27	Breda	1809	6e reg. v. ligne 2e bat. 4e comp.	
Laar, Gerardus van de	24	Bakel	27.2.1812	125e reg. 4e bat. inf. v.d. linie	
Laar, Lambertus van de	20 7ber 1792	St.Oedenrode	20.2.1812	21e reg. 3e esc. karabiniers	
Laat, Adriaan de	25	Moergestel	23.1.1813	7e reg. 3e comp. huzaren	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Laat, Quirijn de	25	Made	7.10.1811	reg. art. trein 14e bat. 6e comp.	
Laat, Hendricus van der	23	Eindhoven	21.11.1812	23e reg. 2e bat. 1e comp. jagers	
Lamers, Anthony	25	Someren	1811	33e reg. 5e bat. ligte inf.	
Lammers, Anthonij	25	Someren	1809	11e reg. 2e comp. huzaren	
Lathouwers, Antho- nius	31.3.1790	St.Oedenrode	10.2.1812	3e bat. 7e comp. v.d. trein van art.	Laatste tijding uit Mentz febr. 1813.
Laureijsen, Cornelis	21	Goirle	24.9.1813	tambour major onder 't 27e reg. ligne troepen	Was 8.12.1813 in het hospitaal te Givet.
Laureijsen, Jan	1790	Dongen	1810	4e reg. lanciers 4e comp.	Laatste tijding in 1812 zijnde op reis naar Moscou. Zoon van Pieter Jan x Catharina Schoen- makers.
Leest, Anthonij Jan de	6.1.1792	Veghel	apr.1813	122e reg. inf. de ligne	In nov. 1813 te Mentz.
Leest, Theodorus de	1.3.1793	Veghel	25.9.1813	62e reg. fuseliers	6.1.1814 bij Mentz.
Leeuw, Willem de	25	Someren	1811	33e reg. inf. v.d. linie	
Lem, Andries	26	Breda	12.7.1806	126e reg. inf. 4e bat. 2e comp.	Laatste tijding 24.2.1812 uit Luyk.
Leijsten, Jacobus	27	Eindhoven	18.10.1806	2e reg. lanciers v.d. garde	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Liebrechts, Francis	5.2.1789	Oostelbeers	14.2.1813	4e reg. 3e bat. 2e comp. canonniers v.d. marine	Zonde in laatst of begin 1814 door de cozakken bij Coblentz krijgsgevangen zijn gemaakt. Heeft de bataille van Bantsen bijgewoond.
Liebrechts, Francis Lieshout, Martinus van	12 9ber 1793	Woensel	24.9.1813	43e reg. inf. v.d. linie	
Lieshout, Mathijs van	29.9.1789	Erp	sept.1811	3e bat. 7e comp. v.d. trein 2e div 3e corps grote armée	
Lieshout, Nicolaas van	25.9.1791	Gemert	sept.1812	33e reg. 4e bat. 1e comp. jagers	
Linden, Jan van der	1.1.1785	Woensel	9.11.1812	123e reg. 2e bat. inf. v. linie	Laatste tijding uit Wittenberg.
Loefens, Willem	22	Grave	nov.1809	33e reg. 5e bat. 1e comp. ligte inf.	
Loenhart, Antonius Jac. van	24	Prinsenhage	13.10.1811	1e bat. pontoniers	Laatste tijding uit Erfurth 10.8.1813.
Logt, Marinus van der	22	Hoeven	maart 1813	47e reg. inf. 4e bat. 2e comp.	
Lomans, Antonij	25	Someren	1812	bij de trein der paarden	
Loomans, Jan	22	Asten	5.4.1813	21e reg. 2e comp. jagers te voet	
Loon, Adriaan van	20.6.1792	Oirschot	1.4.1813	-	Was gedetineerd om naar Brest te marcheren, 24.8.1813

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Loon, Johannes van	20.1.1793	Oirschot	1.4.1813	27e reg. 2e bat. 4e comp. v. linie	uit Wezel naar Maagdenburg vertrokken.
Louw, Adriaan de	24	Tilburg	2.11.1811	45e reg. 2e bat. 2e comp.	Laatste tijding uit Hamburg 16.6.1813.
Louwers, Antoon	20	Veldhoven	24.9.1813	27e reg. 2e bat. grenadiers te voet	
Luijken, Marijn Cornelis	22	Princenhage	13.10.1811	53e reg. 1e comp.	Laatste tijding uit Pruisisch Pommeren 10.1.1812.
Luijten, Adriaan	24	Ginneken	11.3.1812	4e reg. lanciers 3e comp.	Laatste tijding St. Andries 3.8.1812
Luijten, Hendrik	25	Etten	11.10.1811	14e reg. rijdende art. 4e bat. 6e comp.	In mei 1812 was dezelfde in Meintz.
Lydonk, Peter van	7 7ber 1792	Nunen	apr.1813	122e reg. 2e bat. 5e comp. voltigeurs	22 8ber 1813 te Mentz.
Maas, Gerard	26	Hoeven	11.4.1813	36e reg. grenadiers 5e bat.	
Maas, Huijbertus	1790	Dongen	1810	9e reg. jagers te paard 8e comp.	Laatste tijding Hannover 15.5.1812 zn.v. Jan Cornelis en Anthonia Moonen.
Maas, Jan	23	Someren	1812	146e reg. 2e bat. 3e comp.	
Made, Adriaan van der	24	Zevenbergen	27.4.1812	14e reg. curassiers 6e comp.	Laatste tijding Meintz 20.10.1813

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Magielsen, Cornelis Math.	21	Princenhage	3.5.1810	148e reg. 3e bat. 4e comp.	Laatste tijding Goldberg 9.8.1813.
Manders, Jan	22	Mierlo	17.5.1813	soldaat 7e comp. 16e equipage in de haven van Brest	
Manders, Johannes	9.4.1790	Gemert	febr.1812	7e reg. huzaren	
Martens, Martinus	25	Bakel	25.2.1813	3e reg. 1e reg. 2e bat. 1e comp. tir.	Laatste tijding uit Breslau in Silesiën.
Matthijssen, Adriaan	24	Etten	11.10.1811	33e reg. jagers 4e bat. 1e comp.	Laatste tijding Stettyn 4.5.1812.
Meel, Frederik de	22	Breda	1.4.1813	47e reg. v. ligne 4e bat. 6e comp.	Laatste tijding Mentz 26.8.1813.
Merkx, Johannes Franciscus	34	Terheijden	juli 1806	3e reg. 2e comp.	6.5.1813 in het hospitaal te Nijmegen, moest van daar denkelijk naar Rusland.
Meulendijks, Wilhel- mus Pascasius	23	Duizel	12.11.1812	33e reg. 4e bat. 1e comp.	
Meulengraaf, Jan van de	11.8.1792	Oirschot	8.3.1813	21e reg. 5e bat. 3e comp. jagers.	
Meuris, Jan Baptist Francis	okt.1790	Gemert	febr.1812	125e reg. 4e bat. 4e comp. fuseliers	Heeft te Stetin in het hospitaal gelegen.
Meijer, Frans	3.8.1784	's-Bosch	1810	33e reg. 3e comp. ligte inf.	Laatste tijding uit Einden 12.4.1811. Zoon van Christiaan Meijer en Antonetta Morman.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Meijer, Willem	12.2.1792	's-Bosch	1810	125e reg. 1e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Groningen 3.3.1812. Zoon van Christiaan Meijer en Antonetta Morman.
Michels, Peter	11.6.1788	Gemert	febr.1812	1e reg. 1e bat. 1e comp. grenadiers v.d. garde.	Laatst onder de soldatentrein 1e bat. 1e comp. 11.5.1813 te Osnabrück.
Michiels, Quintunus	31	Leende	—	108e reg. 4e bat. 1e comp.	
Mierlo, Johannes van	21	Breda	19.11.1813	22e reg. v. ligne	In nov. 1813 te Mentz.
Mierlo, Johannes van	26.7.1793	Veghel	okt.1813	27e reg. 1e bat. 3e comp. fuseliers v. ligne	
Minoretti, Pieter	29	Breda	1805	9e reg. art. 8e comp.	Laatste tijding Mentz 1811.
Moerkens, Jan	26	Hoeven	14.7.1812	2e reg. jagers te paard	
Mol, Jasper van	6.1.1789	Zeelst	—	33e reg. 1e comp. jagers	N.B. te Hamburg als canoniër dienst gedaan. Laatste tijding 6.9.1813.
Mommers, Adriaan	30	Tilburg	29.1.1806	5e reg. 4e bat. 4e comp.	
Mommers, Peter	25	Tilburg	1.2.1812	29e reg. ligne troepen	
Moonen, Dingeman	28	Made	10.12.1812	123e reg. 2e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Wittenberg 27.7.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Moorsel, Lambertus van	2 xber 1789	Lierop	13.4.1812	fuselier 76e cohorte 1e bat. garde nationale	Laatste tijding Goldberg 31.7.1813. Laatste tijding 27.3.1813 uit het hospitaal te Cassel Westphalen. Bij Poolens croon 30.4.1812. Laatste tijding hospitaal te Koningsbergen 29.10.1812. Zoon van Johannis en Johanna van der Heijde. 14.5.1812 te Stetin.
Moorsel, Theodorus van	2.5.1793	Lierop	25.9.1813	138e reg. 1e bat. 2e comp.	
Mouwen, Anthonie	24	Princenhage	28.4.1813	148e reg. 1e bat. 2e comp.	
Mulder, Cornelis	23	Eindhoven	16.2.1813	9e reg. lanciers	
Mutsaers, Adriaen	23	Tilburg	14.10.1811	33e reg. ligte inf. 1e armée corps 2e bat. comp. voltigeurs	
Nedrop, Johannis Martinus	11.5.1779	's-Bosch	—	123e reg. 4e bat. grenadiers	
Negro, Johannes de	24	Eindhoven	25.2.1812	125e reg. inf. v.d. linie	
Neomagus, Johannes	27	Someren	1807	3e reg. 2e bat. 4e comp. grenadiers v.d. garde	
Nieuwenhuizen, Arnoldus van de	2.6.1789	St.Oedenrode	25.10.1811	33e reg. ligte inf. 5e bat. 3e comp. jagers	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Nieuwenhuizen, Peter van de	10.8.1789	Hilvarenbeek	-	14e bat. 3e comp. soldaten trein	Heeft laatst te Mentz gelegen.
Noort, Jacobus van den	20	Made	26.3.1813	6e reg. rijdende art.	
Noot, Govert van de	24	Made	19.11.1813	-	
Noyen, Johannes	22	Bakel	14.9.1813	1e reg. 4e bat. voltigeurs	
Noijens, Henricus	1792	Hilvarenbeek	-	127e reg. 4e comp.	Laatste tijding uit Dresden 1814.
Nijssen, Hendrik	20	Someren	1812	21e reg. inf. v.d. linie	
Oerlemans, Peter	25	Tilburg	1.2.1813	keizerl. garde trein bat. 3e comp.	
Oirschot, Jan van	17.5.1788	St.Oedenrode	1.2.1812	33e reg. 1e bat. 4e comp. fuseliers	Laatste tijding Mentz 20.3.1813.
Onsenoort, Peter van	25	Tilburg	10.4.1813	3e reg. 3e bat. 4e comp. canonniers der marine	Laatste tijding Bonslouw 11.6.1813.
Oomen, Pieter	23	Oosterhout	25.12.1811	garde flankeurs 1e bat. 1e comp.	20.10.1812 in Rusland krijgsgevangen gemaakt.
Oonincx, Adriaan Peter	25	Princenhage	13.10.1811	33e reg. ligte inf. 1e bat. comp. voltigeurs	Op den 1.11.1812 door den russchen krijgsgevangen gemaakt.
Oostreijk, Jacob	26	Etten	30.4.1811	reg. garde kanonniers 4e comp.	Laatste tijding Moscou 14.11.1812.
Oostveen, Dirk	35	Raamsdonk	11.10.1811	33e reg. 5e bat. 4e comp. jagers te voet	Laatste tijding Givet nov.1811.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Opstal, Jan	25	Moergestel	28.4.1812	146e reg. 2e bat. 1e comp. inf. v. linie	Was in juli 1813 te Mentz. Laatste tijding uit Nederolm 1.11.1813, opgetrokken voor zijn broeder Cornelis van den Oudenhoven. Laatste tijding Maagdenburg 19.4.1812. Vrijwillig dienst genomen te Amsterdam. Laatste tijding in Hamburg, ziek in het hospitaal. Bevond zich 6.7.1813 gevaarlijk ziek in hospitaal te Oberselle bij Wurtzburg. Laatste tijding Bingen omstreeks Meintz 2.12.1813. Laatste tijding Meintz 11.11.1813. Zou in dec. 1813 in Wittemberg zijn geweest.
Osch, Gerardus van	25	Steenbergen	13.10.1811	33e reg. v. ligne 1e comp.	
Osch, Petrus van	24	Goirle	1.2.1813	9e reg. art. trein	
Oudenhoven, Hen- drik van den	22	Tilburg	26.9.1813	grenadier 27e reg. 2e bat.	
Ouweland, Willem van de	32	Breda	14.10.1811	33e reg. jagers 1e bat. 5e comp.	
Overdorp, J. Lod. Jac.	23	Breda	19.5.1813	24e reg. chasseurs	
Overdijk, Cornelis van	26.8.1791	Oirschot	14.10.1812	33e reg. 1e bat. 2e comp. inf. v.d. linie	
Overstraaten, Philip- pus ⁶	33	geb. den Haag, opgetrokken vanuit Eindhov- en	1.4.1813	21e reg. carabinieri 3e bat.	
Palinckx, Petrus Joh.	21	Huijbergen	28.9.1813	69e reg. inf. v. linie 2e bat. 1e comp.	
Peer, Hendrik van	21	Etten	27.9.1813	70e reg. fuseliers 4e bat. 2e comp.	
Pelt, Cornelis van	23	Tilburg	7.11.1813	123e reg. 2e bat. comp. voltigeurs	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Peters, Karel	22	Oisterwijk	maart 1813	122e reg. 2e bat. 3e comp. inf.	Laatste tijding Mentz 22.10.1813.
Peters, Leonardus	26	Aarle-Rixtel	7.2.1812	8e reg. 2e comp. jagers te voet	Is bij de retrait uyt Rusland agtergebleven.
Philipsen, Marinus	24	Made	26.3.1813	4e reg. lanciers 3e comp.	Was in aug. 1813 te Bamberg.
Philipsen, Nicolaas	22	Goirle	30.3.1813	21e reg. 3e bat. 2e comp. ligte troepen	
Piere, Hendrik Joseph van	21	Eindhoven	24.9.1813	46e reg. 4e comp. 1e veldbat. inf. v.d. linie	
Pigmans, Cornelis	24	Ginneken	26.9.1813	40e reg. v. ligne 3e bat. 1e comp.	
Plas, Johannes van der	24	Breda	28.5.1813	4e reg. lanciers 8e comp.	
Ploeg, Jacob	24	Etten	23.2.1812	124e reg. inf. 4e bat. 3e comp.	Laatste tijding nit Wezel in Pruissen 1.11.1813.
Ploeg, Johannes	27	Etten	23.2.1812	124e reg. inf. 4e bat. 3e comp.	Laatste tijding Wittenberg 19.9.1813.
Pluym, Adriaan Jos v.d.	27	Breda	25.12.1807	2e reg. lanciers	
Priem, Frans Petrus	22	Breda	1.4.1813	36e reg. inf. 3e bat.	Laatste tijding Wezel 13.7.1812.
Priems, Antonius	24	Tilburg	9.2.1813	1e garde van den keijzer	Laatste tijding Mentz 16.10.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Pruijssen, Hendrik van	1.1.1791	Hilvarenbeek	-	-	-
Putten, Jacobus van der	22	Mierlo	maart 1813	122e reg. 2e bat. 4e comp. inf. v.d. linie	
Quesnoi, Jan du	10.12.1791	Loon op Zand	10.11.1812	fuselier 54e reg. 2e bat. 4e comp.	Zoon van Anthonij x Johanna Nette.
Raamsdonk, Jan van	22	Raamsdonk	maart 1813	122e reg. 2e bat. 1e comp. fuseliers	Laatste tijding Mentz 20.10.1813.
Raamsdonk, Nicolaas van	22	Raamsdonk	maart 1813	122e reg. 2e bat. 9e comp. grenadiers	Laatste tijding Mentz 25.11.1813.
Raassens, Godefridus	23	Leende	12.11.1812	3e reg. 3e bat. 5e comp. kanonniers v.d. marine	9.7.1813 te Bonseler in Pruiscn.
Raaijmakers, Jan	1792	Dongen	1812	21e reg. 3e bat. 5e comp. ligte inf.	Laatste tijding Bamberg. Zoon van Steven en Elisabeth Brouwers.
Raaijmakers, Martinus	23.4.1789	St.Oedenrode	25.10.1811	33e reg. ligte inf. 5e bat. 4e comp. jagers	Laatste tijding Givet 15 xber 1812.
Raijmakers, Josephus	24	Bakel	8.11.1812	33e reg. 4e bat. 1e comp. ligte inf.	Heeft te Maagdenburg in het hospitaal gelegen.
Renders, Embertus	22	Vessem	1813	124e reg. 3e comp. 1e bat. fuseliers	
Retora, Abraham	27	Eindhoven	27.1.1806	33e reg. 1e bat. 3e comp. ligte inf.	Okt. 1812 naar Rusland vertrokken.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Reijde, Marijn van de	21	Etten	3.1.1812	148e reg. 4e bat. 3e comp.	Heeft laatst gelegen te Hamburg. Laatste tijding uit Strela bij de Elbe 16.8.1813.
Reijdt, Hendrik van de	23	Aarle-Rixtel	10.2.1813	29e reg. 4e bat. 1e comp. grenadiers	
Reijen, Johannes van	21	Princenhage	2.4.1813	36e reg. v. ligne 1e divisie	
Riel, Jacob van	25	Heeze	1.2.1813	9e reg. 2e comp. curassiers	Laatste tijding Mentz 6.11.1813. Zoon van Francis x Maria IJpelaar.
Rietbergen, Johannis	1793	Dongen	1813	27e reg. 2e bat. 1e comp. inf. v. ligne	
Roels, Jacobus	23	Etten	4.11.1812	126e reg. inf. 5e bat. 2e comp.	Laatste tijding Wittenberg mei 1813.
Roestenburg, Nicolaas	22	Moergestel	1.4.1813	122e reg. 2e bat. 3e comp.	Laatste tijding 11 8ber 1812 uit Bivonak 7 uren boven Moskou.
Roeters, Abraham Jacob Georges	29	Valkenswaard	1801	luitenant 7e reg. art. te voet 4e divisie 1e corps grote armée	
Rooy, Jacob de	1.3.1790	Hilvarenbeek	—	4e reg. 3e bat. 3e comp.	
Rooy, Laurens de	22.12.1788	Hilvarenbeek	—	kanonnier, reg. en bat. onbekend.	Bevond zich 26.3.1813 op het schip Jan de Wit.
Rooij, Adriaan van	10 9ber 1785	Zeelst	1.6.1811	—	

De erfgenamen van heer Ghijsel Back

L.F.W. Adriaenssen

Van der Hoopstraat 85, 1051 VD Amsterdam

(vervolg van blz. 108 *De Brabantse Leeuw*, jaargang 38)

VI-a. **Jacques Pelgrom de Bie**⁸¹ trouwde op 21 januari 1603 in de Sint-Janskerk te 's-Hertogenbosch met Jenneken Adriaen Brox⁸², de weduwe van jonker Lucas van Eijck.⁸³ Haar moeder heette Jutken. Het is onbekend wanneer Jacques hertrouwde met Johanna Habraken. Hij woonde sinds 1618 naast het klooster Achter de Tolbrug op de Oude Huls aan de Weversplaats. Zijn kinderen waren:

1. Anna Pelgrom de Bie, ongehuwde jongedochter.
2. Hendrina Pelgrom de Bie, ongehuwde jongedochter.

VI-b. **Pauwels Pelgrom de Bie**⁸⁴ werd (na de reductie van Den Bosch in 1629?) gereformeerd. Hij bewoonde *achter de mande-maeckers bij de Haven* zijn huis genaamd *in Collen* ofwel *In Ceulen*; de daarachter gelegen *erffenisse metten buckenhangen ende spaenhuijs* verkocht hij in 1629. Op 31 oktober 1632 kreeg hij een instructie als *substituijt van den policiemeester en opsiender vande gemeene stadts wercken ende stadts arbeyders* van Den Bosch. In die functie wordt hij meerdere malen in de stadsrekeningen gezien ter gelegenheid van openbare festiviteiten. Zo leverde hij pektonnen bij de victories van Maastricht (1632), Rijnsberg (1634), Schenkenschans (1636), Breda (1637) en op de Spaanse vloot (1639). Zijn vrouw was Anna Izaaks Molemans⁸⁵, een dochter van Isaac Janss Ketelaers bij Elizabeth Gerard Molemans. Haar kinderen⁸⁶ verkochten in 1649 'Keulen', *eene huisinge, erve, hof, coockhuis met eenen backhoven daer in*.

1. Isaac Pelgrom de Bie.⁸⁷ In 1649 was de 39 jaar oude Isaac Pelgrums een van de zes ruiters die een partij van tweeëntwintig runderen in beslag genomen hadden, waarover het licent zou zijn verzwegen.
2. Hester Pauwels Pelgrom de Bie⁸⁸ trouwde te 's-Hertogenbosch op 20 mei 1635 met Gerrit Cornelis van Wustenberch⁸⁹, toen *ruyter onder den heer ritmeester Bergaengien*. Hij was een telg van de familie De Bruijn te Bavel, die daar hoevenaars waren op *de Woestenberg*. Gerrit vestigde zich te Breda, waar hij een postje kreeg als portier van de Bossche-

poort. In 1664 kocht hij met zijn vrouw een huis aan het Gasthuiseinde naast zijn eigen huis. Een van beide huizen heette *de Engel*, aan het andere was een leerlooierij verbonden. Geerit de Bruijn overleed te Breda op 8 juli 1670. Hestherken, zijn weduwe, kocht in 1677 het huis *het cleijn Beerken* in de Veter- of Sint-Jansstraat te Breda. In hetzelfde jaar verkocht zij een boerderij te Teteringen. Haar kinderen waren:

- A. Pieter de Bruyn, eigenaar van *de Engel* op het Gasthuiseinde. Hij trouwde met Maria Louissen.
 - B. Jan de Bruyn, in 1694 soldaat onder de Rijnsgraaf te Brussel.
 - C. Cornelis de Bruyn te Zaltbommel en 's-Gravenhage.
 - D. Paulina de Bruyn, gehuwd met *monsr Johannes de Spa, garde du corps van syne maijesteyt van Groot Brittaigne*. Hieruit een familie Dispa te 's-Gravenhage, Hilvarenbeek en Turnhout.
 - E. Anna de Bruyn.
 - F. Symon de Bruyn, trouwde met Christina Louissen Silvie of Silve.
3. Anna Pelgrom de Bie trouwde in 1653 met Christiaen Donners of Donders te Sittard. Als haar kinderen worden in 1701 Barbara Donners te 's-Hertogenbosch en Lauwreyns Donners te Utrecht genoemd.
 4. Lysbeth Pauwels Pelgrim de Bie⁹⁰ trad op 4 januari 1641 te 's-Hertogenbosch in ondertrouw met Ponts Pieterssen van Santen te 's-Gravenhage. Zij hertrouwde met Odolph Janssen Snel⁹¹, bode van Den Bosch op Amsterdam, weduwnaar van Anna Aerts van Ortten en Reinora Willems. Zij maakte in 1670 en in 1680 samen met hem testamenten. Nadat Odolph in het najaar van 1680 was overleden, beschreef Lysbeth aan haar neven en nichten Pieter de Bruijn, Isaacq Nijehoff, Barbara, Pauwels en Laureys Donders sommen gelds, aan haar zus Hesther haar fluwelen mantel en haar trouwring, aan haar zus Petronella een eiken kast, haar diamanten ring met drie stenen, een zijden tabberd en een zijden rok; zij maakte haar stiefkinderen Clara, Maria en Anna Snel tot haar achtereenvolgende universele erfgenamen.
 5. Petronella Pelgrom de Bie⁹² (zij signeerde *Peternel Pelgrom*) is in 1626 geboren in Den Bosch en vestigde zich als echtgenote van Peeter Nijehoff (Nieuwhof) te Zaltbommel. Daar is zij op 11 oktober 1715 overleden.

VI-c. Mr Johan Pelgrom de Bye⁹³ is op 8 april 1593 te 's-Hertogenbosch gedoopt. Hij ging in 1611 of 1612 te Leuven studeren en bracht het daar in 1618 tot licentiaat in de beide rechten. Daarna woonde hij als advocaat in Den Bosch. Hij was in 1623 opzichter van het katechesatieonderwijs in zijn parochie (Sint Jan), in 1624 kerkmeester van de Sint-Janskathedraal en in 1621, 1627, 1629, 1630, 1633, 1641 en 1642 schepen van Den Bosch. Bij het begin van het beleg van de stad door Frederik Hendrik werd hij aangesteld tot opzichter van een deel van de stadswallen. Na de overgave in 1629 was hij een van de twee katholieke schepenen die in hun ambt werden gekontinueerd. Wel leidde de protestantisering van de stadsregering reeds in december 1629 tot zijn ontslag als weesmeester. Anders dan zijn broers Pauwels en Laureyns werd Johan niet gereformeerd, integendeel, hij beheerde ten behoeve van de gesupprimeerde jezuïeten twee voor de protestanten verzwezen studiebeurzen en bovendien werden twee van zijn zoons priester. Johan Pelgrom de Bye woonde in de Verwerstraat, waar hij in 1635 een huis had gekocht. Hij was gehuwd met Maria Boudewijns van Nertingen⁹⁴, dochter van Hendrick Boudewijns van Nertingen en van Elisabeth Henrick Woutersen van Ravensteyn. Als weduwe, minstens sinds 1650, beheerde zij de verzwezen studiebeurzen. Zij is in 1672 overleden. Haar kinderen waren:⁹⁵

1. Peter Pelgrom de Bie S.J.⁹⁶ is omstreeks 1627 in Den Bosch geboren. Hij studeerde aan de universiteit van Leuven, werd jezuïet en overleed in het huis van die orde te Antwerpen op 5 augustus 1679.
2. Isabella Maria Pelgrom de Bie⁹⁷, gedoopt te 's-Hertogenbosch op 26 september 1631. Zij trouwde met de Mechelse jonker Maximiliaen van den Driessche⁹⁸, met wie zij aanvankelijk in Den Bosch woonde en die op 30 januari 1697 in de Dylestad overleed. Op 18 oktober 1711 overleed daar kinderloos *Maria Isabella*.
3. Hendrick, te 's-Hertogenbosch op 8 augustus 1633 gedoopt en jong gestorven.
4. Herman Pelgrom de Bie, volgt onder VII-a.
5. Rombout Pelgrom de Bie⁹⁹ is op 25 juni 1642 in Den Bosch gedoopt; zijn overachterneef mr Rombout Rombouts M.D. was zijn peter en vermaakte hem f 500. Hij ging in 1664/65 te Leuven studeren, werd priester en resideerde daarna te 's-Hertogenbosch tot hij daar op 28 november 1719 overleed. Hij voerde de titel jonker.

VII-a. **Jonker Herman Pelgrom de Bie**¹⁰⁰ is op 3 januari 1636 te 's-Hertogenbosch gedoopt. Evenals zijn broers studeerde hij te Leuven; hij was de eerste bursaal van het door dr. Rombout Rombouts gestichte studiefonds. Herman bewoonde het van zijn ouders geërfde huis in de Verwerstraat. Hij verwierf daarenboven *eene steene huysinge, genaemt den Roudonck* te Haaren en kocht in 1672 het jachtrecht *met roerschilt ende ander jachtgetuygh* van Geffen. Ten behoeve van zijn gereformeerde verwanten voerde hij de financiële administratie over het Bacx-koorke. Toen hij in 1662 door zijn Amsterdamse neef Laureys Pelgrom de Bie, patroon van de kapel, voor een van de beneficiëes werd voorgedragen, werd deze collatie door de Staten-Generaal verboden, omdat jonker Herman katholiek was. Op 5 januari 1702 is Herman overleden. Hij was proost geweest van de Illustre Lieve-Vrouwebroederschap. Zijn weduwe bleef Catharina Nagelmaeckers¹⁰¹, dochter van de Bossche advocaat mr Hendrick Nagelmaeckers en van Anna Maria Houbraken. Op 20 mei 1680 was zij te 's-Hertogenbosch met Herman getrouwd en op 28 september 1719 is zij overleden. Haar enige kind was:

1. **Anna Maria Pelgrom de Bie**¹⁰² is op 11 februari 1682 te 's-Hertogenbosch gedoopt en trad daar op 3 februari 1703 in ondertrouw met jonker Maximiliaen Anthony de Ghistelles¹⁰³, een katholieke ritmeester of majoor van de cavalerie in Staatse dienst. Hij werd evenals zijn schoonvader proost van de Lieve-Vrouwebroers in Den Bosch. In 1726 wordt hij vermeld als proviseur van het manhuis van Esch. Hij woonde met zijn vrouw in haar woning in de Verwerstraat. Op 12 februari 1750 werd Maximiliaen in de Sint-Janskerk begraven. Anna Maria Pelgrom de Bie overleed in de nacht van 23 op 24 april 1759 en volgde hem op de 28ste in het graf. Zij liet in de Verwerstraat het huis met stal, koetshuis, achterhuis, tapijten, behangsels, schoorsteen, spiegels en schilderijen, waaronder *de brand van Troyen*, na, het omwaterde stenen slotje *den Elzenbosch* te Nuland, het graf van haar in 1559 gestorven overoudtante Kathelyn Pelgrom de Bye in de Sint Jan en een aan Symon Pelgrom de Bye (1508-1572) toegeschreven genealogisch en heraldisch handschrift over haar familie. Zij had geen kinderen, zodat met haar de katholieke tak van de familie uitstierf.

VI-d. **Laureyns Pelgrom de Bie**¹⁰⁴ werd gereformeerd en vestigde zich in het Gelderse Heerewaarden, waar hij het ambt van *richter* bekleedde. Van zijn vader erfde hij het patronaatschap van het Bacx-koorke. Op 3 april 1626 is hij overleden. Zijn weduwe,

Machtelt Prick¹⁰⁵ uit Emmerik, ging te 's-Hertogenbosch wonen. In 1638 was zij de bewoonster van het huis in de Clarastraat, dat tot het vermogen van het Bacx-koor behoorde. De kinderen uit dit huwelijk waren:

1. Jacob Pelgrom de Bie, volgt onder VII-b.
2. Hendrick Pelgrom de Bie, volgt onder VII-c.
3. Geertruyt Pelgrom de Bie¹⁰⁶ is in 1613 geboren. Te Sloten trouwde zij op 13 mei 1640 met Laurens Berghmans, die toen als lakenbereider aan de Bloemgracht te Amsterdam woonde. Hij was in 1612 geboren te Sittard. Toen hij op 20 maart 1641 zijn testament maakte, woonde hij aan de Egelantiersgracht. Laurens Barchman is op 19 februari 1664 te Amsterdam begraven, Geertruyt Pelgrom op 23 juli 1664.
4. Peeter Pelgrom de Bie¹⁰⁷, slechts vermeld in 1630. Hij woonde toen te Bommel bij Nijmegen.

VII-b. **Jacob Pelgrom de Bie**¹⁰⁸ was de eerste protestantse leken-rector van het Bacx-koorke. Toen in 1636 de priester Gerardt van den Heuvel was overleden, kollateerde zijn broer Hendrick op 5 mei als patroon het vakante beneficie op Jacob. Tien dagen later probeerden de Staten-Generaal deze kollatie, mits *doende professie vande gereformeerde religie*. In 1638 kwam hij in konflikt met Peter Schuyl, rentmeester van de geestelijke goederen te 's-Hertogenbosch, die de annex aan de kapelanieën van het Bacx-koorke gestichte godslamp en de *spynde Bacx*-, de jaarlijkse uitdeling van 10 mud rogge aan de armen-, opeiste.

Jacob werd op 18 maart 1642 beëdigd als poorter van Den Bosch. Hij woonde daar als droogscheerder en lakenverkoper aan de Haven. Het jaar daarvoor was hij op 15 juni getrouwd met Anna Momboirs¹⁰⁹ uit Empel, dochter van Arnt Momboers en van Josina Hannarts. Na het sluiten van de vrede van Munster werden vele bestuursfuncties in de meierij geprotestantiseerd. Jacob Pelgrom profiteerde van deze politiek door in september 1651 aan de Staten-Generaal te verzoeken *gebeneficieert te worden met het secretaris-, dijkschrijver- ende polderschrijver ampt tot Empel ende Meerwijck int' quartier van Maeslant bij s'Hertogenbosch, in plaetse van Johan van der Meer, sijnde van de paepsche religie*. Hij werd prompt aangesteld en nog in hetzelfde jaar liet hij de katholieke president van Empel afzetten. Hij kreeg van de Staten-Generaal geen toestemming om als sekretaris van Empel in Den Bosch te wonen. In 1662 werd hij verweten een *schelmachtich ende partijdich* sekretaris te zijn en is hij overleden. Weduwe Anna kreeg in 1671 van de patroon van het Bacx-koorke, Laureijs Pelgrom, voor het leven het vruchtgebruik van de patro-

naatsweide in de Wolfsdonk. Van Jacob en Anna zijn de volgende kinderen bekend:

1. Anna Pelgrom de Bie¹¹⁰, geboren in 1642 en op 24 juli katholiek te 's-Hertogenbosch gedoopt. Zij woonde als *jonge joffer* op het begijnhof te Amsterdam, waar zij op 20 maart 1724 is overleden. In 1697 had zij voor f 1200 een van de vier plaatsen als bestelster van de Hamburger brieven gekocht. Zij liet een huis, bestaande uit twee woningen onder een dak, na aan de Raamgracht benoorden de Ververstraat, f 3000 waard.
2. Catharina Pelgrom de Bie werd op 8 september 1688 als jonge dochter begraven te Amsterdam waar zij had gewoond in de Derde Koningsstraat.
3. Laureyntius Pelgrom de Bie¹¹¹ werd in 1662 aangewezen als opvolger van zijn vader als rector van het Bacx-koorke, maar overleed nog hetzelfde jaar zonder het beneficie in bezit te hebben genomen.
4. Hendrick Pelgrom de Bie¹¹² is in 1659 in Den Bosch geboren en vestigde zich als lakenkoper te Amsterdam. Daar trad hij op 21 augustus 1694 in ondertrouw met Anna Elizabeth van den Bosch uit Goch. In 1714 kochten beide echtelieden voor 2000 gulden een leerlooierij aan de Baangracht. Hendrick werd op 7 januari 1718 te Amsterdam begraven. Hij had geen kinderen. In zijn nalatenschap zaten vier huizen aan de Baangracht tussen de Reguliersgracht en de Vijzelstraat, een achterhuisje daarachter en een huis in de Kalvaarsgang op de Prinsengracht bij de Runstraat.

NOTEN

(Gebruikte afkortingen: A.R.A.B. = Algemeen Rijksarchief Brussel, A.R.A.G. = Algemeen Rijksarchief 's-Gravenhage, B.A.H. = Bisschoppelijk Archief 's-Hertogenbosch, G.A.H. = Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R.A.H. = Rijksarchief 's-Hertogenbosch, S.A. = Stadsarchief, N = notarieel archief, S.G. = Staten-Generaal, R = rechterlijk archief).

78. G.A.H., R 1423, f 258, 1 april 1598. R 1465, f 246, 2 mei 1617. R 1847, f 414, 27 april 1569. Van Sasse van IJsselt, "Genealogie", 534. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, I, 235. Van Sasse van IJsselt, "De oorspronkelijke naam", 42. Verreyt, "Leden", 25. Blondé, *De sociale structuren*, 203.

79. G.A.H., R 1495, f 105, 19 december 1618. R 1530, f 101, 15 december 1618; f 371v, 11 mei 1619. Van Rooij, *Zinneloos-huis*, 230, regest 231, 22 december 1618.
80. G.A.H., R 1495, f 95v, 17 december 1618. G.C.A. Juten, *De parochiën in het bisdom Breda* (2 dln; Bergen op Zoom, 1935) II, 20.
81. G.A.H., R 1523, f 267, 13 april 1623. R 1524, f 430, 5 juli 1624. R 1530, f 113, 24 december 1618. R 1531, f 89v, 4 december 1619. R 1536, f 489v, 6 augustus 1625; f 494, 8 augustus 1625.
82. G.A.H., N 2661, ongef., 17 april 1603. Van Sasse van IJsselt, "Van Eyck", 29.
83. G.A.H., R 1421, f 177, 19 december 1589; f 370, 9 juli 1590. R 1434, f 396, 28 september 1596.
84. G.A.H., R 1429, f 495, 22 mei 1628. R 1530, f 531v, 4 september 1619. R 1540, f 160v, 6 februari 1629. R 1544, f 318, 9 juni 1629. A 28, f 273, 31 oktober 1632. Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, II, 1375, 1383, 1398, 1399, 1411, 1418.
85. G.A.H., R 1541, f 103, 11 februari 1630. R 1542, f 600, 24 december 1631.
86. G.A.H., R 1574, f 102v, 1 juni 1650. R 1605, f 11, 15 oktober 1649. Kleinkinderen: N 2878, ff 204 en 209, 10 december 1701; f 213, 12 december 1701; f 215, 13 december 1701.
87. S.A. Antwerpen, N 2661, f 62v, 24 april 1649.
88. G.A. Breda, R 540, f 100, 17 december 1670; f 271v, 4 mei 1673; f 369v, 4 juni 1674. R 541, f 215v, 9 februari 1677; f 217, 17 februari 1677; f 286v, 10 december 1677. R 542, f 199v, 7 mei 1680. R 544, f 58v, 13 juli 1683; f 142, 30 oktober 1684.
89. G.A. Breda, R 535, f 339, i.m. 9 mei 1664 en 9 mei 1665. R 537, f 146, 21 mei 1661; f 337v, 28 februari 1663. R 538, f 66, 3 mei 1664; f 71, i.m. 24 mei 1673. R 549, f 135v, 2 januari 1694. Inv. Hingman no 118, f 107. L.J. Kuyck, "Begraafregisters te Breda", *Taxandria* XII (1905) 134.
90. G.A.H., N 2702, f 505, 13 juni 1670. N 2734, f 225, 18 december 1680; f 238, 15 februari 1681. N 2787, f 238, 29 september 1680.
91. G.A.H., N 2710, f 331, 21 augustus 1662. N 2726, f 98v, 26 februari 1656. N 2787, f 7, 2 maart 1679.
92. S.A. Antwerpen, N 2661, f 132, 16 mei 1650. G.A.H., N 2686, ongef., 1 oktober 1649.
93. Archief Godshuizen 's-Hertogenbosch, Voorlopige inventaris van de Blokken, no 4115. B.A.H., portefeuille *Scholae dominicales catechismus*, 8 maart 1623. A.R.A.G., Raad van State

- 2155-I, staat van inkomsten van de Bossche jezuïeten, 28 oktober 1629. A.R.A.B., Universiteit van Leuven 673, f 244, 4 juni 1615; f 250, september 1615. G.A.H., R 1531, f 155, i.m. 17 oktober 1620. R 1545, f 304, 22 april 1633. R 1557, f 172, 28 februari 1639. Verreyt en Juten, "Noordbrabantsche schepen-zegels", X, 281. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, I, 244; II, 242-243. H. van Rooij, "Het gesticht 'Reinier van Arkel' te 's-Hertogenbosch, het oudste krankzinnigengesticht in Nederland", *Bossche Bijdragen* VII en VIII (1925-1926 en 1926-1927), VIII, 30. H. Bots, I. Matthey en M. Meyer, *Noordbrabantse studenten 1550-1750* (Tilburg, 1979) 564. Van Sasse van IJsselt, *Nieuwe catalogus*, II, 382, no 28. F.A. Brekelmans, W.J. Formsma en J.P.W.A. Smit, *De archieven van het gereformeerde burgerweeshuis te 's-Hertogenbosch* ('s-Gravenhage, 1952) 50, no 465 en 466. Van der Does de Willebois, *Studiebeurzen*, IV, 416. Van Oudenhoven, *Silva-ducis aucta*, 73-75. J.C.A. Hezenmans, *'s-Hertogenbosch van 1629 tot 1798. Historische studiën* ('s-Hertogenbosch, z.j. [1899]) 23. G.M. van der Velden, *Het memoriaal van abt Jan Moors 15 november 1634 - 23 juni 1637* (Averbode, 1980) 91, 95, 107, 111, 112, 113, 119, 282. Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, II, 1352, 1353, 1365. C.R. Hermans, *Verzameling van oorkonden, betreffende het beleg van 's Hertogenbosch in den jare 1629* (4 dln; 's-Hertogenbosch, z.j.) I, 319; III, 150.
94. A.R.A.G., S.G. 12548-478, *Cort begrijp aller fundatiën*, 1675. R.A.H., Leen- en Tolkamer 129, f 240, 3 december 1621. Beurzenstichtingen no 1005, 1618. G.A.H., R 1495, f 206, 8 februari 1619. R 1513, f 268, 15 december 1636. R 1540, f 26v, 17 november 1678. R 1545, f 585v, 21 augustus 1635. R 1574, f 215, 8 mei 1650. R 1582, f 108v, 18 januari 1655. R 1610, ff 166, 167v en 174v, 27 januari 1655; f 181, 29 januari 1655; f 188, 5 februari 1655; ff 193, 194v en 195v, 3 februari 1655; f 199, 4 februari 1655; f 200v, 6 februari 1655; f 201, 13 februari 1655. R 1612, f 205, 19 mei 1657. R 1643, f 340v, 29 juni 1668. R 1855, ff 30 en 48, 19 mei 1611. R 1857, f 309, 20 februari 1629. De Raadt, "Verzameling", III, 544. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 493. J. Vriens, *Inventaris van het archief van de tienden van Moergestel 1618-1858 waarin opgenomen een fragment van het familiearchief de la Torre 1608-1684* ('s-Hertogenbosch, 1970) 71, no 67, 13 mei 1618. Van der Does de Willebois, *Studiebeurzen*, IV, 415-416.

95. G.A.H., R 1630, f 257, 21 juni 1675; ff 275 en 280, 26 juni 1675. R 1647, II, f 109, 24 april 1675.
96. Bots, Matthey en Meyer, *Noordbrabantse studenten*, 564. Schillings, *Matricule*, V, 443, no 330. P. Génard, *Verzameling der graf- en gedenkschriften van de provincie Antwerpen* (9 dln; Antwerpen, 1856 e.v.) V, 248.
97. G.A.H., Aanwinsten 7851, f 143v, 9 mei 1710.
98. R.A.H., Raad van Brabant 292, rekwest met apostille van 11 februari 1670. G.A.H., N 2728, f 299, 11 november 1664; f 310, 14 februari 1664; f 319, 28 april 1664.
99. R.A.H., Beurzenstichtingen, no 924. Bots, Matthey en Meyer, *Noordbrabantse studenten*, 565: onjuist. Schillings, *Matricule*, VI, 224, no 214. Van der Does de Willebois, *Studie-beurzen*, IV, 379, 415, 416.
100. A.R.A.G., S.G. 3268, f 603, 22 september 1662; f 650v, 12 oktober 1662. S.G. 5034-I, lectum 24 mei 1664. G.A.H., Hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, staten van inkomsten van het Bacx-koorke, 1665, 1666 en 1670. R 1649, f 213v, 18 mei 1677. R 1902, ongef., 25 mei 1671. N 2728, f 259, 12 september 1662. R.A.H., Beurzenstichtingen, no 924. Raad van Brabant 744, p. 261, no 5399, 17 december 1704; p. 335, no 5461, 19 april 1706. Civiele dossiers no 2923. Van Sasse van IJsselt, *Nieuwe catalogus*, II, 268, no 719, 3 februari 1687; 273, no 742, 21 juli 1698; 363, no 256cc. Reusens, *Documents*, 405. A.G.J. Mosmans, "De Illustre Lieve Vrouwe-broederschap te 's-Hertogenbosch", *Taxandria* XXXIV (1927) 120-121. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 245. Bots, Matthey en Meyer, *Noordbrabantse studenten*, 564. Van der Does de Willebois, *Studie-beurzen*, IV, 415-416.
101. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 171, 173.
102. G.A.H., N 3129, no 159, 3 november 1759. Handelingen van het Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant 1916-1927, 's-Hertogenbosch 1927, p. 40. Van Sasse van IJsselt, *Studie-beurzen*, II, 105, 245, 246, 276.
103. R.A.H., Hilvarenbeek R 75, f 60v, 5 september 1726. G.A.H., R 1495, f 206, i.m. 3 april 1732. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 249. Van Sasse van IJsselt, "De oorspronkelijke naam", 43. F.E.M. Vercauteren, *De aanleg van de straatweg 's-Hertogenbosch - Best als deel van de verbinding met Luik (1740-1745)* (Nijmegen, 1956) 183, no 281.
104. G.A.H., R 1429, f 495, 22 mei 1628. R 1531, f 281, 24 maart 1620. Van Rooij, *Zinneooshuis*, 232.

105. S.A. Antwerpen., N 2556, f 387v, 26 september 1630. A.R.A.G., S.G. 5226-II, lectum 22 september 1721, no 2, 26 februari 1638.
106. G.A. Amsterdam, N 1501, p. 12, 20 maart 1641.
107. S.A. Antwerpen., N 2256, f 387v, 26 september 1630.
108. A.R.A.G., S.G. 3189, f 184b^v, 23 april 1630. S.G. 3257, f 625, 18 september 1651; ff 677 en 686v, 10 oktober 1651; f 837v, 25 november 1651. S.G. 3267, f 126, 10 maart 1661. S.G. 5226-II, lectum 22 september 1721, copia copiae no 3, 1638. G.A.H., R 1495, f 105, 19 december 1618. N 2700, f 225, 24 februari 1664; f 225v, 2 maart 1662; f 227, 18 februari 1662; ff 233 en 234, 13 maart 1662. N 2713, ongef., 19 oktober 1651. R.A.H., Beurzenstichtingen, no 39, p. 379, 15 mei 1636. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 244. Van Rooij, *Zinnelooshuis*, 230, no 321.
109. G.A.H., N 2732, f 5, 10 januari 1671. R 1608, f 218, 18 april 1653. Aert Momboers was in 1612/13 *wert tot Empel* (Van Zuylen, *Stadsrekeningen*, II, 1211).
110. G.A. Amsterdam, Archief Burgemeesters 768, f 443, 24 mei 1724. Resolutieboek burgemeesters 2, f 306, 30 januari 1697. Ambtboek I, p. 7. N 7607, ongef., 14 augustus 1720.
111. A.R.A.G., S.G. 3268, f 520v, 16 augustus 1662; f 567v, 5 september 1662. G.A.H., R 1618, f 114, 20 december 1662.
112. G.A. Amsterdam, Kwijtscheldingen 88, f 357, 2 mei 1714. Archief burgemeesters 766, f 722, 4 maart 1719.

RECENSIE

Lezen in Brabantse bronnen

Vorig jaar verscheen het boekje *Lezen in Brabantse bronnen; Begrippenapparaat bij Brabants oud-schrift*. Het is een must voor alle genealogen en beoefenaars van dorps- en streekgeschiedenis in Noord-Brabant. Onlangs verscheen de verbeterde tweede druk.

De onderzoeker wordt bij de hand genomen en krijgt op alle niveaus van het archiefwezen degelijk onderricht. Behandeld worden het schrift: de letters, de schrijfstijlen en de afkortingen; de cijfers; munten, maten en gewichten; de kalender: dateringen, jaartijlen, feestdagen; het bestuur van dorp en stad; waterschappen; notariaat; persoonsregistratie: parochieregisters, burgerlijke stand; rechtspraak; belastingen; armenzorg.

Alle hoofdstukken gaan vergezeld van leesoefeningen in oud schrift en van bij het thema behorende teksten. Een goede biblio-

grafie geeft de lezer de kans zich verder in een onderwerp te verdiepen. Bovendien is het boek door de illustraties en typografische verzorging een lust voor het oog.

Uitgaande van de belangen en ervaringen van de archiefbezoeker maak ik een paar kanttekeningen. In het hoofdstuk over het muntwezen is de ruimte genomen voor een korte schets van de geschiedenis van het geld vanaf de Romeinse tijd, maar de behoeften van de lezer van archivalia blijven enigszins in de schaduw van het exposé over de historische ontwikkeling. Hoewel flink wat munten de revue passeren, ontbreken belangrijke specimina als de milt, de denier (wel gebruikt in een leestekst, op p. 33), de arnoldusgulden, het pond paiments, het Artooise pond, het negenmanneken, de obool. Daarentegen wordt wel het weinig voorkomende 'vlies' van 3 stuivers genoemd. Ook een bespreking van de verhouding tussen het Vlaamse pond en de Brabantse gulden, de Vlaamse en de Brabantse groot, de petersgulden, philippusgulden en de Rijnse gulden mis ik.

Voor de maten en gewichten baseren de schrijvers zich op de aloude Staring en op Verhoeff. Nu lees ik bij J.M. Verhoeff, *De oude Nederlandse maten en gewichten* (2e dr.; Amsterdam, 1983), bijvoorbeeld op bladzijde 37, dat anno 1572 een Hilvarenbeeks vat 15,3 liter bevatte. Een Bosch vat was volgens de auteurs van *Lezen in Brabantse bronnen* (p. 62) echter gelijk aan 18,8 liter, wat nogal een verschil geeft met de lokale Hilvarenbeekse maat. Dat verschil is ten onrechte verwaarloosd, terwijl het toch een grote rol speelde. Veel chroniqueurs hielden lijstjes bij van de maatverschillen en ook belastingheffers hadden daaraan behoefte, zie bijvoorbeeld de aantekening in een belastingkohier uit 1582 dat een Bossche mud 8 *sisteren* of 16 lopen groot is, maar dat 14 lopen van de Kempense of Peellandse maat een Bossche mud uitmaken (Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 18346, voorin).

Terwijl wel de lopen als oppervlaktemaat is besproken, ontbreken de lopen als inhoudsmaat en de dagmaat, dagwand en viertel als oppervlakte- en inhoudsmaten; de *viertel* wordt nota bene wel in een leesoefening (p. 168) genoemd.

Kortom, de schrijvers laten in het midden in hoeverre bepaalde maten en gewichten in bepaalde rayons golden. Gebruikte men bijvoorbeeld te Nuenen of Gerwen de Eindhovense, de Helmondse, de Bossche of een eigen graanmaat?

Het hoofdstuk over tijdrekenkunde is op zich helder en instructief, maar voor de geïnteresseerde archiefonderzoeker blijven

toch enkele vragen onbeantwoord. Wat bijvoorbeeld betekent de toevoeging 'nieuwe stijl' in akten van voor 1582? De auteurs reserveren immers 'n.s.' voor de Gregoriaanse kalender, die in 1582 e.v. werd ingevoerd. En ook de belangrijke *stilo Brabantiae* (Brabantse stijl) blijft onvermeld.

De meest gebruikte stijlen waren tot diep in de zestiende eeuw die van de bisschoppelijke hoven van Kamerijk en Luik. De Kamerijkse of Brabantse stijl liet het jaar beginnen met Pasen, de Luikse stijl verzette het jaar al met Kerstmis. Nog voor de Gregoriaanse kalender werd ingevoerd, hanteerde men in Brabant een Romeinse of nieuwe stijl, die op 1 januari het nieuwe jaar liet beginnen.

De juridische en politieke termenlijst (p. 106 e.v.) lijkt wat willekeurig van samenstelling en is in elk geval te beknopt voor wie zich wil verdiepen in juridisch archiefmateriaal. Een goede aanvulling biedt de door Beatrix Jacobs in het Noordbrabants Historisch Jaarboek van 1985 gegeven *verklarende woordenlijst*.

Op het gebied van de vrijwillige rechtspraak zijn de schrijvers bijzonder beknopt; slechts op pp. 99 en 104 worden enkele regels van algemene strekking gewijd aan het terrein waarmee de genealogische onderzoekers het meest mee te maken hebben zodra zij het gebied van de persoonsregistratie verlaten. Allerlei geheimzinnige gebeurtenissen, bijvoorbeeld het 'helmeling vertijgen' en een 'brandende kaars in een perk stellen' blijven onbesproken en onverklaard. Hetzelfde geldt voor de veelvuldig voorkomende vernadering. Een kort glossarium zou al heel wat helderheid kunnen brengen. Termen uit de wereld van de feodaliteit ('hulde brengen', 'heergewaad', 'man') hadden daarin kunnen worden opgenomen.

Lezen in Brabantse bronnen. Begrippenapparaat bij Brabants oud-schrift is onder de eindredactionele verantwoordelijkheid van Annemiek van der Veen en Rien Wolfs uitgegeven door de Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening ('s-Hertogenbosch, 1988) en kan worden besteld bij: BRG, postbus 1104, 5200 BD 's-Hertogenbosch. Prijs: f 24,50.

MEDEDELINGEN

Genealogie Trompenaars, Trompen, Tromp

Binnenkort verschijnt een nieuwe genealogische studie van drs L.F.W. Adriaenssen, getiteld *Geschiedenis van de families Trompenaars, Trompeneers, Trimpeneers, Trümpener, Trompen en Tromp in de Brabantse en Limburgse Kempen, 1347-1989*. Trümpener is een familie met veel bokkerijdersconnecties uit de omgeving van Kerkrade. Trimpeneers stamt uit de omgeving van Sint-Truiden. Tromp stamt uit Trompen stamt uit Trompenaars, een geslacht dat zich tegen 1400 in de persoon van Gheert die Trumpenere vestigde te Vorselaar nabij Herentals.

Van Vorselaar waaierte de familie uit over de Antwerpse Kempen en in 1619 vestigde zich Hens Trompeneers met zijn gezin te Moergestel. Van hem stammen de Noordbrabantse families Trompenaars, Trompen en Tromp te Hilvarenbeek, Diessen, Tilburg en Middelbeers met zijtakken te Vlissingen, Rotterdam en Amsterdam.

Adriaenssen plaatst de familiegeschiedenis in het kader van de lokale en regionale geschiedenis van de Brabantse en Limburgse Kempen. Het boek bevat een heraldisch hoofdstuk en fragment-genealogieën van aanverwante families als Moonen uit Bladel en Weelde (ongepubliceerd), Bruynseels uit Vorselaar, Seelmakers en Schoofs uit Diessen, Meulenbroeks uit Middelbeers, Castelyns uit Dongen en Goirle en meer anderen.

Het boek verschijnt in een beperkte oplage, omvat 384 pagina's op het formaat van 17 x 24 cm, is gebonden in een heellinnen band en rijk geïllustreerd. Het is een partikuliere uitgave zonder winstootmerk van de familie Trompenaars te Amsterdam.

Het is verkrijgbaar bij voorintekening voor f 99 en na 2 december 1989 voor f 110 bij L.W. Trompenaars, Bredeweg 30, 1098 BR Amsterdam (telefoon 020-6651140).

Jubileumuitgave De Brabantse Leeuw

In 1991 bestaat *de Brabantse Leeuw* veertig jaar. Bij die gelegenheid zal de Genealogische Sectie van het Noordbrabants Genootschap een jubileumboek uitgeven. De sectie houdt zich aanbevolen voor bijdragen op de gebieden van genealogie, heraldiek en archivalische heuristiek.

Driemaandelijkse tijdschrift van de Sectie voor Geslacht-, Naam- en Wapenkunde van het Noordbrabantse Genootschap. Redactie: drs L.F.W. Adriaenssen, voorzitter, dr ir C.H.J. van den Brekel, J.H.G.J. van Heeswijk, secretaris, mr G. Berkelmans, mevr. P.L. Leget-Kuijlen, A.J.A. van Loon en J.W.M. Weijts. Redactie- en administratie-adres: Postbus 1104, 5200 BD 's-Hertogenbosch, tel. 073-139484.

Abonnementen per jaargang: binnenland f 34,00; buitenland f 36,00 inclusief porti. Men wordt verzocht te betalen via een toe te zenden acceptgirokaart. Opzeggingen alleen schriftelijk mogelijk voor 1 december.

JAARGANG 38

- No. 4 -

1989

Huijbergse families

Dr J.B. van Loon

Pauluslaan 10, 6564 AR H. Landstichting

2. HECTORS¹

De familienaam Hectors komt tot heden toe onder Huijbergen voor en kan aldus bogen op een bestaan ter plaatse van nagenoeg vier eeuwen. Het hier volgende fragment beperkt zich tot de zeventiende eeuw en begint met:

I. Hector Cornelisz., vermeld als schepen van Huijbergen in 1610 en 1611 en als gerechtigde in de moeren van Huijbergen in 1611². Hij heeft op 1 oktober 1610 een schuld aan Jan Claesz. Cabus en is voogd van Merten, zoon van wijlen Cornelis Wuyts en Maeyke Jansdr. de Vos op 14 januari 1612³. Hij is overleden voor 30 juli 1614 wanneer Adriaen Pooters en Jan Claesz. voogden zijn, met Stoffel Jansz. als toezienner, van zijn kinderen bij Adriana Jansdr., die gaat hertrouwen met Cornelis Leyss. De kinderen zijn dan: Jan, Tanneke, Neelken, Adriaen, Cornelis, Maeyke, Mijnen en Toryken, blijkbaar de jongste die dan 6 jaar oud wordt genoemd en dus wel omstreeks 1608 zal zijn geboren⁴. Uit haar tweede huwelijk heeft Adriana Jansdr. blijkbaar minstens een zoon, Laureys Cornelisz. Hectors, die naar zijn stiefbroers en -zusters de naam Hectors zal hebben gekregen en beneden afzonderlijk zal worden behandeld. Kinderen van Hector Cornelisz. en Adriana Jansdr. zijn aldus:

1. Jan Hectors, volgt onder II.
2. Tanneken Hectors, gestorven te Huijbergen op 9 april 1644 en daar begraven op 11 april 1644. Zij is huwde met Jan Matthysz. Hoecx en met Andries Wiericx, begraven te Huijbergen op 9 mei 1645. Op 15 juni 1644 worden uit dit huwelijk vijf wezen vermeld en wordt bepaald dat de jongens naar school moeten gaan (als er tenminste in Huijbergen school wordt gehouden)⁵. Delingen van de nalatenschap worden vermeld op 22 juni 1645 en 21 februari 1649⁶. Het Huijbergse doopboek vermeldt uit dit gezin dopen tussen 1633 en 1639, een zoon Wierick is te Huijbergen begraven in september 1644.
3. Neelken Hectors, waarschijnlijk de Cornelia die op 15 december 1633 is overleden en op 17 december 1633 te Huijbergen is begraven als vrouw van Jan Vijvers. Op 2 maart 1635 heet Jan Adriaens Vijvers weduwnaar van Neeleken Hectors en is er een accoord tussen hem en Jan Hectors als voogd en Jan Adriaenszn. Domus als toezienaar van de twee wezen⁷. Hij hertrouwt te Huijbergen op 2 december 1635 met Elisabeth Cornelisdr. en op 10 september 1643 met Maria Peters Maegh, begraven te Huijbergen op 20 september 1658. Jan Vijvers heet op 10 februari 1644 stadhouder, en in 1650 en 1657 schepen van Huijbergen⁸.
4. Adriaen Hectors, vermeld als ingezetene van Huijbergen en schuldenaar op 10 november 1645, terwijl hij op 31 december 1648 zijn stiefvader Cornelis Laureysz. vest in zijn aandeel in de 'stede' van Hector Cornelisz. en op 4 november 1656 optreedt als voogd over de vijf jongste wezen van Jan Hectors en Maeyke Jansdr. (Cabus)⁹. Hij zal de Adrianus Hectors zijn die op 20 mei 1670 te Huijbergen is begraven. Hoewel het rechterlijk archief in deze weinig behulpzaam is, lijkt hij tweemaal getrouwd te zijn en waarschijnlijk de volgende kinderen te hebben gehad. Uit zijn huwelijk met Maria Jansdr., misschien de Maria, dochter van Joannes Cort Jan, die te Huijbergen op 9 februari 1635 is begraven, is te Huijbergen gedoopt:
 - A. Maria, 31 januari 1635. Zij zal de Maria Adriaens Hectors zijn die op 6 april 1681 trouwt met Andreas Jansz. (Ossendrecht).Reeds op 20 maart 1635 trouwt Adriaen Hectors te Huijbergen met Adriana Jacobsdr, waaruit:
 - B. Jacobina, gedoopt op 28 mei 1635. Van haar en Theodorus Peters vermeldt het doopboek van Huijbergen een onwettige zoon Petrus, gedoopt op 30 juli 1665. Zij doet op 23

januari 1671 te Huijbergen ondertrouw en trouwt daar op 8 februari 1671 met Christianus Jansz. (een doopakte van 23 oktober 1671 vermeldt dat zij woonden op Creytenborch).

- C. Anna, gedoopt op 25 april 1644.
 - D. Marinus Adriaens Hectors, die op 8 februari 1671 en 6 april 1681 als huwelijksgetuige wordt vermeld, is misschien een kind uit dit huwelijk.
 - E. Andreas, gedoopt op 18 november 1646, waarbij de moeder echter Adriana Willems wordt genoemd (identiek met Adriana Jacobs?).
- 5. Cornelis Hectors, op 30 juli 1614 vermeld, komt in een toevoeging aan de betreffende acte van 4 december 1630 niet meer voor¹⁰.
 - 6. Mayken Hectors, vermeld op 21 december 1637 als gehuwd met Fernant Pieters wanneer deze een stuk land verkoopt aan Cornelis Laureysz., stiefvader van zijn vrouw; wonend te Moerstraten (Wouw) verkoopt hij op 10 maart 1643 aan zijn zwager Andries Wierckx¹¹. Het Wouwse doopboek vermeldt de doop van kinderen van hen, te Moerstraten geboren, op 4 mei 1642, 27 januari 1644, 17 maart 1647 en 2 april 1651.
 - 7. Mijken, zal de Jacobina Hectors zijn die getrouwd was met Henrick Mertens Wesenbeeck en waarvan kinderen tussen 1639 en 1653 te Nispen/Essen zijn gedoopt. Hij was landbouwer onder Essen/Kalmthout.
 - 8. Toryken Hectors, zoals boven aangegeven waarschijnlijk omstreeks 1608 geboren, was getrouwd met Dignis Marijnsz., weduwnaar, wonend te Moerstraten (Wouw), die op 20 januari 1644 een stuk land aan zijn zwager Andries Wierickx verkoopt¹². Blijkens het Huijbergs begrafenisboek is op 22 maart 1648(?) te Hoogerheide overleden Elisabeth, dochter van Meeus Adriaensz. en Torie Hectors. Is zij dezelfde?

II. Jan Hectors is te Huijbergen begraven op 18 juni 1655. Op 9 maart 1632 heeft hij een schuld aan zijn schoonvader Pieter Jan Gabriels als voogd van de drie wezen van diens broer Jan Jans Gabriels; op 2 maart 1632 is hij toezienner van de wezen van wijlen Jan Matthysen Hoecx, waarvan Tanneke Hectors moeder is, evenzo op 16 maart 1632, terwijl hij op 6 mei 1633 een schuld heeft aan hun drie jongste wezen en op 4 november 1634 als toezienner van deze drie jongste wezen wordt vermeld¹³. Hij verkoopt op 4 mei 1634 en heeft op 3 mei 1635 een schuld aan Jan Claesz. Cabus, oud-wethouder; hijzelf is dan schepen¹⁴. Op 17 december 1635 draagt hij een stuk weiland te Hoogerheide

over aan Willem Cornelisz. Schoenens, en verkoopt op 7 februari 1636 een stuk land aan Jan Jansz. Gabriels¹⁵. Jan Claesz. Cabus draagt aan hem op 12 februari 1636 de 'stede' waarop hij, Jan Hectors, woont, over¹⁶. Op 24 april 1636 heeft hij een schuld aan de twee wezen van Neelken Hectors, evenzo op 5 mei 1638¹⁷. Op 27 december 1642 vindt een deling plaats tussen hem als weduwnaar van Margaretha Peters enerzijds, en Gabriel Peters als voogd en Andries Wiericx als toezieners van de zeven wezen van Margaretha (Sijcken, Toriken, Cornelis, Jan, Siardus, Mayken en Neelken) anderzijds; op 5 april 1643 is hij toezieners over de wezen Hoecx-Hectors¹⁸. Zoals reeds aangegeven was hij schepen van Huijbergen in 1635, hij was dit tevens op 2 juli 1650 en was stadhouder op 26 juni 1647¹⁹. Na zijn overlijden in 1655 vond een deling tussen de voorkinderen van hem en Margaretha Peters plaats op 4 maart 1656²⁰. Jan Hectors is tweemaal getrouwd, eerst met Margaretha Pieter Jan Gabriels (dochter van Pieter Jan Gabriels en Syken Cornelisdr.), zoals boven gezegd overleden voor 27 december 1642 toen een deling tussen haar man en haar kinderen plaats vond²¹. Niet alle kinderen zijn in de doopboeken te vinden: twee van hen zijn 1627 en 1629 te Wouw, een in 1631 te Nispen/Essen en twee in 1633 en 1634 te Huijbergen gedoopt. Of hieraan ook verschillende woonplaatsen van de ouders beantwoorden, is niet duidelijk, evenmin waar de andere kinderen zijn gedoopt (het valt wel op dat Jan Hectors eerst vanaf 1632 in de rechterlijke stukken van Huijbergen schijnt voor te komen). Kinderen:

1. Sijcken Jan Hectors, vermeld als gehuwd met Jacob Pieters op 10 maart 1648 wanneer hij een stuk land op Moerkant, afkomstig van Margaretha Peeters, verkoopt aan zijn schoonvader Jan Hectors; op 12 mei 1656 verkoopt hij, wonend op Moerstraten (Wouw) aan Meerten Willems²². Het Wouwse doopboek vermeldt de doop van hun, te Moerstraten geboren, kinderen, op 19 november 1645, 7 februari 1649, 3 maart 1651 en 26 oktober 1653 (nagegaan zou moeten worden in Moerstraatse archivalia of Jacob Pieters misschien de, daar later voorkomende, familienaam Van Litsen had).
2. Toriken Jan Hectors, gedoopt te Wouw op 14 maart 1627. Zij trouwde te Huijbergen op 6 mei 1655 met Marten Willems Schoen of Wuyts (zoon van Willem Cornelisz. Schoenens en Jenneken Mertens de Lange). Hij wordt op 5 maart 1674 vermeld als 'Marten Willem Wuyts hospes in het vergulde schoentje'²³. Hij koopt op 12 mei 1656 van zijn zwager Jacob Pieters, wonend te Moerstraten²², terwijl hij en zijn vrouw, met andere kinderen van Margaretha Pieters enerzijds op 24

- januari 1657 een accoord aangaan met Cornelis Jan Hectors anderzijds²⁴. Zij wordt op 22 januari 1678 bij een accoord als zijn weduwe vermeld²⁵. Te Huijbergen hertrouwt Toriken op 8 februari 1678 met Gillis Gillis de Peuter, als weduwnaar van haar vermeld op 8 november 1680²⁶.
3. Cornelis Jan Hectors, gedoopt te Wouw op 21 januari 1629. Volgt onder III-a.
 4. Joannes Hectors, gedoopt te Nispen/Essen op 12 januari 1631. Volgt onder III-b.
 5. Jacobus, gedoopt te Huijbergen op 6 maart 1633. Verder niet vermeld gevonden.
 6. Petrus, gedoopt te Huijbergen op 20 augustus 1634, daar begraven op 18 januari 1641.
 7. Siardus Hectors, niet in de doopboeken gevonden. Volgt onder III-c.
 8. Maeyken Hectors, met haar zuster Neelken op 27 december 1642, met haar en hun broer Siardus op 12 juni 1656 (alle drie zijn dan nog minderjarig) vermeld, terwijl zij gedrieën kopen op 13 februari 1662²⁷. Zij zal de Maria Joannis zijn die volgens het Wouwse begrafenisregister op 31 januari 1679 (daags na de doop van haar kind) te Moerstraten is overleden. Zij huwt tweemaal: op 1 februari 1665 doet zij te Huijbergen ondertrouw met Dirck Jansz. Cuypers, volgens het Wouwse begrafenisregister overleden te Moerstraten op 26 december 1672, landbouwer te Moerstraten (Luienhoek) en borgemeester van Moerstraten in 1671/1672. Hij komt in het doopboek van Wouw op 16 oktober 1667 voor als Theodorus Joannis van Donghen; zijn vader, Jan Willems Cuypers, was in 1684 reeds overleden, en wel te 'Cleyen Donge'²⁸. Op 5 november 1673 trouwt zij voor de predikant te Heerle met Anthonis Jansz. van Bavel, volgens het Wouwse begrafenisregister overleden te Moerstraten op 13 augustus 1702 (zoon van Jan Adriaensz. van Bavel en Catharina Antonisdr. Lanen), landbouwer te Moerstraten (Luienhoek) en daar borgemeester van 1688 tot 1702. Hij doet op 8 september 1679 te Huijbergen ondertrouw met Sijken Jan Weerts en hertrouwt te Huijbergen op 9 juni 1682 met Dymphna Adriaensdr. Snacken.
 9. Neelken Hectors, vermeld zoals bij haar zuster Maeyken (sub 8) aangegeven, trouwt te Huijbergen op 23 september 1662 met Aert Laurensz. Paradaens, (zoon van Laurentius Paradaens en Helena Hendricksdr.^{28a}

Jan Hectors hertrouwt te Huijbergen op 28 april 1643 met Maria Jansdr. Cabus (dochter van Jan Claesz. Cabus en Adriana Jansdr.), overleden te Huijbergen op 15 mei 1662. Zij hertrouwt

te Huijbergen op 9 mei 1656 met Jan Adriaensz. Weerts en heeft dan uit haar huwelijk met Jan Hectors vijf wezen; op 4 november 1656 vindt een deling plaats tussen de kinderen van Jan Hectors uit zijn beide huwelijken, terwijl op 30 januari 1686 zijn nakinderen een deling doen²⁹. Uit het huwelijk van Jan Hectors en Maria Cabus zijn de volgende kinderen bekend:

10. Margaretha Hectors, gedoopt te Huijbergen op 19 oktober 1644. Zij trouwt te Huijbergen op 25 november 1670 met Hendrick Diercx van Lommel, die hertrouwt met Maria Martens Snacken.
11. Joannes Hectors, gedoopt te Huijbergen op 15 augustus 1646. Volgt onder III-d.
12. Cornelius Hectors, gedoopt te Huijbergen op 25 maart 1655. Hij trouwt te Huijbergen op 2 juni 1678 met Elisabeth Petersdr. Een zoon hieruit, Joannes, is te Huijbergen gedoopt op 30 november 1679.
13. Adriaentien Hectors, vermeld bij de deling van 30 januari 1686 als gehuwd met Michiel Nijssers.
14. Petrus Jan Hectors, trouwt te Kalmthout op 27 november 1677 Pieter Wilmsen van de Langereyt, vermeld als erfgename 30 januari 1686. Zij hertrouwt te Huijbergen op 31 januari 1685 met Adrianus Jacobs (uit Ossendrecht) en op 11 december 1691 Joannes Jan Jacobs.

III-a. Cornelis Jansz. Hectors, gedoopt te Wouw op 21 januari 1629, is begraven te Huijbergen op 28 april 1666. Hij zal de persoon van deze naam zijn die te Huijbergen op 15 augustus 1656 trouwt met Adriana Adriaensdr. Tollenaers (dochter van Adriaen Matthysz. Tolenaer en Janneke Peeters van Oevel) die op 10 mei 1632, 18 januari 1638 ('Naenten') en op 15 mei 1652 ('Adriaenken') als jongste van twee wezen wordt vermeld³⁰. Kinderen te Huijbergen gedoopt:

1. Joannes, 17 januari 1658.
2. Adrianus Hectors, 7 oktober 1660. Hij trouwt te Huijbergen op 23 februari 1694 met Elisabeth Gabriels Cabus. Samen met anderen draagt hij op 3 maart 1694 een huis met ongeveer 10 gemeten op aan Peeter Niclaesz. Oirmans³¹.
3. Petrus, 26 februari 1663.
4. Matheus, 24 november 1664.
5. Neeltie Cornelis Hectors, 5 augustus 1666. Vermeld als gehuwd met Aert Cornelisdr. Heyboer als zij samen met anderen een huis met ongeveer 10 gemeten opdragen aan Peeter Niclaesz. Oirmans³¹.

III-b. Jan Jansen Hectors, gedoopt te Nispen/Essen op 12 januari 1631, trouwt met Clara Linders. Kinderen te Huijbergen gedoopt:

1. Joannes, 20 oktober 1657.
2. Lambertus, in december 1659.
3. Margaretha, 21 december 1660. Begraven te Huijbergen op 24 januari 1661.
4. Lamberta Hectors, 22 maart 1662, trouwt te Huijbergen ('Huberta') op 26 april 1684 met Matheus Michiels Tollenaar, gedoopt te Huijbergen op 6 december 1654 (zoon van Machiel Matthysz. Tolenaers en Maria Willeboorts).
5. Petrus, 20 juli 1664. Begraven te Huijbergen op 29 augustus 1664.
6. Cornelius Hectors, 4 oktober 1666, trouwt te Huijbergen op 12 februari 1692 met Anna Jansdr. van Spaendonck.
7. Leonardus, 21 mei 1670.
8. Petrus, 29 oktober 1672.

III-c. Siardus Jansz. Hectors, op 12 juni 1656 met zijn zusters Maeyken en Neelken nog als minderjarig vermeld, koopt samen met hen op 13 februari 1662²⁷, is in het doopboek van Huijbergen niet gevonden. Hij heet op 16 maart 1667 ingezetene van Huijbergen en heeft dan een schuld aan Janneke Jansdr. Cabus³². Op 28 juni 1668 maakt hij met Aert Laureysz. (Paradaens) een deling van de nalatenschap van Jan Hectors en Margaretha Peeters, terwijl hij op 8 april 1673 als voogd over de drie wezen van Jan Hectors en Maeyken Jans en op 15 januari 1686 als voogd over Meriken Mertens (Wuyts?) optreedt³³. Op 4 januari 1678, 17 maart 1681 en 26 oktober 1682 wordt hij vermeld als schepen van Huijbergen³⁴. Hij trouwt te Huijbergen op 22 november 1662 met Gabrielken Cornelisdr. Hoeckx. Kinderen te Huijbergen gedoopt:

1. Joannes, 18 september 1663. Begraven te Huijbergen op 21 oktober 1663.
2. Cornelius, 4 januari 1665.
3. Joanna, 23 juni 1667.
4. Cornelius, 20 november 1671.
5. Petrus, 13 november 1676. Begraven te Huijbergen op 13 maart 1678.
6. Maria Hectors, 25 juni 1679. Zij trouwt te Huijbergen op 17 januari 1703 met Jan Linders.
7. Joannes Hectors, 20 augustus 1682. Hij trouwt te Huijbergen op 5 februari 1709 met Maria Cornelisdr. Loijen. Hieruit te Huijbergen geboren en gedoopt op 15 april 1710 Cornelia.

III-d. **Jan Jansen Hectors**, gedoopt te Huijbergen op 15 augustus 1646, wordt op 30 januari 1686 vermeld als erfgenaam van Jan Hectors en Maeyke Jansdr. (Cabus)³⁵. Hij trouwt te Huijbergen op 17 mei 1673 met Margaretha Martens Hellemons. Kinderen te Huijbergen gedoopt:

1. Joannes, 3 november 1674.
2. Cornelius, 26 mei 1679.
3. Cornelius, 23 juli 1682.
4. Petrus, 30 juni 1686.
5. Maria, 27 september 1689
6. Mathia, 23 juli 1691.

* * *

Bovenstaand fragment begon met Hector Cornelisz., wiens weduwe Adriana Jansdr. in 1614 gaat hertrouwen met Cornelis Leysz. of Laureysz., nog vermeld op 31 december 1648 wanneer hij van zijn stiefzoon Adriaen Hectors diens aandeel in de 'stede' van Hector Cornelisz. te Huijbergen koopt³⁶.

Een zoon van Cornelis Laureysz. en Adriana Jansdr. zal Laureys (Cornelisz.) Hectors zijn, in wiens nageslacht ook de naam Hectors voorkomt, die hij zal hebben overgenomen van zijn stiefbroers en -zusters. Laureys Hectors doet te Huijbergen op 29 maart 1642 ondertrouw en trouwt daar op 29 april 1642 met Maria Willems Wuyts (dochter van Willem Cornelisz. Wuyts of Schoenen en Jenneken Mertens de Lange), overleden voor 28 november 1671, vijf wezen nalatend³⁷. Zij was hertrouwd met Laureys Adriaensz., blijktens doopakten van hun kinderen in 1662 en 1665 wonend te Ossendrecht. Een verdeling van de nalatenschap van Laureys Cornelisz. en Maeyke Wuyts vond plaats te Huijbergen op 8 januari 1686³⁸. Voorzover de kinderen van Laureys Hectors en Maeyke Wuyts in het (tussen juli 1648 en oktober 1653 een hiaat tonend) doopboek van Huijbergen voorkomen, zijn twee in 1645 en 1647 te Huijbergen, en drie in 1656, 1657 en 1660 te Ossendrecht geboren. Kinderen:

1. Adriaentje Laureysdr. Hectors, heet in 1670 het oudste kind en zal dan wel in 1642/43 zijn geboren³⁹. Blijkens het Huijbergse trouwboek doet zij ('ex Ossendrecht') op 22 mei 1661 ondertrouw of trouwt zij (ondertrouw en trouw staan onder één datum geboekt) met Cornelis Cornelisz. Dilbeeck, gedoopt te Huijbergen op 7 juni 1634 (zoon van Cornelis Cornelisz. Dilbeeck en Helena Cornelisdr.).
2. Cornelis Laureysz., waarschijnlijk het tweede kind en dan wel omstreeks 1643/44 geboren daar hij reeds in 1667 niet

meer leeft en een weduwe naliet, anderzijds dan bezwaarlijk na de twee volgende, in 1645 en 1647 gedoopte kinderen kan zijn geboren. Hij is overleden voor 5 mei 1667 wanneer bestuurders van Huijbergen een schuld hebben aan zijn weduwe Maeyke Peeters, eerder weduwe (onbekend van wie), die ook op 28 juni 1668, 30 mei 1671 en 4 april 1675 als schuldeiseres voorkomt en in laatstgenoemd jaar te Huijbergen woont⁴⁰. Nakomelingen heb ik niet gevonden.

3. Catharina, gedoopt te Huijbergen op 1 april 1645, vermeld in 1670 en 1671 als gehuwd met Jan Barentsen⁴¹. Zij komt bij de verdeling van de nalatenschap van haar ouders op 8 januari 1686 voor met haar kinderen zodat zij toen wel weduwe zal zijn geweest³⁸. Zij zal de Catharina Laureys zijn die op 18 januari 1694 wordt vermeld als getrouwd met Adriaen Goverts Tessers (Testers)⁴².
4. Nicolaus, gedoopt te Huijbergen op 8 mei 1647. Verder niet gevonden.
5. Willem Laureysz. (Hectors), misschien geboren tussen 1648 en 1653 waarin er een hiaat is in het Huijbergse doopboek, vermeld als erfgenaam van Laureys Hectors en Maria Wuyts op 8 januari 1686³⁸ en in 1688 wanneer hij Maeyken Cornelisdr. assisteert bij de deling van de nalatenschap van Cornelis Cornelisz. (Dilbeeck) en Adriana Laureysen (Hectors)⁴³. Hij zal de Willem Laureysz. zijn die voor 18 januari 1694 is overleden, één weeskind nalatend, waarvan Josina Sijmons moeder was en waarover Mathijs Pauwels en Laureys Laureysz. als voogd en toezieners optreden (opdracht van schepenen van Berendrecht)⁴⁴. Misschien is dit weeskind de Maria Willems Hectors die trouwt met Henricus Aertsz. Paradaens, gedoopt te Huijbergen op 26 november 1675 (zoon van Aert Laurensz. Paradaens en Cornelia Jansdr. Hectors)⁴⁵ hun oudste kind, gedoopt te Huijbergen op 11 mei 1704, heet Josina.
6. Joannes, geboren te Ossendrecht, gedoopt te Huijbergen op 15 januari 1656, volgens het Huijbergse begrafenisboek overleden te Ossendrecht op 23 januari 1656.
7. Elisabeth, geboren te Ossendrecht en gedoopt te Huijbergen op 26 oktober 1657. Verder niet vermeld gevonden.
8. Laurentius, geboren te Ossendrecht en gedoopt te Huijbergen op 18 april 1660. Hij is waarschijnlijk de Laureys Laureysz. die op 18 januari 1694 als toezieners van het weeskind van Willem Laureysz. optreedt en broer is van Catharina Laureysdr., getrouwd met Adriaen Goverts Tessers⁴².

NOTEN

Gebruikte afkorting:

R = Rechterlijk Archief Huijbergen, thans berustend in Streek-archivariaat Nassau-Brabant te Zevenbergen.

1. Ik hervat hiermee de serie Huijbergse families die met de fragmentgenealogie Paradaens in dit tijdschrift, jrg 12 (1963) p 117 begon.
2. R 7, f 1, 3v, 5 en 5v.
3. R 7, f 3v, 8v.
4. R 7, f 26.
5. R 9, f 11.
6. R 9, f 19 en 53v.
7. R 8, f 54v.
8. R 9, f 6v, 73v, 161v.
9. R 9, f 20v, 51, 142v en 144v.
10. R 7, f 26.
11. R 8, f 81v en 129.
12. R 9, f 2v.
13. R 8, f 23, 25v, 27, 37v en 46.
14. R 8, f 47 en 56.
15. R 8, f 65v.
16. R 8, f 66v.
17. R 8, f 71v, 75=85.
18. R 8, f 123 en R 9, f 1.
19. R 9, f 73v en 36.
20. R 9, f 129v en 130.
21. R 8, f 123.
22. R 9, f 40v en 134v.
23. R 10, f 89v.
24. R 9, f 147.
25. R 10, f 107.
26. R 10, f 133 en 135.
27. R 8, f 123, R 9, f 134v en R 10, f 5.
28. R Wouw 2453.
- 28a Brabantse Leeuw jaargang 12 (1963), p 118.
29. R 9, f 142v en R 10, f 173.
30. R 8, f 29 en 82v en R 9, f 96.
31. R 11, f 28v.
32. R 10, f 32.
33. R 10, f 50, 86 en 171.
34. R 10, f 106v, 137v en 154.
35. R 10, f 173v.

36. R 9, f 51.
37. R 10, f 81v.
38. R 10, f 170v.
39. R 10, f 74.
40. R 10, f 38, 50v, 79 en 95v.
41. R 10, f 74, 81v.
42. R 11, f 24, 25 en 31.
43. R 10, f 186.
44. R 11, f 24.
45. Brabantse Leeuw jaargang 12 (1963), p 119.

Genealogie Zeeuwen / Elsten / Van der Elst, ca 1450-1550 (de oudste generaties)

A.M. Bosters

Kon. Julianalaan 339, 2273 JJ Voorburg

In *de Brabantse Leeuw*, jaargang 1982, publiceerde dr J.B. van Loon de genealogie Elst(en) en signaleerde hierbij een mogelijke oudere afstamming dan de stamvader waarmee hij de genealogie liet aanvangen, namelijk Rochus Adriaen Elsten alsmede het verband met de familienaam Zeeuwen¹. In verband met kwartierstaat-onderzoek vond ik aansluiting op deze gegevens en een en ander was reden de oudste generaties nader te onderzoeken.

Belangrijkste gegeven voor de aansluiting op oudere generaties betrof wel de notitie in het cijsboek van Roosendaal, Kruisland en Langendijk uit ca. 1560, waarbij de vader en de grootvader van Rochus Adriaen Elsten worden genoemd². Tevens bleek hieruit de overgang naar c.q. het dubbele gebruik van de oudere naam Zeeuwen/Elsten. Hierbij volgt de transcriptie van het gegeven:

Rochus Adriaens zoon Elsten van zynen vader

Adriaen Willem Elsten kinderen als Rochus Adriaens zoon cum suis, vuyt Willem Adriaen Zeeuwen chijs een stede metde helft van twee gemeten landts aende noortzijde aene

Vuyt Henderick Elsten chijs zijn oom de stee met een gemet lants te Boeinck aende nortzij den selven

In de kantlijn worden de jaren van de pacht genoemd, resp.

Verder onderzoek in het rechterlijk archief van Steenberg, met name de oudste registers die de schepenbank van Kruisland betreffen, bracht nog enige gegevens aan het licht³. Hierdoor kon de navolgende genealogie worden opgesteld waarbij drie oudere generaties aan de genealogie Zeeuwen/Elsten konden worden toegevoegd. De gegevens zijn uiteraard fragmentarisch en kunnen door verdergaand onderzoek nog worden aangevuld of gecorrigeerd. Vermeld dient ook te worden dat als naam- en tijdgenoten van de oudste stamvader Adriaen Zeeuwen werden aangetroffen: Cornelis Zeeuwen⁴, Willem Zeeuwen⁵ en Goort Zeeuwen⁶. Naar verwachting zijn zij ook ca. 1440-1450 geboren. Een samenhangend familie-verband werd voor hen echter nog niet gevonden. Het is niet duidelijk of het hier broers of neven betreffen.

GENEALOGIE

I. Adriaen Zeeuwen, geboren ca. 1450. Het is niet bekend met wie hij was gehuwd. Zijn kinderen waren o.m.:

1. Willem, geboren ca. 1480. Volgt onder II.
2. Hendrik, geboren ca. 1490. Hendrick Adriaen Zeeuwen wordt vermeld in akten uit het jaar 1533 betreffende de betaling van pacht van erfrenten en een schuldbekentenis⁷.

Over Adriaen Zeeuwen zelf zijn geen nadere gegevens bekend. Wel werden een tweetal akten aangetroffen, anno 1493, betreffende een Adriaen van der Elst in verband met vererving en vestenis in percelen land te Kruisland en Wouw⁸:

Adriaen van der Elst heeft gerft ende gevest als gemachtigde van Wouter van Oudthuesden Willem Willemsen in alle die percelen van armen int Cruislandt gelegen. Actum 13 meije anno XCIII (1493) Pnt (pro notitia), Dijcke, Ratte, Bossere.

Vermoedelijk betreft het hier een en dezelfde persoon zodat Adriaen Zeeuwen identiek is aan Adriaen van der Elst. Verdere gegevens zijn echter nodig om deze hypothese als volledig bewezen te beschouwen. Het vermoeden levert wel de verklaring op waarom latere generaties zich niet meer Zeeuwen noemden maar Elsten.

II. Willem Adriaen Zeeuwen, geboren ca. 1480. Huwde ca. 1510 Heijltken? Hij had drie zoons:

1. Adriaen, geboren ca. 1510. Volgt onder III-a.

2. Jan, geboren ca. 1512. Volgt onder III-b.

3. Hendrik, geboren ca. 1515. Volgt onder III-c.

Willem Adriaen Zeeuwen komen we voor het eerst tegen in een akte uit het jaar 1535⁹ waarvan hierbij de tekst en de transcriptie worden weergegeven.

Willem Adriaenssen Zeuwen gelooft midts desen borge te stellene Bernaerdt Pels¹⁰ ende te pande te stellene voir Jan Willem Zeuwen, zijnen zoene, gesamenderhandt, ongesondert vyer gemeten landts oft daer ontrent, gelegen tot Roesendaele, vrij met rechten heeren chijs ende gebuyrlijcke rechten, tusschen dit ende Maendaeghe naestcomende, op pene van een scepenen wederseggen ende dat voir alsulcken penningen als de voirscreven Jan Zeuwen den zelve sculdich es ende salle toecomende pachten. Desgelijckx zoe sedt ende verbindt de voirscreven Jan Zeuwen voirde scult voirscreven ende toecomende pachten twee gemeten landts, gelegen int Cruyslandt voirscreven opten Daen ende Tumelaer, ende gelooft dair en boven nocht te stellene tot borge ter cause als voere, metten voirnoemden Willeme Adriaenss, gesamenderhandt, ongesondert, elcx een voir als noch vyer gemeten landts, gelegen tot Roesendael, vry weesende dese vyer gemeten ende twee gemeten int geheel VII rynsgulden tsjaers ende des heeren chyns ende gebuyrlicken rechten, opte pene van eenen scepenen wederseggen te verbinden als voere, gelooft deen den anderen schaedeloos te quijtene. Actum ut supra.

Willem Adriaen Zeeuwen wordt verder genoemd in de in de inleiding opgenomen tekst van het chijsboek van Roosendaal c.a.². Hij is overleden in de periode tussen juli 1536 en mei 1539. Zijn kinderen worden in de verdere gegevens zowel aangeduid met de naam Zeeuwen als Elsten.

III-a. Adriaen Willem Zeeuwen/Elsten, geboren 1510. Zijn kinderen zijn o.m.:

1. Heijlken, geboren ca. 1540. Zij huwde met Jacob Stoffels.

2. Tanneke, geboren 1542.

3. Rochus, geboren ca. 1545. Zie verder nageslacht¹.

Adriaen Willem Zeuwen wordt, zover bekend, het eerst vermeld in een reeks rekeningen van de rentmeester van Wouw etc.¹¹ resp. uit de jaren 1546 en 1547.

De eerste notitie luidt: *Adriaen Willem Zeuwen die de reste vanden geer gehad heeft ende tselve hem niet geleverd en is en noch niet gegeven en heeft.*

overmits dat hem scade geschiet is dat de vaert over sijn goet loopt.

In het jaar 1551 wordt Adriaen Willem Zeuwen vermeld als *pachter van thienden in t Cruijlsland verhuert bij Andries Vierlinge, rentmeester 'slants van Steenberg, woensdag 1 juli 1551 en wel van de volgende tienden: de Limitatie, Den Oostsandberch en de groote thiende geheeten: alle dander goede*¹².

Als Adriaen Willem Elsten wordt hij in de eerdergenoemde bron² als vader van Rochus Adriaen Elsten vermeld.

III-b. Jan Willem Zeeuwen, geboren ca. 1512. Het is niet bekend of hij gehuwd is geweest en kinderen heeft gehad. Hij wordt voor de eerste maal vermeld in 1536 in de volgende akte¹³.

Verder wordt melding van hem gemaakt o.a. in verband met een schuldbekentenis in akten uit 1538 en 1539¹⁴. Tenslotte wordt hij vermeld in het Dijckboek van Cruijlsland uit 1571¹⁵.

III-c. Hendrik Willem Zeuwen/Elsten, geboren ca. 1515. Het is niet bekend met wie hij gehuwd is geweest. Waarschijnlijk zijn zijn kinderen o.m.:

1. Willem, geboren ca. 1545.
2. Heijltken, geboren ca. 1550.

Hij wordt vermeld als eigenaar van land op Boeink en de Vroenhoutse Made¹. Hij is verder bekend als landbouwer te Vroenhout, ca. 1560.¹⁶ Tenslotte wordt hij genoemd als landbouwer in de polder van Kruisland¹⁷, en als oom van Rochus Adriaen Elsten (zie tekst in de inleiding).

NOTEN

Gebruikte afkortingen;

- ARA - Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage
- ARR - Archief van de Raad en Rekenkamer van de Markiezen van Bergen op Zoom
- GABoZ - Gemeentearchief Bergen op Zoom
- R - Rechterlijk Archief
- SANB - Streekarchivariaat Nassau-Brabant te Zevenbergen

1. J.B. van Loon, 'Roosendaalse families, I, Elst, Elsten', *De Brabantse Leeuw*, XXXI (1982) 188-199.

2. GABoZ, ARR, inv. nr. 1350, f 86v.
3. SANB, Steenbergen R 2135 e.v.
4. Akte d.d. 8 juni 1480 waarin Cornelis Zeeuwen wordt vermeld als 'voorsprake' van Hinric Bloc in verband met het beheer van goederen uit het sterfhuis van wijlen Cornelis Bloc, SANB, Steenbergen R 1707, f 82. Cornelis Zeeuwen wordt ook vermeld in het jaar 1487 en 1490, respectievelijk als pachter van gorsingen en pachter van de *middel thijende tot Herle* in de reeks rekeningen van de rentmeester van Wouw, Moerstraten, Steenbergen, Roosendaal en Nispen, ARR, inv. nr. 953 (1), f 1v en inv. nr. 953 (4), f 1 en 10.
Mogelijk is Cornelis Zeeuw(en) identiek met Cornelis van der Elst vermeld in hetzelfde register van rekeningen van de rentmeester van Wouw enz., ARR, inv. nr. 953 (1), f 7.
5. Bekend is Jan Willem Zeeuwen, geboren ca. 1475 als zoon van Willem Zeeuwen in een akte d.d. 25 juni 1510 betreffend een schuldbekentenis in verband met pacht van land onder Kruisland en Steenbergen, SANB, Steenbergen R 2140.
6. Goort Zeeuwen wordt vermeld in een akte d.d. 10 oktober 1484 betreffende een schuldbekentenis in verband met de koop van een paard en een varken, SANB, Steenbergen R 1707, f 215.
7. SANB, Steenbergen R 2147, akten d.d. 4 en 20 juli 1533.
8. SANB, Steenbergen R 2135, f 47 en 58, akten d.d. 13 mei 1493 en 19 juli 1493.
9. SANB, Steenbergen R 2149.
10. 'Genealogie Pels' in: A.M. Bosters, *Genealogische en Historische Aantekeningen betreffende Nieuw-Vossemeer* (Voorburg, 1986) V, 27.
11. ARR, inv. nr. 956, 1e en 2e deel, respectievelijk 1546 en 1547.
12. SANB, Steenbergen R 2162.
13. SANB, Steenbergen R 2149, akte d.d. 12 juli 1536.
14. SANB, Steenbergen R 2151, akten d.d. 12 april 1538 en mei 1539.
15. ARA, Archief Nassause Domeinraad, collectie Hingman, nr. 3570, f 289. Zie ook: A.M. Bosters, 'Dijckboeck van Cruislande, 1571', *Genealogisch Tijdschrift voor midden en west-Noord-Brabant*, X (1986) 1-8.
16. GABoZ, ARR, inv. nr. 1350, f 106.
17. ARA, Archief Nassause Domeinraad, collectie Hingman, nr. 3570, f 282, zie noot 15.

Een geslacht van Berckel te Ginneken en Gilze

Mr G. van Niekerken

Zilver schoonstraat 6, 2555 NJ Den Haag

In het maandblad *de Nederlandsche Leeuw* van 1978, kolom 313 e.v., verscheen een artikel betreffend het geslacht Beljaerts (ook geschreven Belgiaerts). De 'hoofdpersoon' in deze bijdrage is mr Adriaen Beljaerts, van 1588 tot 1615 secretaris van Terheyden. Adriaen was gehuwd met Maria van Berckel, een dochter van mr Gerrit van Berckel, secretaris van Ginneken. Niet alleen deze mr Gerrit, maar ook zijn zoon, kleinzoon en achterkleinzoon bekleedden (tot 1711) secretarissambten in Ginneken en Gilze. Van deze -beperkte- familie van Berckel volgt hieronder een beschrijving.

De herkomst van mr Gerrit van Berckel bleef tot nu toe onbekend. Voor het eerst verschijnt hij in 1573 als hij namens zijn vrouw en schoonmoeder te Baarle een erfcijns koopt. Op 1 maart 1577 wordt hij notaris te Baarle genoemd; hij draagt dan nog geen titel. In 1585 is hij nog in Baarle, wanneer hij -weer titelloos- compareert namens een weduwe, aan wie hij *metten recht* als voogd is toegewezen; dus ambtshalve. Mogelijk was hij toen in Baarle in dienst bij de schout of bij de secretaris.

In 1589 blijkt Gerrit secretaris van Ginneken te zijn. Hij voert dan bovendien de meestertitel¹. Tot zijn dood bleef hij daar wonen. Zijn eerste vrouw, Elisabeth Cornelis Philips Bollekensdr.,² overleed vóór 1585. Bij haar had hij drie dochters, waaronder Maria, hiervoor genoemd. Als weduwnaar trouwde hij een mij onbekende vrouw, bij wie hij een zoon, Peter, kreeg, geboren ca. 1585, die hem in 1614 opvolgde als secretaris van Ginneken, maar die reeds jong (vóór 1628) overleed. Gerrit bleef na zijn aftreden als secretaris schepen van Ginneken. Als zodanig wordt hij voor het laatst vermeld in 1626 met de aantekening *is niet wel bequaem meer*³. Blijkbaar was hij te oud geworden voor zijn functie. Gerrit trouwde vóór 1573 en zal dus niet na ca. 1550 zijn geboren, zodat hij in 1626 zeker al achter in de zeventig was.

Wellicht was Gerrit van Berckel evenals zijn eerste vrouw afkomstig uit Baarle. Hij had een broer, Hendrik Hendriksz. van Berckel, die daar gegoed was. In 1590 verkoopt deze daar land, in 1606 blijkt hij te zijn overleden, wanneer Gerrit dan als oom en

voogd van zijn kinderen compareert.

De vader, Hendrik, van de gebroeders Gerrit en Hendrik heb ik in de archieven van Baarle niet aangetroffen. Mogelijk leefde hij daar onder patronimicum. Aansluiting bij de zeer vele andere Brabantse Van Berckels bleek niet mogelijk. Verwantschap met het geslacht Van Berckel, stammend uit Schijndel en onder meer gevestigd te 's-Hertogenbosch, behandeld in het Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie, deel 36 (1982), en vermeld in het werk van B.W. van Schijndel, *Généalogie Otten dit Otto de Mentock* (Antwerpen, 1954), heb ik niet kunnen ontdekken. Ook het wapen geeft geen aansluitingspunt. Volgens de grafsteen van Adriaen Beljaerts in de Grote Kerk van Breda is dit wapen als volgt te omschrijven: Een reus of wildeman, wijdbeens staande over een onbekend voorwerp, op een golvend veld, links en rechts vergezeld van twee rokende potten⁴.

Gerrit's zoon Peter, die van 1614 tot 1627 secretaris van Ginneken was⁵, was getrouwd met Anna Gijsbrecht Eijckberghs-dochter; haar vader mr Gijsbrecht Eijckbergh was in 1593 schepen van Ginneken en Bavel en voorts secretaris van Geertruidenberg; hij overleed vóór 14 januari 1622. Anna's moeder was Franchoise Backx, dochter van Jan Fransz. Backx en Elisabeth van de Kieboom; haar familie is beschreven in het boek van Th.A. Boeree *De Kroniek van het Geslacht Backx*.

Gijsbrecht Eijckberghs ouders waren Henric Gijsbrecht Meus Brocx alias Eijckbergh, eveneens schepen van Ginneken, overleden vóór 1561, en Anna Lips, overleden op 26 januari 1561. Haar grafsteen is afgebeeld in *de Brabantse Leeuw* van 1957, blz. 115.

De vader van Anna Lips was mr Rombout Lips, advocaat bij de Raad van Brabant in 1509; haar grootvader: Jan Lips, 1499-1501 schepen van Ginneken en Bavel, brouwer te Bavel, aldaar wonend op *den Leeghen Eijckbergh*⁶. Door zijn vroege overlijden kon Peter van Berckel als secretaris niet worden opgevolgd door zijn -enige- zoon. Het secretaris-ambt van Ginneken bleef echter wel in de familie. In plaats van Peter werd tot secretaris benoemd zijn zwager Hendrick Eijckbergh, die tevens griffier was van de baronie van Breda. Hendrick Eijckbergh werd geboren ca. 1593 en overleed op 7 augustus 1660. Hij was gehuwd met Josijna Buycx, overleden op 17 april 1668. Beiden werden te Ginneken begraven⁷.

Toch kon ook Peters zoon, Gijsbrecht van Berckel, in het voetspoor van zijn vader en grootvader, een secretaris-ambt verwerven. In 1648 werd hij aangesteld tot secretaris van Gilze; bovendien slaagde hij er in om in 1655 het schoutambt van Gilze, Ginneken en Bavel te verkrijgen⁸.

Tot op hoge leeftijd bleef Gijsbrecht dit laatste ambt bekleden. Waarschijnlijk was hij tenslotte niet meer in staat zijn werk naar behoren te verrichten. Gevolg was onenigheid met de schepenen van Gilze, Ginneken en Bavel, die tegen Gijsbrechts zin een zekere Engel Boone als zijn waarnemer aanstelden en die niet bereid waren de kosten, die Gijsbrecht daarna nog meende te kunnen declareren, te vergoeden.

Om zijn recht te krijgen maakte Gijsbrecht op zijn hoge leeftijd -hij was toen ca. 80 jaar- zelfs nog een reis naar het verre Loo, waar de administratie van de Nassause Domeinen, waaronder het schoutambt van Gijsbrecht viel, zetelde.

Het einde van dit geschil beleefde Gijsbrecht niet. In het archief van de Nassause Domeinraad is deze episode uitvoerig weergegeven in de door Gijsbrecht en zijn familie ingediende rekest en in de daarop gegeven beschikkingen, en in deze zeer uitvoerige processtukken tussen Gijsbrecht en Engel Boone gewisseld middels hun raadsliden. De laatste beschikking, gegeven op een door Gijsbrecht zelf ingediend rekest, dateert van 2 augustus 1701. De daarop volgende beschikking van 2 juni 1702 betrof een rekest van Gijsbrechts weduwe; hij zal dus eind 1701, begin 1702 zijn overleden.

Gijsbrecht van Berckel was getrouwd met Maria Cloostermans; zijn (waarschijnlijk tweede) zoon heette Anthonius. Op 23 december 1655 kreeg Gijsbrecht commissie om Anthony Cloostermans, die dat ambt sinds 1631 had bekleed, in verband met diens overlijden op te volgen als schout van Gilze, Ginneken en Bavel. Het is wel aannemelijk dat gemelde Anthony Cloostermans Gijsbrechts schoonvader was⁹.

Gijsbrecht's kinderen, althans een deel daarvan, werden in de N.H. kerk te Gilze gedoopt. Ik noteerde de dochters Francoise (2x), Elisabeth, Adriana en Johanna en de zoon Anthonius. Een andere zoon (stellig de oudste) was Peter, die zijn vader in 1681 opvolgde als secretaris van Gilze, nadat hij tevoren dit ambt reeds enige jaren had waargenomen. De verhouding tussen vader en zoon was blijkbaar niet goed. In 1681 voerden zij tegen elkaar een proces voor de Raad van Brabant. Peter vorderde daarbij nakoming door zijn vader van een tussen hen gesloten contract, volgens hetwelk de vader ten behoeve van zijn zoon afstand zou doen van het secretaris-ambt van Gilze. Kennelijk kreeg Peter gelijk; hij verkreeg de commissie tenminste op 17 februari 1681, en hij werd op 25 mei van dat jaar als secretaris beëdigd. Hij oefende dit ambt uit tot zijn dood (vóór 25 november 1711). Schout werd Peter echter niet; mogelijk was de verhouding tussen Peter en de verdere familie na het proces ook bekoeld. Toen

zijn vader was overleden was niet hij degene die de procedure inzake de afrekening van zijn vaders schoutambt voortzette, maar deden zijn zusters Elisabeth en Adriana dat. Of Peter van Berckel getrouwd was en kinderen had heb ik niet kunnen ontdekken. In de diverse doop- en huwelijksregisters van Gilze en omgeving trof ik hem niet als doopvader of bruidegom aan.

In een van zijn rekesten aan de Nassause Domeinraad -ingediend in 1697- stelt Gijsbrecht van Berckel dat hij nog is belast met de zorg voor een 'oude vrouw' en vele kinderen en kinds-kinderen. Zijn dochters Elisabeth en Adriana geven in 1703 ook te kennen mede op te treden voor haar moeder, broeders en zusters. In de DTB-boeken van Gilze en omliggende dorpen en ook van Breda heb ik niets meer van deze vele kinderen en kindskinderen gevonden. Het is mij niet duidelijk of het er werkelijk wel zoveel waren en wat er van hen is geworden. Voorshands lijkt het mij aannemelijk dat met het overlijden van de dorpssecretaris Peter van Berckel omstreeks 1711 deze familie Van Berckel in de mannelijke lijn is uitgestorven en dat daarmee -behoudens enige vrouwelijke nakomelingen- een einde kwam aan dit weinig omvangrijke geslacht, waarvan de stamhouders vier generaties achtereen en gedurende ca. 125 jaar ten plattelande van Noord-Brabant een secretaris-ambt bekleedden.

Hieronder volgt een genealogie betreffende dit geslacht. Het nakomelingschap van Hendrik Hendriksz. van Berckel -Gerrit's broer- is hierin niet vermeld.

1. Hendrik van Berckel, vader van:

1. Gerrit van Berckel, volgt onder II
2. Hendrik Hendriksz. van Berckel, vermeld te Baarle in 1590, overleden voor 15 februari 1606, trouwt Cornelia Gerrit Janszoon Verheydendr., overleden na 15 februari 1606.

Uit dit huwelijk:

- A. Alijt van Berckel, trouwt voor 15 februari 1606 Jan Joossone.
- B. Hendrik van Berckel.
- C. Adriaenke van Berckel.
- D. Jenneke van Berckel.
- E. Mayken van Berckel.
- F. Jacobmijntken van Berckel.

Op 31 oktober 1590 verkoopt Henrick Hendrickszn. van Berckel aan Jan Adriaensz. 1 bunder weiland en heide, *de Strijbeeck*, te Ulicoten onder Baarle¹⁰. Cornelia Gerrit Jansoons Verheydendr.,

weduwe wijlen Henrick Henricksz. van Berckel, met Lenaert Jacobsz., haar voogd, Alyt Henrick Henricks van Berckeldr. met Jan Joossone, haar man en voogd, en mr Geerit Hendricksz. van Berckel, als oom en voogd, en Adriaen Geerit Janssone Verheydensone, als oom en *toesiender*, tesamen in de naam van Henricken, Adriaenken, Jenneken, Mayken en Jacobmijntken, des genoemde Henrick Hendricksz. van Berckel onbejaarde kinderen, verkopen op 15 februari 1606 aan Godert Godert Henrick Antonis van Reuthe een huis, erf, wei en hei, groot omtrent 6 bunder, te Ulicoten, Baarle. Oost: kinderen en erfgenamen wijlen Pouwel Jan Haetssoons erve; zuid: Cornelis Cornelisz. erve; west: weduwe en kinderen wijlen Adriaen Cornelis Schoenmakers erve; noord: 's Heren Vroente. En voorts 2 bunder en 1 bunder in de *Mayen*, zuid: Adriaen Hendricksz. van Ghilze, noord: Ambrosius Jan Gilliszoon, oost en west: 's Heren Vroente en strate; onder meer belast met 2 rijns guldens 's jaars ten behoeve van Claes Jansz. met zijn medeconsorten te Chaem¹¹.

II. Mr Gerrit Hendriksz. van Berckel, sinds 1573 vermeld te Baarle, in 1577 notaris aldaar, van 1589 tot 1614 vermeld als secretaris van Ginneken, overleden na 1626, trouwt 1e voor 20 januari 1573 Lijsbeth Cornelis Philips Bollekens, overleden voor 1585, dochter van Cornelis Philips Bollekens en Marie NN.; trouwt 2e vóór 1585 N.N. Uit dit eerste huwelijk:

1. Magdalena van Berckel.
2. Anna van Berckel. Een van beiden trouwt Wijtman Montens, broer van mr Hendrik Montens.
3. Maria van Berckel, begraven te Breda op 22 september 1623, trouwt voor 12 maart 1596 met mr Anthonis Janssen, chirurgijn; hertrouwt (huwelijksvoorwaarden op 3 augustus 1604 verleden voor notaris Melis Jan Melissen te Breda) mr Adriaen Anthonisz. Belgiaerts, secretaris van Terheijden, geboren te Breda ca. 1563, overleden 3 november 1615, zoon van Anthonis Peter Belgiaerts en Cornelia Stappaerts.

Uit het tweede huwelijk:

4. Peter van Berckel, volgt onder III.

Op 20 januari 1573 koopt Gerrit Hendriksone van Brekel (moet zijn van Berckel) als man en voogd namens Lijsbeth Cornelis Philips Bollekens, zijn huisvrouw, en namens haar moeder, Marie Cornelis Philip Bollekens weduwe, te Baarle 2 rijns guldens 5 stuivers erfcijns¹².

Anthonie Wouter Swanendr. weduwe wijlen Adriaen Jan Stoopssone compareert op 8 maart 1585 te Baarle met Gherit

Hendricx. van Berckel, haar voogd, haar *metten recht* gegeven¹³.

Op 9 maart 1577 wordt te Baarle een volmacht gepasseerd voor Geerit Henricz. van Berckel, notaris en getuige¹⁴. Op 2 mei 1592 is mr Geerard van Berckel, secretaris van Ginneken, gemachtigde van Jeronimus van Schoyten, wonende te Zevenbergen¹⁵. Magdalena en Anna, dochters van Gerrit Hendriksz. van Berckel en Elisabeth Cornelis Philips Bollekensdochter, geassisteerd door hun oom Philip Cornelis Bollekens en Maria, ook dochter, geassisteerd door mr Anthonis Janssen, chirurgijn, haar man, verklaren op 2 maart 1596 schuldig te zijn aan hun vader 480 carolusguldens, 6 stuivers, 1½ oort, door hem voorgeschoten voor alimentatie, educatie etc. volgens het slot van de rekening door de vader gedaan over de goederen, hun door hun moeder nagelaten. Rekening afgesloten 22 februari 1596. Ter verzekering van de restitutie cedeerden de kinderen hun vader reeds op 6 mei 1592 2/3 van de huur van de stede, huis, hof en erfenis, gelegen te Baarle op *de Hertoge Stege over de ploech*, en wat hen verder door de moeder is achtergelaten¹⁶.

Wijtman Montens erkent op 23 oktober 1607 dat mr Hendrick Montens en Geerardt Henricken van Berckel, zijn broeder en schoonvader, voor hem 200 carolus guldens hebben betaald aan Joos Cornelis van den Broeck wegens huur van 1½ bunder hooiland in de Moerdijk. Hij verbindt voor terugbetaling zijn huis, schuur en erf op de Haagdijk bij de Tolbrug te Breda¹⁷. Op 10 februari 1617 verklaart Wijtman Montens, wonend onder Ginneken, schuldig te zijn aan Maeyken mr Gerrit van Berckelsdr., weduwe Sr. Adriaen Belgiaerts 388 rijns guldens wegens geldlening. Hij verbindt zijn huis, schuur etc. op de Haagdijk te Breda. In de kantlijn: juffr. Adriana van den Brande als weduwe en boedelhoudster van Sr. Cornelis Belgiaerts, in zijn leven schout te Terheijden, geassisteerd met Jan van Son, schepen van Terheijden, heeft verklaard dat de schuld met interest is afgelost op 4 april 1648¹⁸. Op 4 december 1615 maakt voormelde Maria, geassisteerd met mr Gerrit van Berckel, haar vader en voogd, bezwaar tegen de ordonnantie van schout en schepenen van Terheijden van 1 december 1615¹⁹. Anthonis Belliaerts, koopman te Middelburg, enig (overgebleven) broer van wijlen Adriaen Belgiaerts, tracht op 29 juni 1616 de voogdij te verkrijgen over diens drie nagelaten kinderen. Adriaen's weduwe, Marie mr Geerit van Berckelsdr. verzet zich daar tegen; zij wordt bijgestaan door mr Johan de Bergaigne, licentiaat in de rechten en advocaat te Breda, haar *gecoren* voogd in deze, en de eerbare mr Aelbrecht van Berckel, procureur fiscaal voor de Raden van Brabant te 's-Gravenhage²⁰.

III. **Peter van Berckel**, geboren ca. 1585, in 1614-1628 secretaris van Ginneken, dood in 1628, trouwt met Anna Gijsbrecht Eijckbergsdr., dochter van mr Gijsbrecht Eijckberg, 1593 schepen van Ginneken en Bavel, secretaris van Geertruidenberg, en Franchoise Backx. Uit dit huwelijk:

1. Gijsbrecht: volgt onder IV.

Op 4 februari 1613 constitueren Franchoise Bax, weduwe wijlen mr Ghijsbrecht Eijckberchs, geassisteerd met mr Gijsbrecht Geerijts s Heeren, mr timmerman, als testamentair voogd en Roelof Bax, de oom, als testamentair voogd, mr Peeter van Berckel te Ginneken, als getrouwd hebbende Anneke, Eijckberchs dochter, om alle goederen die de weduwe en kinderen van Eijckberch te Ginneken en elders hebben te administreren²¹. Rombout mr Rombout Lipszone bekend op 6 april 1616 voldaan te zijn door Peeter van Berckel, secretaris van Ginneken, betalende namens de weduwe en kinderen van mr Gijsbrecht Eijckberch ter zake van een schepenbrief van 250 rijns guldens²².

Peeter van Berckel, secretaris te Ginneken, is op 2 december 1615 200 rijns guldens schuldig²³. Op 187 juni 1616 machtigen Ghoris Dyrk Deenssone en Aleyd Andries Veenloetdr., zijn huisvrouw, hun zoon Anthonis om de 2 veertelen rogs 's jaars, die zij heffen op zeker onderpand te Ginneken, gebruikt door Jan Saessen, aan mr Peeter van Berckel te transporteren²⁴. Op 29 juni 1616 legt Peter van Berckel, secretaris van Ginneken, een verklaring af: hij is dan ca. 32 jaar oud en een halfbroer van Maria van Berckel, weduwe van Adriaen Belliaerts²⁵. In verband met het overlijden van prins Philip Willem vraagt Peter van Berckel in 1618 continuatie van zijn ambt als secretaris en stokhouder te Ginneken, waartoe hij in 1614 werd gecommitteerd. Namens prins Maurits werd hem op 27 juni 1618 deze commissie weer gegeven, gezien het goed rapport over hem gedaan²⁶.

IV. **Gijsbrecht van Berckel**, in 1648-1681 secretaris van Gilze, in 1655-1701 schout van Gilze, Ginneken en Bavel, overleden tussen 2 augustus 1701 en 2 juni 1702, trouwt ca. 1650 met Maria Cloostermans, begraven te Gilze op 3 april 1706, als weduwe van *de heer Schoueth*, vermoedelijk een dochter van Anthony Cloostermans, overleden ca. 1655, in 1631-1655 schout van Gilze, Ginneken en Bavel. Uit dit huwelijk:

1. Franchoise van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 5 mei 1661.
2. Franchoise van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 14 februari 1665, get. de Heer Stadhouder Daniel Buycx en juffr. Elisabeth Belliaer.

3. Anthonius van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 4 maart 1657, get. de heer A. van Buerstede (tussen 1641-1664 schepen, in 1665-1667 burgemeester van Breda) en juffr. Susanna Smits, huisvrouw van (onleesbaar).
4. Elisabeth van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 14 april 1658, get. Michael Jansz. van de (onleesbaar), in wiens plaats stonden ...Cloostermans en ...de Morera.
5. Peter van Berckel, volgt onder V.
6. Adriana van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 9 mei 1660, get. de hr. Pieter van Gilse, secretaris van Tilburg, Sr. Anthonie van Bestelaar, juffr. Adriana van de Kieboom, huisvrouw van Arnoldus Cloostermans.
7. Johanna van Berckel, gedoopt te Gilze N.H. op 17 september 1662, get. d'Heer Eykberch, secretaris van de mog. Heren Raden van Staten der Vereenigde Nederlanden, Abraham Vinq, juffr. Elisabeth Haukes, huisvrouw van D(s) Mispelblom.

In een akte van 7 maart 1652 inzake de verdeling van de nalatenschap van Roelof Bax, in leven ontvanger der gemene middelen te Breda, staat onder meer vermeld: Juffr. Elisabeth Bax 1/4; Hendrick Eyckberch, secretaris van Ginneken, Johan Eyckberch, secretaris van de Raad van State te 's-Gravenhage, zijn broer, Elisabeth van der Hoeve, dochter van Maria Eyckberch, Jenneke en Geertruyt van der Schoot, dochters van Clara Eyckberch en de heer Gijsbrecht van Berckel, schout en secretaris van Gilze, enig kind van Anna Eyckberch en mr Peter van Berckel, samen 1/4; de kinderen van Peter van Dorp en Cornelia Bax 1/4; de kinderen van Clara Adriaen Bax, echtgenote van Anthonie van Buerstede 1/8²⁵.

Op 30 augustus 1631 krijgt Anthony Cloostermans commissie als schout van Gilze, Ginneken en Bavel²⁶; nadat dit schoutambt door zijn overlijden vacant is geworden, wordt Gijsbrecht van Berckel op 23 december 1655 in zijn plaats benoemd²⁷. Gijsbrecht is sinds 1648 ook secretaris van Gilze²⁸; in 1681 vraagt hij resignatie uit dit ambt ten behoeve van zijn zoon Peter, die op 17 februari 1681 commissie krijgt als secretaris van Gilze, waarvoor hij op 22 mei 1681 de eed aflegt. Tevoren had Peter dit ambt reeds enige jaren waargenomen.

Z.M. de koning van Groot Brittannië (de koning-stadhouder) beschikt op 30 oktober 1697 op een rekest van Gijsbrecht van Berckel. Gijsbrecht mag het schoutambt van Gilze, Ginneken en Bavel alleen blijven uitoefenen (dus zonder de aangewezen opvolger Engel Boone). Gijsbrecht stelt dat hij de inkomsten niet kan missen. Hij heeft nog een *zware en lastige* familie; onder meer

is hij nog belast met een 'oude vrouw' en vele kinderen en kindskinderen²⁹. Op 2 augustus 1701 wordt opnieuw beslist op een rekest van Gijsbrecht van Berckel; zijn opvolger Engel Boone tracht hem nu reeds als schout te verwijderen; deze wordt daarin gesteund door de schepenen van Ginneken en Bavel, met wie Gijsbrecht blijkens voorgaande stukken in de laatste jaren van zijn bediening onenigheid heeft³⁰.

Omstreeks de jaarwisseling 1701/1702 is Gijsbrecht kennelijk overleden; zijn weduwe dient een rekest in ter zake de afrekening van zijn schoutambt, waarop wordt beschikt op 2 juni 1702³¹. Op 19 april 1703 verschijnen voor notaris Van Bommel te Breda juffr. Adriana en Elisabeth, bejaarde ongetrouwde dochters van wijlen de heer Gijsbrecht van Berckel, zich ook sterk makende voor haar moeder, broeders en zusters; gemachtigde mr Cornelis Maerlandt³². Adriana en Elisabeth van Berckel geven op 20 april 1720 te Breda een machtiging³³.

V. **Peter van Berckel**, geboren ca. 1659, secretaris van Gilze in 1681-1711, overleden voor 25 augustus 1711; waarschijnlijk ongehuwd. Peter compareert met anderen voor een notaris te Breda op 1 augustus 1685. Hij is dan omtrent 26 jaar oud en secretaris van Gilze. Hij verklaart dat hij er getuige van was dat iemand in een herberg voor dief werd uitgescholden³⁴. In 1681 procedeert Gijsbrecht van Berckel, schout en secretaris van de Nassause heerlijkheden Gilze, Ginneken en Bavel, voor de Raad van Brabant tegen Peter van Berckel, zijn zoon, inzake de nakoming van een contract van resignatie van het secretaris-ambt van Gilze door Gijsbrecht ten behoeve van zijn zoon Peter³⁵. Op 25 augustus 1711 blijkt Peter van Berckel te zijn overleden; hij wordt dan als secretaris van Gilze opgevolgd door Johan Hendrik Damisse³⁶.

NOTEN

Gebruikte afkortingen:

G.A.B. : Gemeente-archief Breda.

G.N. : Gens Nostra.

R.A.H. : Rijksarchief in Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch.

A.R.A. : Algemeen Rijksarchief.

N.D. : Archief Nassause Domeinraad, inv. Hingman.

N. : Notarieel Archief.

R. : Rechterlijk Archief.

N.L. : Nederlandsche Leeuw.

1. G.A. Breda, R 490, f 162, 1 december 1589.
2. Elisabeth Cornelis Philips Bollekens stamde uit een familie, die van oudsher te Baarle was gevestigd. Haar voorvader Cornelis Lippen Bollekenszone kocht daar op 20 april 1456 18 lopen rogs erfpacht (G.A. Breda, R 792, 7 maart 1600). Op 11 december 1493 was een Cornelis Philips Bollekens schepen van Baarle 'onder de Hertog' (G.A. Breda, R 426, f 205v). In 1519 en 1521 was Cornelis Cornelisz. Bollekens schepen van Baarle Nassau (G.A. Breda, R 426, f 208v en id. R 428, f 277). Voorzover mij bekend stierf deze familie uit met mr Cornelis Bollekens, advocaat te Dongen en Breda. (Zie over hem: H. Bots, I. Matthey en M. Meyer, *Noordbrabantse studenten 1550-1750*; Tilburg, 1979, nr. 684). Hij bewoonde o.m. het z.g. Bollekensslotje in Dongen, beschreven door pater Gerlach O.F.M. Cap. in *Geschiedenis der Penitenten Recollectinen van Dongen*, Tilburg, z.j., blz. 68 e.v.
3. A.R.A. Nassause Domeinraad, Hingman nr. 1101, 156-161.
4. Jaarboek 'De Oranjeboom', 1951, 32 e.v.; N.L. 1937, 353 en Sinte Geertruydsbronne, 1938, 157.
5. Id., jrg. 34 (1981), 122 e.v..
6. De hier vermelde gegevens betreffende de families Eijckbergh en Lips zijn ontleend aan een artikel van B.W. van Schijndel 'Het geslacht Lips uit Bavel' verschenen in *de Brabantse Leeuw*, 1957, 113 e.v.
7. P.C. Bloys van Treslong Prins, Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden uit de provincie Noord-Brabant, Utrecht, 1924 I, 208.
8. In het archief van de Nassause Domeinraad, Hingman, nr. 1101, bevindt zich op f 248 een ongedateerde, ongetekende memorie, die ongetwijfeld omstreeks 1655 werd opgesteld. De inhoud daarvan luidt als volgt: *Dat Gijsbert van Berckel den nieuwen schouteth van Ginneken, Gilse en Bavel nyet alleen van de lijste der schepenen van Ginneken heeft soecken af te stellen de schepenen Adriaen Beens, Jacob Cornelis Meren ende Joost Lauwreys Adriaenssen omdat de voors. Beens ende Meren haere attestatie hadden gegeven ten dienste van Sijn Hoogheyt, maer heeft oock in de plaetse van dyen soecken te brengen Jan Gerrit Liefmans, Arnoldus Martini ende Lambrecht Peter Gijssels, ende eenige andere, dewelcke seer partijdig sijn jegens Sijn Hoochheyt, ende oock verclaringen tot naerdeel van Sijn Hoochheyt hebben gegeven. Dat mede den voorsz. Berckel heeft gesyt tegens Bacx in de Hage (Princenhage) dat hij met sulcken schelmen als de schepenen van de Hage waeren omdat sij haere verclaringen vor Sijn (Hooch-*

hey?) hadden gegeven nyet en soude willen sitten. Of deze anomieme beschuldigingen aan het adres van Gijsbrecht, gedaan bij het begin van zijn ambtsbediening, wel juist waren is niet zo zeker. Op het blad, voorafgaand aan de memorie, bevindt zich het eerste voorstel, dat Gijsbrecht als schout deed inzake de benoeming van schepenen van Ginneken; hij vraagt daarin continuatie van het zittend college, waarvan voormelde personen deel uitmaakten. Ook in latere jaren blijken Adriaen Beens en Jacob Lauwreys Adriaenssen nog als schepenen te fungeren.

9. Anthony Cloostermans behoort waarschijnlijk tot het geslacht Cloostermans, dat te Geertruidenberg en Breda was gevestigd. Bij de doop van Elisabeth van Berckel (IV, 4) op 14 april 1658 te Gilze traden een Cloostermans en een De Morera op als getuigen. Ongetwijfeld was dat het echtpaar Lenaert Adriaens Cloostermans en Pauwelijntje De Morera, waarover *de Brabantse Leeuw* van 1960, blz. 61, gegevens bevat. Lenaert Cloostermans, 1652-1660 apotheker te Breda was zoon van Adriaen Cloostermans en Maria van Sterbergen. Adriaen zou in 1637 van Geertruidenberg naar Breda zijn getrokken en schepenen van Ginneken zijn geweest. Andere leden van deze familie zullen zijn geweest: Adriaen Cloostermans als weduwnaar van Anneke van de Berg op 24 mei 1626 te Geertruidenberg getrouwd met Adriaentje Beyermans; Adriaen Cornelisz. Cloostermans, die in 1561 poorter wordt van Geertruidenberg (G.N. 1963, 226) en Anthonis Anthonisz. Cloostermans, wonend te Geertruidenberg, die op 30 december 1568 compareert in een notariële acte, verleden te Breda (G.A. Breda, N. 12, f 158). Misschien behoorde tot de familie ook Adriaen Cloostermans, tussen 1644 en 1654 vermeld als schepenen te Ginneken. In zijn benoemingsvoorstellen staat aangetekend dat hij van de religie (d.w.z. gereformeerd) en Zeelander zou zijn. (A.R.A. Nassause Domeinraad, Hingeman, 1101).
10. G.A.B., R 792.
11. G.A.B., R 792, f 209v.
12. G.A.B., R 791, f 269v.
13. G.A.B., R 792.
14. Streekarchief Oosterhout; Oosterhout R 281.
15. G.A.B., R 686.
16. G.A.B., R 497, f 52.
17. G.A.B., R 506, f 111v.
18. G.A.B., R 516, f 18.
19. R.A.H., N de Haage (Princenhage), not van Bergen.

20. R.A.H., Arch. Raad van Brabant, nr. 354.
21. G.A.B., N 24, f 3.
22. G.A.B., N 24, f 119.
23. G.A.B., R 523, f 189.
24. G.A.B., N 24, f 126.
25. G.A.B., R 536, f 21.
26. A.R.A., N.D., nr. 1102, f 13.
27. id. nr. 1102, f 39.
28. id. nr. 1106, f 469.
29. id. nr. 1102, f 54.
30. id. nr. 1102, f 120.
31. id. nr. 1102, f 122.
32. A.R.A., N.D., Verspreide collecties nr. 4.
33. G.A.B., N 466, f 37.
34. G.A.B., N 345, f 200.
35. R.A.H., Arch. Raad van Brabant, vic. proc. nr. 2129.
36. A.R.A., N.D., nr. 1106, f 469.
37. R.A.H., Arch. Raad van Brabant, nr. 354.
38. A.R.A., N.D., nr. 1102, 158.159.

De erfgenamen van heer Ghijzel Back

L.F.W. Adriaenssen

Van der Hoopstraat 85, 1051 VD Amsterdam

(vervolg van blz.191 de Brabantse Leeuw, jaargang 38)

VII-c. Hendrick Pelgrom de Bye¹¹³ is in 1604 geboren. Hij werd voor het eerst vermeld in 1629, toen hij lidmaat werd van de Nederduits Hervormde Gemeente te 's-Hertogenbosch. Daarmee werd hij lid van een selekt gezelschap, dat eind 1629 bestond uit 200 personen, onder wie 20 Bosschenaars. In 1631 was Hendrick diaken van de hervormde gemeente. Bij zijn aanneming als lidmaat heette hij ondermajoor van Den Bosch, woonachtig in de *Ververstraet in de Bier-wagen* en zijnde van elders tot s'Hertogenbossche comen wonen nae het overgaen der stadt. De *Vergulde Bierwagen* in de Verwerstraat was in die tijd een bierbrouwerij en inderdaad werd op 5 maart 1630 in de stadsrekening 7 gulden 8 stuivers verantwoord aen Henrick Pelgrom voor een aeme biers byden heeren schepenen geschoncken die den heere Gouverneur binnen gebrocht hebben. Terstond na de overgave van de stad op 14 september 1629 werden Peter Donck en de biersteker Henrick Pelgrom de Bie aangesteld tot ondermajours. In de stadsrekening

worden ze omschreven als *substituyten van myn heer den Wachtmeester, byden heeren schepenen aengenomen om de wachten te visiteren ende rontsomme van brant ende kerssen te besorgen, daer van, elcken van hen ter maent toegevuecht 9 gulden.*

Hendrick trouwde te Sloten op 23 juni 1630 met Mariken Rodenburgh.¹¹⁴ Zij was in 1607 te Amsterdam geboren als onwettig kind van Emanuel Rodenburgh, die na een avontuurlijke handelsreis naar Bali in 1607 ambtenaar was geworden van de thesaurie extra-ordinaris van Amsterdam. In zijn testament van 1626 liet hij aan zijn bastaards Maritgen en Jacob: *alle de huys-raet, imboel, schilderyen, silverwerck, linnen en wollen clederen by hem codicillateur natelaten; Ende daer en boven noch uyt syne goederen te samen de somme twee duysent carolus guldens eens / tot hare alimentatie.* In 1636 verhuisde Hendrick met zijn gezin naar Amsterdam, waar hij op 16 november werd geporterd. Over zijn afscheid van Den Bosch zegt de stadsrekening van 1636-1637: *Item prima Novembris 1636, aen Henrick Pelgrom, onder-majoor deser Stadt ende schryver aende Stadts poorten, voor een vereeringhe, dat den selven de voerscreven ampten heeft verlaeten ende voortaan ten proffyte vande Stadt sullen werden gemesnaeert, mitsgaders voor andere consideratien, den selven toegevuecht de somme van 600 gulden.* Deze som had hij nodig om het ambt van Provoost van de Burgerije te Amsterdam te kunnen kopen. Als provoost, beter gezegd hoofdprovoost, had Hendrick tien provoosten onder zich, die onder meer als armenjagers belast waren met de handhaving van de openbare orde. De hoofdprovoost was een van de vier substituutschouten van de stad. Een disciplinair onderzoek naar Henricks personeel in 1649 leverde een vernietigend rapport op; de meeste onderprovoosten worden afgeschilderd als alcoholist, kwaadspreker, werkweigeraar, ziek, oud, invalide (een van hen is al vier jaar blind) of onnozel.

Hendrick was zijn vader opgevolgd als patroon van het Backkooke. Al snel na de reductie van Den Bosch ondernam hij stappen om de beide beneficijs van de priester-rectoren af te nemen en aan zijn naaste verwanten te konfereren. Omdat artikel 3 van het capitulatieverdrag de religieuzen voor het leven in het genot van hun geestelijke inkomsten liet, moest Hendrick wachten op het overlijden van de rectoren. Pas in 1636 en 1638 kon hij zodoende van zijn patronaatsrecht gebruik maken. Op 9 februari 1654 werd Hendrick Pelgrom de Bie te Amsterdam begraven. Zijn weduwe volgde hem op 29 januari 1672; zij had blijkens de begrafenisakte gewoond *in de Houtuijnen by de Roobruggh*. Haar kinderen waren:

1. Laurens Pelgrom de Bie¹¹⁵ is op 28 augustus 1631 te 's-Her-

togenbosch gedoopt. Hij volgde zijn vader op als provoost van de burgerij van Amsterdam. In 1674 werd de waarde van zijn onroerend vermogen geschat op 1000 gulden. Laurens overleed ongehuwd en kinderloos. Zijn begrafenisakte noemt hem *eleijker ende profoos op Delfse Bierkaij*.

Ook als patroon van het Bacx-koorke was Laurens zijn vaders opvolger. Zijn broers Peter, Barent en Emanuel bedacht hij elk met een beneficie, maar bij de eerste collatie werd de familie het slachtoffer van een beneficiejacht, waarover meer volgt in bijlage A. Voor hij in 1654 patroon werd, was Laurens beneficiant van een van de twee porties in de stichting, gevaceerd door het overlijden van de priester Adriaen Schellekens. De Staten-Generaal approbeerden zijn collatie op 13 december 1638.

2. Peter Pelgrom de Bie¹¹⁶ is in 1634 in Den Bosch geboren. Uit het resolutieboek van de burgemeesters van Amsterdam de dato 30 januari 1653: *Hendrick Pellegrom versouckt dat zijn soon Petrus Peregrinus, de triviale schole gepasseert hebbende, syn verdre studium in het collegie van hare Groot Mogenden tot Leijden ten laste deser stede mach bevorderen, en voorts voltrecken. Is voor dese tijt geëxcuseert*. Anderhalf jaar later werd Peter als *alumnus* door de stad aangenomen. Peter Pelgrom de Bie werd in het burgerlijke leven *postmeester van Hamburgh, kantoor op Dachterburghwal over de brouwerij vande Bergh*, welke post door de burgemeesters tegen een ferm officiantengeld aan vier personen werd vergeven. Zijn vermogen in onroerend goed werd in 1674 getaxeerd op f 9.000.

Na tien jaar lang te hebben geprocedeerd tegen Hendrick Aelstius, die in 1662 als niet-bloedverwant een beneficie had ingepikt, presenteerde Laureys Pelgrom de Bie, Peters broer en patroon van het Bacx-koorke, hem op 25 oktober 1672 aan de Staten-Generaal als rector; vier dagen later volgde de collatie en op 29 december de approbatie van Hoog Mogenden. Op 24 augustus 1676 verpachtte hij met zijn broer en conrector Emanuel Pelgrom de Bie voor 380 gulden per jaar gedurende 4 jaar de inkomsten van de beneficies aan Jacob de Bye, notaris te 's-Hertogenbosch en sedert lang rentmeester van het Bacx-koor. Op 7 augustus 1679 is Peter ongehuwd en kinderloos te Amsterdam overleden.

3. Elisabeth Pelgrom de Bie, volgt onder VIII-a.
4. Barent Pelgrom de Bie¹¹⁷ is op 1 augustus 1639 te Amsterdam gedoopt. Hij werd op 24 oktober 1664 koster van de Zuiderkerk aldaar. Op de dag van zijn ambtsaanvaarding schreef hij

in het doopboek:

*Doen Astenbrinck vertrock van hier na 's hemels troon,
Wiert van syn Suyderkerck de wacht my aangeboon;
Te letten staet my dan op my en op myn Kerck
Tot dat de ziel heeft Godt, het lichaem eene serck.
MIIn heIL en Vaste toeVerLaet Is aLtoos GoDt:
Hy sterck my in myn plicht, so werd ick niet bespot.*

De stad betaalde hem jaarlijks 300 gulden voor deze functie. Op 23 december 1671 trad Barent te Amsterdam in ondertrouw met Brechtje Felbier¹¹⁸, aldaar gedoopt op 22 mei 1633 en begraven op 6 januari 1682. Zij was een dochter van François Felbier en Aeltjen Diercx. Hun huwelijk bleef kinderloos.

Minstens sedert 1679 was Barent Pelgrom de Bie rector van het Bacx-koortje. Van zijn hand is de volgende brief aan het kerkbestuur van de Sint Jan van 10 oktober 1682 bewaard gebleven, waarin hij begint te vertogen dat hij van den bloede is van Gyssel Back en vervolgt: ... *soo wert dan cirieuselijck versocht vanden suppliant aende edele heeren kerckmeesters der selver kerck om te moogen hebben vrijheijt om 't selve koorken schoon te laten maken op sijne kosten, als wanden te witten en t'geen daer toe is toebehoorende. Oock t'goet dat hij dat hij suppliant nu twee jaaren geleden gesien heeft, doen daer instaeende, daer in niet magh geplaedts werden, als weesende gereetschap voor een gravemaker. t'Welck hij suppliant is denckende op t'ziraet van t'selve koorken, dat de voornoemde heeren kerckmeesters gelieve de goetheijt te hebben om t'selve toe te staen om het te moogen suiijveren van alle vervalte vuijligheijt, sulcke toestaende en t'selve rijen en leedigh te moogen houden. Sal de kerck ziraet staen.*

Op 24 december 1686 is Barent Pelgrom de Bie onder het kosterstoeltje in de Zuiderkerk begraven. Hij had bij de kerk in de Zandstraat gewoond en liet een huis na in de Pieter Jacobsdwaarsstraat tegenover het Steenhouwerssteegje, ter waarde van f 1800.

5. Emanuel Pelgrom de Bie, volgt onder VIII-b.
6. Macheltje Pelgrom de Bie¹¹⁹ is in 1645 te Amsterdam geboren en trad daar op 18 januari 1669 in ondertrouw met Johannes te Lier¹²⁰ sive Telier, weduwnaar van Albertje Kinchuijsen. Zijn onroerend vermogen was in 1674 f 1800 waard. Hij woonde op de Binnen-Amstel en was havenmeester van de stad. Minstens sinds 1715 woonde Macheltje als kinderloze weduwe bij haar zus Aletta te 's-Hertogenbosch, waar zij op

6 juli 1715 samen testeerden. Te Amsterdam werd zij op 7 maart 1718 begraven.

7. Aletta Pelgrom de Bie¹²¹ vestigde zich te 's-Hertogenbosch en lijkt rentmeesteres van het Bacx-koorke te zijn geweest, aan haar werden althans verschillende bescheiden overgedragen die vanouds onder de rentmeesters berustten. Als *moeye* Aletta Pelgrom keerde zij met haar achterneef jonker Herman Pelgrom de Bie (VII-a) de koorrevenueen uit aan de rectoren. Op 18 april 1719 is zij in Den Bosch ongehuwd gestorven. De familieleden kontrakteerden daarna de Bossche notaris Florentius van Woerkom *op zodanigen voet & conditie als in't brede staat vermeld in zekere missive van onze voorschreven moeije Aletta Pelgrom* (op 13 augustus 1715 gericht aan Van Woerkom).

VIII-a. Elisabeth Pelgrom de Bie, te Amsterdam gedoopt op 15 februari 1637 en daar op 15 februari 1664 in ondertrouw getreden met Philip Engebrecht.¹²² Deze was op 14 oktober 1635 te Amsterdam gedoopt als zoon uit het huwelijk van de makelaar Jan Engebrecht en Annetje Barents. Philip kreeg een admisie tot notaris en in 1666 een aanstelling tot substituut-schout van de stad Amsterdam op een jaarlijkse wedde van *f* 800 plus *f* 50 kledinggeld. In de laatste kwaliteit werd hij tijdens het aansprekersoproer in 1696 door het woedende volk bedreigd, maar zijn huis ontsnapte aan een plundering. In 1708, op zijn sterfbed, deed hij met behoud van de inkomsten ten behoeve van zijn zoon Hendrick afstand van zijn politieële ambt. Elisabeth Pelgrom de Bie woonde toen zij overleed *achter de Munnickliesel* en werd op 4 oktober 1694 te Amsterdam begraven. Schout Engbrecht volgde haar op 12 mei 1708 in het graf. Hun kinderen waren:

1. Hendrick Pelgrom Engebrechts¹²³ is op 24 juni 1665 te Amsterdam gedoopt. In 1692 kreeg hij een stedelijke aanstelling tot procurator en eind januari 1708 volgde zijn aanstelling tot substituut-schout als opvolger van zijn vader, die toen geen half jaar meer te leven had. Van 1679 tot zijn overlijden op 13 juli 1724 was Hendrick rector van het Bacx-koorke. Zijn nalatenschap vertoonde een deficit van *f* 4.449:12:0. De nabestaanden plaatsten in de Amsterdamsche Courant van 16 september 1724 de volgende advertentie: *Dingsdag den 26 September en volgende dagen, zal men ten huyze van wylen Hendrik Pelgrom Engebregt, op de Gelderse Kaey by de Stormsteeg tot Amsterd., verkopen een schone verzameling van Latynse, Franse, en Nederduytse Boeken, van de beste soort, meest op groot papier, alle heerlyk gebonden, waer*

onder eenige Miniaturen en konstige afgezette werken, benevens een verzamelde Atlas van de beste Kaerten en Printen, door den beroemden Dirk Jansz. van Zanten afgezet, in 4 vergulde banden, als ook eenige uytmuntende Rariteyten; waer van de Catalogus te bekomen is te Leeuwaerden by Halma, Deverter van Wesel, Uytregt van de Water, Dort van Braem, Rotterdam Beman, Delft Boitet, Hage van Thol, Leyde Severinus, Haerlem van Lee en te Amsterdam bij J. Oosterwyk en J. Mol. De publieke verkoop bracht f 4.188:4:0 op.

2. Anna Engebreght¹²⁴ is op 6 maart 1667 te Amsterdam gedoopt en werd daar op 29 augustus 179 begraven. Zij was ongehuwd en kinderloos en liet in de Pieter Jacobsdwarstraat een huis ter waarde van f 2500 (minus f 62:10:0 erfpacht) na.
3. Johan Engebreght¹²⁵, te Amsterdam gedoopt op 11 september 1669. In 1694 kreeg hij van de magistraat een aanstelling tot onbezoldigd assistent-substituutschout, met ingang van 1698 toucheerde hij een wedde van f 300 per jaar. Op 7 mei 1704 is hij als vrijgezel te Amsterdam gestorven.
4. Maria Pelgrom Engebrecht¹²⁶ werd op 18 januari 1671 te Amsterdam gedoopt en erfde in 1679 van haar oom Laurens Pelgrom de Bie de weide bij Den Bosch, waaraan het patroonaatsrecht van het Bacx-koorke was verbonden. Onder haar bewind werd de stichting, waarover nimmer de verplichte tertiën waren betaald, deels afgetakeld (zie bijlage B). Maria trouwde te Amsterdam op 28 november 1699 met Hercules van Loon¹²⁷, die daar op 6 april 1667 was gedoopt als zoon van de koopman Mattheus van Loon en van Johanna Roch. Hercules was *bedienaer des Goddelijcken Woorts aen de Caap vande Goede Hoop*. Maria hertrouwde in Zuid-Afrika met Willem Helot¹²⁸, *tweede persoon van wege de Compagnie aand' Caap*. Zij keerde later terug naar Amsterdam en werd daar op 12 januari 1736 begraven als de weduwe Van Loon, *uijt het huijs van M. Borrius op de Haerlemmerdijk bij de Eenhoornsluijs*. Haar kinderen waren:
 - A. Philips van Loon¹²⁹, rond 1700 geboren aan de Kaap de Goede Hoop, kreeg van zijn moeder als patrona in augustus 1724 een aanstelling tot rector van het Bacx-koorke; hij volgde zijn oom Hendrik Pelgrom Engebreght op en heet in de collatie-akte Philips Pelgrom van Loon. In 1724 of 1725 is hij overleden.
 - B. Mattheus van Loon, vermoedelijk als kind gestorven.
5. Machtelt Engebrecht, te Amsterdam gedoopt op 26 augustus 1676, trad daar op 17 juni 1712 in ondertrouw met Pieter Boeteman¹³⁰ op de Raamgracht bij de Zandstraat. Deze was

op 9 augustus 1685 te Amsterdam gedoopt als zoon van Dirck Boeteman, boekdrukker op de Singel, en van Sara Verryk. Pieter erfde van zijn vader de drukkerij en papierhandel in de Munnikenstraat en gaf in 1712 'De Kruisheld of het Leven van den Apostel Paulus' van J. van Hoogstraten en Philalthes' 'Brieven' uit. In augustus 1713 verkocht hij de drukkerij, die bestond uit vier drukpersen (f 10, f 71, f 106 en f 73); in december van hetzelfde jaar kreeg hij een stedelijke admisie tot makelaar. Nadat Boeteman op 18 februari 1719 was gestorven, trad Machtelt te Amsterdam op 24 december 1722 in ondertrouw met Anthony Groen op de Singel, weduwnaar van Maria van de Heijde, zoon van de wolscheerder en makelaar Jan Paulusse Groen en van Maria van Westerhoff, die op de Nieuwe Zijds Achterburgwal woonden. Anthony was op 5 februari 1687 te Amsterdam gedoopt. Een van Machtelts kinderen, die allen op jeugdige leeftijd overleden, was:

A. Philip Hendrik Pelgrom Boeteman¹³¹, te Amsterdam gedoopt op 21 januari 1714 en daar op 24 mei 1725 gestorven. Hij volgde in 1724 of 1725 zijn neef Pelgrom van Loon op als rector van het Bacx-koorke.

6. Aletta Engebrecht, te Amsterdam gedoopt op 12 februari 1681, vestigde zich met haar man Johan van Rossum (Bassenn?) te Archangel, waar zij in 1719 kinderloos kwam te overlijden.

VIII-b. Emanuel Pelgrom de Bie¹³², schipper in de Utrechtsestraat, werd op 23 januari 1642 te Amsterdam gedoopt en daar begraven op 20 september 1673. Op 9 december 1668 was hij te Amsterdam getrouwd met Femmetje Duysendaelders¹³³, dochter van de chirurgijn Willem Duysendaelders en van de predikantendochter Dieuwertje Laurentius, gedoopt op 17 januari 1647. In 1675 hertrouwde zij (ondertrouw op 21 juni te Amsterdam) met de ijzerkramer Cornelis Brill. Haar kinderen kregen toen voor hun vaders goed f 500 toegewezen, een bedrag dat spoort met het in 1674 opgegeven vermogen aan onroerend goed ter waarde van f 1000. Als weduwe Brill kocht Femmetje in 1683 voor f 3400 een huis (naast haar eigen huis) in de Utrechtsestraat tussen de Keizersgracht en de Kerkstraat; in 1698 kocht zij in dezelfde straat tussen de Baangracht en de Utrechtsedwarsstraat een huis voor f 4300 en in 1717 kocht zij voor f 1000 een erf aan de Amstel (nr 334), waarop zij een vierde huis liet bouwen. Femmetje begon het bescheiden fortuin van de Amsterdamse Pelgrom de Bie's (en later de familie Bilderdijk) te leggen. Op 5 januari 1720 werd zij te Amsterdam begraven. Haar kinderen

werden uit de eerste echt geboren:

1. Hendrik Pelgrom de Bie¹³⁴, te Amsterdam gedoopt op 25 februari 1670, volgde zijn oom Peter Pelgrom de Bie in 1679 op als rector van het Bacx-koorke. Hij overleed in hetzelfde jaar.
2. Debora Pelgrom de Bie is op 10 januari 1672 te Amsterdam gedoopt en trouwde te Sloterdijk op 14 oktober 1694 met de apotheker Jan Valck¹³⁵, te Amsterdam geboren in 1665, zoon van de op de Keizersgracht woonachtige Dirck Valck en Dirckje Tjebbes. Jan kocht in 1723 voor f 10.900 een huis op de Prinsengracht tegenover de Noorderkerk, op de noordhoek van de Scheepjesgang. Uit dit huwelijk werd Emanuel Valck¹³⁶ geboren, die eerst predikant was te Velsen en nadien te Vianen.
3. Emanuel Pelgrom de Bie, volgt onder IX-a.
4. Maria Pelgrom de Bie¹³⁷, te Amsterdam gedoopt op 24 januari 1674 en tweelingzuster van Emanuel, trouwde te Abcoude op 29 juli 1707 met Pieter Koornhart op de Prinsengracht, te Amsterdam gedoopt op 30 maart 1666, zoon van Otto Koornhart en Margrita Branthout. Zij hertrouwde (ondertrouw Amsterdam, 9 mei 1727) met Jan Berger¹³⁸ (1687-1745), zoon van Jan Berger M.D. en van Maria Duysendaelders. Hij was koopman en bewoonde *op den Binnen Amstel bijde Amstel sluijs* het huis dat zijn vrouw van haar moeder had geërfd en in 1742 een huurwaarde had van f 510. Op 13 februari 1742 is Maria kinderloos te Amsterdam begraven.

IX-a. Emanuel Pelgrom de Bie¹³⁹ is op 23 januari 1674 te Amsterdam geboren. Hij woonde als ijzerkramer of -handelaar in de Utrechtsestraat, waar zijn huis in 1742 een huurwaarde had van f 565, terwijl hij een jaarinkomen genoot van f 2000. Op 1 december 1700 had hij van zijn moeder in de Utrechtsestraat een huis gekocht, *daer de wintmolen in de gevel staet*. Vervolgens was hij op 15 september 1701 te Amsterdam getrouwd met Sebilla van Alstee¹⁴⁰, die een dochter was van de uit Emmerik afkomstige schoenmaker Jacobus van Alstee en van Debora Boor. Op 19 april 1682 was zij te Amsterdam gedoopt, zij werd op 5 februari 1774 aldaar begraven. Volgens haar achterkleinzoon Willem Bilderdijk sprak zij het Amsterdams *zeer naauwkeurig en met eene buitengewone zoetheid, die dezen Dialect eigen was*.

Emanuel Pelgrom de Bie volgde zijn oom Barent Pelgrom de Bie op als rector van het Bacx-koorke. De collatie door de patroon werd op 4 november 1687 door de Staten-Generaal geapprobeerde. Tot zijn overlijden op 3 mei 1747 (Amsterdam) bleef hij in

het genot van het beneficie, zij het sedert 1723 met aftrek van 's lands tertiën. Als rector had Emanuel een aantal dokumenten onder zich, die zijn gerechtigdheid op het beneficie genealogisch en juridisch aantoonde. Zijn achterkleinzoon Bilderdijk schreef in 1811: *de genealogie heb ik met veel zorg opgemaakt, toen ik 14 à 16 jaar oud was, uit papieren van een overgrootvader die onder een oudoom van mij waren.* De poëet jokte. Inderdaad zijn enige stambomen en genealogische aantekeningen van zijn hand bewaard gebleven, maar de belangrijkste daarvan, Brabantse stambomen, heeft hij gekopieerd van *den genealogist van de Velde, dict. Honselaar*. Emanuel Pelgrom de Bie (1674-1747) heeft mogelijk aan de Bossche historicus en genealoog jonker mr Steven Johan van den Velde gezegd Honselaar (1676-1743) opdracht tot een voorouderonderzoek gegeven.

Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren:

1. Femmetje Pelgrom de Bie¹⁴¹, te Amsterdam gedoopt op 13 mei 1705, trad daar op 3 mei 1726 in ondertrouw met Andries Dull¹⁴², die toen op de Kolveniersburgwal woonde. In 1733 noemt hij zich boekhouder van beroep, in 1742 beunhaas, dat is makelaar zonder admissie. Femmetje en Andries woonden in 1742 in bij hun oom en tante Jan Berger en Maria Pelgrom de Bie op de Amstel; zij betaalden f 22:10:0 huur per maand, genoten een jaarinkomen van f 600 en hielden er een dienstbode op na. In de jaren 1740 vestigden zij zich te Maarssen, waar Andries op 3 mei 1696 was gedoopt als zoon de chirurgijn Anthony Dull en Maria van Rijnegom, en werd begraven op 24 april 1782; Femmetje stierf te Amsterdam en werd op 14 maart 1783 te Maarssen begraven.

Femmetje was bij resolutie van de Staten-Generaal de dato 25 juni 1771 patrones geworden van het Bacx-koorke. Haar belangrijkste rechtshandeling was, naar later zou blijken, de konferentie van een der beneficijs aan Willem Bilderdijk in 1773. Zij stond met haar man Dull in de warme poëtische belangstelling van vader en zoon Bilderdijk; Izaak maakte een gedicht op hun zilveren bruiloft en Willem schreef in 1778 in een rijmbrief aan zijn zuster:

*Op gistren kwam DULIN met haar gemaal hieraan;
Doch heden zijn zij weer vertrokken.
Zou't vaers van Arendbroer hier niet volmaakt op slaan:
"Heer broeder, wees verheugd, en luid van vreugd de klokken"?*

*Mij dunkt zo: want voor't minst, dit is onloochenbaar,
Dat nooit de lange Klaas van Kijten,
Hoe fel hem Vondel ook doe krijten,*

*Voor Gijsbrecht zo vervaarlijk waar,
Als dit knikhoofdend wijvenpaar.*

2. Isabella Pelgrom de Bie, volgt onder X-a.
3. Debora Pelgrom de Bie¹⁴³ werd op 24 juni 1711 te Amsterdam gedoopt. Tante Maria Pelgrom de Bie, bij wie zij *als huijs-houdster woonagtig* was, stelde haar in 1744 aan als haar universele erfgename. Op 10 juni 1775 is zij als oude vrijster te Amsterdam gestorven. Haar deftige begrafenis met veertien dragers, een voorganger, vijf koetsiers, vijf aansprekers, twee dienders en verder ontkleedsters en waaksters, -de kosten beliepen f765:8:6-, weerspiegelde haar materiële welstand. Haar huizen brachten aan huur bijna f2000 per jaar op, de hele nalatenschap, waarin enkele illumineermachines, was f48.006:14:2 waard. De boekhouding ervan werd gevoerd door neef Willem Bilderdijk, die de omslag van het *Journal betreffende de nalatenschap van wylen mejuffrouwe Debora Pelgrom de Bie* verluchtigde met een eigenhandig getekend familiewapen.
4. Hendrik Pelgrom de Bie, volgt onder X-b.
5. Emanuel Pelgrom de Bie¹⁴⁴, gedoopt te Amsterdam op 19 juni 1720 en daar overleden op 18 juni 1798. Hij trouwde te Sloterdijk op 8 oktober 1758 met Debora Brest¹⁴⁵, dochter van Johannes Brest en van Maria Duysentdaelders. Zij werd te Amsterdam begraven op 12 juni 1798, kinderloos en 75 jaar oud. Willem Bilderdijk maakte in 1768-1773 voor haar verjaardagen verzen, aria's en tekeningen.
Volgens aantekeningen van Bilderdijk was zijn oudoom Emanuel, op wie hij overigens niet gesteld was, *eerst Patroon volgens Acte, in dato den 1 Maart 1736, doch naderhand Beneficiant geworden, volgens Acte van 8 Augustus 1771. Thands Beneficiaat van de 2de Capellanij*.
6. Maria Pelgrom de Bie, te Amsterdam gedoopt op 13 januari 1723, trad daar op 4 oktober 1743 in ondertrouw met Bernard van Balen¹⁴⁶ uit de Warmoesstraat, waar zijn ouders Wessel van Balen en Maria Scholten een baleinkoperij dreven in het huis *de Baleijnwercker*. Zij overleed te Abcoude op 15 maart 1758. Haar kinderen waren Maria Sibilla van Balen (gehuwd met Jan van der Hoop) en Andries van Balen (ongehuwd).

X-a. Isabella Pelgrom de Bie¹⁴⁷ werd op 15 juni 1707 te Amsterdam gedoopt en overleed daar op 23 april 1781. Zij trouwde op 11 juli 1728 te Amsterdam met Willem Duyzenddaelders¹⁴⁸, die meer-
voudig aan de familie Pelgrom de Bie was verzwagerd. Hij was op 28 juni 1697 te Amsterdam gedoopt als zoon van Jan Duysentdael-

ders en Debora Molensteen en overleed aldaar op 28 december 1775. Willem kreeg in 1719 een admissie van de stad als schipper op Utrecht. Hij woonde in 1742 op de Prinsengracht in het huis waar de Herfst uithing (huurwaarde f 370) en verdiende toen f 1200 per jaar. Bilderdijk schreef over Willem: *Dees mijn Grootvader, geen zoon of andere verwachting van kinderen hebbende dan uit deze zijne jongste dochter, wilde dat ik niet slechts zijnen naam van Willem zou voeren, maar ook die van Duyzenddaalders. (...) Mijn vader was hier tegen, uit vrees dat die naam den zijnen verdrukken mocht; echter staa ik op het zilverwerk door mijn Grootvader Doopgeschenke gegeven als Willem Duyzenddaalders Bilderdijk bekend: doch ik heb dien naam nooit gevoerd.* Uit dit huwelijk:

1. Deetje Duyzenddaalders¹⁴⁹ werd op 29 juli 1729 te Amsterdam Debora gedoopt. Zij volgde in 1783 (bij resolutie van de Staten-Generaal van 13 november) haar tante Femmetje op als patrona van het Bacx-koorke. Tot grote woede van haar neef Willem Bilderdijk begaf zij in 1798 aan diens broer Izaak in plaats van Willems zoon Elius een vakant beneficie.

Deetje was op 25 juni 1750 te Amsterdam in ondertrouw getreden met Jan van Zoest op de Anjeliërsgracht, zoon van Albertus van Soest en Elisabeth Loenius. Jan was op 22 maart 1730 te Amsterdam gedoopt en werd er op 2 mei 1794 begraven. Zijn weduwe volgde hem op 11 februari 1803 in het graf. Door haar overlijden werd Willem Bilderdijk f 150 per jaar rijker.

2. Beetje Duyzenddaalders, volgt onder § 7.

X-b. Hendrik Pelgrom de Bie¹⁵⁰ is op 16 mei 1717 te Amsterdam gedoopt. Hij vestigde zich als apotheker in de Tuinstraat; zijn huis had in 1742 een huurwaarde van f 250, terwijl zijn jaarinkomen f 800 beliep. Op 21 augustus 1739 was hij te Amsterdam in ondertrouw getreden met Hester Romp¹⁵¹, aldaar geboren op 10 februari 1721, dochter van Samuel Romp en Agneta Sweerts. Rond 1760 verhuisde Hendrik met zijn gezin naar IJsselstein, waar hij schepen werd en op 28 januari 1771 overleed. Zijn weduwe ging in Utrecht wonen op de *Kromme Nieuwe Gracht over het Jeruzalemssteegje*. Hendrik Pelgrom de Bie was rector van het Bacx-koorke in de Bossche Sint-Janskerk; de collatie van 1725 werd pas in 1728 door de Staten-Generaal geaprobeerd. Hij behield de sinecure tot zijn overlijden. De kinderen uit dit huwelijk waren:

1. Emanuel Pelgrom de Bie¹⁵² werd op 29 maart 1744 te Amsterdam gedoopt. Op 4 mei 1747, daags na het overlijden van zijn gelijknamige grootvader, werd hem een beneficie van

het Bacx-koorke gekonfereerd. Ruim een jaar later, op 16 juli 1748, adviseerde de generaliteitsrekenkamer aan de Staten-Generaal om het verzoek van de patroon om approbatie van de kollatie in te willigen, hetgeen op 8 augustus 1748 bij resolutie van de Hoog Mogenden geschiedde. Emanuel vertrok in 1763 naar Oost Indië en overleed te Batavia op 23 augustus 1767.

2. Andreas Samuel, te Amsterdam gedoopt op 26 mei 1748, jong gestorven.
3. Floris Pelgrom de Bie¹⁵³ is op 26 mei 1754 te Amsterdam gedoopt en overleed te Batavia op 17 april 1772. Bij kollatie door zijn oom Emanuel Pelgrom de Bie, patroon van het Bacx-koorke, en de daarop volgende approbatie van 16 augustus 1768 door de Staten-Generaal ontving hij het vacante beneficie, zijnde de *naaste van den bloede en in de gereformeerde religie wordende opgevoed*.
4. Michilda Maria Pelgrom de Bie¹⁵⁴ is op 28 februari 1762 te IJsselstein gedoopt. Zij was een jeugdliefde van haar neef Willem Bilderdijk, die voor zijn *Melitte* een omstandig Frans gedicht schreef, waarin hij toespelingen maakte op hun gemeenschappelijke heldenafkomst; hij schreef het in een exemplaar van zijn 'Prijsvaerzen', dat hij voorts eigenhandig verlichtigde met geaquarelleerde miniaturen, waaronder beider familiewapens. Michilda verkoos evenwel de 18 jaar oudere koopman Abraham Roghé¹⁵⁵ tot bruidegom, met wie zij op 29 november 1782 te Amsterdam ondertrouwde. De verhouding met Bilderdijk bekoelde nog meer, toen 'Melitte' het waagde te solliciteren naar het patronaatschap van het Bacx-koorke. Roghé was eerder gehuwd geweest met Hendrina Kist uit Deventer. Hij was geboortig van de Prinsengracht uit het huwelijk van Hendrik Roghé en Hendrika Cornelia Lintelo, verhuisde staande zijn tweede huwelijk naar Baambrugge, overleed te Loenersloot en werd op 22 februari 1792 in de Westerkerk te Amsterdam begraven. Michilda Maria Pelgrom de Bie overleed te Amsterdam op 9 januari 1835. Haar kinderen waren:
 - A. David Joan Roghé, makelaar te Amsterdam, daar gedoopt op 7 mei 1786 en begraven op 20 november 1813. Hij was op 2 mei 1812 te Amsterdam getrouwd met Claasje Veldhuys (Amsterdam 1789 - 4 januari 1866), dochter van Claas Veldhuys en van Dieuwertje Das.
 - B. Maria Cornelia Roghé¹⁵⁶, te Amsterdam gedoopt op 9 juli 1788 en daar op 23 januari 1813 getrouwd met Jaspas van der Sluys uit Geertruidenberg, zoon van de koopman

Gerard van der Sluys en van Helena de Bruyn. Zij was in het bezit van een wapenkaartje, waarop de adels- en heldenafkomst van Willem Bilderdijk en Michilda Maria Pelgrom de Bie heraldisch is gedokumenteerd en dat ongetwijfeld uit de boedel van haar moeder kwam.

Bijlage A. *Jacht op het Bacx-koorke.*

Nadat in 1662 de eerste protestantse beneficiant Jacob Pelgrom de Bie was overleden, kwamen er kapers op de kust. Het vakante beneficie werd allereerst opgeëist door een familie Bacx¹⁵⁷, die daartoe al enige jaren voorbereidend lobby-werk had verricht.

Initiatiefneemster was Sophia van Goltstein, weduwe van ritmeester Johan Bacx.¹⁵⁸ Eind 1658 verzocht zij de Staten-Generaal om de beneficië van het Bacx-koorke en anderhalf jaar later vroeg zij tevens om de cantorij van Hilvarenbeek. Zij betoogde, *als dat terwijl haeren man ende andere bloetvrinden van sijnen name inden dienst deses lants waeren, sij suppliantie ongemeene schade ende verlies heeft geleden door 't beroven van verscheijde capitale stucken vande middelen daer mede Godt haere voorouders hadde gesegent tot Antwerpen, huijsen, renthen ende desgelijx als de Backsen daer waeren hebbende, ende binnen s'Hertogen-Bosch merckelijcke stucken van erfgronden, mits oock t'incomen van seecker choorken in Sint Janskercke aldaer, tot bewijs van der suppliantie gerechticheyt noch heden ten dage het Backsen Choorcken genoemd, waer uijt verscheijdene beneficiën beurssen gaen, als oock uijt de canterije tot Hilvarenbeek, twelck alles ten tijde van oorloch haer suppliantie, uijt haet van de religie tot dewelcke de Backsen waeren overgegaen, bij passieuse testamenten is ontmaeckt ende andersins vervremt ende sodanich verdonckert dat het onmogelick [is] oit eenich genot daarvan te mogen trecken.* De weduwe werd gesteund door haar schoonzoon Leonardt Aelstius¹⁵⁹ te Lith, echtgenoot van Geertruydt Bacx¹⁶⁰ en predikant van Lithoijen.

De Staten stelden het rekwest ter hand van Pieter Schuyl, rentmeester van de geestelijke goederen in de meierij van Den Bosch. Een tweede rekwest van de weduwe Bacx, *versoeckende met een beneficie ofte beurse uijt de canterie tot Hilvarenbeecq als anders gebeneficieert te mogen werden*, werd op 3 maart 1660 doorverwezen naar Florentius Schuyl, rentmeester van de studie-beurzen in de meierij. Door beide verzoekschriften ontdekten de regenten, dat over de beneficië nimmer de tertiën waren ingehouden, het derde deel van de inkomsten van geestelijke goederen, dat sedert de kapitulatie van Den Bosch (en elders in de

meierij na de vrede van Munster) aan de staat moest worden afgedragen ter bekostiging van traktementen voor predikanten en protestantse schoolmeesters en de studies van theologiestudenten van 'de ware religie'. Zodoende werd nog in maart 1660 geresolveerd dat de tertiën na het overlijden van de zittende beneficianten voortaan aan de staat zouden worden afgedragen.

De weduwe Bacx was daarmee niet geholpen en richtte zich in september 1660 andermaal tot de Hoog Mogenden. Zij gaf toe dat de cantor van Hilvarenbeek nog in leven was en zijn ambt derhalve nog niet opgeëist kon worden, maar wees ten overvloede nogmaals op de verdiensten van haar familie; *soude dienvolgende onder reverentie niet redelyk sijn, dat haere kindts-kinderen gunstelyck van Uw Hooghmogenden wierden bedacht, onder welcke een soontjen is, genoemt Henricus, soone van Leonardus Aelstius, predicant tot Lith, van seer goede geest, gebooren inde meijerije van 's HertogenBossche, 't welcke sij geerne tot de studie sacht opgevoedt om door geleertheit het pausdom affbreuck te doen, gelijk sijne voorvaderen door de wapenen, indien Uwe Hooghmogenden haer suppliant met eenigh beneficij gelieven te begenadigen?* Het verzoek werd wederom doorgestuurd naar Florentius Schuyt, die in augustus het jaar daarop de gedeputeerden voor meierijse zaken adviseerde om de Staten-Generaal zodra een der Bacx-beneficijs vacceerde te waarschuwen. Op 19 september 1661 namen de Staten-Generaal dit advies over.

Kort nadien, in 1662, kwam beneficiant Jacob Pelgrom de Bie te overlijden. In de Staten-resolutie van 1660 werd onjuist gesproken van de beneficianten Jacob en Laurens Pelgrom de Bie en ook de familie Bacx stichtte een heilloze verwarring door categorisch te spreken van de juist gestorven beneficiant Laureyntius Pelgrom, met wie zowel de kandidaat Laurens Jacobs Pelgrom de Bie als de patroon Laurens Henricks Pelgrom de Bie werd bedoeld. De laatste droeg na het overlijden van de in augustus 1662 voorgedragen kandidaat Laurens in september zijn katholieke neef Herman Pelgrom de Bie voor als nieuwe rector, een kapitale fout, want Herman werd terstond ontmaskerd als *sijnde notoir paeps gesint ende bijgevolge inhabijl tot kerckelycke ofte godts-dienstighe beneficiën*.

Nog gekompliceerder werd de zaak, toen zich in augustus 1662 Peter van Deurne¹⁶¹ uit Breda meldde, -een bloedverwant van Ghijselbrecht Back die zich al van het Merlaerskoortje in de Bossche Sint Jan had meester gemaakt-, met de mededeling dat hij als pretense patroon van het Bacx-koorke, wijlen de patroon (sic!) Jacob Pelgrom de Bie opvolgende, de zonen van Davidt Schoock beneficieerde ten behoeve van hun studie. Schoock¹⁶²,

een professionele beneficiejager, was geen verwant en onbekend is voor hoeveel hij Van Deurne heeft uitgekocht. Patroon Laurens Pelgrom de Bie vroeg de stukken op *om het pretens recht vanden voornoemden Pieter van Deurne te mogen debatteren*. Sophia van Golsteyn weduwe Bacx was inmiddels het overlijden van de voorgedragen kandidaat ter ore gekomen, beschouwde hem als een tweede gestorven beneficiant en vroeg in oktober 1662 om diens rectoraat als tweede vakante beneficie.

Naast elkaar liepen nu twee sollicitaties van de weduwe Bacx, een van patroon Laurens Pelgrom de Bie en een van David Schoock *modo* Peter van Deurne. Laurens Pelgrom had de slechtste papieren, omdat hij een katholiek had voorgedragen en bovendien was het de beurt van de Staten-Generaal als rechtsopvolger van de deken van de Sint Jan om (al dan niet op Laurens' voordracht) een beneficiant aan te stellen. Schoock had toegegeven geen bloedverwant te zijn en zodoende werd uiteindelijk in november 1662 Henrick Aelstius, zoon van Leonardt van Aelst en Geertruyd Bacx, benoemd tot beneficiant¹⁶³, met als argument dat in de stichtingsakte was gestipuleerd, dat bij gebrek aan geschikte bloedverwanten ook vreemden konden worden bedacht.

Een maand later sloten Aelstius en Anna Catharina Bacx een kontrakt, *dat de voornaemde Leonardus Aelstius soude met al syn vermogen sien ende trachten te vercrygen by haere Hoog Mogenden de heeren Staten Generael onser Verenichde Nederlanden op den naem van synen soon Henrick Aelstius het gehele incomen off profyt staende op t' choor der kercke deser stadt, genaemt Bacxen choor. Ende dat vercregen hebbende, soude laeten genieten off profiteren aen welgemelte vrouwe Anna Catharina Bacx de gerechte helft van alle de profyten, incomen off voordelen (...). Ende dat niet alleen ten opsichte van het beneficie, dat mits de dood van Laureyntius Pelgrom by haere Hoog Mogenden aenden persoon vanden voornoemde Aelstius opden XI.^{en} Novembris lestleden is geconfereert, maer ooc ten opsichte vande andere beneficiën by wylen Gysbert Bacx gefondeert, als naementlic noch eene capellanye in t'voorschreven choor ende de canterye tot Hilvarenbeeck. Anna Catharina Bacx¹⁶⁴* (een nicht van ritmeester Johan Bacx) dankte de beloning van 50% van de inkomsten aan de invloed die zij als vrouw van de Bossche hoogschout, Hendrick de Bergaignen, kon uitoefenen. Dat die invloed broodnodig was, blijkt uit de juridische procedures waarmee de familie Pelgrom de Bie de usurpatoren bestookte.¹⁶⁵

Henrick Aelstius¹⁶⁶ was op 8 april 1657 te Lith gedoopt. Zijn moeder was een nakomelinge van de omstreeks 1450 geboren Symon Bacx van Herenthals, die geen verwant was van Ghijsel-

brecht Back, hoewel zijn vrouw Aleyt Back wel hetzelfde familie-wapen voerde, maar dat hebben de nakomelingen vermoedelijk niet geweten. Hij studeerde op een Bacx-beneficie en solliciteerde in 1667 bovendien naar een ander beneficium. Hij studeerde niet om, zoals zijn oma had beloofd, *door geleertheit het pausdom affbreuck te doen* ofwel predikant te worden, maar werd in 1682 geadmitteerd als notaris te Bennebroek, waarna hij tot in 1736 praktiseerde te 's-Gravenhage. Gedurende een aantal jaren konsumeerde hij de helft van zijn beneficium in het Bacx-koorke, dat hij in 1671 voor tien jaar ad f 180 (waarvan f 90 voor Anna Catharina Bacx) verpachtte aan notaris Jacob de Bijé, die al geruime tijd, mede namens de Amsterdamse gerechtigden, rentmeester van de stichting was; er werd een moderatie overeengekomen voor het geval (*'t welck Godt verhoeden wil*), *dat de voorschreven hellicht van het voornoemde incomen de voornoemde De Bijé door oorlog infructueus wierde gemaect, soo dat denselven De Bijé daer van niet alle[s] conde ontfangen ofte prouffiteren*. Aelstius werd in februari 1664 begunstigd door de Staten-Generaal met hun resolutie dat hij de tertiën niet behoefde af te dragen.

De procedure voor de Raad van Brabant te 's-Gravenhage¹⁶⁷ was inmiddels ver gevorderd. Op 22 februari 1672 veroordeelde de Raad de impetrant Laurens Pelgrom de Bie, patroon van de stichting, interveniërende en de zaak aannemende voor Jacob de Bijé als rentmeester, om hangende het proces en zonder het voorlopige vonnis af te wachten aan Aelstius onder waarborg zijn beneficium-inkomsten uit te keren. Het eindvonnis volgde op 27 september 1672: *Den Raadt, gehoort de plaijdoijs in't collegie gedaen, mitsgaders gesien de stucken ende munimenten hinc inde onder inventaris overgelevert, ende op alles geleth 't gene in desen te letten stonde, Doende Recht, Adjudiceert den impetrant sijnen eijsch ende conclusie op ende jegens den gedaechde gedaen ende genomen, condemneert dienvolgende de gedaechde in sijne voorschreven qualité met de acte ofte resolutie van haere Hoog Mogenden in date den 11 November 1662 bij hem geobtineert met te behelpen ende voorts in deselve sijne qualiteijt affstant te doen van 't beneficium in questie ende aen impetrant daermede te laten geworden, mits hem regulerende nae de fondatie brieff. Condemneert mede den gedaechde te restitueren de vruchten van dien bij hem genoten a tempore litis constetata in petitorio*. De aktie van de familie Bacx eindigde ermee dat Aelstius in 1673 surgéantie van betaling kreeg en de usurpatoren tegen elkaar begonnen te procederen.

(wordt vervolgd)

Gebruikte afkortingen: A.R.A.G. = Algemeen Rijksarchief 's-Gravenhage, G.A. = Gemeentearchief, G.A.H. = Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, KWS = Kwijtscheldingen, R.A.H. = Rijksarchief 's-Hertogenbosch, S.A. = Stadsarchief, N = notarieel archief, S.G. = Staten-Generaal

113. A.R.A.G., Raad van State 47, dl I, p. 302, 27 april 1630. S.G. 3189, f 184b^v, 23 april 1630. S.G. 5226-II, lectum 22 september 1721, no 2 en no 3. R.A.H., Belastingen en Domeinen no 176. G.A. Amsterdam, Poorterboek C, f 8v, 16 november 1636. poorterboek 2, p. 382, 16 april 1664. Weeskamer, begraafregister 10, ongef., 1654. Resoluties burgemeesters dl B, f 305. S.A. Antwerpen, N 2256, f 387v, 26 september 1630. L.G. van Dijck, 'Gewapend Eindhoven. Familiewapens van Eindhovenaren of aanwezig in het gemeentearchief van Eindhoven', *De Brabantse Leeuw* XXI (1972) 57. C.C.N. Krom, 'Nog eens de afkomst van Bilderdijk', *De Nederlandsche Spectator*, 1884, 411. R.A. van Zuylén, Inventaris der archieven van de stad 's Hertogenbosch. (Stadsrekeningen van het jaar 1399-1800) (2 stukken; 's-Hertogenbosch, 1863-1866) II, 1352, 1354, 1357, 1359, 1403. A.F.O. van Sasse van IJsselt, De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch, alsmede hunne eigenaars en bewoners in vroegere eeuwen. Aanteekeningen uit de Bossche schepenprotocollen loopende van 1500-1800 (3 dln; z.pl., z.j.) II, 237, 261. W. Meindersma, *De gereformeerde gemeente te 's Hertogenbosch 1629-1635* (Zaltbommel, 1909) 115, 117, 264. W.F.H. Oldewelt, *Amsterdamsche archieffonds* (Amsterdam, 1942) 142-143.
114. J.F.L. de Balbian Verster, 'Een Amsterdammer als pionier op Bali (Emanuel Rodenburg, 1597-1601)', *Amstelodamum*, jaarboek IX (1911) 123-126.
115. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap no 330f, rekeningen Bacx-koorke 1665, 1666 en 1670; resolutie Staten-Generaal 29 oktober 1672; notariële akte 24 augustus 1676; supplikatie 10 maart 1678; voordracht 13 oktober 1679. N 2732, f 5, 10 januari 1671. R.A.H., Raad van Brabant nr 741, f 378v, no 3985, 27 september 1672. Idem nr 751, no 8188, 22 februari 1672; no 8218, 3 april 1673. G.A. Amsterdam, Kohier van de 200ste penning 1674, f 31v. A.R.A.G., S.G. 3244, f 468, 13 december 1638.
116. G.A. Amsterdam, N 2849B, p. 1081, 24 augustus 1676. Resoluties burgemeesters dl B, p. 50; p. 65, 15 mei 1654. Kohier

- van de 200ste penning 1674, f 34. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap no 330f, i.m. van de copie van de notariële akte van 24 augustus 1676. A.R.A.G., S.G. 3286, f 512, 25 oktober 1672; f 541v, 29 oktober 1672. R.A.H., Raad van Brabant 427, Raad van Brabant aan Staten-Generaal, 6 december 1672.
117. G.A. Amsterdam, Archief burgemeesters 754, f 198v, 18 januari 1687. Ambtboek I, p. 84. N 2849B, p. 1081, 24 augustus 1676. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap no 330f, aantekeningen betreffende de inkomsten van het koor, 18 juni 1679 (op een kopie van een notariële akte van 24 augustus 1676); verantwoording van de inkomsten door Jacob de Bye, 30 juli 1680 - 1689; brief van Barent Pelgrom de Bie aan het kerkbestuur. J.G. Frederiks, 'Het patriciaat der familie Duysendaelders', *De Nederlandsche Spectator*, 1884, 348.
 118. J.A. Alberdingk Thijm, *Het patriciaat van Amsterdam, vertegenwoordigd door de genealogie van 't geslacht Boelens, met aangehuwde familiën en nakomelingschap, uitgegeven naar het handschrift van Jan van Wieringen Ghijsbertsz* (Amsterdam, 1884) 19.
 119. G.A.H., N 2978, f 172, 6 juli 1715.
 120. G.A. Amsterdam, Kohier van de 200ste penning 1674.
 121. G.A.H., N 2978, f 172, 6 juli 1715. Hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, inventaris van 31 december 1657, marginale aantekeningen; rekeningen van 1665, 1666 en 1670; kontrakt met Van Woerkom van 1719.
 122. G.A. Amsterdam, Resoluties burgemeesters dl B, f 283v, 13 december 1691; dl C, f 25v, 30 januari 1708. Thesaurie Ordinarius 741, p. 813. Thesaurie Ordinarius 742, p. 883. Kohier van de 200ste penning, 1674. Poorterboek 2, p. 382, 16 april 1665. Ambtboek I, p. 162, 31 januari 1708. Weeskamer, Inbrengregister 31, ff 154v en 159, 19 januari 1663. N 2626, 24 oktober 1671. H.F. Wijnman, 'Het zogenaamde winkelboek van Clementia van den Vondel', *Amstelodamum*, maandblad LIII (1966) 171. R.M. Dekker, *Oproeren in Holland gezien door tijdgenoten. Ooggetuigeverslagen van oproeren in de provincie Holland ten tijde van de Republiek (1690-1750)* (Assen, 1979) 77, 117. J. Wagenaar, *Amsterdam in zyne opkomst, aanwas, geschiedenissen, voorregten, koophandel, gebouwen, kerkenstaat, scholen, schutterye, gilden en regeeringe* (3 stukken; Amsterdam, 1767) I, 716; III, 285.
 123. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 83, f 18v, 7 juli 1722. S.G. 5226-II, lectum 22 september 1721, no 4, 13 december 1679.

- G.A. Amsterdam, Ambtboek I, p. 118, 30 januari 1692; p. 162, 31 januari 1708. Resoluties burgemeesters C, f 25v, 30 januari 1708. Archief burgemeesters 768, f 784, 24 maart 1725. *Amsterdamsche Courant*, Anno 1724, no 112. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, collatie d.d. 9 oktober 1679; presentatie d.d. 13 oktober 1679. Hulpdepôt Rijksarchiefdienst Schaarsbergen, Generaliteitsrekening 3563, f 236.
124. G.A. Amsterdam, Archief burgemeesters 766, f 1019, 18 december 1719. G.A.H., N 2978, f 172, 6 juli 1715.
 125. G.A. Amsterdam, Ambtboek I, p. 162, 31 januari 1694 en 31 januari 1698.
 126. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, 4 november 1689; 28 september 1724; 19 september 1725.
 127. G.A. Amsterdam, Weeskamer, begraafregister 6, ongef., 14 september 1691. A.B. van der Vies, 'Huwelijksaanteekeningen van predikanten in de kerkelijke registers te Amsterdam (1680-1811)', *De Nederlandsche Leeuw* XXXVII (1919) 19.
 128. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44, genealogie B.
 129. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, resolutie Staten-Generaal, 28 september 1724.
 130. G.A. Amsterdam, Ambtboek I, p. 250, 16 december 1713. A.M. Ledeboer, 'Boekverkoopers, boekdrukkers en uitgevers in Nederland', *De Navorscher* XX (1870) 180. I.H. van Eeghen, *De Amsterdamse boekhandel*, dl III (Amsterdam, 1965) 29-30.
 131. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, resolutie Staten-Generaal, 19 september 1725.
 132. G.A. Amsterdam, Weeskamer, Inbengregister 34, f 31, 27 juni 1675.
 133. G.A. Amsterdam, KWS 63, f 42v, 17 december 1683. KWS 70, f 222, 24 juni 1698. KWS 74, f 80, 1 december 1700. I.H. van Eeghen, 'Amstel 332. Een merkwaardig soort van huis', *Amstelodamum*, maandblad XLIII (1956) 124. Frederiks, 'Het patriciaat', 347-348. (Cornelis Brill was in 14 juli 1652 te Amsterdam gedoopt als zoon van Jacobus Brill en Hilletjen Cornelis).
 134. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, resolutie Staten-Generaal, 13 oktober 1679.
 135. G.A. Amsterdam, KWS 97, f 48v, 7 juli 1723.
 136. Hij trouwde met Maria Adriana van der Marck, die in 1733 hertrouwde met Dirck Helmans.
 137. G.A. Amsterdam, Grondpapieren 159, huwelijksvoorwaarden voor notaris Willem Lageman, Amsterdam 11 mei 1727. Van

- Eeghen, 'Amstel 332', 126.
138. G.A. Amsterdam, Grondpapieren 159, testament voor notaris Arnout Roermond, Amsterdam 20 maart 1744. W.F.H. Oldewelt, *Kohier van de personele quotisatie te Amsterdam over het jaar 1742* (Amsterdam, 1945) 348. Van Eeghen, 'Amstel 332', 124 e.v.
 139. G.A. Amsterdam, KWS 74, f 80, 1 december 1700. Afschrijvingen bij Willig Decreet 37, f 231. N 2849B, p. 1081, 24 augustus 1676. G.A.H., N 2978, f 172, 6 juli 1715. Hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, 30 juli 1680; 4 november 1687; 26 september 1719. A.R.A.G., S.G. 3424,216, 11 maart 1728. S.G. 5226-II, 22 september 1721, no 5. Generaliteitsrekenkamer 83, f 18v, 7 juli 1722. Generaliteitsrekenkamer 84, f 37, 25 oktober 1728. Hulpdepôt Rijksarchievendienst Schaarsbergen, Generaliteitsrekeningen 3559-3579, 1727 (1722) - 1748. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44. Oldewelt, *Kohier*, 343. H.W.T. Tydeman (ed.), *Briefwisseling van Mr. W. Bilderdijk met de hoogleraren en Mrs. M. en H.W. Tydeman. Gedurende de jaren 1807 tot 1831*, dl I (Sneek, 1866) 290.
 140. R.A. Kolléwijn, *Bilderdijk. Zijn leven en zijn werken. Naar oorspronkelijke en voor een groot gedeelte onuitgegeven bescheiden samengesteld* (2 dln; Amsterdam, 1891) I, 18, 31.
 141. G.A. Amsterdam, N 9932, no 194, 9 juni 1733. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 84, f 73, 20 juni 1771. H.J. Allard, 'Mr. Willem Bilderdijk, beneficiant der Bossche St. Janskerk', overdr. uit *Studiën op godsdienstig, wetenschappelijk en letterkundig gebied XVII* (1884) 8-10. Kolléwijn, *Bilderdijk*, I, 18. *De dichtwerken van Bilderdijk*, dl XII (Haarlem, 1859) 402-403; vgl. 417 en J. Bosch, *Mr. Willem Bilderdijk's briefwisseling. Aanvullende uitgave. Dl I, 1772-1794* (Wageningen, 1955) 41.
 142. Oldewelt, *Kohier*, 348. Nederland's Patriciaat XLVIII, 1962, p. 65-66. Th. Stuart, *De Amsterdamsche makelaardij. Bijdrage tot de geschiedenis onzer handelswetgeving* (Amsterdam, 1879) 56-57.
 143. G.A. Amsterdam, Grondpapieren 159, testament van Jan Berger de dato 20 maart 1744; testament van Debora voor notaris Jan Dardinois, Amsterdam 15 april 1755; aanstelling voor notaris Everard Haverkamp van Isaak Bilderdijk als executeur-testamentair de dato 10 juni 1775; vestbrief van Amstel 332, 31 oktober 1775. N 11654, no 463, 22 augustus 1775. Letterkundig Museum 's-Gravenhage, hs B 583 H 3, *Journal betreffende de nalaatschap van wylen mejuffrouwe*

- Debora Pelgrom de Bie, overleden den 10 Juny 1775. Van Eeghen, 'Amstel 332', 126. L.F.W. Adriaenssen, 'De afstammingswaan en de genealogische poëzie van Willem Bilderdijk', Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie XLI (1987) 241.*
144. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44, *Vervolg van de Geslachtslijst*; staten van inkomsten van 1771 en 1772. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 84, f 44v; f 73, 20 juni 1771. W. Messchert (ed.), *Brieven van Mr. Willem Bilderdijk*, dl I (Amsterdam, 1836) 233.
 145. Bosch, *Briefwisseling*, 40.
 146. J.G. Kam, *Waar was dat huis in de Warmoesstraat?* (Z.pl., z.j. [Amsterdam, 1968]) 352. Oldewelt, *Kohier*, 27.
 147. Bosch, *Briefwisseling*, 40. Kollewijn, *Bilderdijk*, I, 30.
 148. G.A. Amsterdam, KWS 109, f 261v, 5 april 1735. Ambtboek I, p. 219, en II, p. 159, 31 januari 1719. Frederiks, 'Het patriciaat' 347. Oldewelt, *Kohier*, 345. Kollewijn, *Bilderdijk*, I, 18. W. Bilderdijk, 'Begin of inleiding van eigen-levensgeschiedenis van Mr W. Bilderdijk. Naar zijn eigenhandig opstel, onder zijne nagelaten papieren gevonden', in: H.W. Tydeman (ed.), W. Bilderdijk, *Geschiedenis des vaderlands* (13 dln; Amsterdam, 1833 e.v.), X, p. 165-166.
 149. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44, kollatie-akte van 28 juni 1798. J.C. ten Brummeler Andriesse, *Mr. W. Bilderdijk's eerste huwelijk, naar zijne briefwisseling met vrouw en dochter (1784-1807)* (Leiden, 1873) 156, 158, 159, 166. Kollewijn, *Bilderdijk*, I, 333.
 150. G.A. Amsterdam, N 7607, ongef., 14 augustus 1720. N 9147, no 934, 2 november 1739. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants genootschap 330f, resolutie Staten-Generaal. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44, *Vervolg van de Geslachtslijst*, 1728. Hulpdepôt Rijksarchiefdienst Schaarsbergen, Generaliteitsrekeningen 3559-3600, 1727 (1725) - 1770. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 84, f 42, 21 januari 1729. S.G. 3426, f 114, 2 augustus 1728; f 425v, 1 en 20 november 1728. Oldewelt, *Kohier*, 259.
 151. Kollewijn, *Bilderdijk*, I, 18. Bosch, *Briefwisseling*, 19, 39, 40.
 152. Hulpdepôt Rijksarchiefdienst Schaarsbergen, Generaliteitsrekeningen 3578-3598, 1747 - 1768. Bilderdijkmuseum Amsterdam, hs G 44, *Vervolg op de Geslachtslijst*. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 83, f 162, 16 juli 1748. Idem 84, f 44v.
 153. A.R.A.G., Generaliteitsrekenkamer 84, f 44v, 10 augustus 1768. Hulpdepôt Rijksarchiefdienst Schaarsbergen, Generaliteitsrekeningen 3598-3602, 1768 - 1772. Allard, 'Bilderdijk

- benefiant', 8-9.
154. Bosch, *Briefwisseling*, 20, 21, 261, 262. Kollewijn, *Bilderdijk*, I, 363.
 155. G.A. Amsterdam, Weeskamer, overlijdensregister 29, ongef., 22 februari 1792.
 156. Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde te 's-Gravenhage, Familie-archief Van der Does de Bye no 198.
 157. A.R.A.G., S.G. 3264, f 601, 11 oktober 1658. S.G. 3265, f 322, 14 april 1659. S.G. 3266, f 488, 3 maart 1660. S.G. 3267, f 421v, 10 augustus 1661; f 498, 19 september 1661. S.G. 3268, f 652, 13 oktober 1662. S.G. 5024-I, lectum 4 september 1660. S.G. 5062-I, 15 december 1660. G.A.H., R 1618, f 114, 20 december 1662. R.A.H., Beurzenstichtingen no 39, pp. 377 en 997.
 158. Wijnaendts van Resandt, *De vicarieën in Gelderland. Met vermelding veelal van tijdstip der stichting, namen der stichters, goederen en inkomsten der vicarieën, de collators of patroons, de vicarissen of bezitters en de erover gevoerde processen tot 1648* (Amsterdam, 1943) 63.
 159. A.R.A.G., S.G. 3260, f 15, 7 januari 1654. S.G. 3264, f 95, 22 februari 1658; f 601, 11 oktober 1658. S.G. 3265, f 141v, 5 maart 1659. S.G. 3273, f 723v, 22 mei 1666. J. Vriens, *Inventaris van het archief van de classis 's-Hertogenbosch 1571-1950* 's-Hertogenbosch, 1969) 10. M.R. Idema Greidanus, 'Genealogie der familie Bacx van Herenthals', *Taxandria* XLIV (1937) 34. *De Nederlandsche Leeuw* XXX, 1912, kol. 306.
 160. Th. A. Boeree, *De kroniek van het geslacht Backx (Bax, Bacx, Bakx en Baks). Een episode uit den strijd tegen Spanje* (Wageningen, 1943) 485, 488. Van Sasse van IJsselt, *De voorname huizen*, II, 151. J.A. Worp, *De briefwisseling van Constantijn Huygens (1608-1687)*, dl IV ('s-Gravenhage, 1915) 489, no 4856; 491, no 4856.
 161. A.R.A.G., S.G. 3268, f 525, 18 augustus 1662; f 567v, 5 september 1662; f 587v, 15 september 1662; f 639, 7 oktober 1662; f 650v, 12 oktober 1662; f 656, 16 oktober 1662; f 664v, 21 oktober 1662; f 671v, 25 oktober 1662. S.G. 3270, f 519, 8 juli 1664; f 521, 8 juli 1664; f 567v, 25 juli 1664; f 616v, 15 augustus 1664; f 849, 6 november 1664. S.G. 3272, f 684v, 6 november 1665; f 772v, 20 november 1665; f 821v, 1 december 1665; f 850, 9 december 1665. S.G. 3273, f 175, 8 februari 1666; f 744v, 27 mei 1666; f 779v, 7 juni 1666; f 811v, 11 juni 1666; f 838v, 19 juni 1666. S.G. 3274, f 101, 24

- juli 1666; f 143, 31 juli 1666. S.G. 5034-I, 7 juli 1664. S.G. 5034-II, 10 augustus 1664. S.G. 5042-II, 6 juni 1666.
162. L.F.W. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog en onder de generaliteit. Sociale en economische geschiedenis van een kempens dorp tussen 1400 en 1800* (Hilvarenbeek, 1987) 181.
 163. G.A.H., hs in bruikleen van het Noordbrabants Genootschap 330f, rekeningen 1665, 1666 en 1670; schrijven van de executeur-testamentair van Anna Catharina Bacx, 8 december 1673. A.R.A.G., S.G. 3268, f 671v, 25 oktober 1662. S.G. 3269, f 781, 27 december 1663. S.G. 3270, f 125, 27 februari 1664. S.G. 5029, 11 november 1662. R.A.H., Archief Beurzenstichtingen 39, p. 999. G.A.H., N 2810, ongef., 28 december 1671. Boeree, *Kroniek*, 486.
 164. Boeree, *Kroniek*, 485, 488.
 165. A.R.A.G., S.G. 3270, f 345, 24 mei 1664; f 538, 16 juli 1664; f 564v, 24 juli 1664; f 567v, 25 juli 1664; f 633v, 22 augustus 1664; f 849, 6 november 1664; f 900, 1 december 1664; f 903, 3 december 1664. S.G. 3272, f 772v, 20 november 1665. S.G. 3273, f 779v, 7 juni 1666. S.G. 5034-I, lectum 24 mei 1664; brief van Fl. Schuijl, 7 juli 1664. S.G. 5034-II, 19 augustus 1664. S.G. 5035, 25 november 1664. S.G. 5042-II, 6 juni 1666. Raad van State 85, f 305v, 15 november 1664.
 166. A.R.A.G., S.G. 3275, f 566, 4 juni 1667. M.G. Wildeman, 'Familie-aanteekeningen betreffende den Hollandschen tak van het oud adellijk geslacht (van) Fresne', *De Nederlandsche Leeuw* XIX (1901) 135. O. Schutte, *Repertorium der Nederlandse vertegenwoordigers, residerende in het buitenland 1584-1810* ('s-Gravenhage, 1976) 414. J. Belonje, 'Tempelaar', *De Brabantse Leeuw* XXIX (1980) 189-190.
 167. R.A.H., Raad van Brabant 292, apostille van 7 maart 1673. Idem 427, Staten-Generaal aan Raad van Brabant, 21 oktober 1672; Raad van Brabant aan Staten-Generaal, 6 december 1672. Idem 741, f 378v, no 3985, 27 september 1672. Idem 751, no 8188, 22 februari 1672; no 8218, 3 april 1673.

Vermiste Noordbrabanders, die dienden in de legers van Napoleon

J. van Gils

Doelenstraat 68, 5081 CM Hilvarenbeek

(vervolg van blz.181 de Brabantse Leeuw, jaargang 38)

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Rooij, Antonie van	25	Son	1.2.1813	3e reg. 3e comp. v.d. trein	Bevond zich te Mentz febr. 1813
Rooij, Jan van	21	Diessen	okt.1813	50e reg. 2e bat. 8e div. 6e corps van de grote armée.	
Rommelaar, Peter	21	Tilburg	16.4.1813	grenadier 21e reg. 4e comp.	Laatste tijding Bamberg 10.7.1813.
Roy, Gerard de	24	Tongelre	13.4.1812	5e reg. 17e comp. art.	Zonde bij Maagdenburg of Goldberg door cozakken krijgsgevangen zijn gemaakt.
Roijs, Adriaan van	26	Hoeven	11.4.1811	75e cohorte 2e comp.	Laatste tijding Hannover 18.5.1812. Laatste tijding Maagdenburg 15.7.1813. Was 23.6.1813 te Lypzig. Was in okt. 1813 te Mentz.
Roy, Jan Willem van	3.5.1790	Oirschot	2.2.1813	5e bat. 5e comp. sapeurs	
Roijsackers, Jan ⁷	22	Asten	26.9.1813	62e reg. inf. v.linie	
Rozen, Francis	22	Moergestel	1.4.1813	122e reg. 2e bat. 3e comp.	
Rijckers, Willem	21	Hoogeloon	1813	27e reg. inf. v. linie	
Rijck, Godefridus van	24	Asten	27.2.1812	4e reg. 7e comp. lanciers	
Rijck, Jan Peter van	24	Asten	12.11.1812	33e reg. 1e comp. inf. v. linie	
Salomons, Martinus	17.2.1789	Nunen	apr.1812	canonnier der marine 3e reg. 3e bat. 2e comp.	
Sanden, Jan van den	22	Goirle	30.3.1813	23e equipage der	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Sanden, Nicolaas van der	24.9.1791	Gemert	okt.1812	marine 33e reg. jagers 2e bat. 1e comp.	31.12.1813 te Mentz.
Sanders, Hendrik	29.1.1792	Nunen	apr.1813	122e reg. 2e bat. 4e comp.	
Saris, Martinus	24	Tongelre	13.4.1812	146e reg. 2e bat. inf. v.d. linie	
Schaapsmeeders, Jan	26	Tilburg	25.6.1813	11e reg. 6e comp. voltigeurs	Bij Lypzig krijgsgevangen naar het hospitaal te Goldberg getransporteerd. Met een transport Fransche zieken in 1813 door Tilburg getransporteerd.
Scheermaker, Adriaan	21	Made	28.9.1813	70e reg. v. ligne 2e bat.	Laatste tijding Polewitz 3.7.1813.
Schenaerts, Johan- nes Martinus	26	Eindhoven	10.2.1813	grenadier tir. garde 1e reg. 1e bat 1e comp.	
Schouten, Lucas	27	Goirle	8.3.1806	corporaal 47e reg. 3e bat. 3e comp.	Was in juli 1813 te Breslau.
Schuurmans, Adriaan	24	Chaaam	1.12.1811	2e reg. lanciers 7e comp.	Laatste tijding uit Goldberg 9.8.1813.
Schuurmans, Matheus	20	Princenhage	2.1.1811	148e reg. 1e bat. 1e comp.	
Schijndel, Peter Francis van	21	Goirle	okt.1812	27e reg. 2e bat. 4e comp. fuseliers	
Schijvens, Jan	9.9.1792	Hilvarenbeek	-	36e reg. 2e bat.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Seusden, Hendrik	24	Zevenbergen	12.4.1812	2e comp. 4e reg. lanciers 3e comp.	Laatste tijding Goldberg 29.7.1813.
Simons, Bernardus	23	Hoeven	1812	—	
Sips, Jan Baptist	21	Princenhage	27.4.1810	148e reg. 3e bat.	
Slaats, Willem	25	Heeze	1.2.1813	45e reg. 2e bat. 1e comp. inf. v.d. linie	8 8ber 1813 te Hamburg.
Sledsens, Martinus	18.12.1789	Zeelst	—	49e reg. 4e bat. 3e comp	
Sleegers, Theodorus	13.12.1790	Nunen	maart 1812	29e reg. 4e bat. 4e comp.	21.6.1813 te Rodenburg.
Sleegers, Willem	9 8ber 1793	Nunen	okt.1812	—	18 8ber 1813 te Mentz.
Slegers, Jan	23	Tongelre	dec.1812	146e reg. v. linie 2e bat. 3e comp.	
Slokkers, Jacobus	26	Teteringen	15.9.1811	50e reg. v. ligne	Laatste tijding uit Thörn in Polen 9.6.1812.
Sluis, Jan van der	1791	Dongen	1811	126e reg. 5e bat. 2e comp. inf. v. ligne	Laatste tijding uit St. Omer 10.8.1813, vertrekkende naar de grote armée. Zoon van Andries en Johanna Wervers.
Smets, Cornelis	24	Veldhoven	—	146e reg. 2e bat. 2e comp. 2e div. 5e corps d'armée	
Smits, Antonie	21	Princenhage	20.9.1813	69e reg. fuseliers	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Leendert Smits, Hendricus	23	Asten	2.4.1812	2e bat. 1e comp. 122e reg. 3e comp. inf. v.d. linie	Laatste tijding Lubek 12.9.1813. Zoon van Cornelis x Ida in 't Groen.
Smits, Hendrik Jan	6.2.1785	Oirschot	2.2.1813	63e reg. 3e comp. v. linie	
Smits, Jacobus Peter	3.2.1793	Oirschot	1813	93e reg. 1e bat. 1e comp. v. linie	
Smits, Jan	31	Breda	aug.1806	9e reg. art. 21e comp.	
Smits, Nicolaas	29	Breda	4.10.1811	keizerlijke garde te voet 1e bat. 4e comp.	
Smits, Thomas	1790	Dongen	1810	29e reg. 4e bat. 4e comp. v. linie	
Smolders, Cornelis	6.3.1788	Hilvarenbeek	-	voltigeur bij het 14e reg.	
Smolders, Willem	9.3.1789	Oostelbeers	1.2.1813	1e bat. chauffeurs étrangers 1e comp. tir.	
Smulders, Anthonij	26	Someren	1811	37 reg. 4e bat. 4e comp. v. linie	
Smulders, Cornelis	21	Heeze	-	46e reg. v. linie 1e veldbat. 4e comp.	
					Zou 18 8ber 1812 krijgsgevangen gemaakt zijn door de russische arméee.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datnm vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Smulders, Nicolaas	23	Tilburg	1810	33e reg. ligte inf. 1e armée corps comp. voltigeurs	Laatste tijding Poolens croon 30.4.1812.
Smulders, Willem	22	Someren	1812	21e reg. 3e bat. 1e comp. inf.	
Son, Peter van	5.8.1793	Oirschot	27.9.1813	1e reg. 3e div. 6e legercorps	
Soppen, Anthonij Spaendonk, Hendrik van	22 16.10.1790	Hoeven Hilvarenbeek	1812 —	— canonnier te paard bij het 3e reg. 6e comp.	
Stallen, Pieter	24	Oosterhout	21.2.1812	148e reg. v. ligne 4e bat.	Na gedachten 10.1.1813 in Duitschland krijgsgevangen gemaakt.
Staps, Pieter	37	Breda	20.3.1795	33e reg. jagers 2e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Mentz 4.12.1813. Zoon van Adrianus en Catharina Soeters. Laatste tijding St.Omer 20.5.1813 zijnde op marsch naar de armée. Zoon van Andries x P. Ariëns.
Stensel, Adriaan van	1.5.1792	Besoijen	1.4.1813	122e reg. 2e bat. 3e comp.	
Stevens, Jan	1791	Dongen	1811	123e reg. 2e bat. 4e comp. inf. v. ligne	
Steijns, Hubertus	25	Eindhoven	10.2.1813	45e reg. 5e bat. 1e comp. inf. v. linie	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Stigman, Bernardus	29	Grave	3.8.1803	33e reg. ligte inf.	Laatste tijding uit Stättin 26.12.1811.
Stoop, Adriaan	27	Zevenbergen	apr.1812	75e cohorte 1e comp.	Laatste tijding Blankenberg juni 1812.
Strien, Willem	22	Raamsdonk	maart 1813	122e reg. 2e bat. 9e comp. grenadiers	Was in nov. 1813 in het hospitaal te Mentz.
Stulpers, Johannes	26	Gestel	8.12.1811	33e reg. 3e bat. 3e comp. jagers	
Swinkels, Arnold	25	Aarle-Rixtel	2.2.1813	depot 3e bat.	Heeft laatst gelegen te Lypzig.
Teychiné, Antoine	38	Breda	10.5.1795	35e inf. v. ligne	Aidé chirurgijn, krijgsgevangen gemaakt 24.11.1812.
Theysse, Cornelis	25	Heeze	25.10.1811	9e reg. art.	
Thielens, Adriaan	23	Leende	12.11.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp. fuseliers	28.2.1813 te Mentz.
Tielemans, Francis	11.7.1793	Oirschot	1.10.1813	93e reg. 1e bat. 1e comp. v. linie	
Tilborgh, Willem van	24	Oudenbosch	10.11.1813	keizerlijke garde 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Meintz 14.12.1813.
Tilburg, Theodorus van	22	Bakel	1.4.1813	21e reg. 1e bat. 1e comp. ligte inf.	Heeft laatst in Hamburg gelegen.
Timmers, Adriaan	22	Zevenbergen	—	47e reg. inf. v. ligne 4e bat. 1e comp.	Laatste tijding uit Mentz 9.11.1813.
Timmers, Adriaan Wouter	22	Princenhage	27.4.1810	148e reg. 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Goldberg 4.8.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Timmers, Petrus Hendricus	25.6.1789	Veghel	6.2.1813	452e reg. 5e bat. 3e comp. inf. v. ligne	Uit de reserve van 1813 geroepen, 9.6.1813 te Lnik.
Toemen, Johannes	15 8ber 1792	Oostelbeers	1.4.1813	21e reg. 5e bat. 2e comp.	
Tops, Thomas	1792	Oerle	-	2e reg. 2e bat. 2e comp. voltigeurs v.d. garde	
Torren, Willem	25	Breda	24.11.1806	3e garde grenadiers 1e bat. 3e comp.	Heeft de slag van Dresden bijgewoond en bevond zich 26.9.1813 nog bij de groote armée.
Trackers, Jacob Mart.	22	Breda	15.3.1811	17e reg. 1e bat. 10e comp.	
Trouw, Cornelis	22	Etten	11.4.1813	36e reg. inf. grenadiers 3e bat. 5e comp.	
Unnings, Pieter	24	Etten	9.3.1813	4e reg. lanciers 7e comp.	Laatste tijding Vrijstad 5.7.1813.
Valk, Peter van der	29	Grave	1802	33e reg. ligte inf. voltigeurs comp.	Laatste tijding Dantzig 13.8.1812.
Valk, Reinier van der	32	Grave	1802	33e reg. ligte inf. voltigeurs comp.	Laatste tijding Dantzig 13.8.1812.
Veghel, Lambert Adriaan van	10.4.1789	Veghel	3.11.1811	33e reg. inf. ligne 3e bat. 2e comp.	17.11.1812 door Russen krijgsgevangen gemaakt.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Velden, Hendricus van der	5.12.1792	Veghel	apr.1813	21e reg. 4e comp. inf.	17.5.1813 te Wezel.
Velden, Hendrik Nicolaas van der	15.1.1791	Erp	28.12.1812	76e cohorte 1e bat. 7e comp. nationale garde	Laatste tijding Mentz okt. 1813.
Velders, Johannes	21	Grave	—	27e reg. inf. v.d. ligne	
Veldhoven, Johannes van	25	Heeze	1.2.1813	29e reg. 5e bat. 2e comp.	
Velthoven, Jan van	23	Mierlo	nov.1812	fuselier 33e reg. 5e bat. 1e comp. ligte inf.	
Ven, Henricus van de	26	Son	1812	146e reg.	
Ven, Lambert van de	1790	Oirschot	2.2.1813	5e bat. 5e comp. sapeurs	Eerst onder de cohorten 25.6.1813 bij de stad Kolberg.
Ven, Poulus Hendrik van de	18.8.1789	Veghel	13.4.1812	146e reg. 2e bat. 4e comp. inf. ligne 2e div.	
Veraa, Jan	5.6.1789	Oostelbeers	sept.1811	3e bat. 4e comp. werklieden	
Veraa, Johannes	12.3.1791	Eersel	11.11.1812	33e reg. 5e bat. 1e comp.	Laatste tijding Hamburg 10.8.1813.
Verbakel, Johannes	22	Aarle-Rixtel	30.3.1813	21e reg. jagers te voet 3e bat. 3e comp.	Heeft gelegen te Maijenie.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Verboven, Cornelis Jacobus ⁸	22	Moergestel	1.4.1813	21e reg 1e comp. grenadiers	Laatste tijding Bamberg 10.7.1813. In november 1813 te Mentz.
Verboven, Cornelis	23	Moergestel	29.3.1812	grenadier 21e reg. 5e bat. 1e comp.	
Verbruggen, Petrus Lambertus	21.1.1793	Veghel	okt.1813	1e reg. inf. ligne grenadiers comp.	
Verbruggen, Willem Johannes	22.9.1792	Erp	5.4.1813	21e reg. ligte inf.	Laatste tijding uit Selle 1.5.1813. Laatste tijding Meintz 26.10.1813. Bevond zich te Wezel 4 9ber 1813.
Verdaasdonk, Matheus	23	Ginneken	5.1.1813	148e ligne reg. 4e bat. 4e comp.	
Verhagen, Anthonie	22	Ginneken	1.4.1812	17e reg. v. ligne 3e comp.	
Verhagen, Henricus	22	Son	1812	21e reg. ligte inf. 5e bat. 4e comp. jagers	Laatste tijding Weickburg juli 1813.
Verhagen, Peter	20	Veldhoven	29.3.1813	21e reg. 5e bat. 3e comp. jagers te voet	
Verhagen, Willem	22	Son	1.4.1813	21e reg. voltigeurs	
Verhees, Johannes	14.3.1790	Lierop	1.2.1813	grenadiers 1e reg. 1e bat. 4e comp. tir. v.d. garde	Laatste tijding Coblentz 10.10.1812. Laatste tijding uit Wurtzenberg sept. 1813.
Verheijden, Adriaan	25	Zevenbergen	juni 1812	2e reg. keizerl. garde 1e bat. 2e comp.	
Verheijen, Adriaan	24	Zevenbergen	apr.1812	63e reg. inf. v. ligne 2e bat. 2e comp.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Verhoeven, Chris- tiaan	25	Leende	1.2.1813	8e reg. 92 escadron huzaren	Laatste tijding uit Straatsburg 10.7.1813.
Verkoije, Johannes	24	Oosterhout	27.5.1814	2e reg. 3e comp.	
Verlinden, Thomas	11 9ber 1789	Riethoven	23.10.1811	33e reg. ligte inf.	
Vermunt, Adriaan	31	Hoeven	maart 1811	124e reg. grenadiers 4e bat. 4e comp.	
Vermunt, Anthonij	21	Hoeven	27.9.1813	59e reg. 2e bat. 2e comp.	Laatste tijding Neudorf juli 1812. Laatste tijding Wittenberg juni 1813.
Versantvoort, Hen- ricus	1.4.1790	St.Oedenrode	1.4.1812	146e reg. 2e bat. voltigeurs	
Verschuren, Wouter	23	Etten	8.12.1812	126e reg. inf. 6e bat. 4e comp.	
Verschuuren, Peter	15.1.1789	Gemert	apr.1812	11e reg. 9e comp. huzaren	
Vervest, Antonij	25	Hoogeloon	1811	6e reg. 1e bat. 1e comp. voltigeurs	Eerst onder de cohorten, 25.6.1813 bij de stad Kolberg. Heeft laatst gelegen te Hamburg.
Vervoort, Albertus Johannes	26.4.1790	Erp	2.2.1812	152e reg. 5e bat. 3e comp. inf. v.d. linie	
Verweegen, Hen- drikus Willem	17.4.1790	Veghel	13.4.1812	146e reg. 2e bat. 1e comp. inf. v.d. ligne 2e div.	
Vlerken, Peter van	24	Aarle-Rixtel	14.2.1813	7e reg. lanciers 4e escadron	
Vleut, Hendrik van der	31	Tongelre	dec.1811	32e reg. ligte inf.	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Vlimmeren, Martien van	24	Standdaard- buiten	10.11.1813	reg. keizerl. garde 1e bat. 2e comp.	Laatste tijding Meintz 14.12.1813.
Vloet, Francis van der	22	Veldhoven	3.11.1811	33e reg. 5e bat. 4e comp. ligte inf.	Naar Berlijn gemarcheerd 26.5.1813.
Vlokhoven, Thomas van	25	Sou	1.2.1813	14e reg. 3e comp.	
Voermans, Nicolaas	22	Asten	5.4.1813	21e reg. ligte inf.	
Voeten, Anthonij	34	Breda	6.7.1812	148e reg. 4e bat. 5e comp.	
Vogels, Anthonij Hendrik	1.8.1788	Veghel	mei 1811	—	1.11.1813 te Luijk doch men weet niet onder welk corps. Hij werd reserve gevraagd voor de cohorte.
Vorst, Adrianus van de	13. 9ber 1790	Woensel	23.4.1812	146e reg. 2e bat. 2e comp. linie troepen 2e div. 5e corps grote armée.	Laatste tijding uit Cüstrin 1.4.1812. Laatste tijding Koningsbergen 15.5.1813.
Vosenek, Martinus	23	Princenhage	30.5.1811	50e reg. 3e comp.	
Vossenaar, Fran- ciscus	24	Breda	23.6.1812	152e reg. v. ligne 4e bat. 1e comp.	
Vromans, Huibert	25	Raamsdonk	11.10.1811	33e reg. 5e bat. 2e comp. jagers te voet	
Vugt, Wilhelmus van	25	Oisterwijk	okt.1811	33e reg. 1e bat. 1e comp. jagers te voet	

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Waarden, Jacobus van der	22	Waalre	30.3.1813	21e reg. 5e bat. 3e comp. jagers te voet	Laatste tijding Rijssel 8.7.1813.
Wagemakers, Pass.	25	Hoeven	5.11.1811	45e reg. voltigeurs 2e bat.	
Wagemakers, Wou- ter	24	Etten	28.5.1813	4e reg. lanciers 8e comp.	
Water, Jacobus van de	30	Bladel	1.5.1808	5e reg. 2e bat. 2e comp. tir. v.d. garde	
Welten, Johannes	23	Bakel	20.3.1813	1e reg. 2e comp. grenadiers te paard van de garde	
Welten, Johannes Geert	7 9ber 1790	Erp	18.2.1813	train d'artillerie	Laatste tijding uit Luik 15.4.1812 van daar naar Rusland gemarcheerd.
Werts, Pieter	27	Breda	1805	126e reg. 4e bat. 3e comp.	
Wervers, Albertus	1790	Dongen	1810	4e reg. 5e bat. 2e comp. art. v.d. marine	
Wesen, Petrus	25.2.1778	's-Bosch	-	corporaal 125e reg. 2e bat. 3e comp. inf. v. ligne	Laatste tijding Fulda 16.5.1813 zijnde op marsch naar de groote armée. Zoon van Antonij en Cornelia Borstlap.
Westlaken, Cornelis van de	25	Ginneken	12.9.1809	11e reg. huzaren	In 1812 naar Rusland gemarcheerd.
					Laatste tijding Arras 18.8.1813.

naam militair	doopdatum of leeftijd in 1814	geboorte- of woonplaats op datum vertrek	lichting	legeronderdeel	bijzonderheden
Weijs, Jan de	23	Tilburg	7.11.1812	123e reg. 2e bat. grenadiers comp.	Laatste tijding Wittenberg 22.7.1813.
Wildenberg, van den N.N.	29.1.1784	Zeelst	-	vliegende marconniers	Laatste tijding Mentz 1.3.1813.
Willems, Jacobus	25	Hoogeloon	1811	33e reg. 5e bat. 3e comp. jagers	
Wilson, Stephanus	24	Breda	6.7.1813	45e reg. v. ligne 2e bat. 4e comp.	Laatste tijding Stettin 19.8.1813.
Wittenboer, Antonij van de	23	Leende	12.11.1812	canonnier 33e reg. 4e bat.	4.8.1813 te Hamburg.
Wouters, Jan	25	Hoogeloon	1812	45e reg. inf. v.d. linie	
Wouw, Johannes van de	25	Moergestel	28.4.1812	146e reg. 2e bat. 1e inf. v.d. linie	
Wijnands, Jan	28 xber 1792	Woensel	1.4.1813	1e reg. 2e bat. 4e comp. tir. v.d. garde	Laatste tijding Frankfort 6.6.1813.
Zeeuwen, Hendrik	24	Zevenbergen	maart 1813	4e reg. ligte caval.	Laatste tijding Coblentz 5.11.1813.
Zuurmond, Cornelis	23	Nederasselt	1.4.1812	21e reg. 3e bat. voltigeurs ligte inf.	Zou den 8.10.1813 door de Pruiss. Houlanen zijn krijgsgevangen gemaakt.
Zwaluwe, Joseph van de	31	Zevenbergen	-	reg. lanciers 6e comp.	Laatste tijding Versailles 16.1.1812.

MEDEDELING

Op 1 februari 1990 worden de notariële- en schepenbank-archieven van de volgende plaatsen overgebracht naar de Streekarchiefdienst Brabant-Noordoost, Rayon Land van Cuijk (bezoekadres: Oude Raahuijs, Hoofdwagt 2, Grave):

Beers, Boxmeer, Cuyk en St.Agatha, Grave, Haps, Mill en St.Hubert, Oeffelt, Oploo, St.Anthonis en Ledeacker, Vierlingsbeek en Wanroy (inclusief weeskamer van Grave).

Op dezelfde datum worden de notariële en schepenbankarchieven van Baardwijk, Besoijen en Waalwijk overgebracht naar het gemeentearchief Waalwijk, Raadhuisplein 2, Waalwijk:

Rijksarchief in Noord-Brabant.

VRAGEN

VAN WANROOY

Jonker Johannes van Wanroy-Utenhamme gedoopt te Utrecht op 9 november 1617, gehuwd te Maastricht op 29 maart 1643 met Elisabeth de Wit (weduwe van Jonker Willem Duyts), is vaandrig onder kapitein Hoogendorp en lidmaat van de Hervormde gemeente. In oktober 1652 werd hij met uit Maastricht attestatie ingeschreven te 's-Hertogenbosch. Later verblijft hij weer te Maastricht en is dan samen met Hendrik van Hemert aannemer van de reparatie van de fortificaties. Ze verlaten de stad in juli 1673. Johannes van Wanrooy, aannemer van 'slands werken, uit 's-Hertogenbosch, verricht in 1773 te Grave metselwerk. Gevraagd worden zijn voorouders.

ir G.L. Wanrooy,
Hobbemaflat E14
Hobbemalaan 24, 3723 ES Bilthoven

OUDE JAARGANGEN

Te koop gebraagd de jaargangen XIX (1970) en XX (1971) van de Brabantse Leeuw.

drs L.F.W. Adriaenssen,
Van der Hoopstraat 85, 1051 VD Amsterdam

de brabantse leeuw

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE SECTIE VOOR
GESLACHT-, NAAM- EN WAPENKUNDE VAN HET
NOORDBRABANTS GENOOTSCHAP

REGISTER JAARGANG 38

1989

HET NOORDBRABANTS GENOOTSCHAP 's-HERTOGENBOSCH

Samengesteld door P.Th. de Lange, Eindhoven

INHOUDSOPGAVE

ADRIAENSSEN, L.F.W., De erfgenamen van heer Ghijsel Back	47, 108, 182, 220
- -, Zes eeuwen niet van huis. Een Esbeekse genealogie (1395-1989)	148
BOSTERS, A.M., Genealogie Zeeuwen / Elsten / Van der Elst, ca. 1450-1550 (de oudste generaties)	203
GILS, J. van, Vermiste Noordbrabanders, die dienden in de legers van Napoleon	30, 85, 168, 242
HAM, Willem van, Wapens en vlaggen van de plattelandsgemeenten in West-Brabant. Een vergelijkende beschouwing	1
LEGET-KUIJLEN, P.L., en J.N. Leget, Kuijlen in Zuidwest-Brabant	73
- -, Noodlottige gevolgen van de restauratie van de Sint Jan te 's-Hertogenbosch	146
LOON, J.B. van, Van Achtmael alias Decker	65
- -, Roosendaalse families, 3: Obels, Nobel	131
- -, Huijbergse families, 2: Hectors	193
NIEKERKEN, G. van, Een geslacht Van Berckel te Ginneken en Gilze	209
SPOORENBERG, J., De oudste generaties van de geslachten Van Ceulen en Spoorenberg in Woensel	21
Recensie:	
- 'Lezen in Brabantse bronnen'	191
Mededelingen:	
- v.z.w. Avortius	129
- CumIndexBL. De registers van De Brabantse Leeuw ondergebracht in een databank	129
- Genealogie Trompenaars, Trompen, Tromp	194
- Jubileumuitgave De Brabantse Leeuw	194
- Overbrenging van notariële- en schepenbankarchieven	256
Te koop gevraagd	256
Vragen	64, 127, 256

* Pag. 193 en 194 komen tweemaal voor. Daarom zijn de pagina's "193" en "194" van afl. 4 hier aangeduid als respectievelijk "193(a)" en "194(b)".

Aa, v.d., 49, 146 - Aalst, v., 119 - Aarts, 86 - Achelen, v., 115 - Achtmaal, v., 65, 67 - Achtnael, v., 65-69, 72 - Achtnale, v., 66 - Acker, v., 135 - Ackermans, 86-
Adolf, hertog v. Gelre en graaf v. Zutphen, 108 - Adriaens(sen), 26, 29, 137, 140, 195, 200, 203, 205, 212, 218, 219 - Adriën, 86 - Aelst, v., 234 - Aelstius, 222, 232-235 - Aert, v., 68, 79 - Aertnijs, 80 - Aerts, 81, 118, 138, 153, 165 - Agtmael, v., 65, 66, 70, 72 - Agtnale, v., 66 - Akkermans, 86 - Albers, 86 - Aleyten, 153 - Alphen, v., 86 - Alstee, v., 227 - Altena, 4, 8 - Amelrici, 52 - Amerongen, v., 117 - Andel(l), v., 50, 60 - Andries, 137, 164 - Ant(h)onis(sen), 68, 71, 81, 133 - Arendonc(k), v., 150 - Ariëns, 247 - Arnold v. Egmond, hertog v. Gelre en graaf v. Zutphen, 108-
Arrachart, 86 - Arts, 86 - Asseldonk, v., 86 - Assem, v.d., 87 - Asten, v., 87-
Astenbrinck, 223 - Asveld, v., 87 - Atrio, d. 153 - Auwen, v., 117 - Averenck, v., 47 - Avert, v.d., 129 - Avoir(d)t, v.d., 129 - Avontuur, 87 - Avo(o)rt(e), (v.d.), 129 - Avout, d', 129.

Baar, v., 87 - Bac geheten Houtappels, 61 - Bac v. Riethoven, 54 - Back v. Loen, 53, 54 - Back v. Loon, 52 - Back v. Tilborch, 48, 49 - Back v. Tilburg, 53 - Back v. Tylborch, 48 - Back alias Vannijs, 57, 59 - Bac(k)(x) v. Rijthoven, 48, 54, 57, 61 - Bac(k)(x)(s), 47-64, 69, 108, 113, 115, 152, 182, 210, 215, 216, 218, 220, 223, 232-235, 242 - Bax v. Herent(h)als, 58, 234 - Baldus, 87 - Balen, v., 56, 229 - Barchman, 186 - Baremans, 87 - Barents(en), 201, 224 - Bartels, 87 - Bassenn, 226 - Basten, v., 108 - Bastiaansen, 87 - Bastiaensen, 66 - Baten, 66, 87 - Bauwmans, 155-
Bavel, v., 87, 197 - Bazelmans, 88 - Beckers, 88 - Becx, 117 - Bedaf, v., 88-
Bee(c)k, v.(d.), 43, 88, 136 - Beelaerts, 118 - Beens, 218, 219 - Beer, d., 66, 160-
Beersmans, 157 - Beerze, v., 149 - Beke, v.d. 164 - Bekkers, 43 - Beks, 88 - Belarts, 149 - Belgiaerts, 209, 213, 214 - Beljaerts, 209, 210 - Belliaer, 215 - Belliaerts, 214, 215 - Beman, 225 - Bennis, 88 - Ber(c)kel, v., 89, 209-220, Berg, 89 - Berg, v.d., 88, 99, 219 - Bergaengien, 182 - Bergaigen(n), d., 214, 234 - Berger, 227, 228, 239-
Bergh, d., 32 - Berghmans, 186 - Berk, v.d., 89 - Berlo, v., 89 - Bertrums, 89-
Besouw, v., 43, 89 - Bestelaar, v., 216 - Bever, d., 118 - Beyermans, 219 - Beys (v. Beeck), 56, 57 - Bie, d., 119, 138 - Biemans, 89 - Bierens, 89 - Bierkens, 136-
Biers, 136 - Biesbos v. Roosevelt, 89 - Biggelaar, (v.) d., 90 - Bilderdijk, 226-232, 239 - Bladel, v., 69 - Blanckerts, 158 - Blanken, 45 - Blicks, 28 - Bliccx, 23-
Bloc, 208 - Blom, 90 - Boelens, 33, 43 - Boenders, 68 - Boeteman, 225, 226-
Bogaarts, 74 - Bogaerts, 26, 68, 77 - Bogers, 90 - Bogerts, 76 - Boitet, 225-
Bollekens, 209, 213, 214, 218 - Bolmakers, 90 - Bols, 90 - Born, v.d., 77 - Bommel, v., 217 - Bonaparte, Louis koning v. Holland, 31 - Boninghen, v., 54 - Boom, v.d., 78, 79 - Boomen, v.d., 90 - Boone, 211, 216, 217 - Boor, 227 - Bor, 56 - Borchmans,

152- Borcht, v.d., 56 - Borghouts, 24 - Borkouts, 149 - Borrius, 225 - Borstlap, 254 - Bosch, v.d., 187 - Bossere, 204 - Bossers, 43 - Bot, d., 91 - Botterscholten, 147- Boumans, 155 - Bouw, 91 - Boven, v., 140 - Boxtel, v., 91 - Bracht, v., 91 - Braem, v., 225 - Bragt, v., 91 - Brande, v.d., 214 - Branthout, 227 - Brantz, 91 - Brekel, v., 213 - Brest, 229 - Bries, 74, 75 - Bril(l), 78, 80, 226, 238 - Brocken, 58 - Bro(c)x, 182, 210 - Broeck, int, 156 - Broe(c)k, v.d., 25, 43, 46, 92, 115, 168, 214 - Broeders, 75, 91 - Broekhoven, v., 44, 98 - Broers, 75 - Bronckhorst, 42 - Brouwer, d., 132- Brouwer(s), 138, 140, 180 - Bruers, 155-158, 166 - Brugmans, 112 - Bruin, d., 42, 92 - Bruurs, 148, 158-160 - Bruijn, d., 42, 182, 183 - Bruyn, d., 183, 232 - Bruynbaert, 133 - Bruynseels, 194 - Bruystens, 194 - Bruystens v. Andel, 57 - Buc(k), 49-51, 60 - Buckinck, 56 - Buedel, v., 54 - Buenen, 132 - Buerstede, v., 216- Bugen, v., 137 - Bukkum, 92 - Bulle, 53 - Burghouts, 23 - Bussel, 92 - Busselen, v.d., 92 - Buuren, 92 - Buycx, 210, 215 - Buysen, 140 - Buijtink, 92 - Bije, d., 235 - Bye, d., 108, 222, 237 - Byes, d., 132 - Bylandt, v., 108.

Cabus, 193(a)-200 - Caem, v., 71, 74 - Cantelberg, 24, 27 - Capelle d. Bruijn, v.d., 42 - Carpon, d., 81 - Castelyns, 194 - Casteren, v., 92, 117 - Castro, d., 56- Celen, 156 - Ceulen, v., 21, 22, 24, 25 - Christiaansen, 92 - Christiaens, 133- Claassen, 75-77 - Claes(sen), 21, 24, 26, 27, 92, 141, 153, 155, 156, 165, 193(a)- Cleiren, 83 - Clephas, 92 - Clieder, 138 - Clockgieters, 113 - Cloet, 56 - Cloostermans, 211, 215, 216, 219 - Clusen, v.d., 2, 3, 10 - Clijne, d., 21, 22 - Coelborne, 54 - Coenen, 108, 110 - Coll, v., 92 - Colsters, 93 - Commeren, 93 - Co(o)len, 47, 93 - Coppens, 70, 93, 151 - Coppennolle, v., 26 - Corneli, 68, 137 - Cornelis(se)(n), 66, 69, 70, 72, 93, 118, 119, 132, 141, 193(a), 194(a), 196, 200, 201, 213, 238 - Corput, v.d., 93, 132, 133 - Corstjaans, 93 - Cort, d., 155 - Cort Jan, 194(a) - Craenmer, v.d., 154 - Cril, 134, 135 - Cruys, v.d., 22, 28 - Cruijstraten, 28 - Cuijk, 10 - Cuijlen, 73, 74 - Cuijlits, 73, 74 - Cuyper, 66 - Cuypers, 117, 197 - Cuyten, 93. (zie ook onder de letter K).

Daal, v., 93 - Da(a)men, 46, 156, 160 - Daems, 58 - Dalen, v., 93 - Damisse, 217- Daniëls, 113 - Dardinois, 239 - Das, 231 - Decker(s), 65-72, 94 - Deekers, 94- De(e)nen, 150-153, 161 - Deenkens, 151, 152, 155 - Deens, 215 - Dekkers, 65, 94- Denis(sen), 66-68 - Derkse, 94 - Deurlicht, v., 140 - Deurne, v., 233, 234 - Deursen, v., 94 - Deursse, 94 - Dielemans, 94 - Dielen, 70 - Di(e)rcx(s), 137, 151, 153, 154, 164, 223 - Diessen, v., 45 - Dilbeek, 200, 201 - Dingemans, 94, 95 - Dinther, v., 95 - Dispa, 183 - Doense, 95 - Doeren, v.d., 151 - Domen, 133 - Dominicus, 82- Domus, 194(a) - Donck, (v.d.), 139, 220 - Donders, 183 - Dong(h)en, v., 95, 197- Donkers, 95 - Donners, 183 - Dooremaal, v., 95 - Doormalen, v., 95 - Doorn, v., 96 - Doren, v.d., 150 - Dorenbosch, 133 - Dorp, v., 216 - Driedonks, 96 - Driessche, v.d., 184 - Dries(s)en, 41, 86, 96 - Dulin, 228 - Dull, 228 - Dun(ne), v., 149, 158- Duynhoven, v., 96 - Duysen(d)(t)daelders, 226, 227, 229, 229/230 - Duyts, 256- Duyzenddaalders, 229, 230 - Duyzenddaalders Bilderdijk, 230 - Dij(c)k, v., 70, 96-

Dyck, v.d., 57, 164 - Dijke, 204 - Dijkmans, 44, 96.

Eeckart, v.d., 117 - Eeckeren, v., 70 - Eerd, v., 96 - Eerenbeemt, v.d., 96 - Eersel, v., 28 - Eghels, 132 - Elands, 96 - Elewoudt, 138 - Eliëns, 27, 97 - Ellewouts, 66 - Elsevier, 78 - Elst, v.d., 150, 203, 204, 208 - Elst(en), 203-205, 207 - Elzen, v.d., 97 - Eng(e)brecht(s), 224-226 - Engebreg(h)t, 224, 225 - Engelberti, 60 - Engelen, (v.), 97, 132 - Erven, v., 44 - Eryts, 54 - Esbeke, v., 155 - Es(ch), v., 97, 159 - Eupen, v., 26 - Eyck, v., 118 - Eijck, v., 182 - Ey(c)kberch(s), 215, 216 - Eijckberg(h)s, 210, 215, 218 - Eygen, v., 149 - Eynde, v.(d.), 57, 151 - Eijnde(n), v., 97.

Fabri, 116, 117 - Faes, 66 - Felbier, 223 - Fiers, 159 - Flaas, v.d., 42, 43, 46, 97, 168 - Florys, 132 - Foulaert, v.d., 43 - Fran(c)ken, 68, 97, 98, 141 - Frans, 118, 139, 141, 142, 145 - Frederik Hendrik, prins v. Oranje, stadhouder v. Holland etc., 184 - Fyers, 153.

Gabriels, 195, 196 - Gabriëls, 98 - Gageldonk, v., 98 - Ganzenwinkel, v., 98 - Gastel, v., 98 - Gastelaer, 136 - Geel, v., 98 - Geeven, 98 - Geloven, v., 98 - Gennip, v., 98 - Gent, v., 98 - Gerards, 146 - Gerbrants, 64 - Ger(r)its, 98, 150, 154-156, Gestel, v., 99, 163 - Gevel, v.d., 99 - Ghilze, v., 213 - Ghistelles, d., 185 - Ghorpe, v., 48, 149 - Ghysbrechts, 151 - Giesbergen, 100 - Gillis, 213 - Gils(e), v., 80, 99, 216 - Gilson, 39, 99 - Ginneken, v., 99 - Glavymans, 54 - Glymes, (v.), 4, 11 - Goch, v., 78 - Goetmakers, 99 - Golsteyn, v., 234 - Goltstein, v., 232 - Goor, v.d., 99 - Goorbergh, v.d., 99 - G(o)rts(en), 21, 22, 24, 25, 27, 28, 136 - Goossen(s), 68, 147, 151, 154, 158 - Goris, 134 - Gorp(e), v., 48, 69, 149 - Grauw, d., 99 - Greeven, 99 - Greve, d., 156 - Groels, 146 - Groen, 226 - Groen, in 't, 246 - Groffen, 79 - Groot, d., 100 - Grooten(s), 21 - Grote, d., 21, 22, 24 - Grouw, d., 25 - Gruijter, d., 60 - Gruyter, d., 155 - Guns, 127 - Gulp, v., 100 - Gijsberts, 100 - Gijs(s)els, 75, 218.

Haagen, v.d., 77 - Haansberg, 96 - Habraken, 100, 182 - Haen, d., 132 - Haes, d., 25 - Haets, 213 - Hagedoorn, 100 - Hagens, 115 - Haghen, v.d., 154 - Halma, 225 - Ham, 100 - Hammeken, 121 - Hanenberch, v.d., 116 - Hanewin(c)kel, 100, 101 - Hannarts, 186 - Hans, 101 - Hanssen, 22 - Hapaerts, 151 - Hapert, v., 26, 26/27 - Haukes, 216 - Haverkamp, 239 - Havermans, 42, 101 - Havout, v.d., 129 - Hedel, v., 116 - Heckuys, 141 - Hectors, 193(a)-203 - (s)Heeren, 46, 101, 215 - Heerkens, 101 - Heesackers, 101 - Heessel, v., 101 - Heesterbeek, 101 - Heestermans, 43, 101 - Heesters, 101 - Heeswijk, 101 - Heezewijk, v., 85 - Hellemons, 200 - Helmans, 238 - Helot, 225 - Helt, d., 102 - Helvoet, v., 102 - Hemert, v., 256 - Hendri(c)k(x)(s), 68, 102, 197 - Henssen, 102 - Herk, v., 160 - Hermans, 137 - Hersael, v., 110 - Hertsoij, 23 - Hesselmans, 159 - Hest, v., 102 - Heugten, v., 127 - Heusde(n), v., 2, 4, 42, 132 - Heuvel, v.d., 25, 102, 186 - Heuvelmans, 102 - Heyboer, 198 - Heijde(n), v.d., 27, 28, 103, 176, 226 - Heyligen, 164 - Heyman(s), 134 - Heyst, v., 103-

Hoecx, 194(a)-196, 199 - Hoek, v.(d.), 103 - Hoeks, 75 - Hoeve(n), v.(d.), 116, 152, 154, 216 - Hoevenaars, 103 - Hofwegen, v., 103 - Hollemans, 21, 23 - Hollen, 21, 23 - Hooff, v., 103, 153, 159 - Hooft, v., 103 - Hoogendorp, 256 - Hoogstraten, v., 103, 226 - Hoop, v.d., 229 - Hooren, v., 103 - Hooijdonk, v., 79 - Hooijmeijers, 103 - Hoppenbrouwer(s), 105, 136 - Horne, 3, 10 - Horrik, v., 105 - Horstens, 147 - Houbraken, 28, 185 - Hout, v.(d.), 25, 35, 43, 104, 105 - Houtappel(s), 54, 61 - Hove, v.(d.), 105, 153 - Howen, 57 - Hubens, 24, 27 - Hubers, 105 - Hughen, 136-138 - Huismans, 105 - Hulsten, 105 - Hurkmans, 105 - Hurks, 29, 105 - Hurx, 85 - Huijbeek, 79 - Huijben, 106 - Huybrechts, 27 - Hyselberg, v., 110.

Iersel, v., 28 - Innevelt, v., 134.

Jacobs, 69, 110, 118, 194(a), 195, 198, 213 - Jacops, 67, 151 - Jans(s)(en)(s), 21, 24, 28, 57, 66, 67, 69, 91, 106, 136, 138, 140-142, 193(a)-195, 197, 199, 200, 213, 214, 216 - Jaspers, 106 - Joannis, 66, 67, 197 - Jochems, 25 - Jonge, d., 21, 22 - Jong(h), d., 106 - Joos, 212, 213 - Joosten, 106 - Jorissen, 69.

Keep, 71 - Keepen, 106 - Keipers, 71 - Kemenade, v., 106 - Kempen, 150, 151 - Kamps, 107 - Kerkhof, v.d., 107 - Kerkhoff, 107 - Kerkhove, v.d., 153 - Kerstiaens, 136 - Kessel, v., 56, 107, 116 - Ketelaars, 107 - Ketelaers, 108, 113, 117-119, 182 - Keteler(s), 108, 109, 113 - Keulen v., 21, 27 - Keyser, d., 110 - Keijzer, d., 76 - Kieboom, v.d., 138, 139, 210, 216 - Kilian, 107 - Kilsdonck, v., 149 - Kinchuijsen, 223 - Kinderen, d., 107 - Kist, 231 - Klep, 107 - Klompers, 107 - Koch, 148 - Koks, 107 - Koning, d., 169 - Konings, 169 - Konsemulder, 169 - Koolboenders, 169 - Koolen, 85 - Koornhart, 227 - Kooijen, 169 - Korsten, 97 - Kort, d., 169 - Koijmans, 169 - Krefs, 169 - Krets, 169 - Kreij, 58 - Kroonenburg, v., 169 - Kuipers, 170 - Kuijlen, 73-84 - Kuyper, d., 170 - Kuijpers, 40, 42, 147, 170 - Kuypers, 170 - Kuysters, 170. (Zie ook onder de letter C).

Laar, v.d., 43, 170 - Laat, v.(d.), 170, 171 - Laeck, v.d., 160 - Laer, v.d., 164 - Laerhoven, v., 47, 55, 56 - Lageman, 238 - Lambooi, 146 - Lambrechts, 81 - Lambrijks, 76 - Lamers, 171 - Lammers, 171 - Lanen, 197 - Lange, d., 196, 200 - Langelaer, v., 57 - Langereyt, v.d., 198 - Langrijth, v.d., 151 - Langryth, v.d., 151 - Lathouwers, 171 - Laurens, 81 - Laurentius, 226 - Laureijsen, 33, 43, 171 - Laureys(se)(n), 22, 23, 194(a), 199-201 - Lee, v., 225 - Leemans, 149 - Leest, d., 171 - Leeuw, d., 171 - Lem, 171 - Lemmens, 158 - Lenaerts, 68 - Leonius, 56 - Leyenbergh, v., 56 - Leys, 193(a), 200 - Leijsten, 171 - Leyten, 24 - Liebregts, 172 - Liefmans, 218 - Lier, te, 223 - Lieshout, v., 24, 25, 172 - Linden, v.d., 172 - Linders, 199 - Lintelo, 231 - Lips, 210, 215, 218 - Litsen, v., 196 - Lodewijk Napoleon, koning v. Holland, 31, 36 - Lodiers, 78 - Loefens, 172 - Loemelmans, 155 - Loen, v., 53, 54 - Loenhart, v., 172 - Loenius, 230 - Logt, v.d., 172 - Lögtenberger, 147 - Lohmuller, 147 - Lommel, v., 198 - Loncke(n), 133, 136, 137, 140-

Lo(o)mans, 172 - Loon, v., 43, 76, 172, 173, 225, 226 - Louissen, 183 - Louw, d., 173 - Louwers, 173 - Loverenbosch, v.d., 25, 28 - Loijen, 199 - Loyen, 150, 156-Loys, 150 - Luijken, 173 - Luytelaer, v., 23 - Luijten, 173 - Lydonk, v., 173-Lyskens, 154.

Maas, 160, 173 - Mackelenborgh, v., 74 - Made, v.d., 173 - Maegh, 194(a) - Maerlandt, 217 - Maes, 23, 70, 166 - Magielsens, 174 - Mallemburgh, v., 77 - Mallens, 45, 112 - Mandemaker, 137 - Manders, 174 - Marck, v.d., 238 - Maren, v., 55, 57-Marisse, 68 - Martens, 174 - Martinez, 113 - Martini, 218 - Martijn, 113 - Marijns, 195 - Matt(h)e(e)us, 67, 133, 134, 141 - Matthysen, 137 - Matthijs(sen), 71, 76, 145, 174 - Maurits, prins v. Oranje, stadhouder v. Holland etc., 215 - Meel, d., 174-Meel, v., 74 - Meer(e)(n), v.d., 24, 47, 109, 111, 117, 186 - Melis(sen), 147, 154, 213 - Melsen, 77, 78, 83 - Mercelis, 156 - Meren, 218 - Merckx, 174 - Mert(h)ens, 67, 140, 199 - Meulder, d., 82 - Meulenbroeks, 194 - Meulendijk(s), 25, 174-Meulengraaf, v.d., 174 - Meuris, 174 - Meijer, 174, 175 - Meijs, v.d., 158, 159-Meys, v.d., 158 - Michels, 175 - Michiels(en), 28, 78, 81, 175 - Middachten, v., 47 - Mierlo, v., 26, 175 - Migielsen, 77, 80 - Minoretti, 175 - Mispelblom, 216-Mispel(en), v.(d.), 153, 154 - Moel, 111 - Moenen, 150, 152 - Moer, 113 - Moer, v.d., 76, 78, 80 - Moerkens, 175 - Mol, 225 - Molemans, 182 - Molener(s), 138, 139 - Molengraaff, 76 - Molensteen, 230 - Mol(le), v., 58, 175 - Momboers, 186, 191-Momboirs, 186 - Mommers, 175 - Monincx, 110 - Montens, 213, 214 - Montree, 74, 76 - Moonen, 23, 173, 175, 194 - Moons, 108 - Moor, d., 113 - Moors, 75 - Moorsel, v., 176 - Morera, d., 216, 219 - Morman, 174, 175 - Mous, 65, 68 - Mouwen, 176-Mulder, 176 - Muts, 77 - Mutsaers, 176 - Mijnsbergh, 146 - Myssen, 166.

Nagelmaeckers, 185 - Nagtmael, v., 70 - Napoleon I, Frans keizer, 30, 34, 36-38, 85, 168, 242 - Nedrop, 176 - Negro, d., 176 - Nelst, 140 - Neomagus, 176 - Nertingen, v., 184 - Nette, 180 - Neynsel, v., 49 - Nieuwenhuizen, v.d., 107, 176, 177-Nieuwenhuysen, v.d., 153, 156 - Nieuwhof, 183 - Nobel(s), 131-145 - Noble(n), 135, 142 - Noort, v.d., 177 - Nouts, 136 - Nouwen, 47 - Noyen, 177 - Noijsens, 177-Noyens, 158 - Noykens, 151, 155 - Nulant, v., 118 - Nusse, v., 25 - Nuijen, 82-Nuyt, 70 - Nuijten, 74, 75 - Nuijts, 79, 83 - Nijehoff, 183 - Nijn, v., 51 - Nijs, d., 78 - Nijssen, 177 - Nijssers, 198.

Obels, 131-145 - Oerlemans, 68, 177 - Oevel, v., 198 - Oevelen, v., 69, 72 - Offers, 32, 33 - Ohman, 147 - Oirle, v., 110 - Oirmans, 198 - Oirschot, v., 177 - Onsenoort, v., 177 - Oomen, 27, 177 - Ooms, 22, 23 - Oonincx, 177 - Oosterwyk, 225 - Oost-reijk, 177 - Oostrum, v., 146 - Oostveen, 177 - Opdorp, v., 68 - Ophoven, v., 47-Opstal, 178 - Ortten, v., 183 - Os(ch), v., 32, 33, 43, 44, 178 - Opstaij, v., 83-Ouden, v., 116 - Oudenhoven, v.d., 178 - Oudthuesden, v., 204 - Ouweland, v.d., 178 - Ouwen, v., 108 - Overdorp, 178 - Overdijk, v., 178 - Overstraaten, 178.

Palinckx, 178 - Papendyck, v.d., 58 - Paradaens, 197, 199, 201, 202 - Pasmans, 159 - Pasquier, 39 - Pauwels, 82, 141, 165, 201 - Peckstocx, 134 - Peer, v., 178 - Peerbooms, 26 - Pe(e)ters, 156, 158, 179, 194(a), 196, 198, 199, 201 - Pelgrem, 118 - Pelgrim d. Bie, 183 - Pelgrom d. Bie, 47, 108, 118, 119, 182-187, 220-235, 237, 240 - Pelgrom d. Bye, 59, 108, 110-113, 115-119, 184, 220 - Pelgrom(s), 108-116, 119, 122, 183, 186, 220, 221, 224, 234 - Pelgrum d. Bye, 117, 118 - Pelgrum(s), 117, 182, 233 - Pellegrom, 222 - Pels, 205 - Pelsers, d., 153 - Pelsers(s), 164 - Pelt, v., 178 - Peperkamp, 147 - Peregrinus, 110, 115, 222 - Persoons, 68 - Peuter, d., 75, 197 - Philips Willem, prins v. Oranje, 215 - Philips(en), 44, 70, 179 - Piecx, 153, 154 - Piepenhorst, 147 - Piere, v., 179 - Piers, 133 - Pieters, 195, 196 - Pigmans, 179 - Plas, v.d., 179 - Ploeg, 179 - Pluym, v.d., 179 - Poeynenborch, 57 - Poivre, le, 206 - Pol, v.d., 40 - Pooters, 193(a) - Poppel, v., 127 - Poppelaers, 82 - Postel, 27 - Potters, 135 - Praats, 127 - Prick, 186 - Priem(s), 179 - Princen, 27 - Prinsen, 160 - Pruijssen, v., 180 - Putten, v.d., 180 - Pijnappel(s), 115, 118.

Quesnoi, du, 180 - Quirijns, 138.

Raamsdonk, v., 180 - Raassens, 180 - Ra(a)ijmakers, 180 - Ratte, 204 - Ravensteyn, v., 184 - Reeck, v., 115 - Renders, 180 - Retora, 180 - Reuthe, v., 213 - Reijde, v.d., 181 - Reijdt, v.d., 181 - Reijen, v., 181 - Reijniers, 70 - Ridder, d., 81 - Riel, v., 181 - Rietbergen, 181 - Rietveld, (v.), 5, 8 - Rinck, in d., 113 - Roch, 225 - Rodenburgh, 221 - Roels, 181 - Roermond, 239 - Roest v. Alkemade, v., 8 - Roes-tenburg, 181 - Roeters, 181 - Roevens, 82 - Roever, 160 - Roghé, 231 - Rombouts, 66, 112, 112/113, 114, 121, 184, 185 - Rommelaar, 243 - Rommen(s), 66, 79, 83 - Romp, 230 - Ronde, d., 28 - Roomen, v., 135 - Roosen, 158 - Rooy, d., 181 - Rooij, v., 181, 243 - Rossum, v., 226 - Rotselaar, 10 - Roy, d., 243 - Roij, v., 243 - Roy, v., 243 - Roijakkers, 243 - Rozen, 243 - Rullen, v.d., 115 - Rummens, 70 - Rumoldi, 66, 70 - Rutten, 26 - Ruys, 112 - Rijck, d., 27 - Rijken, 94 - Rijkers, 243 - Rijnegom, v., 228 - Rijsbosch, 158 - Rijt, v., 243 - Ryt, v.d., 134, 135.

Saessen, 215 - Salomons, 243 - Sande(n), v.d., 45, 243, 244 - Sanders, 244 - Santen, v., 183 - Saria, 244 - Sceijdemeker, 58 - Sceijmaker, 58 - Sceymaker(s) (alias Back), 59, Sceijmekers, 113 - Sceymekers, 113 - Schaapsmeeders, 244 - Schalcx, 141 - Scheepens, 147 - Scheermaker, 244 - Scheers, 139 - Sc(h)ellekens, 152, 159, 222 - Schellen, 29 - Schenaerts, 244 - Schenckels, 149 - Schoen, 196 - Schoenen, 200 - Schoenens, 196 - Schoenmaker(s), 85, 171, 213 - Scholten, 229 - Schoock, 233, 234, - Schoof(f)s, 159, 194 - Schoot, v.d., 26, 216 - Schouten, 45, 96, 244 - Schoyten, v., 214 - Schrauwen, 68, 69 - Schroons, 75 - Schuurmans, 244 - Schuijl, 186, 232, 233 - Schuyppers, 65 - Schijndel, v., 45, 244 - Schijven(s), 137, 244 - Scoemakers, 54 - Sebastiaens, 141 - Seelmakers, 194 - Serys v. Erpe, 47, 48 - Seusden, 245 - Severinus, 225 - Sibs, 71 - Silve, 183 - Silvië, 183 - Simons, 245 - Sips, 245 - Slaats, 245 - Sledsens, 245 - Sle(e)gers, 41, 245 - Slokkers, 245 - Sluis, v.d., 245 -

Sluys, v.d., 231, 232 - Smets, 245 - Smit, 66, 140 - Smits, 76, 216, 245, 246-
Smolders, 156, 157, 246 - Smulders, 246, 247 - Snacken, 197, 198 - Snel, 183-
Snels, 44 - Snyder, 153 - Soest, v., 230 - Soeters, 247 - Son, v., 95, 214, 247-
Soppen, 247 - Spa, d., 183 - Spaendon(c)(k), v.(d.), 149-151, 153, 160, 161, 199, 247
- Spelers, 153 - Spo(o)renberg(h), 21, 22, 27, 28 - Spreuwel, v., 152-154, 156, 159,
161, 164 - Spykers, 116 - Stakenborch, 56 - Stallen, 247 - Stappaerts, 213 - Staps,
247 - Steen v., 140 - Stensel, v., 247 - Sterbergen, v., 219 - Stevens, 247 - Steijns,
247 - Stigman, 248 - Stoffels, 76, 205 - Stoop(s), 141, 213, 248 - Stooters, 113, 115
- Straatman, 147 - Stratum, v., 26 - Strien, 248 - Strijp, v., 111 - Stulpers, 248-
Swanen, 213 - Swart, d., 87 - Sweerts, 230 - Swinkels, 248 - Sijmons, 105, 201-
Symons, 68. (zie onder de letter Z).

Tefelen, v., 58 - Telier, 223 - Tessers, 201 - Testers, 201 - Teunisse, 64 - Teychiné,
248 - Theysse, 248 - Thielen(s), 156, 248 - Thol, v., 225 - Thonissen, 66 - Thuernout,
139 - Thijssen, 27 - Thyssen, 152 - Tichelt, v., 71, 82 - Tielemans, 248 - Tiggelen,
v., 71 - Tilborgh, v., 248 - Tilburg, v., 248 - Timmers, 248, 249 - Tjebbes, 227-
Toemen, 249 - Tol(l)enaer(s), 198, 199 - Tops, 249 - Torren, 249 - Toyt geheten
Vannii, 58 - Toyt Vanniis alias Back, 47 - Toyt Vanny(s) (alias Back), 54, 57-
Toyt(s), 54, 57 - Trackers, 249 - Trecks, 138 - Trimpeneers, 194 - Tromp, 194-
Trompen, 194 - Trompenaars, 194 - Trompeneers, 194 - Trouw, 249 - Trümpener,
194 - Trumpenere, d., 194 - Tuld, v., 150 - Turnhout, v., 69 - Tymmermans, 152.

Unnings, 249.

Valck, 227 - Valck v. Maren, 113 - Valckx, 82 - Valk, v.d., 249 - Vannii, 54-
Vannii alias Back, 113 - Vanniis alias Back, 54, 58 - Vanny, 61 - Vannij alias
Back, 54 - Vanny alias Back, 58 - Vannyn, 54 - Vannys, 54, 58, 59 - Vannijs alias
Back, 59 - Vannys alias Back, 54, 58 - Veen, v., 117, 118 - Veenloet, 215 - Veghel,
v., 249 - Vekemans, 32, 43, 44 - Velde, v.d., 111 - Velde gezegd Honselaer, v.d.,
228 - Velden, v.d., 250 - Velders, 250 - Veldhoven, v., 79, 250 - Veldhuys, 231-
Velthoven, v., 250 - Ven, v.d., 159, 250 - Venrooij, v., 146 - Veraa, 250 - Verbakel,
250 - Verboven, 140, 251 - Verbraeck, 75 - Verbruggen, 251 - Verbunt, 105-
Verdaasdonk, 251 - Vergroesen, 80 - Verhagen, 251 - Verhees, 251 - Verheijden,
251 - Verheyden, 212, 213 - Verheijen, 251 - Verhoeven, 146, 252 - Verhulst, 160-
Verkoijs, 252 - Verlinden, 252 - Vermeulen, 77 - Vermunt, 252 - Verryk, 226-
Verrijs, 41, 42 - Versantvoort, 252 - Verschu(u)ren, 252 - Verveest, 252 - Vervloet,
77 - Vervoort, 252 - Verweegen, 252 - Vierlinge, 207 - Vincke, 138 - Vingerhoeds,
46, 168 - Vingerhoets, 159, 160 - Vinq, 216 - Vlerken, v., 252 - Vleut, v.d., 252-
Vlieden, v., 111 - Vlimmeren, 253 - Vloet, v.d., 156, 253 - Vlokhoven, v., 253-
Voermans, 253 - Voet, 59 - Voeten, 253 - Vogels, 253 - Volders, 73, 159 - Vondel,
228 - Voroux, d., 56 - Vosselaer, v., 153 - Vorst, v.d., 253 - Vos, d., 193(a)-
Vosnek, 253 - Vossenaar, 253 - Vrancken, 152, 154 - Vromans, 253 - Vucht, v., 58

- Vueghen, 50 - Vugt, v., 253 - Vijvers, 194(a).

Waarden, v.d., 254 - Waele, d., 153 - Wagemakers, 254 - Wanrooy, v., 256 - Wanroy-Utenhamme, v., 256 - Water, v.d., 26, 225, 254 - Wayens, 166 - Weerts, 197, 198-Well, v.d., 77 - Welten, 254 - Werden, v., 127 - Werts, 254 - Wervers, 245, 254-Wesel, v., 225 - Wesen, 254 - Wesenbeeck, 195 - Westelaken, v.d., 254 - Westerhoff, v., 226 - Weijs, d., 255 - Wierckx, 195 - Wiericx, 194(a)-196 - Wildenberg, v.d., 25, 255 - Willeboorts, 199 - Willem I de Zwijger, prins v. Oranje, stadhouder v. Holland etc., 142 - Willems(sen), 22, 70, 132, 183, 195, 196, 204, 255 - Wilson, 255 - Wit, d., 153, 256 - With, d., 156 - Wittage, d., 137 - Witte, 146 - Wittenboer, v.d., 255-Woerkom, v., 224 - Woestenborchs, 156 - Wolff, d., 134, 135 - Wolffaerts, 49-Woude, v.d., 57 - Wouters, 77, 115, 255 - Wouw, v.d., 255 - Wuestenborch, v.d., 152 - Wustenberch, v., 182 - Wuyts, 193(a), 196, 199-201 - Wyar, 56 - Wydemans, 140-Wynaents v. Resandt, 117 - Wijnands, 255 - Wynnaents v. Resandt, 117 - Wyse, d., 139 - Wijten, 152, 155 - Wyten, 152, 155.

IJpelaar, 181 - IJsbroek, 146.

Zanten, v., 225 - Zeeland, v., 56 - Ze(e)uwen, 203-208, 255 - Zibben, 154 - Zoest, van, 230 - Zuurmond, 255 - Zwaluwe, v.d., 255. (Zie ook onder de letter S).